

povestea cărții magice

o mie și una de nopți

(13)

Cartea celor

o mie şi una de nopţi

(13)
(Nopţile 895 – 937)

Traducere de Haralambie Grămescu

Ilustraţia copertei: Anca Vasilescu

Editura Minerva
Bucureşti, 1975

Iar într-a opt sute nouăzeci şi cincea noapte

Micuţa Doniazadu se ridică de pe chilimul pe care sta ghemuită şi zise:

— O, sora mea, când ai să începi să ne povesteşti povestea cărţii magice?

Iar Şeherezada răspunse:

— Fără de amânare şi fără de zăbavă, dat fiind că aceasta-i dorinţa stăpânului nostru, regele.

Şi spuse:

POVESTEA CĂRŢII MAGICE

Se povesteşte, în hronicile noroadelor şi în cărţile din vremurile cele vechi – ci numai unul Allah ştie trecutul tot şi poate să vadă cele ce vin! – că într-o noapte ca toate nopţile califul, fiul califilor urmaşi drepţi ai lui Abbas, Harun Al-Raşid, care domnea la Bagdad, s-a ridicat în patul său, pradă unei apăsări, şi aşa, îmbrăcat în hainele sale de noapte, a poruncit să fie chemat la el Massrur, spătarul măriei sale, care s-a şi înfăţişat numaidecât dinainte-i. Şi califul i-a zis:

— O, Massrur, noaptea aceasta este sugrumătoare şi grea peste pieptul meu, şi doresc să-mi risipeşti posomorala.

Iar Massrur a răspuns:

— O, emire al drept-credincioşilor, scoală-te şi haide să mergem pe terasă ca să privim cu ochii noştri pologul cerurilor presărat cu stele, şi să vedem cum se preumblă

luna strălucită, în vreme ce înspre noi are să se ridice cântecul cel clipocitor al apelor, şi suspinele roţilor scârţâitoare ale puţurilor cu scripeţi de la grădinile de zarzavat, cele despre care a spus poetul:

Fântâni cu scripeţi jalnic suspinând,
De lacrimi pline şi de geamăt blând,
V-asemuiţi cu-ndrăgostiţii, când,
În ciuda vrăjii ce le arde-n gând,
Şi zi şi noapte-şi trec mereu oftând,
Fără-a-i mai da şi bucuriei rând.

Şi tot poetul acela, o, emire al drept-credincioşilor, a spus, vorbind despre apa curgătoare:

Iubita mea e-o fată vrăjitoare,
Ea mă adapă şi tot ea îmi cântă,
Ca o grădină fără-asemănare:
Izvoare-s ochii-i, cu privire blândă,
Iar glasul ei e apa curgătoare.

Iar Harun îl ascultă pe spătarul său şi clătină din cap şi zise:

— Nu de asta am chef în noaptea de-acum!

Şi Massrur zise:

— O, emire al drept-credincioşilor, se află în saraiul tău trei sute şaizeci de puiandre de toate culorile, asemenea cu tot atâtea lune şi gazele, şi îmbrăcate în rochii frumoase ca nişte flori. Scoală-te şi haide să le prefirăm pe toate cu privirea, fără ca ele să ne vadă, fiecare în iatacul ei. Şi ai să le asculţi cântecele, şi ai să le vezi jocurile, şi ai să te uiţi la zbegurile lor. Şi poate că atunci sufletul tău are să se simţească împins înspre vreuna dintre ele. Şi ai s-o iei de soaţă, în noaptea aceasta, şi ea are să se dedea plăcerilor ei cu tine. Şi avem să vedem noi atunci ce-o să mai rămână din posomorala ta!

Ci Harun spuse:

— O, Massrur, du-te de mi-l adu pe Giafar numaidecât!

Iar Massrur răspunse cu ascultare şi cu supunere. Şi se duse să-l caute pe Giafar acasă, şi îi spuse:

— Hai la emirul drept-credincioşilor!

Şi Giafar răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi se sculă pe clipă pe dată, se îmbrăcă şi purcese cu Massrur la sarai. Şi se înfăţişă califului, care se afla tot în pat, şi sărută pământul dinaintea lui, şi zise:

— Deie Allah să nu fie pentru vreun lucru rău!

Iar Harun spuse:

— Nu este nimic alta decât de bine, o, Giafar! Ci sunt cam mohorât în noaptea aceasta, şi chinuit, şi apăsat. Şi l-am trimis pe Massrur să-ţi spună să vii aici ca să mă veseleşti şi ca să-mi risipeşti urâtul.

Iar Giafar chibzui o clipită, şi răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, când sufletul nostru nu vroieşte să se veselească nici cu frumuseţea cerului, nici cu cea a grădinilor, nici cu dulceaţa vântului, nici cu vederea florilor, nu mai rămâne decât un leac, şi anume cartea. Întrucât, o, emire al drept-credincioşilor, cea mai frumoasă grădină este tot un dulap cu cărţi. Iar o preumblare printre luminile lui este cea mai dulce şi cea mai vrăjită dintre preumblări! Scoală-te, aşadar, şi haidem să căutăm vreo carte, la întâmplare, pe rafturile dulapurilor cu cărţi!

Iar Harun răspunse:

— Drept grăieşti, o, Giafar! Acesta-i leacul cel mai bun împotriva urâtului. Şi deloc nu mă gândisem la el.

Şi se sculă şi, însoţit de Giafar şi de Massrur, se duse în sala în care se aflau dulapurile cu cărţi.

Iar Giafar şi Massrur ţineau fiecare câte o făclie, şi califul lua cărţile din dulapurile cele strălucite şi din lăzile de lemn înmiresmat, şi le deschidea, şi-apoi le închidea iarăşi. Şi cercetă astfel multe lăzi şi dulapuri şi, până la urmă, puse mâna pe o carte tare veche, pe care o deschise la întâmplare. Şi nimeri peste un lucru care

pesemne că l-o fi ispitit straşnic, de vreme ce, în loc de-a lăsa cartea după o clipită, şezu jos şi începu s-o cerceteze foaie cu foaie şi să citească cu luare-aminte. Şi iacătă că deodată începu să râdă de se prăvăli pe spate. Pe urmă luă iarăşi cartea şi îşi urmă citirea. Şi iacătă că lacrimile începură să curgă din ochii lui; şi începu să plângă de i se udă barba toată, iar lacrimile-i curgeau printre firele din barbă până pe cartea pe care o ţinea pe genunchi. Pe urmă închise cartea, o puse în zăloaga ei, şi se ridică de plecare.

Iar Giafar, după ce îl văzuse pe calif plângând şi râzând, nu se putu stăpâni să nu-i spună stăpânului său:

— O, emire al drept-credincioşilor şi, domn peste cele Două Lumi, cam care poate să fie pricina ce te-a făcut şi să râzi şi să plângi aproape tot într-aceeaşi clipită?

Iar califul, auzind întrebarea, se mânie până peste marginile mâniei, şi răcni la Giafar cu un glas supărat:

— O, câine din câinii de barmekizi de unde atâta neobrăzare din partea ta? Şi ce te priveşte pe tine? Iacătă că îţi iei hatârul de a te dovedi supărător şi îngâmfat, şi treci peste marginile rostului tău! Nu-ţi mai rămâne acuma decât să-l mai şi sfruntezi pe calif! Or, pe ochii mei! de vreme ce te bagi unde nu te priveşte, vreau ca povestea aceasta să aibă toate urmările pe care le cere. Îţi poruncesc, aşadar, să te duci să cauţi pe careva care ar putea să-ţi spună pentru ce am râs şi am plâns la citirea acestei cărţi, şi care să ghicească ce se află în scriptura aceasta, de la cea dintâi foaie până la cea din urmă. Şi, dacă nu ai să-l găseşti pe insul acela, am să-ţi tai capul, şi-am să-ţi arăt eu atunci ce m-a făcut să râd şi să plâng.

Când auzi vorbele acestea şi când văzu mânia califului, Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, am săvârşit o greşeală. Iar greşeala este faptă de oameni de teapa mea, ci iertarea este faptă a unora ce au sufletul ca acela al măreţiei tale.

Ci Harun răspunse:

— Nu! şi mă leg cu jurământ! Să te duci să-mi cauţi pe careva care să-mi spună numaidecât tot ce cuprinde cartea aceasta! De nu, am să-ţi tai capul pe clipă pe dată.

Şi Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, Allah a zidit cerurile şi lumile în şase zile, şi, dacă ar fi vrut, le-ar fi zidit într-un ceas. Iar dacă nu a făcut aşa, aceasta a fost spre a arăta făpturilor sale că, în toate lucrurile, chiar spre a făptui binele, trebuie să purcezi cu chibzuinţă şi răbdare. Cu atât mai mult, când este vorba de-a făptui ceva împotriva binelui, o, emire al drept-credincioşilor. Ci, dacă ţii neabătut să mă duc să-l caut pe insul acela, care să ghicească tot ce te-a făcut să râzi şi să plângi, îngăduie robului tău măcar un răspăs de trei zile!

Iar califul spuse:

— Dacă nu-mi aduce insul despre care e vorba, ai să pieri de moartea cea mai cruntă!

Iar la acestea Giafar răspunse:

— Mă duc întru solia poruncită!

Şi ieşi numaidecât, schimbat la faţă, cu sufletul tremurând şi cu inima plină de amar şi de mâhnire.

Şi se duse acasă, cu inima amară, mai întâi să-şi ia bun-rămas de la tatăl său Yahia şi de la fratele său El-Fadl, şi să plângă. Iar ei îi spuseră:

— Pentru ce te vedem în starea aceasta de tulburare şi de mâhnire, o, Giafar?

Iar el le povesti tot ce se întâmplase între el şi calif, şi îi înştiinţă despre porunca primită. Şi adăugă:

— Cine se joacă cu un tăiş ascuţit, se taie la mână; iar cine se luptă cu leul, are să fie ucis. În ce mă priveşte, nu se mai află loc pentru mine lângă calif; întrucât de-acuma înainte şederea în preajma lui este cea mai mare dintre primejdii pentru mine, ca şi pentru tine, o, părintele meu, şi ca şi pentru tine, o, fratele meu! Aşa că este mai bine să mă duc departe de ochii lui. Întrucât a-ţi mântui viaţa este un lucru tare scump, şi niciodată nu-i îndestul de

cântărit la chiar preţul lui. Iar depărtarea este cea mai bună mântuire pentru gâturile noastre. Şi-apoi, poetul a spus;

Tu viaţa-ţi mântuie de tângă
Şi de prăpădul care vine,
Iar casa las-o să se plângă
Acelui ce-a zidit-o bine.

Iar la acestea părintele său şi fratele răspunseră:

— Nu pleca, o, Giafar, întrucât califul s-ar putea să te ierte!

Ci Giafar spuse:

— A făcut jurământ! Or, cum aş putea eu să găsesc pe cineva în stare să ghicească de la cea dintâi privire pricina ce l-a făcut pe calif să râdă şi să plângă, precum şi ce cuprinde, de la început până la sfârşit, afurisita aceea de carte?

Şi Yahia răspunse atunci:

— Drept grăieşti, o, Giafar! Numai plecarea ta ne mai poate mântui capetele. Şi cel mai bine ar fi să te duci la Damasc, şi să şezi acolo până ce prăvălişul soartei are să se sfârşească şi are să ni se întoarcă norocul cel bun.

Iar Giafar întrebă:

— Şi în lipsa mea ce are să se facă soţia mea şi haremul meu?

Iar Yahia spuse:

— Du-te şi nu te mai îngrija de nimic. Acestea-s nişte porţi pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucât aşa ţi-a fost judeţul ursitei.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi şasea noapte

Urmă:

Şi Yahia adăugă:

— Cât despre ceea ce ar putea să se mai întâmple, după plecarea ta, Allah are să vegheze.

Ca urmare, Giafar vizirul îşi plecă urechea la vorbele părintelui său şi, fără de amânare şi zăbavă, luă la el o pungă în care se aflau o mie de dinari, îşi puse centura şi sabia, îşi luă rămas-bun de la tatăl său şi de la fratele său, încăleca pe un catâr şi, neînsoţit de niciun rob şi de niciun slujitor, purcese la drum înspre Damasc. Şi, de-a dreptul prin pustie, se tot duse, şi nu conteni să drumeţească decât în cea de a zecea zi, când ajunse la câmpia cea verde a El-Marjului, care-i intrarea în Damascul cel desfătător.

Şi văzu Minaretul Miresei cel frumos, care ţâşnea din verdeaţa împrejmuitoare, îmbrăcat de la temelie până la vârf cu cahle daurii, şi grădinile cele scăldate de izvoare, unde se lăfăiau straturile de flori; şi câmpiile cu mirţi, şi dealurile cu albăstrele, şi şesurile cu leandri. Şi se opri să se uite la toate acele mândreţi, ascultând păsările ciripitoare de prin copaci. Şi văzu că oraşul acela era un oraş a cărui pereche nu fusese zămislită nicăieri pe faţa pământului. Şi se uită la dreapta, şi se uită la stânga, şi, până la urmă, zări un om. Şi se duse la omul acela şi îi spuse:

— O, fratele meu, care-i numele cetăţii acesteia?

Iar omul răspunse:

— O, doamne al meu, cetatea, în vremurile de demult, se chema Jullag, şi despre ea grăieşte poetul în stihurile acestea:

Jullag îmi e străvechiul nume,
Şi inimilor le sunt drag!
Prin mine râuri curg şirag,
Şi-n preajmă-mi, din afund de veac.

Grădină-a raiului pe lume,
Cuib de minuni fără de preţ,

Damasc, cetate-a mea, şi steag,
Chilim de vis, tărâm măreţ,
Nimic nu-mi poate fi mai drag
Decât prea-albii tăi pereţi.

Mult prea frumoasele-ţi terase
Să fie binecuvântate,
Şi pururi fie-ţi lăudate
Prea-falnicele frumuseţi
De pe terasele-ţi frumoase.

Iar omul care recită stihurile acestea adăugă:

— Se mai cheamă şi Şam, altfel zis Grăunte-de-Frumuseţe, dat fiind că ea este grăuntele frumuseţii lui Dumnezeu pe pământ.

Iar Giafar simţi o vie plăcere auzind lămuririle acestea. Şi îi mulţumi omului, şi descălecă de pe catâr, şi îl luă de frâu spre a putea să meargă aşa cu el printre case şi geamii. Şi, încetişor, se preumbla cercetând una după alta casele cele frumoase pe dinaintea cărora trecea. Şi, privind aşa, zări, în fundul unei uliţe bine măturate şi bine stropite, o casă falnică în mijlocul unei grădini mari. Iar în grădină văzu un cort de mătasă înflorată, împodobit cu chilimuri frumoase de Khorassan, şi cu perdele bogate, şi ticsit cu perne de mătasă, cu scaune şi cu sofale. Iar un bărbat tânăr şedea jos, în mijlocul cortului, ca luna când răsare în cea de a patrusprezecea zi a ei. Şi era îmbrăcat uşor, neavând pe cap decât o basma, iar pe trup numai o hăinuţă de culoare trandafirie. Iar dinaintea lui şedeau cu luare-aminte o mulţime de inşi, şi băuturi de toate felurile şi de cele mai alese.

Iar Giafar se opri o clipă să-şi bucure ochii cu priveliştea aceea, şi se simţi tare mulţumit de ceea ce vedea la bărbatul acela tânăr. Şi, uitându-se mai cu luare-aminte, zări lângă bărbat o femeie tânără şi frumoasă ca soarele pe un cer senin. Iar pe pieptul ei se afla o alăută, ca un copil în braţele mamei sale. Şi cânta stihurile acestea:

Vai de acei ce inima şi-o lasă
În mâinile spre care doru-i poartă:
Când vor dori s-o ia-ndărăt acasă,
N-au să şi-o mai găsească decât moartă.

Au dăruit-o mâinilor iubite
Atunci când şi-au simţit-o-ndrăgostită, —
Pentru că inimii îndrăgostite
Îi e robia dragostei menită.

Adânc din piept şi-au smuls-o fără minte!
Rosteşte tu, o, pasăre, mereu:
„Din piept şi-au smuls-o, neluând aminte
Că are să le fie tare greu!”

Au omorât-o fără nicio vină,
Iar mult-iubitu-acum îşi bate joc
De cel ce cu iubire i se-nchină
Şi care arde-n dulcele ei foc.

Eu sunt-acel ce caută iubirea,
Eu sunt iubirea, fratele ei sunt;
Eu, mistuit, îmi plâng nefericirea
Întruna suspinând şi repetând:

„Priviţi-l pe cel ce iubirea crudă
L-a veştejit! Chiar dacă neschimbat
Rămase-n sineşi, ca să-i facă-n ciudă
Ei fără milă l-au înmormântat!”

Iar Giafar, auzind cuvintele şi cântecul acela, simţi o plăcere nemărginită, iar lăuntrurile i se tulburară la mlădierile acelui glas, şi rosti: „Pe Allah! e frumos!” Ci copilandra şi începuse iarăşi pe alt glas, cu alăuta pe genunchi, să cânte stihurile acestea:

Plin de aceste simţăminte,
La dragoste să iei aminte,
Nu e nimica uimitor
Că te iubesc cu-atâta dor.

Spre tine mâna mi-o întind,
Cerându-ţi milă şi şoptind,
Cu umilinţă, să te-nduri,
Să-mi dai surâsul dulcei guri!

Îmi trece chinuita viaţă
Pierind sub ochiul tău de gheaţă.
Ah, niciodată nu mi-ai dat
Surâsul drag, mult aşteptat.

De-atâta dor, plâns bob cu bob,
Trăiesc pe lume ca un rob,
Iar biata-mi inimă-i bolnavă
De lacrimi negre de otravă.

Până ce cântarea acestor stihuri să se sfârşească, Giafar se apropiase de poartă tot mai mult, mânat de plăcerea pe care o simţea de-a o auzi şi de-a o privi pe copilandra care cânta. Şi, deodată, tânărul ce sta culcat sub cort îl zări, se ridică pe jumătate, chemă pe unul dintre robii săi cei mărunţei şi îi spuse:

— Îl vezi pe omul de colo, de la intrare, din faţa noastră?

Iar copilandrul spuse:

— Da!

Iar tânărul bărbat spuse:

— Trebuie să fie vreun străin, întrucât văd asupra lui semnele drumeţitului. Dă fuga de mi-l adu, şi ai grijă să nu-l superi.

Şi băiatul răspunse:

— Cu bucurie şi plăcere!

Şi zori să se ducă la Giafar, care îl văzu venind; şi

băieţelul îi spuse:

— În numele lui Allah, o, doamne al meu, mă rog ţie, aibi bunătatea de-a veni la stăpânul nostru.

Iar Giafar trecu poarta cu copilandrul şi, ajungând dinaintea intrării în cort, îşi lăsă catârul pe seama robilor îndatoritori, şi trecu pragul. Iar stăpânul cel tânăr se şi afla în picioare, întru cinstea sa; şi veni înspre el, desfăcându-şi larg mâinile, şi îl întâmpină cu nişte urări de bun-venit de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna, şi, după ce mulţumi lui Allah pentru trimiterea oaspetelui, cântă:

O, oaspete al meu, bine-ai venit!
Sosirea ta ne-aduce bucurie,
Şi ne dă viaţă chipul tău vrăjit.
Pe chipul tău mă jur: simt cum învie
Inima-n piept, de cum te-am fost zărit —
Şi aş muri, de-ar fi să pieri, vai mie!

Şi, după ce cântă acestea în cinstea lui Giafar, îi zise:

— Placu-ţi de-a sta, o, dulce doamne al meu! Şi mărire lui Allah pentru fericita ta venire!

Şi recită rugăciunea pentru oaspetele de la Allah, şi îşi urmă astfel cântecul:

De-am fi avut vreun semn de înştiinţare
Despre venirea ta, pe sub picioare
Am fi întins în calea ta, covor,
Curatul sânge-al inimilor noastre
Şi catifeaua neagră-a ochilor.
Căci mai presus ne eşti, venit din astre,
Decât ni-i pleoapa ce-o plecăm cu dor.

Şi, după ce sfârşi cântecul, se apropie de Giafar, îl sărută pe piept, îi preamări harurile şi îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ziua de azi este o zi fericită, şi de n-ar fi şi fost o sărbătoare, aş fi făcut-o eu, spre a da

mulţumire lui Allah!

Iar robii se buluciră numaidecât dinaintea lor; şi el le spuse:

— Aduceţi-ne cele pregătite!

Iar ei aduseră tăvile cu mâncăruri, cu fripturi şi cu toate celelalte lucruri minunate, iar tânărul îi spuse lui Giafar:

— O, doamne al meu, înţelepţii spun: „Dacă eşti poftit, îndestulează-ţi sufletul cu ceea ce se află dinaintea ta”. Or, noi, dacă am fi ştiut că ai să ne luminezi astăzi cu sosirea ta, ţi-am fi gătit însăşi carnea noastră şi ne-am fi junghiat şi pruncii în cinstea ta.

Iar Giafar răspunse:

— Pun, aşadar, mâna, şi am să mănânc până ce am să mă satur!

Iar tânărul începu să-i dea cu chiar mâna lui bucăţile cele mai bune şi să stea la taifas cu toată dragostea şi cu toată plăcerea. Pe urmă fură aduse ibricul şi ligheanul, şi i se spălară mâinile. După care, tânărul stăpân îl pofti să treacă în sala de băuturi, unde îi spuse fetişcanei să cânte. Iar ea luă lăuta, îi potrivi strunele, o sprijini pe pieptul ei şi, după ce murmură o clipă, cântă:

Iacătă-l, mândrul oaspe, a căruia venire,
De toţi e-ntâmpinată cu drag şi cu cinstire,
Mai dulce ca nădejdea, măreţ de strălucire.

Din plele-i se revarsă o negură curată,
De care înşişi zorii, cu faţa speriată
Şi ruşinaţi, sărmanii, nici nu se mai arată.

Iar când ursita-mi neagră era să mă omoare,
Cerui oblăduinţa-i; şi el, venind din zare,
Întoarse vieţii-un suflet din moarte şi pierzare.

Şi iată-mă acuma sunt robul pe vecie
Al Craiului Iubirii, iar dulcea mea robie
Îmi e pe totdeauna deplina bucurie.

Iar Giafar fu cuprins de o voioşie până peste poate, la fel cu voioşia tânărului, gazda sa. Ci tot nu contenea nicicum a rămâne îngrijorat de năpasta lui cu califul. Iar îngrijorarea aceea era vădită pe chipul şi în purtarea lui. Şi nu rămase nevăzută ochilor tânărului, care pricepu limpede că Giafar era tulburat, înfricoşat, îngândurat şi chinuit de ceva. Iar Giafar, la rându-i, pricepu că tânărul băgase de seamă starea sa şi că, din bunăcuviinţă, se ferea să-l întrebe de pricina tulburării. Ci, până la urmă, tânărul îi zise:

— O, doamne al meu, ascultă ceea ce au spus înţelepţii:

Nu-ţi fie teamă şi nu te-ntrista
De cele câte-asupra noastră vin.
Ia mai degrabă un pocal şi bea
Otrava sfântă a acestui vin
Ce-alungă şi necaz şi voie rea.

Nu vezi cum zugrăviră mâini de vis
Caftanul băuturii-n flori frumoase,
Cu crinul alb, cu dulcele narcis,
Cu floarea de Neman, cu tiparoase,
Pe viţa viei scrise cu dichis?

Dacă te-apasă gânduri şi tristeţe,
Tu leagănă-le-ncetişor şi blând,
Pentru ca-n somn adânc să se răsfeţe
La sânul băuturilor, cântând,
Al florilor şi-al fetelor iubeţe.

Pe urmă îi spuse lui Giafar:

— Nu-ţi chinui şi nu-ţi zbuciuma inima, o, stăpâne al meu!

Şi îi zise fetişcanei:

— Cântă!

Iar ea cântă. Şi Giafar, care se desfăta la acele cântece şi era vrăjit de ele, spuse într-un sfârşit:

— Să nu contenim a ne veseli, când cu cântecul, când cu vorba, până ce lumina zilei are să se curme şi are să vină noaptea cu negurile ei.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

Şi tânărul porunci apoi robilor să aducă nişte cai. Iar ei se supuseră îndată; şi îi aduseră oaspetelui stăpânului lor o iapă împărătească. Şi amândoi săriră pe spinarea cailor şi porniră să străbată Damascul şi să se bucure de priveliştea sukurilor şi a uliţelor, până ce ajunseră dinaintea unei case luminate strălucit şi împodobită cu fanare de toate culorile; iar dinaintea unei porţi se afla o lampă mare de aramă frumos lucrată, spânzurând de un lanţ de aur. Iar în curtea casei erau nişte chioşcuri înconjurate de ciopliturі în piatră minunate, şi pline cu toate neamurile de păsări şi cu toate soiurile de flori; iar în mijlocul tuturor acelor clădiri se afla o sală boltită, cu ferestrele de argint. Iar tânărul deschise uşa de la sala aceea. Iar sala se ivi ca o grădină a raiului, însufleţită de cântecele păsărilor şi de miresmele florilor şi de clipocitul izvoarelor. Şi casa toată răsuna de feluritele graiuri ale acelor păsări, şi era căptuşită numai cu mătasă, şi bine chivernisită cu perne de atlaz şi cu pene de struţ. Şi se mai aflau acolo de asemenea o grămadă nenumărată de tot soiul de lucruri rare şi de minunăţii scumpe, şi era îmbălsămată de mireasma florilor şi a poamelor; şi adăpostea o sumedenie neînchipuită de bogăţii falnice, farfurii de argint, tacâmuri de argint, cupe de preţ, căţui pentru ars mirodenii, şi grămezi de ambră sură, de pulbere de aloe, şi de poame uscate. Într-un cuvânt, era

ca locuinţa zugrăvită în stihul acesta al poetului:

Era o casă albă, -ntr-o grădină,
Şi care strălucea ca o lumină
Din toată măreţia ei deplină.

Şi, după ce Giafar şezu jos, tânărul îi spuse:

— Un potop de binecuvântări s-au coborât din cer asupra capului nostru, o, doamne şi oaspete al meu, odată cu venirea ta!

Şi îi mai spuse încă multe alte lucruri gingaşe, şi îl întrebă într-un sfârşit:

— Şi care este pricina căreia îi datorăm cinstea sosirii tale în oraşul nostru? Aici găseşti prieteni şi bunăstare, şi toată dragostea!

Iar Giafar răspunse:

— Eu, o, stăpâne al meu, sunt oştean de meserie, şi poruncesc peste o ceată de oşteni. Iar de baştină sunt din cetatea Bassrei, de unde vin acuma. Iar pricina sosirii mele este că, neputând să-i plătesc califului haraciul pe care i-l datorez, am fost cuprins de spaimă pentru viaţa mea şi am luat fuga cu capu-n pământ, de frică. Şi nu m-am oprit din goană, prin câmpuri şi prin pustiuri, până ce m-a adus la tine soarta.

Iar tânărul spuse:

— O, venire binecuvântată! Şi care-i numele tău?

El răspunse:

— Numele meu este ca şi al tău, o, doamne al meu.

Iar tânărul, auzind aceasta, zâmbi şi spuse râzând:

— O, doamne al meu, aşadar te numeşti Abu'l Hassan! Ci mă rog ţie să nu mai ai nicio strângere de inimă şi nicio tulburare în pieptul tău.

Şi dete poruncă să fie aduse bucatele. Şi li se aduseră nişte tablale pline cu tot felul de bunătăţuri alese şi desfătătoare; şi mâncară, şi rămaseră mulţumiţi. După care masa fu ridicată şi fu adus ibricul şi ligheanul. Şi se spălară pe mâini, şi se ridicară, şi se duseră în sala de

băuturi, care era plină cu flori şi cu poame într-un chip desăvârşit. Iar tânărul vorbi cu fetişcana în privinţa muzicii şi a cântecului. Iar ea îi încântă pe amândoi şi îi desfătă cu desăvârşirea meşteşugului ei; şi până şi casa, cu ziduri cu tot, era tulburată şi mişcată. Iar Giafar, în vâlvora înflăcărării sale, îşi scoase hainele şi le azvârli cât colo, după ce le făcu bucăţele. Iar tânărul îi spuse:

— Uallahi! deie Allah ca sfâşierea hainelor să aibă drept urmare bucuria şi nicidecum supărarea şi necazul. Şi alunge Atotputernicul amarul urâtului de la noi.

Pe urmă făcu semn unuia dintre robii lui, care numaidecât îi aduse lui Giafar nişte haine noi, ce preţuiau o sută de dinari, şi îl ajută să se îmbrace. Iar tânărul îi spuse fetişcanei:

— Schimbă glasul alăutei!

Iar ea schimbă glasul şi cântă stihurile acestea:

Privirea-mi pătimaşă se pierde după el,
Iar el nici nu ia seama la tristul meu măcel.
Deci să-mi închei urarea şi cântecul, strigând:
„Iubirea-mi pentru tine – nici crâncenul mormânt
Nu are să mi-o stingă din inimă nicicând!”

Iar când se isprăvi şi cântecul acesta, Giafar iarăşi se despuie de haine chiuind. Şi tânărul îi spuse:

— Fie ca Allah să-ţi îmbuneze viaţa, şi facă el ca începutu-i să-i fie sfârşitul, iar sfârşitul să-i fie începutul!

Iar robii îi îmbrăcară pe Giafar iarăşi cu haine noi, mai frumoase decât cele dintâi. Iar fetişcana nu mai rosti nimic vreme de un ceas, pe când cei doi şedeau la taifas. Pe urmă tânărul îi spuse lui Giafar:

— Ascultă, o, doamne al meu, ce a spus poetul despre ţara în care, spre cinstea noastră, te-a adus ursita în ziua aceasta binecuvântată.

Şi-i spuse fetişcanei:

— Cântă-ne vorbele poetului despre valea noastră, cea care în vremurile de demult se chema valea Rabwatului.

Şi copila cântă:

O, dulce strălucire-a nopţii noastre
În valea-mbelşugatului Rabwat
Pe unde vântu-adie-n zări albastre
Cu valuri de miresme-mbălsămat!

E-o salbă împrejuru-i, sclipitoare:
De pomi înalţi, de ierburi unduind,
Câmpiile-i chilimuri sunt, de floare,
Cu păsări care ciripesc argint.

Livezile-i, când ne zăresc pe-aproape,
Ne-mbie cu bogatul lor pomet.
Iar noi, pe malul răcoroasei ape,
Sorbim taclale-n cupe de poet.

Frumoasă este valea noastră scumpă,
Şi, darnică-i, iar vântul şoptitor,
Când pe poteci prin lunca noastră umblă,
Ne-aduce numai daruri de la flori.

Când copila sfârşi de cântat, Giafar, pentru cea de a treia oară, se despuie de hainele sale. Iar tânărul stăpân se ridică şi îl sărută pe frunte, şi porunci să fie îmbrăcat cu alt veşmânt. Căci tânărul acela, aşa cum se va dovedi, era omul cel mai mărinimos şi cel mai minunat de pe vremurile lui, iar dărnicia mâinii sale şi înălţimea sufletului său erau pe puţin tot atâta de mari ca şi cele ale lui Hatim, căpetenia tribului Thay. Şi tăifăsui cu el mai departe despre întâmplările zilelor, şi despre tâlcuri, şi despre snoave, şi despre izbânzile cele mai de seamă ale poeziei. Şi îi zise:

— O, doamne al meu, nu îţi împovăra mintea cu griji şi cu îngândurări.

Iar Giafar îi spuse:

— O, stăpâne al meu, mi-am părăsit ţara fără a avea

răgaz nici să mănânc, nici să beau. Şi am făcut-o cu gândul de a mă veseli şi de a vedea lumea. Dar dacă Allah mi-o hărăzi să mă mai întorc vreodată în ţara mea, şi dacă rudele mele, şi prietenii mei, şi vecinii mei au să mă cerceteze şi au să mă iscodească, întrebându-mă unde am fost şi ce am văzut, am să le spun binefacerile cu care m-ai cinstit şi hatârurile pe care le-ai grămădit asupra capului meu, în cetatea Damascului, din ţara Şamului. Şi am să le spun ce am văzut aici, şi ce am văzut dincolo, şi am să le rostesc nişte cuvântări tare frumoase, şi am să le dezvăluiesc nişte lucruri pline de învăţăminte despre toate cele cu câte are să mi se îmbogăţească mintea pe lângă tine, în cetatea ta.

Iar tânărul răspunse:

— Mă adăpostesc întru Allah împotriva ispitei gândurilor de mândrie! Numai el este singur mare.

Şi adăugă:

— Vei rămâne cu mine atâta cât vei voi, zece ani, ori mai mult, precum ţi-o fi placul! Întrucât casa mea este casa ta, cu stăpânul ei şi cu tot ce se află în ea.

Şi, estimp, făcându-se noapte târzie, intrară hadâmbii şi aşternură pentru Giafar un pat gingaş în capătul sălii, la locul de cinste. Şi mai aşternură un pat, alături de cel al lui Giafar. Şi plecară, după ce orânduiră şi dichisiră totul precum se cuvine. Iar Giafar vizirul, văzând acestea, îşi zise în sine: „Pesemne că gazda mea este neînsurat! Şi aceea şi-a pus patul lângă al meu. Socot că pot să arunc o întrebare.”

Şi, ca urmare, cuteză să-l întrebe pe gazda sa:

— O, stăpânul meu, eşti holtei sau eşti însurat?

Iar tânărul răspunse:

— Sunt însurat, o, doamne al meu!

Iar Giafar răspunse la aceasta:

— Pentru ce, dar, dacă eşti însurat, vrei să dormi alături de mine, în loc să te duci la haremul tău şi să te culci ca oamenii însuraţi?

Iar tânărul răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, haremul, cu tot ce se află în el, nu are să-şi ia zborul, şi voi avea mai târziu tot timpul să mă duc şi acolo să mă culc. Ci acuma ar fi prea grosolan şi urât din parte-mi, şi grozav de nicioplit şi, vai, cât de ruşinos! să-l las singur, spre a mă duce să mă culc în haremul meu, pe un om ca tine, un musafir, un oaspete de la Allah! O atare faptă ar fi cu totul potrivnică bunei cuviinţe şi datorinţelor ospeţiei! Şi, cu adevărat, o, stăpâne al meu, atâta timp cât şederea ta va binevoi să cinstească această casă, nu am să-mi odihnesc capul pe patul din haremul meu, nici nu am să mă culc în harem, câtă vreme nu se va fi rostit bun-rămasul între tine şi mine, în ziua care îţi va plăcea şi pe care o vei alege, când ai să vrei să te întorci cu pace şi tihnă în cetatea şi în ţara ta!

Iar Giafar îşi zise în sineşi: „Asta-i o treabă de-a mirărilea, minunătoare până peste poate!” Şi dormiră împreună în noaptea aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineaţă, se sculară şi se duseră la hammam, unde tânărul – căruia de fapt i se spunea Attaf-cel-Darnic – şi trimisese, pentru folosinţa oaspetelui său, un rând de haine falnice. Şi, după ce se îmbăiară cum nu se poate mai desfătător, încălecară pe nişte cai minunaţi, pe care îi găsiră gata înşăuaţi la poarta hammamului, şi porniră înspre mecet, ca să meargă să vadă Mormântul Sultanei, şi îşi petrecură toată ziua aceea prefirând cu gândul vieţile oamenilor şi morţile lor. Şi tot aşa făcură şi mai apoi, în toate zilele, ducându-se să vadă când o piaţă, când alta, şi dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi opta noapte

Urmă:

Or, la capătul acestui răstimp, Giafar îşi simţi sufletul plin de tristeţe, şi gândurile abătute; şi, într-o bună zi, şezu jos şi plânse. Iar Attaf-cel-Darnic, văzjndu-l că plânge, îl întrebă, spunându-i:

— Allah alunge de la tine mâhnirea şi amarul, o, stăpâne al meu! Pentru ce te văd plângând? Şi ce a putut să-ţi pricinuiască mâhnirea aceasta? Dacă ţi-e pieptul apăsat, pentru ce nu îmi dezvăluieşti pricina ce-ţi face inima grea şi sufletul amar?

Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, îmi simt pieptul apăsat până peste poate, şi mi-ar plăcea să umblu aiurea, pe uliţele Damascului, şi mi-ar plăcea tot aşa să-mi potolesc gândurile cu vederea geamiei ommiazilor!

Şi Attaf-cel-Darnic răspunse

— Da cine oare ar putea să te oprească, o, fratele meu? Au nu mai eşti slobod să te duci să te preumbli pe unde vrei, şi să-ţi răcoreşti sufletul cum îţi place, în aşa fel ca pieptul să ţi se uşureze şi mintea să ţi se însenineze şi să ţi se bucure? Într-adevăr, o, fratele meu, toate astea-s chiar nimic, chiar nimic!

Şi Giafar se sculă să plece, când gazda îl opri spre a-i spune:

— O, doamne al meu, ai numai bunătatea de a răbda o clipă, pentru ca slugile noastre să-ţi poată înşăua o iepşoară.

Ci Giafar răspunse:

— O, prietene, mi-ar plăcea mai mult să mă duc pe jos; întrucât omul care-i călare nu se mai poate bucura privind şi luând seama împrejurul său; ci ceilalţi oameni se bucură privindu-l şi luând seama la el.

Iar Attaf-cel-Darnic îi spuse:

— Fie! Ci lasă-mă baremi să-ţi dau o pungă cu dinari, spre a putea să faci niscaiva mile în calea ta şi să împărţi bani cu pumnul, aruncându-i mulţimii!

Şi adăugă:

— Acuma, poţi să te duci să te preumbli. Şi deie Allah

ca aceasta să-ţi liniştească sufletul, şi să te uşureze, şi să te facă să te întorci la noi plin de voioşie şi de mulţumire!

Ca urmare, Giafar luă de la prea-darnica lui gazdă o pungă cu trei sute de dinari, şi ieşi din casă, însoţit de urările prietenului său.

Şi se îndreptă încetişor, cu gândurile la năpasta în care îl băgase califul, şi tare deznădăjduit de-a găsi vreo dezlegare, ori ca vreo întâmplare să-i îngăduiască a dovedi tâlcul, ori să găsească omul care l-ar putea dovedi, şi ajunse aşa dinaintea geamiei celei falnice, şi sui cele treizeci de trepte de marmoră de la uşa cea mare, şi îşi bucură ochii minunându-se de miroziile cele frumoase de farfuriu, de auriturile, de nestematele şi de marmorele strălucite care o împodobeau pe toate părţile, şi de havuzurile cele frumoase în care curgea o apă atâta de curată că nici nu se vedea. Şi se înălţă cu gândul la Allah, şi îşi făcu rugăciunea, şi ascultă predica, şi şezu acolo până la prânz, simţind o răcoreală mare cum îi cobora în suflet şi-i liniştea inima. Pe urmă ieşi din geamie şi îi milui pe calicii de la uşă, rostind stihurile acestea:

Văzut-am frumuseţile minune
Strânse aci-n geamia din Jullag.
Şi pe pereţi văzut-am ce tălc spune
Preasfântul frumuseţilor şirag.

Şi-am înţeles, precum ca să se ştie,
Din toată sfânta frumuseţe scrisă:
Norodul, când se duce la geamie,
Găseşte uşa pururea deschisă!

Şi, după ce plecă de la moscheea cea frumoasă, îşi urmă preumblarea prin mahalale şi pe uliţe, privind şi luând seama, până ce ajunse dinaintea unei case strălucite, cu înfăţişare domnească, împodobită cu nişte ferestre de argint chenăruite cu aur, care vrăjeau mintea, şi cu nişte perdele de mătasă la fiecare fereastră. Şi, în

faţa porţii, se afla o laviţă de marmoră aşternută cu un chilim. Şi, cum se simţea cam ostenit de preumblarea sa, Giafar şezu jos pe laviţă şi începu să se gândească la sine, la starea lui, la întâmplările din vremea din urmă, şi la ce s-o fi putut întâmpla, în lipsa lui, la Bagdad.

Şi, deodată, iacătă că la una dintre ferestre perdeaua se trase la o parte, şi o mână albă toată, urmată de stăpâna ei, se ivi cu o stropitoare micuţă de aur. Şi femeia aceea era ca luna plină, cu nişte priviri pierzătoare de minţi, şi cu un chip ce nu-şi avea sor pe lume. Şi zăbovi o clipă să stropească florile din glastrele de la fereastră, nişte flori de busuioc, de iasomie îngemănată, de garoafe şi de micsandre. Iar mişcările ei erau numai gingăşie, numai duioşie şi frumuseţe, pe când stropea cu mâna florile mirositoare. Iar Giafar, la vederea ei, îşi simţi inima rănită de iubire. Şi se ridică în picioare, şi se temeni până la pământ, dinaintea ei. Iar tinerica, sfârşind de stropit florile, se uită pe uliţă şi îl zări pe Giafar cum sta plecat până la pământ. Şi, dintru-ntâi, dete să închidă fereastra şi să plece. Pe urmă se răzgândi şi, aplecându-se peste pervaz, îi spuse lui Giafar:

— Casa aceasta este cumva casa ta?

Iar el răspunse:

— Nu, pe Allah! o, stăpâna mea, casa nu este casa mea, dar robul care se află la uşa ei este robul tău! Şi aşteaptă poruncile tale!

Iar ea spuse:

— Dacă această casă nu este a ta, atunci ce cauţi aici, şi pentru ce nu pleci?

Iar el răspunse:

— Pentru că, ya setti, m-am oprit aici spre a ticlui în cinstea ta câteva stihuri!

Iar ea întrebă:

— Şi cam ce ai putut să spui tu despre mine, în stihurile tale, bre omule?

Şi numaidecât Giafar rosti imnul acesta, pe care îl ticlui acolo pe loc:

Ea se ivi-ntr-o rochie-alburie,
Cu ochii-i şi cu pleoapele-i minuni.
Iar eu strigai: „Vino, minune vie,
Numai cu graiul ochilor tăi buni
Şi fără-a mai rosti niciun cuvânt!
Cu tine-aş fi eu fericit pe lume,
Cu tine beat de fericire sunt.
Slăvit să fie pururi Sfântul Nume,
Acela care surâzind îţi scrise
Cu trandafiri obrajii amândoi —
El singur poate să ia nişte vise
i chip aievea să le dea apoi!
Albă îţi este rochia, cum este
Şi mâna-ţi albă, şi precum deplină
Îţi este soarta, ca într-o poveste:
Un alb în alb, lumină în lumină.

Pe urmă, întrucât în pofida acestor stihuri ea tot vroia să plece, Giafar strigă:

— Aşteaptă, fie-ţi milă, o stăpâna mea! Iacătă alte stihuri pe care le-am alcătuit despre înfăţişarea şi despre gingăşia ta!

Iar ea spuse:

— Şi cam ce-ai putut să spui tu în privinţa mea.

Iar el rosti următoarele stihuri:

Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
Şi, cu tot vălul care îl adumbră,
E ca, o *lună luminând pe zare?*

De strălucirea lui, preasfânta umbră
A templelor în care e slăvită
Se luminează toată-ntr-o clipită,
Iar soarele, când o priveşte-n faţă,
Zavistnic se întunecă şi-ngheaţă.

Îngălbeneşte roşul trandafir

Când îi zăreşte fruntea, de necaz;
Iar mărul rumen pare tibişir
Pe lângă-mbujoratul ei obraz.

Un muritor, dacă o vede-o dată,
Rămâne pururi jertfă a iubirii,
Arzând pe veşnicie, fără pată,
În flăcările chinului simţirii.

Când tânăra femeie auzi stihurile acestea, îi spuse lui Giafar:

— Ai fost strălucit! Ci acestea-s nişte vorbe mai mari decât tine!

Şi îi aruncă o ocheadă care îl săgetă, închise fereastra şi pieri grabnic. Iar vizirul Giafar şezu răbduriu pe laviţă, nădăjduind şi aşteptând ca fereastra să se mai deschidă o dată şi să-i îngăduie a mai arunca o privire asupra minunii abia zărite. Şi ori de câte ori da să se ridice şi să plece, patima îi spunea: „Stai!” Şi nu conteni să tot facă aşa până ce se lăsă seara. Atunci se sculă, cu inima lulea, şi se întoarse acasă la Attaf-cel-Darnic. Şi îl găsi pe Attaf aşteptându-l chiar la intrarea casei, în prag, şi strigând, când îl văzu:

— O, doamne al meu, m-ai lăsat astăzi cum nici nu se poate mai amărât de lipsa ta? Iar gândurile mele erau cu tine, din pricina aşteptării îndelungi şi a zăbăvniciei întoarcerii tale.

Şi se aruncă la pieptul lui şi îl sărută între ochi. Ci Giafar nu răspunse nimic, şi sta pierit. Iar Attaf se uită la el şi citi pe chipul lui multe vorbe, găsindu-l, într-adevăr, tare schimbat la faţă, şi galben, şi mohorât. Şi îi zise:

— O, doamne al meu, te văd tulburat la chip şi cu mintea aiurea!

Iar Giafar răspunse:

— O, doamne al meu, din clipa când m-am despărţit de tine şi până acuma m-a chinuit o durere rea de cap, întrucât am dormit greu asnoapte pe căpătâiul meu. Iar la

geamie nu am priceput nimic din rugăciunile pe care le rosteau drept-credincioşii? Iar starea mea este jalnică, şi sănătatea mea-i mişelnică!

Atunci Attaf-cel-Darnic îşi luă oaspetele de mână şi îl duse în sala în care le plăcea lor de obicei să stea de vorbă. Iar robii aduseră tăvile cu mâncăruri pentru masa de seară. Ci Giafar nu putu să mănânce nimic, şi ridică mâna. Iar tânărul îl întrebă:

— Pentru ce, o, doamne al meu, ridici mâna şi o depărtezi de la mâncare?

Iar el răspunse:

— Pentru că masa de asdimineaţă mi-a căzut greu şi nu mai pot să cinez. Ci nu este nicio supărare din asta! Întrucât nădăjduiesc că un ceas de somn are să facă răul să treacă, iar mâine n-o să mai am nimic la stomah!

Ca urmare, Attaf porunci să se aştearnă patul lui Giafar, mai devreme ca de obicei, iar Giafar se întinse pe pat, cu gândurile tare clătinate. Şi îşi trase învelitoarea peste el, şi începu să cugete la fetişcană, la frumuseţea, la gingăşia, la făptura, la alcătuirea ei fericită şi la tot ceea ce Atoatedătătorul – preamărit fie el! – îi dăruise ca frumuseţe, ca strălucire, şi ca desăvârşire. Şi îşi uită de toate câte i se întâmplaseră în zilele trecutului său, şi de necazul cu califul, şi de porunca primită, şi de neamurile, şi de prietenii şi de ţara lui. Şi aşa era de amarnic zbuciumul gândurilor sale, încât se simţi cuprins de ameţeală, iar trupu-i fu năpădit de înfiorare. Şi nu mai conteni să se tot sucească şi să se tot răsucească, potopit de foc, în patul lui, până dimineaţa. Şi era ca un ins pierdut pe marea dragostei.

Şi, cum se făcuse ceasul la care de obicei se sculau, Attaf se sculă cel dintâi şi se plecă asupra-i şi-i zise:

— Cum o duci cu sănătatea? Gândurile mele au stat toată noaptea plecate asupra ta. Şi am văzut limpede că n-ai gustat din somn până la ziuă.

Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am niciun chef.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi noua noapte

Urmă:

Auzind vorbele acestea, Attaf-cel-Darnic, minunatul, fu cuprins de tulburare până peste marginile tulburării şi trimise pe dată un rob alb să caute un doftor. Iar robul dete fuga să-şi împlinească misia, şi nu zăbovi mult până ce să se întoarcă cu doftorul cel mai bun din Damasc şi cel mai iscusit dintre doftorii de pe vremea lui.

Şi doftorul, hakim de frunte, veni la Giafar, care sta întins pe pat, cu ochii pierduţi, şi se uită la faţa lui, şi îi zise:

— Nu te tulbura că mă vezi, şi darul sănătăţii să fie asupraţi! Dă-mi mâna!

Şi îi luă mâna, şi îi pipăi bătăile vinelor, şi văzu că tot lucrul era la locul lui, fără de nicio vătămătură, fără de nicio suferinţă, şi fără de nicio durere, iar bătăile inimii erau pline, şi opririle dintre bătăi erau opriri sănătoase. Şi, după ce cercetă toate acestea, pricepu care este pricina răului, şi că bolnavul era bolnav de dragoste. Şi nu vroi, de faţă cu Attaf, să pomenească nimic despre ceea ce băgase de seamă la bolnav. Şi, ca să facă lucrurile cu gingăşie şi fără multă zarvă, luă o bucată de hârtie şi scrise pe ea leacul. Şi puse încetişor hârtia sub capul lui Giafar, spunându-i:

— Leacul se află sub capul tău! Şi ţi-am hotărât o curăţenie. Dacă o vei lua, vei fi vindecat.

Şi, grăind astfel, hakimul îşi luă ziuă-bună de la Giafar, spre a se duce să-i îngrijească pe ceilalţi bolnavi ai săi, care erau mulţi. Şi Attaf îl însoţi până la poartă, unde îl întrebă:

— O, hakimule, ce are?

Şi hakimul răspunse:

— Lucrul se află pe hârtie.
Şi plecă.
Iar Attaf se întoarse la oaspetele său, şi îl găsi sfârşind de citit poezia aceasta:

Intr-o zi veni la mine
Un hakim, mă luă de mână,
Să-mi măsoare, cum se cere,
Ale inimii bătăi.
Eu strigai: „Ci lasă mâna,
Că nu-n mână şi nu-n vână,
Ci în suflet arde focul
Ce mă mistuie-n văpăi!”

El atunci îmi spuse iarăşi:
„Bea sirop de trandafir
Mestecat cu suc de limbă.
Şi nu spune nimănui!”
Eu îi răspunsei: „Siropul
Bine-l ştiu, e-un elixir
Ce-l adun de pe obrajii
Pentru care mă pierdui.

Ci de unde, o, hakime,
Să găsesc eu suc de limbă?
Şi cum aş putea, hakime,
Să mai potolesc vreodată
Jarul care-mi arde viaţa,
Dorul care-n piept mă-nghimpă?”
Şi atunci hakimu-mi spuse:
„Eşti îndrăgostit rău, iată!”

Eu îi spun: „Da!” El răspunde:
„Nu-i decât un singur leac:
Să aduci pricina boalei
„Lângă tine-aci-n iatac!”

Iar Attaf, care nu auzise stihurile şi nu prinsese din ele decât versul de la urmă, fără a-l pricepe, şezu la capătul patului şi îl întrebă pe oaspetele său ce-i spusese şi ce îngrijiri îi hotărâse hakimul. Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, mi-a scris o hârtie care se află colea sub pernă.

Iar Attaf scoase hârtia de sub pernă şi o citi. Şi găsi, pe ea rândurile acestea, scrise de mâna hakimului:

„În numele lui Allah cel Atoate-vindecătorul, părintele leacurilor şi al tămăduirilor!

Iată ce este de luat, cu ajutorul şi cu binecuvintarea lui Allah!

Trei măsuri de înfăţişare netulburată a iubitei, amestecate cu un dram de sfială şi cu oleacă de teamă de-a nu fi pândit de către pizmaşi; apoi, trei măsuri de împreunare deplină, străluminată cu un bob de zăbavă şi de depărtare; apoi, două dramuri de duioşie curată şi de gingăşie, fără amestec de tărâţe de despărţenie; să se facă un ir cu bob de tămâie de săruturi, cu care să se ungă dinţii şi mijlocul; câte două măsuri din fiecare fel; apoi, o sută de săruturi, pe cele două preafrumoase granate ce se cunosc, dintre care cincizeci trebuie să fie îndulcite, petrecându-le printre buze, urmând datină porumbeilor, iar cele douăzeci următoare după datina păsărelelor; apoi, două măsuri potrivite de mângâieri de Alep şi de suspine de Irak; apoi, două oca de vârfuri de limbă, în gură şi în afara gurii, de mestecat şi de frământat bine; apoi, a se pune pe o plită trei drahme de grâu de Egipt, adăugându-se untură de cea bună, şi a se fierbe în apa dragostei şi în siropul dorului, la un foc de lemn de plăceri, în ungherul patimii; după care să se strecoare totul printr-un divan cât mai moale şi să se adauge două oca de sirop de gură şi să se bea pe nemâncate, vreme de trei zile. Iar în cea de-a patra zi, să se ia ca masă de prânz o felioară din pepenele iubirii, cu lapte de migdală şi cu zeamă de lămâie de jind; apoi, într-un sfârşit, să se ia trei măsuri de frământătură de coapse.

Şi să se încheie cu o baie, întru desăvârşirea zviduirii. Şi salamaleikum!”

Când Attaf-cel-Darnic isprăvi de citit leacurile, nu se putu opri de a râde şi de a-şi bate palmele una de alta. Pe urmă se uită la Giafar şi îi spuse:

— O, fratele meu, doctorul acesta este un doctor mare, iar priceperea lui este o pricepere mare. Iacătă că te-a găsit bolnav de iubire!

Şi adăugă:

— Spune-mi, aşadar, cine te-a fermecat şi de cine te-ai îndrăgostit?

Giafar însă, cu capu-n jos, nu dete niciun răspuns şi nu vroi să rostească nicio vorbă. Iar Attaf se simţi tare mâhnit de tăcerea pe care Giafar o păstra, şi o păstrase faţă de el, şi rămase tare necăjit de lipsa lui de încredere, şi îi spuse:

— O, fratele meu, au nu îmi eşti tu mai mult decât prieten, au nu eşti tu în casa mea aşa cum e sufletul într-un trup? Iar între mine şi tine au nu sunt oare patru luni petrecute întru prietenie, întru tovărăşie, întru tăifăsuială, şi întru dragoste curată? Pentru ce, dar, să-mi tăinuieşti starea ta? În ce mă priveşte, sunt tare întristat şi sunt înfricoşat că te văd singur, fără de călăuz, într-o treabă atâta de gingaşă! Tu, într-adevăr, eşti un străin, nu eşti din cetatea aceasta de scaun, pe când eu sunt fiu al acestei cetăţi, şi pot să te ajut cu folos, şi pot să-ţi risipesc tulburarea şi îngândurarea. Pe viaţa mea, peste care eşti stăpân, şi pe pâinea şi sarea care sunt între noi, mă rog ţie să-mi dezvăluieşti taina ta!

Şi nu încetă să-i tot vorbească aşa, până ce îl hotărî să se destăinuiască. Şi Giafar săltă capul şi-i spuse:

— Nu am să-ţi tăinuiesc mai mult pricina tulburării mele, o, fratele meu! Şi de-acuma înainte nu am să-i mai învinuiesc pe îndrăgostiţii care sunt bolnavi de dor şi de nerăbdare. Întrucât iacătă că mi s-a întâmplat o daravelă la care niciodată nu m-aş fi gândit că are să mi se întâmple, nu, niciodată! Şi nu ştiu ce are să mi se tragă

din asta, întrucât păţania mea este o păţanie atât de afurisită şi de încurcată încât ar putea să ducă la pierderea vieţii.

Şi îi povesti ce i se întâmplase; cum, după ce şezuse jos pe laviţa de marmoră, fereastra se deschisese dinaintea lui, şi cum o muieruşcă se ivise, cea mai frumoasă de pe vremea ei, care îşi stropise grădina de la fereastră. Şi adaugă:

— Acuma inima mea pătimaşă se zbuciumă de dragoste pentru ea! A închis dintr-odată fereastra, după ce a repezit numai o aruncătură de ochi pe uliţa unde mă aflam, şi a trântit-o atâta de repede de parcă un străin ar fi văzut-o fără iaşmac pe faţă. Şi, din pricina preamultului zbuciumului şi a pojarului dragostei în care mă aflu pentru ea, iacătă-mă acum că nu mai sunt bun de nimic, şi nu mai sunt în stare nici să mănânc, nici să beau ceva; iar somnul mi-e măcinat de patima dorului după aceea care şi-a aşezat cuibul în inima mea.

Apoi adăugă:

— Şi-aceasta-i păţania mea, o, Attaf, fratele meu, şi ţi-am povestit tot ce mi s-a întâmplat, fără a-ţi ascunde nimic.

Când mult-darnicul Attaf auzi spusele oaspetelui său, şi când le înţelese tot tâlcul, lăsă capu-n jos şi chibzui vreme de un ceas. Întrucât din toate arătările şi din toate semnele auzite, şi din zugrăvirea casei, a ferestrei şi a uliţei, pricepuse, fără putinţă de îndoială, că frumoasa cu pricina nu era alta decât chiar soţia lui, fata lui socru-său, pe care o iubea, şi care şi ea îl iubea, şi care locuia într-o casă aparte, cu slujnicele şi roabele ei. Şi îşi zise sieşi: „O, Attaf, nu se află ajutor şi putere decât numai întru Allah preaînaltul şi atotputernicul! Şi de la Allah venim şi la el ne întoarcem!"

Iar mărinimia lui şi strălucirea sufletului său se ridicară pe dată deasupra, şi gândi: „Nu am să fiu, în prietenia mea, asemenea aceluia care zideşte pe nisip şi pe apă, ci, pe Dumnezeul cel atotmăreţ! am să-mi slujesc oaspetele

cu sufletul şi cu tot bunul meu.”

Şi, chibzuind aşa, se înturnă cu o faţă zâmbitoare şi liniştită înspre oaspete şi îi spuse:

— O, fratele meu, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, întrucât iau asupra capului meu de a face ca socotinţele tale să răzbată la ţinta înspre care năzuieşti. Cunosc, într-adevăr, neamurile copilandrei despre care mi-ai vorbit, şi care de câteva zile este o femeie despărţită de soţul ei. Şi am să mă duc, pe clipă pe dată, să mă îngrijesc de cele de cuviinţă. Iar tu, o, fratele meu, aşteaptă în deplină linişte, întoarcerea mea, şi ai să fii mulţumit.

Şi îi mai spuse şi alte vorbe spre a-l linişti, apoi plecă.

Şi se duse la casa lui, în care trăia nevastă-sa, copilandra pe care o văzuse Giafar, şi intră în sala bărbaţilor, fără a-şi schimba hainele şi fără a spune o vorbă nimănui; şi îl chemă pe unul din hadâmbii cei tineri şi îi porunci:

— Du-te la socrul meu, părintele stăpânei tale, şi spune-i să vină aici!

Iar hadâmbul cel tânăr dete fuga la socru şi îl aduse la stâpânul său.

Şi Attaf se ridică în cinstea lui socru-său, spre a-l întâmpina, şi îl sărută, şi îl pofti să şadă, şi îi spuse:

— O, taică al meu, nu e nimic decât de bine! Află că, atunci când Allah îşi trimite binefacerile sale la slujitorii săi, le arată totodată şi calea de urmat. Or, calea mea este găsită, întrucât inima mea înclină înspre Mecca şi doreşte să se ducă să vadă casa lui Allah şi să sărute piatra cea neagră a Sfintei Kaabe, pe urmă să plece mai departe la El-Medinah, să vadă şi mormântul Profetului— asupra-i fie rugăciunea, pacea, milele şi binecuvântările! Şi am hotărât să mă duc la locurile sfinte anul acesta, şi să-mi fac hagialâcul la ele, ca să mă întorc hagiu desăvârşit. Pentru aceea, nu se cade să las în urma mea nici legături, nici angarale ori datorniţe, nici nimic ce-ar putea să-mi apese cugetul, întrucât niciun om nu ştie

dacă mâine va mai fi sub prietenia ursitei sale. Şi, drept aceea, o, taică al meu, te-am chemat spre a-ţi înmâna semnul că mă despart de fiica ta, soţia mea!

Când socrul prea-darnicului Attaf, părintele soţiei sale, auzi vorbele acestea şi înţelese că Attaf vroia să se despărţească de soţie, rămase până peste poate de tulburat şi, dând în mintea lui alt tâlc dedesubturilor acelei hotărâri, spuse:

— O, Attaf, fiul meu, ce te sileşte a săvârşi atare faptă? Dacă vrei să pleci, lăsând-o aici pe soţia ta, oricât de lungă ţi-ar fi lipsa şi oricât răspăs ar fi să te călătoreşti, soţia ta nu ar avea de ce să-ţi fie mai puţin soţie, şi avere a ta, şi bun al tău! Că nimica nu te sileşte să te despărţeşti de ea, o, fiul meu!

Iar Attaf răspunse, pe când lacrimile îi curgeau din ochi:

— O, taică al meu, am făcut jurământ, iar ceea ce este scris trebuie să se întâmple!

Iar părintele tinerei neveste, înmărmurit de vorbele lui Attaf, simţi jalea cum îi năpădeşte inima. Iar tânăra soţie a lui Attaf, la ştirea aceea, rămase ca moartă, iar starea ei fu o stare amarnică, iar sufletul i se cufundă în noapte, în amărăciune şi în durere. Întrucât îl iubea din copilărie pe soţul ei Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era până peste poate.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă suta noapte

Urmă:

Iar Attaf, după ce îl înştiinţă de hotărârea luată pe socrul său, grăbi să se ducă la oaspete şi să-i spună:

— O, fratele meu, m-am îngrijit de treaba cu tânăra cea despărţită de bărbatul ei, şi a vrut Allah să facă a izbândi mijlocirea mea. Bucură-te, aşadar, întrucât acuma împerecherea ta cu ea are să fie lesnicioasă. Scoală-te şi

scutură-te de mâhnire şi de mohorală.

Şi Giafar se sculă îndată, iar mohorala i se topi, şi mâncă şi bău cu poftă, şi îi mulţumi Ziditorului. Şi atunci Attaf îi spuse:

— Află acuma, o, fratele meu, că, pentru ca eu să pot mijloci încă şi mai cu folos, nu trebuie ca tatăl iubitei tale, cu care am să mai vorbesc despre însurătoarea ta, să ştie că eşti un străin şi să nu-mi spună: „O, Attaf, da de când îşi mărită părinţii fetele cu bărbaţi străini, pe care nu îi cunosc?” Aşa încât gândul meu este ca tatăl copilei să te cunoască într-un chip cât mai prielnic pentru tine. Şi, drept aceea, am să poruncesc să se întindă pentru tine nişte corturi la marginea cetăţii, cu nişte chilimuri frumoase, cu perne, cu lucruri scumpe şi cu cai. Iar tu să te duci, fără ca să ştie cineva că ieşi de aici, să te aşezi în corturile acelea frumoase, care au să fie corturile tale de drumeţie, şi să-ţi faci o descălecare falnică în cetatea noastră. Iar eu, la rându-mi, o să am grijă a răspândi în toată cetatea zvonul că eşti un om de vază de la Bagdad, ba chiar am să spun că eşti însuşi Giafar Al-Barmaki, şi că vii din partea emirului drept-credincioşilor ca să cunoşti cetatea noastră! Iar valiul Damascului, şi cadiul, şi naipul, pe care chiar eu am să mă duc să-i înştiinţez de sosirea vizirului Giafar, au să vină singuri în întâmpinarea ta, şi au să ţi se închine cu salamalekurile lor, şi au să sărute pământul dinaintea ta. Iar tu atunci să le spui la fiecare vorbele ce se cade să se spună, şi să-i cinsteşti după cinurile lor. Şi am să vin şi eu la tine în cort, iar tu să ne spui nouă tuturora: „Am venit în cetatea voastră spre a-mi mai schimba priveliştea şi spre a găsi o soţie pe placul meu! Şi, cum am auzit vorbindu-se despre frumuseţea fetei emirului Amr, pe ea mi-ar plăcea s-o iau de soţie!” Şi atunci, o, fratele meu, nu are să se întâmple decât ceea ce jinduieşti.

Aşa îi grăi Attaf-cel-Darnic oaspetelui despre al cărui nume şi despre a cărui stare nu avea habar, şi care nu era altul decât Giafar Al-Barmaki din cap până-n talpă. Şi

nu se purta în felul acesta faţă de el decât pentru că îi era oaspete şi pentru că Giafar gustase din pâinea şi din sarea găzduirii lui. Întrucât Attaf-cel-Darnic era împodobit cu un suflet mare şi cu simţăminte dumnezeieşti. Şi nu s-a mai aflat vreodată pe pământ, până la el, om care să i se asemuie, şi nu are să se mai afle vreodată nici după el.

Iar Giaffar, când auzi vorbele prietenului său, se ridică în picioare şi luă mâna lui Attaf şi dete s-o sărute; ci Attaf nu vroi să-l lase, ci îşi trase mâna repede. Şi Giafar, tăinuindu-şi mai departe numele şi cinul lui de mare-vizir, şi de cap al barmecizilor, şi de cunună a lor, îi mulţumi gazdei sale cu toată căldura sufletului şi îşi petrecu noaptea aceea cu el, şi se culcă într-un pat cu el. Iar a doua zi, de cu zori, se sculară amândoi şi îşi făcură spălările, şi rostiră rugăciunea de dimineaţă. Pe urmă plecară împreună, şi Attaf îl însoţi pe prietenul său afară din cetate.

După care, Attaf porunci să se aşeze corturile şi să se rostuiască toate cele de trebuinţă, şi cai, şi cămile, şi catâri, şi mamolici, şi lăzi cu tot soiul de daruri de împărţit, şi sipete mari cu pungi de galbeni şi de arginţi. Şi trimise toate astea afară din cetate, tainic, şi se duse iarăşi la prietenul său, şi îl îmbrăcă într-o mantie de mare-vizir, strălucită întru totul şi de mare preţ. Şi puse să i se întocmească în cortul cel de falǎ un jeţ de mare-vizir, şi îl pofti să şadă pe el. Şi habar nu avea Attaf că acela ce avea să fie numit de aci înainte marele-vizir Giafar era într-adevăr chiar Giafar, fiul lui Yahia barmecidul! Şi, acestea fiind făcute şi ticluite, trimise ca pristavi nişte robi la naipul Damascului să-l vestească de sosirea lui Giafar, vizirul-cel-mare, trimis cu solie de către calif.

Şi, de îndată ce naipul Damascului fu înştiinţat despre acea venire, ieşi din cetate, însoţit de mai-marii cetăţii de sub zabetul şi de sub ocârmuirea sa, şi se duse în întâmpinarea vizirului Giafar, şi sărută pământul dinainte-i, şi îi spuse:

— O, doamne al meu, pentru ce nu ne-ai dat de ştire

mai devreme despre binecuvântata ta venire, ca să ne fi fost cu putinţă a-ţi orândui o primire vrednică de cinul tău?

Şi Giafar răspunse:

— Nu era nicidecum de trebuinţă! Miluiască-se Allah să te ocrotească şi să-ţi sporească sănătatea deplină; ci eu nu am venit aici decât cu gândul de a-mi schimba oleaca priveliştile şi de a cunoaşte cetatea voastră. Şi, de altminteri, nu am să rămân aici decât puţină vreme, numai atât cât să pot a mă însura. Căci, cu adevărat, am auzit că emirul Amr are o fată de neam ales, şi doresc de la tine să tocmeşti treaba cu tatăl ei, şi să mi-o dobândeşti de la el de soţie.

Iar naipul Damascului răspunse:

— Ascult şi mă supun. Că soţul ei tocmai s-a despărţit de ea, întrucât doreşte să se ducă în Hedjaz în hagialâc. Şi, de îndată ce răstimpul cel legiuit al despărţirii are să se scurgă, nu are să mai fie nicio piedică pentru ca logodirea cu luminăţia ta să-şi capete locul.

Şi îşi luă ziua-bună de la Giafar, şi plecă, pe clipă pe dată, la părintele tinerei neveste, soţia cea despărţită de mult-darnicul Attaf, şi îl pofti să vină la corturi, şi îi spuse că vizirul-cel-mare Giafar îşi mărturisise dorinţa de a-şi sărbători căsătoria cu fiică-sa cea de viţă aleasă. Iar emirul Amr nu putu să răspundă decât că ascultă şi că se supune.

Atunci Giafar dete porunca de a se aduce caftanurile de fală şi aurul din pungi, şi de a se împărţi plocoanele. Şi ceru să vină cadiul şi martorii şi, fără zăbavă, îi puse să scrie senetul de căsătorie. Şi puse să se scrie, ca zestre şi ca diată pentru tânăra nevsată, zece lăzi cu scumpeturi şi zece pungi cu aur. Şi porunci să fie scoase darurile, şi cele mari şi cele mici, şi, cu filotimia lui de barmecid, puse să se împartă celor de faţă, bogaţi şi săraci, pentru ca toată lumea să fie mulţumită. Şi, după ce senetul fu scris pe o bucată de hârtie de mătasă, porunci să se aducă apă şi zahăr, şi puse să se întindă dinaintea

oaspeţilor mesele cu mâncăruri şi cu bunătăţuri. Şi toată lumea mâncă, şi se spălă pe mâini. Pe urmă se aduseră dulceţurile şi poamele şi băuturile cele răcoritoare.

Şi, când totul se isprăvi şi după ce senetul fu pecetluit, naipul Damascului îi spuse vizirului Giafar:

— Mă duc să orânduiesc o casă pentru şederea ta şi pentru primirea soţiei tale!

Ci Giafar răspunse:

— Aceasta nu este cu putinţă. Mă aflu aici trimis în solie de emirul drept-credincioşilor, şi trebuie s-o iau cu mine pe soţia mea la Bagdad, unde urmează a se face sărbătorile de nuntă, numai acolo.

Iar tatăl soţiei spuse:

— Ia-ţi nevasta, şi ai să pleci când îţi va plăcea.

Şi Giafar răspunse:

— Nici aşa nu se poate, întrucât mai întâi trebuie să pun să se facă hainele de mireasă ale fiicei tale, şi, de îndată ce au să fie gata, am să plec, chiar în ziua aceea!

Şi tatăl răspunse:

— Nu am nimica împotrivă!

Iar când hainele miresei fură gata, şi dacă toate lucrurile merseră cum trebuie, tatăl miresei porunci să fie adus palanchinul, iar fiica lui să se suie în el. Şi, alaiul luă calea înspre corturi, cu o mulţime de lume. Şi, după bun-rămasurile şi dintr-o parte şi din cealaltă, se dete semnul de plecare. Şi Giafar pe calul său, şi soţia, în palanchinul cel strălucit, luară drumul înspre Bagdad, cu o pohfală măreaţă şi bine orânduită.

Şi călătoriră o bucată de vreme. Şi tocmai ajunseseră la locul ce se cheamă Tiniat el'Iqab, care se află la cale de o jumătate de zi de la Damasc, când Giafar se uită în urma lui, şi zări departe înspre Damasc un călăreţ ce venea după ei în goana calului. Şi porunci numaidecât caravanei să se oprească, spre a putea să vadă cam ce treabă putea să fie. Iar când călăreţul fu aproape de tot de ei, Giafar se uită la el şi iacătă că era Attar-cel-Darnic, care venea după ei strigând:

— Nu te opri, o, fratele meu!

Şi se apropie de Giafar şi îl sărută şi îi spuse:

— O, doamne al meu, nu am avut pic de tihnă departe de tine. O, Abu'l-Hassan, fratele meu, ar fi fost mai bine pentru mine să nu te fi văzut şi să nu te fi cunoscut niciodată, întrucât acuma nu mai pot să-ţi îndur lipsa.

Şi Giafar îi mulţumi şi îi spuse:

— Nu am fost în stare să mă apăr împotriva tuturor binefacerilor cu care m-ai copleşit. Ci mă rog la Allah să înlesnească întâlnirea noastră cât mai curând şi să nu ne mai despărţească niciodată. El este cel atotputernic şi el poate ceea ce vrea.

Pe urmă Giafar se dete jos de pe cal şi porunci să se aştearnă un chilim de mătase, şi şezu alături de Attaf. Şi li se aduse un cocoş fript, nişte puiandri, nişte zaharicale şi alte bunătăţuri. Şi mâncară. Şi li se aduseră poame uscate, şi curmale coapte. Pe urmă băură vreme de un ceas, şi încălecară iar pe caii lor. Şi Giafar îi spuse lui Attaf:

— O, fratele meu, orice călător trebuie să plece înspre locul lui de plecare.

Iar Attaf îl strânse la piept, şi îl sărută între ochi, şi îi spuse:

— O, frate al meu, Abu'l Hassane, să nu curmi trimiterea scrisorilor tale către noi, şi să nu-ţi alungeşti lipsa de lângă inima noastră. Şi dă-mi ştiri despre toate câte ţi s-or întâmpla, aşa fel încât să fie ca şi cum aş fi lângă tine.

Şi îşi mai spuseră şi alte vorbe de ramas-bun, şi se despărţiră, şi fiecare plecă pe drumul său. Şi iacă-aşa cu Giafar, vizirul cel-mare, de care prietenul său nici cu gândul nu gândea că ar fi chiar Giafar. Si-asa şi cu Attaf-cel-Darnâc!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şi una noapte

Urmă:

Iar în ce o priveşte pe copilandra cea despărţită de bărbat, soţia cea proaspătă a lui Giafar, iacătă. Dacă pricepu că şi cămilele şi caravana se opriseră din mers, scoase capul de sub palanchin şi îl văzu pe vărul ei Attaf aşezat jos pe chilim lângă Giafar, şi cum şedeau amândoi mâncând şi bând laolaltă, şi cum îşi luară pe urmă rămas-bun. Şi îşi zise în sineşi! „Pe Allah! acela este vărul meu Attaf, iar celălalt este bărbatul care m-a văzut la fereastră şi peste care chiar îmi pare că am lăsat să curgă oleacă de apă, când îmi stropeam grădina de la fereastră. Şi, fără nicio îndoială, este prieten cu verişorul meu. S-a îndrăgostit de mine şi a zugrăvit casa mea; şi atunci dărnicia şi mărinimia sufletului vărului meu au trecut peste orice; şi s-a despărţit de mine pentru ca prietenul lui să mă ia de soţie.” Şi, cugetând astfel, începu să plângă singurică, în palanchin, şi să se căineze despre cele ce i se întâmplaseră, despre despărţenia de verişorul său, pe care îl iubea, de părinţii şi de rudele ei. Şi îşi petrecu prin minte cine este ea acum şi cine fusese. Şi lacrimi fierbinţi îi curgeau din ochi, în vreme ce spunea stihurile acestea:

Plâng când îmi amintesc de-aceste locuri
Pe care-n suflet pururi le dezmierd.
Plâng frumuseţi, şi bucurii, şi jocuri,
Pe care pe vecie-acum le pierd.
Nu-l osândiţi, oh, pe cel ce iubeşte
Şi care din iubire-nebuneşte!

Aceste locuri şi aceste pieţe
Cuprind tot ce pe lume am mai drag.
Mărire celui ce cu frumuseţe
Le-a-mpodobit pe toate, de la prag.

Păstreze-Allah acele zile sfinte
Pe care le-am trăit aici cu voi,
O, scumpi prieteni! Şi mă rog fierbinte
Să mă întoarcă iarăşi înapoi.

Iar când sfârşi de rostit stihurile, plânse şi se jelui, şi iarăşi spuse:

Mă mir cum fără voi mai pot trai,
Sub viforul atâtor vijelii.
Of, prea-iubiţii mei care vă las,
Până la cel din urmă-al vieţi-mi ceas
Cu voi are să-mi fie pururea,
Plină de dorul vostru, inima.

După care iar plânse şi suspină, şi nu se putu opri a-şi aminti şi stihurile acestea:

O, voi cei căror sufletul v-am dat,
Întoarceţi-vă iarăşi lângă mine.
Din suflet să vă smulg am încercat,
Ci nu am izbutit, şi greu îmi vine.

Cu milă se cuvine să priveşti
La jertfa unei vieţi care se curmă,
Şi până-n ceasul morţii pământeşti
Spre tine-şi mână dorul cel din urmă.

O, nu mă minunez că v-am pierdut:
M-aş minuna numai dacă vreodată
Ursita întru care m-am născut
Ar fi să-i fie altuia-nchinată.

Şi-atâta cu ea! Ci în ceea ce îl priveşte pe vizirul cel mare Giafar, iacătă. De îndată ce caravana porni iarăşi la drum, veni lângă palanchin şi îi spuse celei proaspăt

măritate:

— O, stăpână a palanchinului, ne-ai omorât!

Ci, la vorbele acestea, ea se uită la el cu dulceaţă şi cu sfiiciune, şi răspunse:

— Nu se cade să-ţi vorbesc, întrucât sunt verişoara-soţie a prietenului şi a tovarăşului tău Attaf, emirul mărinimiei şi al dărniciei faţă de prieteni. Dacă pâlpâie în tine cel mai mărunt simţământ omenesc, s-ar cădea să faci şi tu pentru el ceea ce el, în mărinimia lui, a făcut pentru tine!

Când auzi vorbele acestea, Giafar rămase tare bulburat în sufletul său; ci, pricepând cât de plină de măreţie era acea împrejurare, îi spuse tinerei soţii:

— O, tu, oare chiar îi eşti verişoara-soţie?

Iar ea spuse:

— Da! Tu m-ai văzut la fereastră în cutare zi, când s-a întâmplat cutare şi cutare lucru, şi când inima ţi s-a aprins după mine. Şi i-ai povestit lui. Iar el s-a despărţit de mine. Şi, aşteptând să treacă răstimpul legiuit, a pregătit toate câte îmi pricinuiesc atâta mâhnire acuma. Şi, dacă te-am lămurit cum stau lucrurile, nu-ţi mai rămâne acum decât să te porţi ca un om.

Când auzi vorbele acestea, Giafar se porni să suspine amarnic, spunând:

— De la Allah venim şi al el ne întoarcem. O, tu, iacătă că acuma îmi eşti poprită, şi ai rămas în mâinile mele ca un zălog sfânt, până ce ai să te întorci la locul pe care vei binevoi să-l arăţi.

Pe urmă spuse uneia dintre slugile lui:

— Te însărcinez cu paza stăpânei tale.

Şi călătoriră aşa mai departe, zi şi noapte; şi-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl priveşte pe califul Harun Al-Raşid, iacătă. Îndată după plecarea lui Giafar, se simţi amărât şi plin de mâhnire din pricina lipsei lui. Şi fu cuprins de o mare nerăbdare, şi tulburat de dorul de a-l vedea iar. Şi

se căi de porunca peste putinţă de împlinit la care îl osândise pe vizir, nevoindu-l astfel să rătăcească prin pustiuri şi sihăstrii ca un pribeag, şi silindu-l, la anaghia aceea, să-şi părăsească locurile de baştină. Şi trimise crainici în toate părţile să-l caute. Ci nu putu să capete nicio ştire despre el, şi rămase tare necăjit că nu-l mai avea alături. Şi aşa că îi ducea dorul şi îl aştepta.

Or, când Giafar cu caravana lui ajunse aproape de Bagdad, califul fu înştiinţat despre aceasta şi se bucură în sufletul său, şi îşi simţi inima cum i se uşurează şi pieptul cum i se înfiorează. Şi ieşi întru întâmpinarea lui, şi, de îndată ce ajunse lângă el, îl sărută şi îl strânse la piept. Şi se întoarseră împreună la palat, iar emirul drept-credincioşilor îl pofti pe vizirul său să-i stea alături şi îi zise!

— Acuma, istoriseşte-mi povestea ta din clipa când ai ieşit din palatul acesta, şi tot ce ţi s-a întâmplat în răstimpul cât ai lipsit.

Şi Giafar îi istorisi toate câte i se întâmplaseră, din clipa plecării sale până în clipa întoarcerii. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem şi noi încă o dată. Iar califul fu cuprins de o minunare mare, şi zise:

— Uallahi! mi-ai pricinuit multă mâhnire cu lipsa ta. Ci acuma tare aş dori să-l cunosc pe prietenul tău! Iar în ce o priveşte pe copilandra din palanchin, socotinţa mea este că se cade să te despărţeşti numaidecât de ea, şi s-o porneşti pe drumul de întoarcere, însoţită de o slugă de credinţă. Întrucât dacă tovarăşul tău are să vadă în tine un vrăjmaş, are să ne fie şi nouă un vrăjmaş; iar dacă va găsi în tine un prieten, are să ne fie şi nouă tot prieten. Şi avem să-l poftim să vină în mijlocul nostru, şi avem să-l vedem, şi are să ne facă bucurie a-l aştepta, şi avem să ne petrecem vremea cu el în voioşie. Un atare om nu este de lepădat, iar de la mărinimia lui avem să tragem o pildă mare şi multe alte lucruri folositoare.

Şi Giafar răspunse:

— A asculta înseamnă a ne supune.

Şi porunci să se orânduiască pentru copila cu pricina o casă tare frumoasă, într-o grădină plăcută, şi puse la poruncile ei un şir întreg de robi şi de slugi. Şi îi trimise încă chilimuri şi farfuriuri şi toate lucrurile celelalte de câte s-ar fi putu a avea trebuinţă. Ci nu se duse pe la ea şi nu căută s-o vadă vreodată. Şi în fiecare zi îi trimitea salamalekurile lui şi vorbe liniştitoare în ce priveşte întoarcerea sa acasă şi întâlnirea cu vărul ei. Şi îi hotărî o mie de dinari pe lună pentru cheltuielile ei de trai. Şi-atâta cu Giafar şi cu califul şi cu copilandra din palanchin.

Ci în ceea ce îl priveşte pe Attaf, lucrurile luară cu totul altă întorsătură! Într-adevăr, de cum îşi luă bun-rămas de la Giafar şi porni îndărăt pe drumul său, toţi cei care erau zavistioşi pe el se prilejuiră de întâmplări spre a-i vicleni pieirea în mintea naipului de la Damasc. Şi îi spuseră naipului:

— O, doamne al nostru, au cum de nu-ţi arunci ochii înspre Attaf? Ori tu nu ştii că vizirul Giafar era prietenul lui? Şi nu ştii că Attaf a dat fuga după el, spre a-şi lua rămas-bun, atunci când oamenii noştri s-au întors, şi că l-a însoţit până la Katifà? Şi nu ştii că Giafar i-a spus atunci: „Nu ai trebuinţă de nimic ce ţi-aş putea rostui, o, Attaf?” Şi că Attaf i-a răspuns: „Da, am trebuinţă de ceva. Şi anume de un firman al califului, prin care să fie mazilit naipul Damascului.” Şi astea au fost spuse şi făgăduite între ei. Şi lucrul cel mai cuminte care îţi rămâne de făcut este să-l pofteşti la tine la masa de dimineaţă, până a nu te pofti el la masa lui de seară. Întrucât izbânda se caută în prilej, iar norocul nu îl ajută decât pe acela care îndrăzneşte.

Şi naipul Damascului răspunse:

— Bine aţi grăit! Aduceţi-l, aşadar, la mine numaidecât.

Iar ei se duseră acasă la Attaf, care se odihnea liniştit, fără să aibă habar că cineva ar putea să ţese ceva împotriva sa. Şi se aruncară asupra-i, înarmaţi cu săbii şi cu bâte, şi-l bătură până îl umplură de sânge. Şi îl târâră dinaintea naipului. Iar naipul porunci să-i fie prădată casa.

Şi robii lui, şi bunurile lui, şi toţi ai lui trecură în mâinile afurisiţilor. Şi Attaf întrebă:

— Care este nelegiuirea mea?

Iar ei răspunseră:

— O, faţă de catran! au chiar atâta eşti de neştiutor al judeţului lui Allah (preamărit fie el!), încât să-l vicleneşti pe naipul Damascului, domnul şi părintele nostru, şi pe urmă să socoti că poţi a dormi tihnit în casa ta?

Şi i se dete poruncă gâdelui să-i taie capul pe clipă pe dată. Şi gâdea îi rupse o bucată din mantie şi îl legă la ochi. Şi chiar apucase să ridice spada asupra gâtului lui Attaf, când unul dintre emirii ce se aflau de faţă la osândă se ridică şi zise:

— O, naipule, nu te grăbi aşa să porunceşti a i se tăia acestui om capul. Căci graba este sfat de la Şeitan, iar zicala spune: „Numai acela ajunge la ţintă care poartă răbdarea în inima sa, pe câtă vreme greşeala este fapta aceluia ce se grăbeşte". Opreşte-te, dar, de a te grăbi în ce priveşte gâtul acestui om; întrucât s-ar putea ca aceia care au vorbit împotriva lui să nu fie decât nişte mincinoşi. Şi nimenea nu este ocolit de zavistie. Aşa că ai răbdare, întrucât s-ar putea să te căieşti mai târziu că i-ai luat viaţa pe nedrept. Şi cine ştie ce are să se întâmple, când vizirul Giafar are să audă năpasta pe care ai poruncit s-o îndure prietenul şi tovarăşul său! Şi-atunci capul tău nu are să-ţi mai stea în tihnă pe grumaz.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute doua noapte

Urmă:

Când auzi vorbele acestea, naipul Damascului se scutură de somnia lui, şi ridică mâna, şi opri spada ce ameninţa de-atâta de aproape viaţa lui Attaf. Şi porunci ca Attaf să fie numai aruncat în temniţă şi legat cu lanţul

de gât. Şi îl târâră, în pofida ţipetelor şi a rugăminţilor lui, în temniţa cetăţii, şi fu legat de gât cu lanţul, precum fusese poruncit. Şi toate nopţile şi toate zilele Attaf şi le trecea plângând, luându-l de martor pe Allah şi rugându-l să-l izbăvească de chinuri şi de năpaste.

Şi trăi în felul acesta vreme de trei luni.

Or, într-o noapte, se trezi şi se umili dinaintea lui Allah, şi făcu câţiva paşi prin temniţa lui, atâta cât îi îngăduia lungimea lanţului. Şi văzu că era singur în temniţă şi că temnicerul, care în ajun îi adusese pâinea şi apa, uitase să încuie uşa în urmă-i. Şi de la uşa aceea întredeschisă venea o lumină slabă. Iar Attaf, dacă văzu aşa, îşi simţi deodată vinele cum i se umflă de o putere până peste poate, şi dintr-o zvâcnitură rupse lanţul care îl lega. Şi, pe dibuite, cu multă grijă, o luă la picior prin întortocheturile temniţei adormite şi, până la urmă, se pomeni dinaintea chiar a porţii ce da înspre uliţă. Şi nu avu mult de scotocit până să găsească cheia, spânzurată într-un cui. Şi, deschizând uşa, fără niciun zgomot, ieşi în uliţă şi fugi în noapte. Iar negurile lui Allah îl ocrotiră până dimineaţa.

Şi, de îndată ce porţile cetăţii se deschiseră, ieşi amestecându-se printre lume, şi grăbi pasul înspre Alep. Şi, după o drumeţie lungă, ajunse fără de necaz la cetatea Alepului, şi intră în geamia cea mare. Şi acolo văzu o ceată de oameni străini care se pregăteau vădit de plecare. Şi îi întrebă unde se duc. Iar ei răspunseră:

— La Bagdad!

Şi Attaf strigă pe dată:

— Merg şi eu cu voi!

Iar ei spuseră:

— Trupurile noastre ale pământului sunt, ci zahareaua nu ne vine decât numai de la Allah!

Şi plecară, cu Attaf între ei. Şi, peste douăzeci de zile de drum, ajunseră la cetatea Kufa; şi îşi urmară aşa călătoria până ce ajunseră la Bagdad. Şi Attaf văzu o cetate straşnic zidită, şi falnică, şi bogată în palate măreţe care se înălţau până la cer, şi plină de grădini

frumoase; şi trăiau în ea deopotrivă şi învăţaţi şi neştiutori, şi săraci şi bogaţi, şi buni şi răi. Şi intră în cetate, învăluit în mantia lui de om sărac, pe cap cu un turban slinos şi deşirat, şi cu o barbă neţesălată şi cu nişte plete tare lungi peste ochi. Şi starea lui era jalnică. Şi aşa intră el pe uşa de la cea dintâi geamie din cale. Şi nu mâncase de două zile. Şi şezu jos într-un colţ, să se odihnească şi să cugete cu jale, când un cerşetor, din tagma cerşetorilor care milogesc pe la porţile lui Allah, intră în geamie şi veni de şezu chiar dinaintea lui. Şi puse jos de pe umeri un sac vechi pe care îl avea în cârcă, şi îl deznodă, şi scoase o pâine, pe urmă un pui, pe urmă altă pâine, pe urmă nişte plăcinte, pe urmă o portocală, pe urmă nişte măsline, pe urmă nişte gogoşi cu curmale, pe urmă un castravete. Şi flămândul de Attaf cu ochii lui vedea şi cu nasul lui adulmeca. Iar cerşetorul începu să mănânce, şi Attaf să se uite la el, pe când cerşetorul înfuleca tihnit prânzul acela, care părea chiar masa lui Issa, fiul Miriamei (asupra lor a amândorura fie pacea şi binecuvântarea lui Allah!). Şi Attaf, care nu numai că nu mâncase de două zile, da care de patru luni nu se mai săturase, îşi zise în sineşi: „Pe Allah! tare aş mai lua o îmbucătură din puiandrul acela minunat, şi o bucată din pâinea aceea, şi baremi o felie din castravetele acela grozav”. Şi dorinţa de pâine şi de puişor şi de castravete ardea atâta de tare în ochii lui, încât cerşetorul se uită la el. Şi, de atâta foame năpraznică, Attaf nu se putu opri să nu plângă iar cerşetorul dete din cap uitându-se la el şi, după ce înghiţi îmbucătura de minunăţie care îi umplea gura, prinse grai şi spuse:

— Pentru ce, dar, o, taică al bărbilor slinoase, faci ca străinii şi ca javrele cele hămesite care cerşesc cu ochii bucăţica pe care o mănâncă stăpânul lor? Pe ocrotirea lui Allah! de-ai vărsa tu atâtea lacrimi cât să umpli cu ele şi Yaxartul, şi Bactrosul, şi Dajlahul, şi Eufratul, şi apa Bassrei, şi apa Antiohiei, şi Orontele, şi Nilul Egiptului, şi marea cea sărată, şi adâncurile tuturor oceanelor, tot nu

ţi-aş da nicio bucată din ce mănânc. Da dacă vrei să mănânci pui alb şi pâine caldă şi miel fraged şi toate zaharicalele şi plăcintele lui Allah, nu ai decât să baţi la poarta vizirului-cel-mare Giafar, fiul lui Yahia barmecidul. Întrucât şi el a primit la Damasc găzduire de la un om pe nume Attaf, şi întru amintirea şi întru cinstirea aceluia îşi împarte şi el acuma milele; şi nici nu se mai scoală, nici nu se mai culcă fără a vorbi despre el.

Când auzi vorbele acestea ale cerşetorului cel cu sacul bine ticsit, Attaf îşi ridică ochii înspre cer şi grăi: „O, tu, cel ale căror gânduri sunt de nepătruns, iacătă că îţi reverşi iarăşi milele tale asupra slujitorului tău!” Şi rosti stihurile acestea:

De-ndată ce-ţi vezi trebile-ncurcate,
Le lasă-n plata Domnului-a-toate.
Pe mană şezi lângă necazul tău
Şi-alungă de la tine gândul rău.

După care se duse la un neguţător de hârtie şi îi ceru să-i dea de milă o bucăţică de hârtie şi să-i împrumute un calam, numai cât să scrie câteva cuvinte. Şi neguţătorul binevoi să-i dea ceea ce îi ceruse. Şi Attaf scrise cele ce urmează:

„Din partea fratelui tău Attaf, pe care Allah îl ştie! Cel ce stăpâneşte lumea să nu carecumva să se îngâmfe, întrucât într-o zi va fi doborât şi va rămâne singur în ţărână cu soarta lui cea amară. Dacă m-ai vedea nu m-ai mai cunoaşte, din pricina sărăciei şi a ticăloşiei; căci potrivniciile vremilor, foamea, setea şi un drum lung mi-au adus şi trupul şi sufletul în stare de sfârşeală. Şi iacătă că, sosind aici, te găsesc iară. Şi pacea fie cu tine!”

Pe urmă împături scrisoarea şi dete calamul îndărăt stăpânului lui, mulţumind cu căldură. Şi întrebă unde este casa lui Giafar. Şi, după ce i se arătă unde este, Attaf se opri şi şezu dinaintea porţii, la oarecare depărtare. Iar străjerii de la poartă îl văzură cum sta aşa în picioare

acolo şi nerostind nicio vorbă. Şi nici ei nu-i ziseră nimic. Şi tocmai când începea să se simtă tare încurcat de şederea aceea, un hadâmb, îmbrăcat într-o mantie falnică şi încins cu un brâu de aur, trecu pe lângă el. Şi Attaf se duse la hadâmb şi îi sărută mâna şi îi spuse:

— O, doamne al meu, trimisul lui Allah! (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) a spus: „Mijlocitorul unei fapte bune este ca şi acela care săvârşeşte fapta cea bună, iar acela care a făcut o faptă bună este din rândul preafericiţilor lui Allah în cer”.

Şi hadâmbul întrebă:

— Şi de ce ajutorinţă ai lipsă?

El spuse:

— Doresc de la bunătatea ta să duci hârtia aceasta stăpânului acestei case, spunându-i: „Fratele tău Attaf este la poartă”.

Când auzi asemenea vorbe, hadâmbul fu cuprins de o mânie mare, şi ochii îi ieşiră din cap, şi zbieră:

— O, mincinos sfruntat! Aşa socoti tu că arată fratele vizirului Giafar?

Şi, cu mâna în care ţinea un toiag cu capătul de aur îl plesni pe Attaf peste faţă. Şi sângele lui Attaf ţâşni din obraz, şi bietul de el căzu cât era de lung la pământ, întrucât osteneala, foamea şi plânsetul îl slăbiseră până peste poate. Ci stă la *Sfânta Carte:* „Allah a pus simţământul bunătăţii în inima unor robi, întocmai cum a pus simţământul răutăţii în inima unor nerobi”; drept aceea, un alt hadâmb, care văzuse de departe tot ce se petrecuse, se duse la cel dintâi, plin de mânie şi de supărare faţă de cele ce făcuse, şi de milă faţă de Attaf. Iar hadâmbul dintâi spuse:

— N-ai auzit că se dedea frate cu vizirul Giafar?

Iar cel de al doilea hadâmb îi răspunse:

— O, om al răutăţii, şi fiu al răutăţii, şi rob al răutăţii! O, blestematule! O, mişelule! Da ce, Giafar, o fi vreun proroc de-ai noştri? Au nu e şi el un câine de-al pământului ca şi noi? Au nu toţi oamenii sunt fraţi, dacă au ca tată şi ca

mamă pe Adam şi pe Eva, şi n-a zis poetul:

Toţi oamenii pe lume-s fraţi de-o seamă:
Părinte li-e Adam, iar Eva mamă.

Şi osebirea nu se află oare numai în bunătatea mai multă ori mai puţină din inimi?

Şi, după ce vorbi astfel, se aplecă asupra lui Attaf, şi îl ridică, şi îl ajută să şadă jos, şi îl şterse de sângele ce-i curgea pe faţă, şi îl spălă, şi îi scutură praful de pe haine, şi îl întrebă:

— O, fratele meu, ce doreşti?

Şi Attaf răspunse:

— Nu doresc decât ca hârtia aceasta să-i fie dusă lui Giafar şi să-i fie dată în mână.

Iar slujitorul cel cu inimă miloasă luă hârtia din mâinile lui Attaf şi intră în sala în care şedea vizirul cel mare Giafar barmecidul, în mijlocul dregătorilor, al rudelor şi al prietenilor săi, unii stându-i de-a dreapta, iar alţii de-a stânga. Şi toţi beau, şi spuneau stihuri, şi se desfătau cu zvoana de alăute şi cu cântările cele dulci. Iar Giafar vizirul, cu pocalul în mână, le spunea celor dimprejurul său:

— O, voi toţi câţi sunteţi laolaltă, lipsa de dinaintea ochilor nu înseamnă şi lipsa din inimă. Şi nimica nu poate să mă oprească a nu mă gândi la fratele meu Attaf, şi să vorbesc despre el. Acela-i omul cel mai strălucit al vremii şi al anilor lui. Mi-a dăruit cai, şi robi tineri, albi şi negri, şi fete tinere, şi haine frumoase, şi lucruri scumpe, atâtea cât să întocmească zestrea şi adiata pentru soţia mea. Şi dacă nu s-ar fi purtat aşa, eu hotărât că m-aş fi prăpădit şi aş fi pierit fără de mântuire. Şi a fost binefăcătorul meu, fără să ştie cine sunt, şi a fost darnic fără niciun gând de câştig ori de vreun folos!

Când slujitorul cel cu suflet bun auzi vorbele acestea ale stăpânului său, se bucură în inima lui, şi păşi înainte, şi îşi plecă gâtul şi capul dinainte-i, şi îi înfăţişă hârtia. Iar

Giafar o luă şi, citind-o, fu cuprins de o stare de tulburare ca un om care ar fi băut otravă. Şi nu mai ştiu nici ce face, nici ce spune. Şi căzu cât era de lung, drept cu faţa pe podea, încă mai ţinând în mână cupa de cleştar şi hârtia. Şi cupa se sparse într-o puzderie de bucăţele, şi îl tăie la frunte, adânc. Şi sângele începu să curgă, iar hârtia îi scăpă din mână.

Când slujitorul văzu toate astea, dete zor să-şi sloboadă picioarele în vânt, din pricina spaimei de ce avea să urmeze. Iar prietenii vizirului Giafar îl ridicară pe stăpânul lor şi îi opriră curgerea sângelui. Şi strigară:

— Nu se află mântuire şi putere decât întru Allah cel preaînalt şi atotputernic! Blestemaţii aceştia de slujitori sunt pururea bântuiţi de firea lor cea rea: tulbură viaţa domnilor din palate şi îi supără în ceasurile lor cele mai plăcute. Pe Allah! acela care a scris hârtia aceasta chiar că ar trebui să fie târât la valiu, care să-i ardă o sută de ciomege şi să-l arunce în temniţă.

Şi, ca urmare, robii vizirului ieşiră să-l caute pe cel care scrisese hârtia. Şi Attaf curmă toată căutarea spunând:

— Eu sunt, o, stăpânii mei!

Iar ei îl înşfăcară şi îl târâră dinaintea valiului, şi cerură să-i hotărască o sută de lovituri de ciomag. Şi valiul aşa făcu. Şi, pe deasupra, porunci să se scrie pe lanţurile lui din temniţă: „Pe viaţă”. Aşa-i făcură lui Attaf-cel-Darnic! Şi iarăşi îl aruncară la popreală, unde şezu alte două luni, şi unde urmele i se pierdură şi i se şterseră.

Şi, după aceste două luni, se născu un copil la emirul drept-credincioşilor Harun Al-Raşid care, cu prilejul acela, porunci să se împartă pomeni şi să se facă daruri la toată lumea, iar întemniţaţii să fie sloboziţi din temniţe şi din poprelişti. Iar printre cei ce fură scoşi astfel din lanţuri se află şi Attaf-cel-Darnic.

Când se văzu slobozit de la opriş, slab, flămând, prăpădit şi gol, Attaf îşi ridică privirile înspre cer şi strigă: „Preamărit să fii, Doamne, în toată împrejurarea!” Şi oftă şi zise: „Am îndurat toate acestea din pricină, fără de

îndoială, că oi fi săvârşit vreo greşeală cândva, întrucât Allah m-a fericit cu milele sale cele mai alese, iar eu i-am răspuns cu neascultare şi răzvrătire. Ci mă rog lui fierbinte să mă ierte, întrucât mă cufundasem prea tare în stricăciune şi în purtarea mea cea ticăloasă!”

O, Doamne, muritorul săvârşeşte
Ce nu se cade şi ce nici gândeşte!
E-un biet sărman, şi-ntreagă viaţa-i ţine
Numea de sjinta milă de la tine.

Într-ale vieţii patimi şi plăceri,
De sine-şi uită, şi de ce-a fost ieri.
Plin de prostie pururi va rămâne,
Tu iartă-i lui greşalele, stăpâne!

Şi mai vărsă câteva lacrimi, şi îşi zise în sineşi: „Acuma ce să fac? Dacă plec înspre ţara mea, slab cum sunt, am să mor înainte de-a ajunge acolo; iar de-aş avea norocul să ajung, nu aş avea nicio linişte pentru viaţa mea, din pricina naipului; iar dacă rămân aici, printre cerşetori, să cerşesc şi eu, niciunul dintre ei nu are să mă îngăduiască în isnaful lor, întrucât nimenea nu mă cunoaşte; şi nu pot să-mi fiu pentru mine de niciun ajutor şi de niciun folos.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treia noapte

Urmă:

...Drept aceea, am să las grija soartei mele aceluia carele este stăpânul soartelor. Iacătă că totul s-a întors împotriva mea, şi totul este potrivnic aşteptărilor mele. Şi multă dreptate avea poetul atunci când spunea:

Am străbătut întreg pământul

Din Răsărit până-n Apus,
Şi numai trudă şi durere
Aflai oriunde m-am fost dus.

Am cunoscut potop de oameni,
Dar nicăierea n-am găsit
Un om să-mi fie pe potrivă
Şi nici prieten nesmintit.

Şi iarăşi plânse şi jeli: „O, Dumnezeule! dă-mi virtutea răbdării!” După care se ridică şi porni înspre o geamie, în care intră. Şi şezu acolo până după amiază. Iar foamea lui nu făcu alta decât să sporească; şi Attaf zise: „Pe milosârdia şi pe atotputernicia ta, mă jur că nu am să cer nimic de la nimeni altul afară de tine!” Şi şezu în geamie, fără a întinde mâna la niciun drept-credincios, până la căderea nopţii. Şi-atunci ieşi, zicând: „Ştiu spusa Profetului – asupra-i fie binecuvântarea şi tihna lui Allah! – care zice: «Allah îţi îngăduie să dormi în sfântul lui lăcaş, ci tu lasă lăcaşul pentru închinătorii săi, căci sfântul lăcaş este pentru rugăciune şi nu pentru dormit»”.

Şi rătăci pe uliţi o vreme, până ce, într-un sfârşit, ajunse la nişte ziduri năruite, unde intră spre a-şi trece noaptea şi a dormi. Şi, în beznă, se împiedică şi căzu cu faţa la pământ. Şi simţi că se prăbuşise chiar peste lucrul de care se împiedecase. Şi văzu că era trupul unui om ucis de curând. Iar cuţitul ucigaşului se afla lângă el pe pământ.

Iar Attaf, când pricepu cum stă treaba, sări în sus cu zdrenţele de pe el năclăite de sânge. şi şezu aşa, împietrit, buimăcit şi neştiind la ce să se îndemne, zicându-şi: „Oare să stau ori să fug?” Şi, pe când se afla în starea aceea, valiul şi cu oamenii săi de la agie tocmai treceau pe dinaintea intrării de la ruină; şi Attaf strigă:

— Veniţi de vă uitaţi aici!

Iar ei intrară cu făcliile lor şi găsiră trupul celui omorât, şi cuţitul lângă el, şi pe nenorocitul de Attaf în picioare, la

capul celui omorât, cu zdrenţele lui cruntate de sânge. Şi răcniră la el:

— O, mişelule, tu l-ai ucis!

Iar Attaf nu dete niciun răspuns. Ei atunci se repeziră pe el, iar valiul le zise:

— Legaţi-l belci şi aruncaţi-l în temniţă, până ce avem să dăm seama despre întâmplarea aceasta marelui-vizir Giafar. Iar dacă Giafar are să poruncească moartea ucigaşului, avem să-l dăm în seama călăului.

Şi făcură precum spuseră.

Şi-aşa că a doua zi calemgiul de la agie puse în scris pentru Giafar toată întâmplarea, ticluită astfel: „Am intrat într-o ruină şi am dat acolo peste un ins care îl omorâse pe altul. Iar noi l-am cercetat, şi el a mărturisit, cu tăcerea lui, că era făptaşul omorului. Care sunt dară poruncile tale?” Iar vizirul porunci să-l dea morţii. Şi, ca urmare, îl scoaseră pe Attaf din temniţă, îl târâră la locul unde se făceau spânzurătorile şi tăierea capetelor, rupseră o fâşie din zdrenţele lui şi îl legară cu ea la ochi. Şi îl deteră în seama gâdelui. Iar gâdea îl întrebă pe valiu:

— O, doamne al meu, să-i retez gâtul?

Şi valiul răspunse:

— Kes!

Iar gâdele îşi roti sabia cea ascuţită, care străluci şi aruncă sclipiri în văzduh; şi o răsuci, şi o şi adusese înainte spre a-i zbura căpăţâna lui Attaf, când un strigăt se auzi în spatele lui:

— Opreşte-ţi mâna!

Şi era glasul vizirului cel mare Giafar, care se întorcea dintr-o preumblare.

Iar valiul îi ieşi înainte şi sărută pământul dintre mâinile lui. Şi Giafar îl întrebă:

— La ce s-a strâns aici atâta lume?

Şi valiul răspunse:

— La osânda unui tânăr de la Damasc, cel pe care l-am găsit ieri în casa năruită, şi care, la toate întrebările noastre, de trei ori rostite, a răspuns cu tăcerea, în

privinţa insului de viţă aleasă pe care l-a ucis.

Şi Giafar zise:

— Aha, un om a venit de la Damasc până aici ca să se bage într-o belea ca aceasta? Uallahi, iacătă un lucru peste putinţă!

Şi porunci să fie adus osânditul dinaintea lui. Şi când osânditul ajunse dinainte-i, Giafar nu îl cunoscu, întrucât înfăţişarea lui Attaf se schimbase, iar chipul său cel frumos şi toată fala strălucirii lui se topiseră de mult. Şi Giafar îl întrebă:

— Din ce ţară eşti, o, tinere?

Iar el răspunse:

— Sunt un om din Damasc!

Şi Giafar întrebă:

— Chiar din oraş, sau de prin satele învecinate?

Iar Attaf răspunse:

— Uallahi! o, doamne al meu, sunt chiar din cetatea Damascului, în care m-am născut.

Şi Giafar întrebă:

— Nu cumva l-ai cunoscut, din întâmplare, pe un om vestit pentru mărinimia şi pentru dărnicia inimii lui, pe care îl chema Attaf?

Iar osânditul la moarte răspunse:

— L-am cunoscut pe vremea când erai prieten cu el şi şedeai la el, în cutare casă, pe cutare uliţă, din cutare mahala, o, stăpâne al meu, şi când vă duceaţi amândoi să vă preumblaţi împreună prin grădini! L-am cunoscut atunci când te-ai însurat cu verişoara şi soţia lui! L-am cunoscut când v-aţi luat rămas-bun pe drumul Bagdadului, şi când aţi băut din aceeaşi cupă!

Şi Giafar răspunse:

— Da! tot ceea ce spui despre Attaf este adevărat! Da ce s-a întâmplat cu el după ce ne-am despărţit?

Şi el răspunse:

— O, stăpâne al meu, a fost bătut de soartă; şi i s-a întâmplat cutare şi cutare şi cutare lucru!

Şi îi înşirui istorisirea a toate câte i se întâmplaseră, din

ziua despărţirii lor, pe drumul ce ducea la Bagdad, până în clipa când gâdele era să-i reteze gâtul. Şi spuse stihurile acestea:

M-a luat în gheare timpul
Şi m-a supus şi-nfrânt,
Pe când tu îţi duci viaţa
În slavă şi *în cânt.*

Jur împrejuru-mi lupii
Se strâng să mă sfâşie,
Pe când tu, leul falnic,
Stai plin de măreţie.

Orice-nsetat din lume
La uşa ta când bate,
Tu îi alini durerea
Şi buzele-nsetate.

E cu putinţă oare
Ca eu să mor de sete,
Când tu eşti tuturora
Izvor de zaiafete?

Şi, după ce rosti stihurile acestea, strigă:

— O, Giafar, doamne al meu, te cunosc!

Şi mai strigă:

— Eu sunt Attaf!

Iar Giafar, la rându-i, se ridică în picioare, dând un strigăt mare, şi se repezi în braţele lui Attaf. Şi-atâta de mare fu bucuria lor, încât rămaseră ca ameţiţi vreme de câteva clipe. Şi, când îşi veniră iarăşi în fire, se sărutară şi se întrebară unul pe altul despre toate câte li se întâmplaseră, de la început până la sfârşit. Şi încă nu sfârşiseră ei de a-şi face toate destăinuirile, când un strigăt mare se auzi: şi se întoarseră şi văzură că strigătul fusese scos de un şeic, care venea spunând:

— Nu este omeneşte ceea ce se petrece aici!

Şi se uitară la el şi văzură că şeicul acela era un bătrân cu o barbă cănită cu hennea, şi cu capul coperit de o basma albastră. Şi Giafar, când îl văzu, îl pofti să vină la el şi îl întrebă ce necaz îl aduce. Iar şeicul cel cu barba cănită strigă:

— Depărtaţi-l, o, oamenilor, pe nevinovatul de sub satâr! Întrucât omorul acela nu este săvârşit de el, şi el n-a ucis pe nimeni; iar leşul tânărului omorât nu este fapta lui, şi nu are niciun amestec în treaba aceasta! Întrucât ucigaşul nu sunt decât chiar eu!

Şi Giafar vizirul spuse:

— Atunci tu l-ai omorât?

El răspunse:

— Da!

El întrebă:

— Şi pentru ce l-ai ucis? Au nu ţi-e pic de teamă de Allah în inima ta, de ucizi aşa un fiu de neam ales, un haşimit?

Iar şeicul răspunse:

— Tânărul pe care l-aţi găsit mort era bunul meu, şi eu însumi l-am crescut. Şi în fiecare zi căpăta bani de la mine pentru cheltuielile lui. Ci, în loc să-mi fie credincios, se ducea să petreacă ba cu unul Şumuşag, ba cu unul Najiş, ba cu Ghazis, ba cu Ghubar, ba cu Ghuşir, ba cu alţi ticăloşi; şi îşi petrecea zilele cu ei, dându-mă uitării pe mine. Şi, pe barba mea! toţi se lăudau că l-au avut, până şi Odis măturătorul de murdării, până şi Abu-Butran papugiul. Iar ciuda mea nu făcea decât să sporească în fiece zi. Şi degeaba l-am povăţuit, şi degeaba m-am străduit să-l fac să-şi schimbe purtările acelea, că n-a ascultat de niciun sfat şi de nicio dojană; până când, într-un sfârşit, alaltăieri seară, l-am prins cu numitul Şumuşag, măţălarul; şi, când l-am văzut aşa, s-a înnegurat lumea dinaintea feţei mele, şi, chiar în casa năruită în care l-am prins, acolo l-am şi omorât! Şi m-am dezlegat aşa de toate chinurile câte mi-a pricinuit. Şi

asta-i povestea mea!

Pe urmă, adăugă:

— Şi am păstrat tăcere până astăzi. Ci, când am auzit că în locul făptaşului avea să fie osândit un nevinovat, n-am mai putut să păstrez taina şi am venit aici ca să-l scot pe nevinovat de sub secure! Şi iacătă-mă dinaintea voastră: frângeţi-mi grumazul şi luaţi viaţă pentru viaţă! Da daţi-i mai întâi drumul tânărului acestuia nevinovat, care nu are niciun amestec în treaba asta!

Iar Giafar, auzind vorbele şeicului, cugetă o clipă şi zise:

— Pricina este îndoielnică! Şi, la îndoială, nu ai alta de făcut decât să depărtezi mâna! O, şeicule, du-te în pacea lui Allah, şi să ţi se ierte!

Şi îi dete drumul.

După care îl luă pe Attaf de mână, şi îl strânse iarăşi la piept, şi îl duse la hammam. Şi, după ce prăpăditul de Attaf se învioră şi se întremă, se duse cu Giafar la palatul califului. Şi intră la calif şi sărută pământul dintre mâinile lui şi zise:

— Attaf-cel-Darnic se află aici, o, emire al drept-credincioşilor! Acela care mi-a fost gazdă la Damasc, care m-a omenit cu atâta cinstire, cu atâta bunătate şi cu atâta dărnicie, şi care m-a aşezat mai presus decât chiar sufletul lui!

Şi Al-Raşid spuse:

— Adu-l la mine numaidecât!

Şi Giafar îl aduse aşa cum era, slăbit, vlăguit şi tremurând încă de tulburare. Ci Attaf tot nu se lăsă a nu-i închina califului temenelile şi salamakurile sale, în cel mai frumos chip şi cu cele mai iscusite vorbe. Iar Al-Raşid suspină când îl văzu şi spuse:

— În ce stare te văd, o, bietul de tine!

Iar Attaf plânse; şi, la poftirea lui Al-Raşid, îşi istorisi toată povestea, de la început până la sfârşit. Şi, în vreme ce povestea, Al-Raşid plângea şi suspina, la fel ca şi Giafar, plin de mâhnire.

Şi iacătă că, estimp, intră şeicul cel cu barba cănită, cel ce fusese iertat de către Giafar. Şi califul, când îl văzu, începu să râdă.

Pe urmă îl rugă pe Attaf-cel-Darnic să şadă, şi îl puse să-şi mai spună o dată povestea. Şi, când Attaf sfârşi de istorisit, califul se uită la Giafar şi îi zise!

— Ia spune-mi, o, Giafar, ce socoţi să faci pentru fratele tău Attaf?

Şi el răspunse:

— Mai întâi, sângele meu este sângele lui, iar eu îi sunt rob. Apoi, ţin gata, anume pentru el, nişte lăzi în care se află trei milioane de dinari de aur; apoi, de tot atâtea milioane, am pregătit pentru el nişte cai de soi ales, nişte copilandri, nişte robi albi şi negri, nişte fete din toate ţările, şi tot felul de bunuri. Iar el are să şadă cu noi, ca să ne bucurăm de el.

Şi adăugă:

— În ceea ce priveşte verişoara şi soţia sa, aceasta-i o treabă între mine şi el!

Şi califul pricepu că venise vremea să-i lase singuri pe cei doi prieteni; şi le îngădui să plece. Şi Giafar îl duse pe Attaf acasă şi îi spuse:

— O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă, şi că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de când noi doi ne-am despărţit. Şi iacătă că m-am dezlegat şi m-am despărţit de ea, lăsând-o ţie; şi am şters senetul de nuntă dintre mine şi ea. Şi îţi dau îndărăt, tot în starea în care se afla, zălogul cel scump pe care l-ai pus în mâinile mele.

Şi aşa fu. Iar Attaf şi verişoara sa se găsiră iarăşi, cu aceeaşi dragoste şi cu aceeaşi bucurie.

Când povestea ajunse aici. Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patra noapte

Urmă:

Iar în ceea ce îl priveşte pe naipul Damascului, care fusese izvorul tuturor necazurilor lui Attaf, califul îşi trimise caraliii să-l zeberească şi să-l lege în lanţuri, şi să-l arunce în temniţă. Şi să-l lase acolo până la o nouă poruncă.

Iar Attaf petrecu la Bagdad câteva luni, în fericire desăvârşită, alături de verişoara lui şi alături de Giafar, prietenul său, şi în tovărăşia lui Al-Raşid. Şi tare ar mai fi vrut să-şi petreacă toată viaţa la Bagdad; ci îi veneau de la Damasc noian de scrisori din partea rudelor şi a prietenilor săi, care îl rugau stăruitor să se întoarcă în ţara lui; şi socoti că era dator să facă aşa. Şi se duse să ceară buna învoire a califului, care îi dete îngăduinţa, da nu fără păreri de rău şi nu fără suspine de prieten. Ci nu vroi să-l lase să plece fără a-i da dovezi de bunăvoinţă. Aşa încât îl căftăni valiu al Damascului şi îl împodobi cu toate însemnele slujbei sale. Şi porunci să fie însoţit de un alai de călăreţi şi de o caravană de catâri şi de cămile, cu o sumedenie de poveri de daruri strălucite. Şi aşa fu dus cu pohfală până la Damasc.

Şi toată cetatea Damascului fu luminată şi împodobită, cu prilejul întoarcerii lui Attaf, cel mai mărinimos dintre fiii oraşului. Întrucât Attaf era iubit şi cinstit de tot norodul din toate stările, şi mai cu seamă de către cei săraci, care îi plânseseră mereu lipsa.

Ci, pentru naip, porunca de-a doua a califului ajunse întru privinţa lui osândindu-l la moarte, pentru nedreptăţile ce săvârşise. Ci prea-bunul Attaf puse vorbă în apărarea lui pe lângă Al-Raşid, care atunci se mărgini a-i schimba pedeapsa cu moartea la întemniţare pe viaţă.

Cât despre *Cartea cea magică,* în care califul citise lucrurile acelea ce-l făcuseră să râdă şi să plângă totodată, nici nu se mai pomeni. Întrucât Al-Raşid, cu totul bucuros că-l avea iarăşi alături pe vizirul său Giafar, nu-şi mai aduse aminte de nişte lucruri trecute. Iar Giafar, care, la rându-i nu izbutise deloc să tălmăcească ce

cuprindea cartea, nici să găsească omul în stare a i-o tălmăci, se feri să mai aducă vorba despre atare treabă. Şi, de altminteri, nu este de niciun folos să mai aflăm nici noi nimic, întrucât, de atunci încolo, toţi trăiră în fericire şi în tihnă şi în prietenie netulburată şi în toate huzururile vieţii, până la sosirea Sfărâmătoarei de bucurii şi Ziditoarea de morminte, cea care şade la porunca Stăpânului ursitelor. Singurul viu, Atotmilosârdnicul faţă de drept-credincioşii săi.

— Şi asta este, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, tot ceea ce ne-au lăsat povestitorii despre Attaf-cel-Darnic, care locuia la Damasc. Ci povestea lui nici nu se poate asemui, nici pe de aproape, nici pe departe, cu aceea pe care am de gând să ţi-o povestesc, dacă nu cumva vorbele mele ţi-au împovărat sufletul.

Iar Şahriar răspunse:

— Ce tot spui tu, o, Şeherezada? Povestea aceasta m-a umplut de învăţăminte, şi m-a luminat, şi m-a făcut să cuget. Şi iacătă-mă-s gata să te ascult, ca în ziua dintâi.

Atunci Şeherezada spuse:

POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ A CRĂIŞORULUI DIAMANT

Se povesteşte în cărţile oamenilor desăvârşiţi, ale învăţaţilor şi ale poeţilor care şi-au deschis seraiul înţelepciunii lor şi pentru cei care dibuiesc în nevolnicie – laude multe şi alese aceluia carele, pe pământ, i-a dăruit cu strălucire pe câţiva dintre oameni, întocmai cum a aşezat pe bolta cerurilor soarele, bageaca slavei sale, iar la marginea zărilor a pus zorile, facla din sala de noapte a frumuseţii lui; carele a înveşmântat cerul în mantia de mătasă a norilor, şi pământul în caftanul cel luminos al verdeţii; carele a împodobit grădinile cu pomi, şi pomii cu hainele lor verzi; carele a dat însetaţilor izvoarele cele cu ape bune, petrecăreţilor le-a dat umbra viţei de vie, femeilor le-a dat frumuseţea, primăverilor le-a dat trandafirii, trandafirilor le-a dat zâmbetul, şi, spre a încununa trandafirii, le-a dat gâtlejul cântător al privighetorilor; carele a pus femeia sub ochii bărbatului, iar în inima bărbatului a sădit dorinţa, ca pe un giuvaier în inima pietrei! – se povesteşte, aşadar, că într-o împărăţie de printre împărăţiile cele mari era un rege falnic, al căruia fiece pas era o fericire, ai căruia robi erau o bucurie şi un noroc, şi care era mai drept decât Chosroe-Anuşirvan, şi mai darnic decât Hatim-Tai.

Şi regele acela cu fruntea senină se chema Şams-Şah, şi avea un fiu cu purtări alese şi cu fermece minunate, asemănător la frumuseţe cu steaua Canope când străluceşte peste mare.

Iar flăcăul acela împărătesc, pe care îl chema Diamant, veni într-o zi la părintele său şi zise:

— O, tată al meu, astăzi mi-e lehamite de traiul în cetate, şi sufletului meu îi e dor să plece la vânătoare şi la preumblare, spre a se însenina. Altminteri, de atâta zaiflâc, am să-mi sfâşii hainele de pe mine.

Când auzi vorbele feciorului său, regele Şams-Şah, dată fiind dragostea cea mare pe care o avea pentru el, grăbi să dea poruncile de trebuinţă pentru vânătoarea şi pentru preumblarea cu pricina. Şi chehaelele de vânătoare şi păsărarii pregătiră şoimii, iar grăjdarii înşăuară caii de munte. Iar beizadea Diamant trecu în fruntea unei cete strălucite de flăcăi bine clădiţi, şi o luă cu ei înspre locurile pe unde dorea el să vânătorească, spre a-şi risipi sastiseala din suflet.

Şi, călărind într-un vârtej turbat, ajunse până la urmă la poalele unui munte ce da cu vârful în cer. Şi, la poalele acelui munte, era un copac mare; iar la poalele acelui copac curgea un izvor; iar din izvorul acela se adăpa un cerb-lopătar, cu capul plecat asupra apei. Şi Diamant, vrăjit de privelişte, porunci oamenilor lui să-şi oprească pe loc caii şi să-l lase să se ducă singur să ispitească şi să prindă vânatul acela.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincea noapte

Urmă:

Şi se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic şi mândru, care, pricepând că viaţa-i spânzura de-o clipită, făcu o săritură mare şi, cu o răsucitură sprintenă, se află dincolo de bătaia săgeţii, pe cele patru picioare ale lui, mâncând depărtarea sub copite, spre câmpie. Iar Diamant, slobozit în vântul goanei, se luă după cerb în câmpie, hăt departe de ceata sa înarmată. Şi

îşi văzu de urmărirea lui, până ce calul, tot numai o spumă şi fără de răsuflare, lăsă să-i spânzure o limbă uscată, în pustiul acela în care nu se vedea nici urmă şi nici mireasmă de fiu de-al lui Allah, şi unde, drept orice suflare, nu se afla decât duhul Nevăzutului.

Or, atunci, taman ajunsese dinaintea unei coline de nisip care îi închidea zarea, şi pe după care cerbul pierise. Iar Diamant, mohorât, se sui pe colină şi, ajungând pe povârnişul celălalt, văzu deodată o altă privelişte aşternându-i-se sub priviri. Întrucât, în locul uscăciunii nemiloase a pustiului, o oază răcoroasă îşi ducea acolo traiul de verdeaţă, udată de pârâuri şi împodobită cu straturi sălbatice de flori roşii şi de flori albe, asemănătoare cu asfinţitul şi cu zoritul de zi. Şi Diamant simţi cum sufletul i se înseninå şi cum inima-i înfloreşte, de parcă ar fi intrat în grădina păzită de Rizvan, străjerul cel într-aripat.

După ce coconul Diamant se minună de desăvârşirea lucrării Atoate-zămislitorului, după ce îşi adapă calul şi după ce bău şi el din apa cea bună a oazei, în căuşul mâinii, se ridică şi îşi roti privirile, spre a cerceta împrejurimile după amănuntele lor. Şi iacătă că la umbra unui pom tare bătrân, ce părea că îşi are rădăcinile afundate până la porţile cele de dinlăuntru ale pământului, văzu un jeţ singuratic. Şi pe jeţul acela şedea un rege bătrân, cu capu-ncununat de coroana împărătească şi cu picioarele desculţe, cufundat în gânduri. Şi Diamant, cuviincios, i se temeni cu un salamalek. Iar regele cel bătrân îi răspunse la salamalek şi îi zise:

— O, fecior de regi, pentru care pricină ai străbătut pustia cea amarnică pe unde nici pasărea nu poate să mai bată din aripi şi unde sângele fiarelor sălbatice se preschimbă în fiere?

Iar Diamant îi istorisi păţania lui, şi adăugă:

— Da tu, o, mult-bătrânule rege, poţi să-mi spui pricina şederii tale în locul acesta împresurat de sihăstrie?

Întrucât povestea ta trebuie să fie o poveste ciudată!

Şi regele cel bătrân răspunse:

— Hotărât, povestea mea este ciudată şi de-a mirărilea! Ci atâta-i de ciudată încât ar fi mai bine ca tu să nu stărui a-i auzi din gura mea istorisirea. De nu, are să fie pentru tine pricină de lacrimi şi de năpaste.

Ci beizadea Diamant spuse:

— Poţi să vorbeşti, o, bătrâne, întrucât sunt hrănit cu laptele maicii mele, şi sunt fiul tatălui meu.

Şi stărui într-una spre a-l hotărî să-i istorisească cele ce dorea să asculte.

Atunci regele cel bătrân, stând pe jeţul lui de sub pom, spuse:

— Ascultă, dar, vorbele pe care am să le scot din căsulia inimii. Strânge-le şi pune-le în pulpana hainei tale.

Şi îşi plecă o clipă capul, pe urmă îl ridică şi grăi astfel:

Află, dar, o, flăcăule, că, înainte de venirea mea în ostrovul acesta din inima pustiului, am fost domn peste pământurile de la Babyl, în mijlocul bogăţiilor, al saraiurilor, al oştilor şi al slavei mele. Iar Allah slăvitul – preamărit fie el! – îmi hărăzise ca urmaşi şapte copii împărăteşti care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor şi care erau bucuria inimii mele. Şi toate din împărăţia mea se petreceau în pace şi în îmbelşugare, până ce într-o zi fiul meu cel mare află din gura unui chervanagia că în ţările cele depărtate ale Sinnului şi ale Masinnului trăia o domniţă, fiica regelui Camus fiul lui Tammuz, pe care o cheamă Mohra, şi care nu-şi avea samăn pe lume; că desăvârşirea frumuseţii ei înnegura faţa lunii pline; şi că Iosif şi Zuleikha dinaintea ei îşi aveau urechea găurită cu belciugul robiei. Cu-o vorbă, era plăsmuită întocmai ca în stihurile poetului:

E-o frumuseţe care-şi face pradă
Din inimile celor ce-o privesc;
Sidef din rai e păru-i ca o nadă,

Obrajii-s trandafiri care-nfloresc.

Iar buzele -i rubine-s şi zahar;
Şi dinţii-i alb surâd chiar şi-n mânie.
E-o frumuseţe care pune jar
În suflete, şi care le sfâşie.

Şi chervanagiul îi mai spuse fiului meu cel mare că regele Camus nu mai are alt copil, decât pe mult-norocita aceea de fată. Iar mlădiţa cea fermecătoare din grădina frumuseţii fiind ajunsă la primăvara înmuguririi ei, şi albinele începând să roiască prin preaja trupului înflorit, era nezăbavnic, cumu-i datina, spre a i se alege un soţ, să se adune de prin toate ţările toţi prinţii cei tineri în vârstă de-a cere şi de-a fi primiţi. Ci se hotărî că peţitorii sunt datori să răspundă numaidecât la o întrebare pe care avea să le-o pună domniţa, întrebare ce nu cuprindea decât vorbele acestea: *Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?* Şi-atâta era tot ce i se cerea peţitorului ca zestre pentru domniţă din partea soţului, ci cu legământul că aceluia care nu va şti să răspundă cu pricepere la întrebare i se va tăia capul şi i se va agăţa în vârful palatului.

Or, când fiul meu află toate acestea din gura chervanagiului, inima i se pârjoli ca o bucată de carne pe grătar; şi veni la mine, vărsând lacrimi ca dintr-un nor de potoape. Şi, gemând, îmi ceru îngăduinţă să plece, spre a se duce să încerce a dobândi domniţa din ţările Sinnului şi Masinnului.

Iar eu, speriat până peste poate de pornirea lui de nebunie, degeaba încercai să-l tămăduiesc, întrucât doftoria poveţelor rămase fără de putere asupra răului pricinuit de boala iubirii. Şi atunci îi spusei fiului meu:

— O, lumină a ochilor mei, dacă nu poţi, fără a muri de jale, să te opreşti de-a pleca înspre meleagurile Sinnului şi Masinnului, unde domneşte regele Camus, fiul lui Tammuz, părintele domniţei Mohra, am să te însoţesc în

fruntea oştilor mele. Şi, dacă regele Camus are să primească de bună voie să mi-o dăruiască pe fiică-sa pentru tine, totul are să fie bine; dacă nu, pe Allah! am să poruncesc să se dărâme asupra-i zidurile palatului său şi am să-i spulber împărăţia în vânt. Şi în felul acesta fata are să ajungă o roabă şi un bun al tău.

Ci fiul meu cel mare nu se arătă deloc a găsi gândul acesta pe placul său, şi îmi răspunse:

— Nu este potrivit cu cinstea noastră, o, tată al meu, să luăm cu sila ceea ce nu ni se dăruieşte cu bună-credinţă. Aşa că trebuie să mă duc chiar eu să dau răspunsul cerut şi s-o dobândesc astfel pe fata regelui.

Eu atunci pricepui mai bine decât oricând că nicio făptură nu poate, faţă de ceea ce i-a fost scris la ursitoare, să şteargă nici măcar o slovă din cuvintele pe care le-a zugrăvit în cartea ursitelor diacul cel într-aripat. Şi, văzând că aşa fusese scris la soarta copilului meu, îi dedei, nu fără prisos de suspine, îngăduinţa de a se duce. Şi, ca urmare, îşi luă bun-rămas de la mine, şi plecă să-şi caute ursita.

Şi ajunse pe meleagurile cele afunde peste care domnea regele Camus, şi se înfăţişă la palatul unde şedea domniţa Mohra, şi nu putu să răspundă la întrebarea despre care ţi-am spus, o, străinule. Şi domniţa cea fără pic de milă puse să i se taie capul şi să-i fie agăţat în vârful palatului. Iar eu, la ştirea aceasta, plânsei toate lacrimile deznădejdii. Şi, îmbrăcat eu haine de moarte, şezui închis cu durerea mea vreme de patruzeci de zile. Iar toţi prietenii îşi coperiră capul cu cenuşă. Şi de durere ne sfâşiarăm hainele. Şi tot palatul răsuna de ţipete de jale şi de un zbucium ca acela de la învierea de apoi.

Atunci, cel de al doilea fecior al meu, cu chiar mâna lui, puse în inima mea cea de a doua rană a chinului, înghiţind ca şi frate-său băutura morţii. Căci, ca şi fratele lui mai mare, vroi să facă şi el încercarea. Pe urmă veni rândul celorlalţi cinci copii ai mei, care, în acelaşi chip,

luară calea pieirii, şi muriră ca jertfe ale simţământului dragostei.

Iar eu, lovit fără de leac de ursita cea neagră, şi doborât de o jale fără de nădejde, îmi lăsai scaunul de domnie şi ţara, şi plecai să rătăcesc pe căile bejaniei. Şi trecui, ca un lunatic, prin câmpii şi prin pustietăţi. Şi ajunsei, cum mă vezi, cu coroana pe cap şi cu picioarele goale, în locul unde mă aflu acum, aşteptând moartea în jeţul acesta.

După ce beizadea Diamant auzi povestirea regelui cel bătrân, fu lovit şi el de săgeata simţământului ucigaş, şi începu să scoată nişte oftaturi de dor ce scăpărau scântei. Întrucât, cum a spus poetul:

S-a strecurat iubirea-n mine,
Şi fără ca s-o fi văzut,
Doar prin auz! Şi nu mi-e bine.
Nici n-am habar cum de-a putut
Necunoscuta mea iubită
Să-mi fure inima vrăjită.

Şi iacă-aşa cu regele de odinioară de la Babyl, cel care sta pe jeţul lui, în oază, şi iacătă povestea lui cea tristă!

Cât despre soţii de vânătoare ai lui Diamant, apoi aceia, îngrijoraţi foarte de lipsa crăişorului lor, după un răstimp, în ciuda poruncii pe care le-o dase de a nu se duce după el, plecară să-l caute şi, într-un sfârşit, îl găsiră tocmai când ieşea din oază. Şi beizadeaua venea cu capul jalnic lăsat în piept, şi cu chipul cuprins de vestejire. Iar ei se strânseră împrejurul lui, ca fluturii la un trandafir, şi îi deteră un cal de schimb, sprinten la fugă, uşor ca o adiere de vânt, care gonea mai iute decât închipuirea. Iar Diamant dete calul său dintâi slugilor din alaiul său, şi încălecă pe cel ce i se adusese, şi care avea o şa daurită şi un frâu împodobit cu mărgăritare. Şi ajunseră cu toţii, fără de necaz, la palatul regelui Şams-Şah, părintele lui Diamant.

Şi regele, în loc de a-l vedea pe fiul său cu un chip înflorit şi cu o inimă uşurată, în urma acelei preumblări şi a acelei vânători, îl găsi tare mohorât la obraz şi cufundat într-un noian de neagră mâhnire. Căci dragostea îl pătrunsese până la oase, îl făcuse slab şi fără de putere, şi acum îi mistuia inima şi sufletul.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şasea noapte

Urmă:

Şi regele, după multe stăruinţi şi rugăminţi, izbuti până la urmă să-l înduplece pe fiul lui să-i dezvăluiască pricina acelei stări pline de jale. Şi, odată dat la o parte vălul tainei, regele îl sărută pe fiul său şi îl strânse la piept şi îi spuse:

— Nu-i niciun necaz! Înseninǎ-ţi ochii şi linişteşte-ţi sufletul cel drag, întrucât am să trimit la regele Camus fiul lui Tammuz, care domneşte peste ţările Sinnului şi ale Masinnului, nişte soli cu o scrisoare scrisă de mâna mea, spre a i-o cere de soţie pentru tine pe fiica lui, Mohra. Şi am să pun să i se ducă, pe cămile, o mulţime de calabalâcuri cu haine de preţ, cu giuvaieruri scumpe şi cu daruri de toate soiurile, vrednice de regi. Şi dacă, spre prăpădul vieţii lui, părintele domniţei Mohra nu va primi cererea noastră şi are să ne fie astfel un prisos de ruşinare şi de supărare, am să trimit asupra-i ostile de poghiaz care să-i năruiască în sânge scaunul de domnie şi să-i spulbere coroana în vânt. Şi aşa avem s-o dobândim cinstit pe preafrumoasa Mohra cea cu purtări năzdrăvane.

Aşa îi vorbi, de pe jeţul său daurit, regele Şams-Şah fiului său Diamant, de faţă cu vizirii, cu emirii şi cu ulemalele, care încuviinţară din cap vorbele împărăteşti.

Ci beizadea Diamant răspunse:

— O, adăpost al lumii, nu putem face aşa! mai degrabă

am să mă duc chiar eu, şi am să dau răspunsul cerut. Şi numai prin vrednicia mea am s-o dobândesc pe domniţa cea vrăjitoare.

Iar regele Şams-Şah, auzind răspunsul fiului său, începu să scoată nişte gemete îndurerate şi spuse:

— O, suflet al tatălui tău, mi-am păstrat până acuma, datorită ţie, şi strălucirea ochilor şi vigoarea trupului, căci tu eşti singura mângâiere a inimii mele bătrâne de rege, şi singurul stâlpar al frunţii mele. Cum de poţi să mă părăseşti ca să dai fuga în calea morţii cea fără de mântuire?

Şi îi vorbi în felul acesta mai departe, spre a-i înduioşa inima. Ci în zadar. Şi, ca să nu-l vadă cum moare sub ochii lui de jale mocnită, fu nevoit să-l lase să plece slobod.

Şi crăişorul Diamant încălecă pe un cal frumos ca un vis, luând drumul ce ducea înspre împărăţia lui Camus. Iar tatăl său şi mama sa şi toţi ai săi îşi frământară mâinile de deznădejde şi se cufundară în fântâna cea fără de fund a mâhnirii.

Şi coconul Diamant drumeţi din otac în otac, şi, dată fiind bună pacea care îi fu menită, ajunse într-un sfârşit în mult depărtata cetate de scaun din inima împărăţiei lui Camus. Şi se pomeni dinaintea unui palat mai înalt decât un munte. Iar în vârful acelui palat spânzurau cu miile capetele de beizadele şi de regi, unele cu coroana lor, iar altele goale şi pletoase. Iar pe întinsul meidanului erau ridicate corturile din atlazuri cu zarafir şi din satinuri chinezeşti, cu perdele din muselinuri daurite.

Şi, după ce se minună îndelung de toate, beizadea Diamant băgă de seamă că la poarta cea mare a palatului sta spânzurată o tobă împodobită cu nestemate, la fel ca şi măciuca ei. Iar pe toba aceea sta scris cu slove de aur: „Orice ins de sânge împărătesc, care ar vrea s-o vadă pe domniţa Mohra, să bată cu măciuca în toba aceasta”. Şi Diamant, fără a şovăi, descălecă din şa şi se duse drept la poarta cu pricina. Şi luă măciuca împodobită cu

nestemate şi izbi cu ea în vuvă atâta de năpraznic încât huietul pe care îl scoase cutremură cetatea toată.

Şi numaidecât slugile de la palat se înfăţişară şi îl duseră pe beizadea la regele Camus. Şi regele, la vederea frumuseţii lui, îşi simţi sufletul răpit şi gândi să-l scape pe crăişor de la moarte. Şi-aşa că îi spuse:

— Vai de tinereţea ta, o, fiul meu! Pentru ce vrei să-ţi pierzi viaţa, ca toţi cei care nu au putut să răspundă la întrebarea fetei mele? Leapădă-te de ispita aceasta, fie-ţi milă de zilele tale, şi te fac musaip al meu. Întrucât nimenea, afară numai de Allah cel Atoateştiutor, nu cunoaşte tainele şi nu poate să descurce gândurile cele zănatice ale unei fete.

Şi, întrucât beizadea Diamant stăruia în hotărârea lui, regele Camus îi mai spuse:

— Ascultă, o, fiul meu! Îmi este cu mare jale să văd cum merge la o moarte fără de fală un flăcău atâta de frumos de pe meleagurile Soarelui-Răsare. Drept aceea, mă rog ţie, până a nu înfrunta clipa cea neagră, chibzuieşte vreme de trei zile; şi numai atunci întoarce-te să ceri hatârul ce are să despărţească dulcele-ţi cap de împărăţia trupului tău.

Şi îi făcu semn să plece.

Iar prinţul Diamant fu nevoit în ziua aceea să se întoarcă de la palat. Şi, spre a-şi trece vremea, porni să hoinărească prin sukuri şi prin prăvălii, şi văzu că oamenii din ţara aceea a Sinnului şi a Masinnului erau plini de cuviinţă şi de isteciune. Ci se simţea mânat mereu înspre casa în care trăia aceea a cărei vrajă îl atrăsese din afundul ţării lui, întocmai precum acul este tras înspre piatra magnetică.

Şi ajunse dinaintea grădinii palatului, şi gândi că, dacă ar izbuti să se strecoare acolo în grădină, ar putea s-o zărească pe domniţă şi să-şi mulţumească sufletul cu vederea ei. Ci nu ştia cum să facă să se strecoare înlăuntru, fără a fi oprit de străjerii de la poartă; când iacătă că zări un şanţ ce-şi vărsa apa în grădină, pe sub

zid. Şi îşi zise că ar putea să intre cumva în grădină odată cu apa. Drept care, cufundându-se dintr-odată în apa din şanţ, trecu în felul acesta, fără de nicio piedică, pe sub zid în grădină. Şi şezu un răstimp într-un loc ferit, spre a-şi zvânta hainele la soare.

Pe urmă se sculă şi începu să se preumble cu paşi agale printre pomi. Şi se minuna de grădina aceea verde, scăldată de apa izvoarelor şi împodobită ca un bogătan într-o zi de sărbătoare; şi unde floarea trandafirului alb îi zâmbea surorii sale de pe trandafirul cel roşu; unde graiul privighetorilor îndrăgostite de iubiţii lor, trandafirii, era duios ca o cântare dulce pe nişte stihuri gingaşe; unde pe patul florilor din straturi se tolăneau potoape de frumuseţi; unde stropii de rouă de pe purpura trandafirilor erau ca lacrimile unei copile cuminţi pe care a necăjit-o cineva; unde păsărelele din livadă, bete de voioşie, cântau toate cântecele din gâtlejul lor, pe când printre crengile chiparoşilor cei drepţi de pe malul izvoarelor îngurluiau turturelele cu gâtul împodobit de salba sfiiciunii; unde, într-un sfârşit, totul era atâta de desăvârşit de frumos încât, puse în cumpănă, grădinile Iremului nu puteau fi decât un tufăriş de spini.

Şi, cum se preumbla aşa, domol şi cu luare-aminte, crăişorul Diamant se pomeni deodată, la o cotitură de cărare, dinaintea unui havuz de marmură albă, iar pe malul havuzului era aşternut un chilim de mătasă. Şi pe chilimul acela şedea tolănită leneş, ca o panteră la odihnă, o copilă atâta de frumoasă încât toată grădina se aprindea de la strălucirea sa. Iar mireasma cosiţelor părului ei era atâta de tare încât răzbătea până în cer, ca să înmiresmeze cu ambră minţile huriilor.

Şi beizadea Diamant, la vederea acelei mult norocite copile, pe care nu mai putea să se sature privind-o, aşa precum un bolnav de dropică nu se mai satură să bea din apa Eufratului, pricepu că o frumuseţe ca aceea nu putea să se reverse decât numai de la Mohra, cea pentru care potop de suflete se jertfeau ca nişte fluturi într-o făclie.

Şi iacătă că, pe când Diamant sta răpit de vrajă şi de minunare, o copilandră dintre însoţitoarele Mohrei veni înspre locul unde se afla el ascuns, şi dete să umplă cu apă de la izvor un pocal de aur pe care îl ţine în mână. Şi deodată fata scoase un ţipăt de spaimă şi scăpă în apă pocalul de aur. Şi se întoarse în fugă, trumurând şi cu mâna la inimă, între soaţele ei. Iar acelea o duseră numaidecât la stăpâna lor Mohra, ca să-i lămurească pricina zăpăcelii şi a scăpării pocalului în apă.

Şi copila, care pe numele ei se chema Creangă-de-Mărgean, izbutind să-şi mai potolească oleacă bătăile inimii, îi spuse domniţei:

— O, cunună a capului meu, o, stăpâna mea, pe când mă aflam aplecată asupra râului, am văzut deodată oglindindu-se în apă un chip tânăr de flăcău, atât de frumos că nici nu ştiu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginni. Şi, de tulburare, mi-a scăpat pocalul de aur din mână în apă.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaptea noapte

Urmă:

Auzind vorbele spuse de Creangă-de-Mărgean, domniţa Mohra, spre a se încredinţa, porunci ca o altă fată dintre însoţitoarele ei să se ducă îndată şi să se uite în apă. Şi numaidecât o altă fată dete fuga la râu şi, când văzu oglindit în ape chipul cel minunat, se întoarse în goană, cu inima arsă şi gemând de iubire, să-i spună stăpână-si:

— O, stăpână a noastră, Mohra, nu ştiu da aş zice că acel chip din apă este chipul vreunui înger ori al vreunui fecior de ginni! Ori poate că o fi coborât în râu chiar luna!

La spusele acestea ale însoţitoarei sale, domniţa Mohra simţi tăciunele ispitei cum se aprinse în sufletul ei; şi dorinţa de a vedea chipul vrăjit îi zvâcni în inimă. Şi se

sculă pe picioarele ei cele gingaşe şi, mândră ca păunii, porni înspre izvor. Şi văzu chipul lui Diamant. Şi se îngălbeni de tot la obraz, şi căzu pradă dragostei.

Şi, clătinându-se, şezu sprijinită de soaţele ei; apoi porunci să fie chemată în mare grabă doica ei şi îi spuse:

— Du-te, o, doică, şi adu-mi-l pe cel al cărui chip se oglindeşte în apă. Ori de nu, am să mor!

Iar manca răspunse că ascultă şi că se spune, şi plecă, scociorând cu ochii în toate părţile.

Şi, după un răstimp, privirea-i căzu într-un sfârşit asupra cotlonului unde şedea pitit crăişorul cel cu trup minunat, flăcăul cu obraz de soare, cel pe care îl pizmuiau până şi sorii cerului. Şi, la rându-i, văzându-se descoperit, preafrumosului Diamant îi veni deodată gândul, spre a-şi scăpa viaţa, să se prefacă nebun.

Încât, când doica veni să-l ia de mână, cu toate grijile ce se pun atunci când se ating aripile unui fluture, şi, îl duse dinaintea stăpânei sale cea fără de asemuire, flăcăul acela cu obraz de soare, crăişorul cel cu trup vrăjitor începu să râdă ca smintiţii şi să spună:

— Sunt flămând şi nu mi-e foame!

Şi, tot aşa, să spună:

— Un munte de bumbac s-a făcut ca pământul, din pricina apei!

Şi la fel spuse, dându-şi ochii peste cap:

— Ceara s-a topit din pricina zăpezii; cămila a mâncat jarul; şoarecele a mistuit pisica!

Şi adăugă:

— Eu, şi nimeni altul, am să mănânc lumea toată!

Şi urmă, fără a-şi pierde răsuflarea, să înşiruiască tot aşa o sumedenie de vorbe fără cap şi fără coadă, fără rost şi fără tâlc, până ce domniţa se încredinţă de nebunia lui.

Atunci, cum avusese destul răstimp să se minuneze de frumuseţea lui, se simţi cutremurată în inimă şi tulburată în cuget, şi, plină de mâhnire, spuse, întorcându-se înspre însoţitoarele sale:

— Vai, vai! uf, ce păcat!

Şi, după ce rosti vorbele acestea, se înfioră şi se scutură ca un puişor de găină pe jumătate mort. Întrucât dragostea, pentru întâia oară, intrase în sinea ei şi stârnise urmările cele deobşte.

Or, după o bucată de vreme, izbuti să se rupă din vraja de a-l privi pe flăcău, şi spuse cu tristeţe soaţelor sale:

— Cum vedeţi, flăcăul acesta este nebun, ca urmare a faptului că în mintea lui şi-au făcut sălaş ginnii. Iar voi ştiţi că nebunii lui Allah sunt nişte sfinţi mari, şi că este un păcat tot atât de mare lipsa de cuvioşie faţă de sfinţi precât este acela de a te îndoi de însăşi puterea lui Allah sau de obârşia cerească a *Coranului.* Aşa că se cade să-l lăsăm aici în slobozenie deplină, ca să trăiască în voie şi să facă tot ce-o vrea. Şi nimeni să nu se apuce să-l înfrunte ori să nu-i dea orice-o fi să-şi dorească ori să ceară.

Pe urmă se întoarse înspre flăcău, pe care îl lua drept vreun sfânt cucernic, şi îi spuse, sărutându-i mâna cu o evlavie smerită:

— O, preacinstite cucernice, fă-ne hatârul de a-ţi alege ca adăpost grădina noastră, unde vei avea tot ce îţi va fi de trebuinţă.

Şi cucernicul cel tinerel, care era chiar Diamant, în carne şi oase, răspunse, bulbucându-şi ochi:

— De trebuinţă! de trebuinţă! de trebuinţă}

Şi adăugă:

— Chiar nimic! chiar nimic! chiar nimic!

Atunci domniţa Mohra îl lăsă, după ce se mai ploconi pentru cea din urmă oară dinaintea lui, şi plecă lămurită şi mohorâtă, urmată de prietenele şi de manca ei cea bătrână.

Şi-aşa că preacucernicul cel tinerel fu înconjurat de-aci înainte de tot felul de cinstiri şi de îngrijiri. Iar chioşcul ce i se lăsă ca adăpost fu slujit de roabele cele mai credincioase ale domniţei Mohra şi, de dimineaţă până seara, era ticsit cu tablale pline cu bucate de toate

soiurile. Iar evlavia flăcăului ajunse a fi cinstită de tot palatul. Şi-aşa că toţi veneau în graba cea mai mare să măture ţărâna de pe unde umblase el şi să strângă rămăşiţele de la mesele lui, ori bucăţile tăiate de la unghiile lui, ori vreun alt lucru asemănător, spre a-şi face talismane din ele.

Or, într-una dintre zile, copila pe care o chema Creangă-de-Mărgean, şi care era prietena cea mai dragă a domniţei Mohra, intră la cucernicul cel tânăr, care era singur, şi se duse lângă el, galbenă toată de tulburare şi tremurând, şi îşi puse capul cu umilinţă la picioarele lui şi, oftând şi gemând într-una, îi spuse:

— O, tu cunună de pe capul meu, o, stăpâne al desăvârşirilor, Allah preaînaltul, izvoditorul frumuseţii cu care eşti însemnat, are să facă încă şi mai mult pentru tine, prin mijlocirea mea, dacă vrei să îngăduieşti. Inima mea, care tremură pentru tine, e tristă şi se topeşte de dragoste precum ceara, căci săgeţile privirilor tale au lovit-o, iar suliţa iubirii a străpuns-o. Spune-mi, aşadar, fie-ţi milă! cine eşti şi cum ai ajuns în grădina noastră; aşa încât, cunoscându-te mai bine, să pot să te slujesc mai cu folos.

Ci Diamant, care se temea să nu fie la mijloc vreo viclenie de-a domniţei Mohra, nu se lăsă săgetat de vorbele cele rugătoare şi de privirile cele pătimaşe ale fetişcanei, şi urmă mai departe a se rosti tot aşa cum fac cei a căror minte este într-adevăr sub puterea ginnilor. Iar Creangă-de-Mărgean, gemând şi suspinând, se rugă mai departe de flăcău şi se învârti împrejurul lui ca un fluture de noapte împrejurul unei făclii. Şi, întrucât el tot nu se da în vileag, răspunzând pe de lături, ea, într-un sfârşit, îi spuse:

— Pe Allah şi pe Prorocul! deschide-ţi lăuntrurile inimii şi dezvăluie-ţi faţă de mine taina. Întrucât este neîndoielnic că ai o taină ascunsă. Iar eu am o inimă care-i un sipet a cărui cheie se pierde după ce a fost încuiat. Grăbeşte-te, aşadar, pentru dragostea care se şi află spre

folosul tău în sipetul acesta, şi spune-mi cu toată încrederea ceea ce de bună seamă că ai a-mi spune!

Când auzi vorbele acestea ale gingaşei Creangă-de-Mărgean, beizadea Diamant se încredinţă că mireasma dragostei se putea mirosi din spusele acelea, şi că, aşa fiind, nu avea de ce să nu-i dezvăluiască preagingaşei fete cum stă treaba. Se uită, aşadar, o clipită la ea, fără a scoate o vorbă; pe urmă zâmbi la rându-i şi, deschizându-şi băierile inimii, spuse:

— O, preafrumoaso, dacă am ajuns până aici, după ce am îndurat un potop de cazne şi m-am premejduit amarnic, am făcut-o numai cu nădejdea de a răspunde la întrebarea domniţei Mohra, şi anume: „Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?” Dacă, o, preamiloaso, ştii tu răspunsul cel bun de dat la întrebarea aceasta tulbure, spune-mi-l, şi simţămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute opta noapte

Urmă:

Şi beizadea Diamant adăugă:

— Să nu ai nicio îndoială!

Iar Creangă-de-Mărgean răspunse:

— O, flăcăule nesăbuit, de bună seamă! nu am nicio îndoială în ce priveşte simţămintele de căprior ale inimii tale, da dacă vrei să-ţi răspund în privinţa întrebării aceleia ciudate, atunci făgăduieşte-mi pe adevărul credinţei noastre că ai să mă iei de soţie şi că ai să mă pui mai presus de toate femeile din saraiul tatălui tău, în împărăţia ta.

Atunci beizadea Diamant luă mâna fetei şi şi-o duse la inimă, făgăduindu-i cinstirile nunţii şi cinul pe care i-l cerea.

Când Creangă-de-Mărgean dobândi de la beizadea Diamant, făgăduiala şi încredinţarea, se înfioră de voie bună şi de mulţumire, şi îi spuse:

— O, comoară a vieţii mele, află că sub patul de fildeş al domniţei Mohra stă ascuns un harap negru. Şi acel harap a venit şi s-a oploşit acolo, neştiut de nimeni, afară de domniţă, după ce a fugit din ţara lui, care este cetatea Wakak. Or, tocmai ticălosul de harap a stârnit-o pe domniţa noastră să le pună fiilor de regi întrebarea aceea ciudată. Aşa că, dacă vrei să afli dezlegarea cea adevărată a întrebării, trebuie să te duci în cetatea harapului, care va să zică în cetatea Wakak. Şi numai aşa poate să fie dezlegată taina. Şi-atâta-i tot ce ştiu eu în privinţa legăturilor dintre Roada-bradului şi Chiparos. Ci Allah este mai ştiutor!

Când auzi din gura preafrumoasei Creangă-de-Mărgean vorbele acestea, beizadea Diamant îşi zise în sineşi: „O, inima mea, trebuie să mai rabzi oleacă până a vedea ce lumină va să ni se arate de după perdeaua tainei. Întrucât de acuma, o, inima mea, fără de îndoială că vei avea de înfruntat în cetatea harapului, şi anume în cetatea Wakak, destule năpaste care au să te necăjească.” Pe urmă, se întoarse înspre fată şi îi spuse:

— O, preamiloaso, de bună seamă! atâta vreme cât nu voi fi plecat la cetatea Wakak, cetatea harapului, şi nu voi fi pătruns taina despre care-i vorba, socotesc că nu îmi este îngăduită nicio tihnă. Ci, dacă Allah mi-o hărăzi ocrotinţă şi m-o ajuta să răzbat la dobânda jinduită, am să-ţi împlinesc atunci dorinţa. De nu, mă învoiesc a nu mai sălta capul până la ziua de apoi.

Şi, după ce grăi astfel, crăişorul Diamant îşi luă rămas-bun de la Creangă-de-Mărgean cea suspinândă, cea gemândă, cea oftândă, şi, cu inima topită, ieşi din grădină, nevăzut de nimeni, şi se duse la hanul unde îşi avea lucrurile de drum, şi încălecă pe un cal frumos ca un vis, şi plecă pe drumul lui Allah.

Ci, întrucât habar nu avea în ce parte era aşezată

cetatea Wakak, şi nici despre drumul pe care trebuia să apuce spre a răzbate la ea, şi nici pe unde urma să treacă spre a ajunge acolo, începu a-şi întoarce privirile înspre toate zările, căutând vreun semn ce-ar fi putut să-l lumineze, când iacătă că dete cu ochii de un derviş îmbrăcat într-o mantie verde şi cu picioarele încălţate în nişte papuci de saftian galben ca lămâia, cu un toiag în mână şi semănând cu Khizr străjerul, aşa de strălucitoare faţă avea şi aşa de luminoasă îi era mintea asupra lucrurilor; şi dervişul acela venea înspre beizadea. Şi Diamant se duse lângă preacinstitul derviş, îl întâmpină cu un salamalek, şi descălecă de pe cal. Şi, după ce dervişul îi întoarse salamelekul, Diamant îl întrebă:

— În ce parte, o, preacinstite, este aşezată cetatea Wakak, şi la ce depărtare se află?

Iar dervişul, după ce se uită cu luare-aminte la beizadea vreme de un ceas, îl spuse:

— O, fecior de regi, opreşte-te de-a purcede pe un drum fără de ieşire şi pe o cale înfricoşătoare. Leapădă-te de gândul nebunesc, şi apucă-te de orice altă caznă, întrucât, de-ai sta toată viaţa să-ţi răsuceşti capul căutând drumul acela, şi tot n-ai să-i afli urma. Ba încă, râvnind să ajungi la cetatea Wakak, dai vântului morţii şi fiinţa şi viaţa ta cea scumpă!

Ci beizadea Diamant îi spuse:

— O, preacinstite şi preacucernice şeic, ţinta mea este o ţintă mare, iar rostul meu este un rost atâta de însemnat încât mai degrabă aş fi gata să jertfesc o mie de vieţi ca a mea, decât să mă lepăd de gândul meu. Dacă, aşadar, ştii ceva despre acel drum, fii-mi călăuză precum Khizr străjerul.

Dacă văzu că Diamant nu vroia să se abată cu niciun chip de la gândul lui, în pofida multelor poveţe de tot felul ce urmase a i le da, dervişul îi spuse:

— O, tinere binecuvântat, află că cetatea Wakak este aşezată în inima muntelui Kaf, acolo unde sălăşluiesc ginnii, marezii şi efriţii, atât în lăuntrul cât şi în afara ei.

Şi, spre-a ajunge acolo, sunt trei drumuri: un drum pe la dreapta, altul pe la stânga, şi altul pe la mijloc; da trebuie să mergi pe drumul din dreapta, şi nu pe cel din stânga, precum nu trebuie să încerci nici a-l lua pe cel de la mijloc. De fapt, după ce ai să drumeţeşti o zi şi o noapte, şi după ce au să se arate zorii cei adevăraţi, ai să vezi un minaret pe care se află o lespede de marmură, cu o însemnare săpată în litere kufice. Or, tu chiar însemnarea aceea trebuie s-o citeşti. Şi numai după citirea ei urmează să-ţi orânduieşti drumurile!

Iar beizadea Diamant îi mulţumi bătrânului şi îi sărută mâna. Pe urmă încalecă iarăşi pe cal şi o luă pe drumul din dreapta, care avea să-l ducă la cetatea Wakak.

Şi merse o zi şi o noapte pe drum, şi ajunse la poalele minaretului dervişului. Şi văzu că minaretul era mare cât bolta cea sinilie a cerurilor. Şi în zidul lui era învrâstată o lespede de marmură săpată cu o scriere kufică. Iar scrierea aceea se citea aşa: „Cele trei drumuri pe care le vezi dinaintea ta, o, călătorule, duc toate la ţara Wakak. Dacă purcezi pe cel din stânga, ai să înduri multe amaruri. Dacă purcezi pe cel din dreapta, ai să te căieşti. Iar dacă o iei pe cel de la mijloc, are să fie înfricoşător!”

După ce îşi desluşi scrierea şi după ce îi pricepu tot tâlcul, beizadea Diamant luă un pumn de ţărână şi, aruncându-l în deschizătura hainei sale, spuse: „Să fiu făcut ţărână, da să ajung la ţintă!” Şi iarăşi sări în şa şi, fără a şovăi, purcese pe cel mai primejdios dintre cele trei drumuri, acela de la mijloc.

Şi merse o zi şi o noapte, neabătut. Şi, dimineaţa, se arătă privirii lui o întindere mare, acoperită de nişte copaci cu crengile până la cer. Iar copacii erau rânduiţi ca un gard ce slujea şi de hotar al unei grădini înverzite şi de adăpost al ei împotriva vântului sălbatic. Iar poarta de la grădina aceea era închisă cu o stâncă mare. Şi acolo, spre a străjui poarta şi grădina, şedea un harap cu o faţă atâta de neagră încât aşternea o umbră întunecată peste toată grădina, şi de la care noaptea cea fără de lună îşi trăgea

negurile. Şi plodul acela de păcură era uriaş. Buza lui de sus se ridica mult deasupra nărilor ce se asemuiau cu nişte pătlăgele vinete, iar buza de jos îi spânzura până la gât. La piept ţinea o piatră de moară ce-i slujea de pavăză; iar o spadă lucrată din fier chinezesc îi atârna la brâul făcut dintr-un lanţ de fier atâta de gros încât prin oricare din zalele lui ar fi putut să treacă, în toată voia, un elefant de război. Şi, la ceasul acela, harapul sta culcat cât era de lung, pe nişte blăni de jivină; iar din gura-i căscată larg ieşeau nişte sforăituri surori cu tunetele.

Şi beizadea Diamant descălecă, fără a se tulbura, agăţă frâul calului nu departe de căpăţâna harapului şi, sărind peste poarta de piatră, intră în grădină.

Iar reveneala din grădină era atâta de minunată încât crengile pomilor se clătinau ca nişte oameni beţi. Iar pe sub pomi treceau nişte căpriori mari, care aveau în coarne nişte podoabe de aur bătute cu nestemate, pe când o haină de horbote le coperea spinarea, iar nişte basmale de atlaz fluturau legate la gâtul lor. Şi toţi căpriorii aceia, şi cu copitele de dinainte, şi cu copitele de dindărăt, şi cu ochii, şi cu sprâncenele, începură să-i facă semne vădite lui Diamant să nu intre în grădină. Ci Diamant, fără a lua în seamă semnele lor, şi socotind mai degrabă că acei căpriori nu fac aşa din ochi, din sprâncene şi din picioare decât spre a-şi răzvedi şi mai limpede plăcerea ce-o aveau de a-l întâmpina, începu să se preumble liniştit pe cărările din grădină.

Şi, într-un sfârşit, ajunse, preumblându-se aşa, la un palat ce n-ar fi fost de asemuit nici cu cel al lui Kessra ori al lui Kaisar. Iar prin uşa întredeschisă se iţea un chip vrăjit de fetişcană, care era o zână, şi care ar fi făcut-o până şi pe luna cea nouă să se răsucească de pizmă. Şi căpşorul acela, ai cărui ochi ar fi făcut-o de ocară până şi pe floarea de zarnacadea, se uită ba într-o parte, ba într-alta, zâmbind.

Or, de cum îl zări pe Diamant, rămase înmărmurită, şi totodată răpită de frumuseţea lui. Şi şezu câteva clipite în

starea aceea; pe urmă îi răspunse la salamalek şi îi spuse:

— Cine eşti, o, tinere plin de cutezanţă, care îţi îngădui să intri într-o grădină în care nici păsările cerului nu îndrăznesc să-şi fâlfâie aripile?

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute noua noapte

Urmă:

Aşa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atâta de frumoasă încât era prăpădul vremilor ei. Şi Diamant se temeni până la pământ dinaintea sa şi, ridicându-se apoi, răspunse:

— O, mlădiţă din grădina desăvârşirii, o, stăpâna mea, sunt cutare, fiul lui cutare, şi mă aflu aici pentru cutare şi pentru cutare lucru!

Şi îi istorisi povestea lui de la început până la sfârşit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar avea niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Iar Latifa, auzindu-i istorisirea, îl luă de mână şi îl pofti să şadă jos lângă ea pe chilimul întins sub bolta de viţă de la intrare. Pe urmă, cu vorbe dulci, îi spuse:

— O, chiparos umblător din grădina frumuseţii, ce păcate pe tinereţile tale!

Pe urmă adăugă:

— O, ce gând amăgitor! o, ce dor greu de împlinit! o, ce primejdie!

Şi mai zise:

— Trebuie să-ţi schimbi gândul, dacă ţii la sufletul tău cel scump. Şi mai degrabă rămâi aici cu mine, pentru ca mâna ta cea binecuvântată să se prindă de gâtul darurilor mele. Întrucât desfătările cu o fată frumoasă, şi ca o zână la chip, cum sunt eu, socot a fi mai de dorit decât să cauţi necunoscuturile.

Ci Diamant răspunse:

— Câtă vreme nu voi fi plecat la cetatea Wakak şi nu voi fi dezlegat taina cu pricina, şi anume: „Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?”, orice bucurie şi orice mulţumire îmi sunt oprite. Ci, o, preaminunato, după ce îmi voi împlini dorul, am să-mi pun, însurându-mă cu tine, salba împerecherii noastre la gâtul darurilor tale.

Iar Latifa suspină, spunând:

— O, inimă părăsită!

Pe urmă făcu semn unor paharnici cu obrazul de trandafir să vină mai aproape. Şi porunci să fie aduse nişte fete a căror vedere uluia soarele şi luna, şi ale căror plete unduinde stârneau o înfiorare fără de voie în inimile îndrăgostiţilor. Şi porniră să se rotească pocalele de bună-venire, spre a-l cinsti pe oaspetele cel vrăjit, în zvon de alăute şi de cântece. Iar gingăşia fetelor, îngemănată cu cea a cântecelor, răpea şi îmbăta inimile toate, şi pe cele deschise şi pe cele închise.

Or, după ce cupele fură golite, beizadea Diamant se sculă în picioare spre a-şi lua rămas-bun de la copilandră. Şi îi spuse, după ce îi aşternu dinainte urările şi mulţumirile lui:

— O, domniţă a lumii, acum aş vrea să-mi cer învoire de la tine; întrucât, precum ştii, drumul pe care îl am de străbătut este lung şi, dacă aş zăbovi o clipă mai mult, pojarul dragostei tale şi-ar revărsa flăcările în holdele sufletului meu. Ci, de-o vrea Allah, după izbânda dorului meu, am să mă întorc să culeg de aici trandafirii dorinţei şi să-mi potolesc setea inimii arse.

Când fetişcana văzu că beizadea Diamant, după care se aprinsese toată, stăruie în hotărârea lui de-a o părăsi, se sculă şi ea în picioare şi luă un toiag lucrat în chip de şarpe, asupra căruia bojmodi nişte vorbe într-o limbă neînţeleasă. Şi deodată roti toiagul şi îl izbi cu el pe beizadea în umăr atâta de straşnic încât acela se răsuci de trei ori pe loc şi căzu jos, pierzându-şi pe dată

înfăţişarea de om. Şi se preschimbă într-un căprior ca toţi căpriorii.

Şi numaidecât Latifa îi agăţă în coarne nişte podoabe asemenea cu cele ce le purtau ceilalţi căpriori, şi îi legă la gât o năframă de mătasă înhorbotată, şi îi dete drumul în grădină, strigându-i:

— Du-te între semenii tăi, de vreme ce n-ai voit să te bucuri de un chip frumos de zână!

Şi Diamant căpriorul se duse pe cele patru picioare ale lui, animal ca înfăţişare, da rămânând asemeni fiilor lui Adam în ce priveşte însuşirile lăuntrice şi simţămintele.

Şi, umblând aşa pe cele patru picioare, de-a lungul cărărilor pe unde ca şi el hălăduiau semenii lui preschimbaţi în rumegătoare, Diamant căpriorul începu să cugete adânc la starea cea nouă ce-i fusese dată, şi să chibzuiască în ce fel ar putea să-şi dobândească slobozenia şi să scape din mâinile vrăjitoriţei. Şi, târcolind aşa, ajunse într-un colţ din grădină unde zidul era cu mult mai jos decât în toate celelalte părţi. Şi, după ce îşi înălţă sufletul înspre Stăpânul ursitelor, îşi luă vânt şi dintr-o săritură trecu peste zid. Ci, fără de zăbavă, pricepu că se afla tot în aceeaşi grădină, de parcă nici n-ar fi sărit peste zid; şi se încredinţă atunci că lucrul acesta era urmarea puterilor vrăjii. Şi-apoi de şapte ori la rând sări peste zid în acelaşi chip, dar fără mai multă izbândă, întrucât se pomenea tot în acelaşi loc. Atunci nedumerirea lui ajunse până peste orice margine, iar tăciunii nerăbdării îi arseră copitele. Şi porni pe un du-te-vino de-a lungul zidului, ca un leu în cuşcă, până ce se pomeni dinaintea unei deschizături ca o fereastră, săpată în zid, şi care rămăsese nevăzută privirilor lui. Se strecură prin deschizătura aceea şi, cu mare cazņă, se văzu de data aceasta dincolo de împrejmuirea grădinii.

Şi se pomeni într-altă grădină, a cărei miroznă desfătătoare înmiresma minţile. Iar la capătul cărărilor acelei grădini i se arătă un palat. Iar la una dintre ferestrele palatului văzu un obraz tânăr şi dulce la culoare

ca laleaua cea gingaşă, şi cu nişte ochi ce-ar fi stârnit zavistia gazelei chinezeşti. Pletele ei, de culoarea chihlimbarului, strânseseră în ele toate razele soarelui, iar pielea-i era ca de iasomie persienească. Şi avea faţa zâmbitoare şi îndreptată înspre Diamant.

Or, când căpriorul Diamant ajunse aproape de tot de fereastra ei, fata se ridică în mare grabă şi coborî în grădină. Şi smulse câteva smocuri de iarbă; şi, ca spre a-l îmblânzi şi a-l face să nu fugă la apropierea ei, îi întinse de departe iarba, cu multă drăgălăşie, plescăindu-şi limba. Iar Diamant căpriorul, care nu vroia mai mult decât să vadă cam ce putea să fie cu această de-a doua fată, porni înspre copilandră, dând fuga aşa cum fac animalele flămânde. Şi numaidecât copila, pe care o chema Gamila, şi care era soră cu Latifa după tată, da nu şi după mamă, apucă panglica de mătasă de la gâtul beizadelei-căprior şi se sluji de ea ca de o zgardă spre a-l mâna în lăuntrul palatului ei. Iar acolo dete zor să-l îmbie cu poame şi cu cele mai alese răcoritoare. Iar el mâncă şi bău până ce se sătură.

Şi-apoi îşi lăsă capul pe-o parte, şi şi-l puse pe umărul copilei, şi începu să plângă. Iar Gamila, tare tulburată când văzu lacrimile cum curg aşa din ochii acelui căprior, îl dezmierdă gingaş cu mâna ei cea dulce. Iar el, simţind asupra-şi duioşia aceea, îşi puse capul jos la picioarele fetei şi începu să plângă şi mai tare. Iar ea îi spuse:

— O, căpriorul meu drag, de ce plângi? Te iubesc mai mult ca pe mine însămi!

Ci el îşi îndoi plânsetele şi lăcrimările, şi îşi alinta capul de picioarele dulcei şi miloasei Gamila, care pricepu de data aceasta, fără nicio putinţă de îndoială, că o ruga fierbinte să-i dea iarăşi înfăţişarea lui cea omenească.

Atunci, măcar că îi era tare frică de vrăjitoriţa Latifa, sora ei mai mare, se sculă şi se duse de luă dintr-o firidă din perete un sipeţel împodobit cu nestemate.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute zecea noapte

Urmă:

Şi, atunci pe loc, îşi făcu spălările cele sfinte, se înveşmântă cu şapte rochii de in, proaspăt înălbite, şi luă un picuţ din lictarul ce se afla în sipeţel. Şi îi dete căpriorului să mănânce lictarul acela şi, în aceeaşi clipă, îl trase cu putere de năframa vrăjită care îi înconjura gâtul. Iar căpriorul, se scutură o dată şi, ieşind din forma lui de rumegător, îşi luă iarăşi înfăţişarea de fiu de-al lui Adam.

Pe urmă veni de sărută pământul dinaintea tinerei Gamila şi, mărturisindu-i mulţumirile lui, îi spuse:

— Iacătă, o, domniţă, că m-ai scăpat din gheara blestemului şi mi-ai dat iarăşi viaţa de făptură omenească. Cum, dar, aş putea, cu limba mea, să-ţi mulţumesc pe măsura bunătăţii tale, când toate firele făpturii mele cântă preamărirea bunăvoinţei şi a milei tale, o, mult-norocito!

Ci Gamila se repezi să-l ajute a se ridica de jos şi, îmbrăcându-l în haine împărăteşti, îi spuse:

— O, tinere beizadea, a cărui strălucire răzbate prin haine, şi a cărui frumuseţe ne luminează casa şi grădina, cine eşti şi ce nume ai? Şi care este pricina căreia îi datorăm cinstea venirii tale, şi cum ai fost prins în iţele surorii mele Latifa?

Atunci crăişorul Diamant istorisi mântuitoarei sale toată povestea lui. Iar când isprăvi de grăit, fata îi spuse:

— O, Diamant, ochi al meu, leapădă-te, mă rog ţie fierbinte, de gândul cel primejdios şi fără de roadă care te frământă, şi nu te duce să-ţi pui tinereţea cea dulce şi viaţa, care este scumpă, la voia unor puteri necunoscute. Întrucât este dincolo de orice socotinţă a te pune fără de pricină în calea primejdiei. Mai degrabă rămâi aici, şi umple-ţi cupa vieţii cu vinul desfătărilor. Întrucât iacătă-mă gata a te sluji cum vei vrea, şi a pune huzurul tău mai

presus de al meu, ascultându-te precum ascultă un copil de glasul maicii sale.

Iar Diamant răspunse:

— O, domniţă, datorinţele ce le am faţă de tine sunt atâta de grele asupra aripilor sufletului meu încât ar trebui, fără de zăbavă, să-mi fac pielea pantofiori şi să încalţ cu ei picioarele tale gingaşe. Căci tu m-ai îmbrăcat iarăşi cu înfăţişarea mea de om, scoţându-mă din blana de căprior şi mântuindu-mă din vrăjitoriile surorii tale, farmazoana. Numai cât, deocamdată, dacă mărinimia ta vrea să se reverse asupră-mi, mă rog ţie fierbinte să-mi îngăduieşti neamânat o învoire de câteva zile, spre a izbuti să-mi împlinesc dorul. Şi-atunci când, mulţumită ocrotinţei pe care o aştept de la Allah preaînaltul, am să mă întorc de la cetatea Wakak, am să purced numaidecât pe calea desfătărilor tale, aşternându-mă la picioarele tale cele vrăjitoare. Şi, făcând aşa, nu voi socoti decât că îndeplinesc datorinţele unei inimi care ştie să păstreze recunoştinţa.

Când fata văzu că oricât urmă a mai stărui spre a-l face să se înduplece, Diamant nu se putea învoi cu ceea ce îl sfătuia ea, şi că rămânea prins de gândul lui cel fără de nădejde, nu putu face altfel decât să-i îngăduiască să plece. Drept care, plângând, oftând şi gemând, îi spuse:

— O, ochi al meu, întrucât nimeni nu se poate scutura de ursita prinsă la gâtul lui, şi-i scrisa ta să mă părăseşti îndată după ce ne-am întâlnit, spre a te ajuta în drumul tău, spre a-ţi înlesni întoarcerea şi spre a-ţi ocroti sufletul cel scump, vreau să-ţi dăruiesc trei lucruri ce mi-au fost hărăzite ca moştenire!

Şi se duse de luă un sipet mai mare dintr-o altă firidă din perete, îl deschise şi scoase din el un arc de aur cu săgeţile lui, o spadă de oţel chinezesc şi un jungher cu plăselele de jad, şi le înmână lui Diamant spunându-i:

— Arcul şi săgeţile acestea au fost ale prorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! Spada aceasta, care este ştiută sub numele de Scorpionul lui Soleiman, este

atâta de straşnică încât, de-ai lovi cu ea un munte, l-ai despica întocmai ca pe un săpun. Şi, într-un sfârşit, jungherul acesta, făurit odinioară de înţeleptul Tammuz, este de nepreţuit pentru cel care îl are, întrucât îl apără de orice lovire, datorită puterii tainice din lama lui.

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, Diamant, nu ai să poţi răzbate până la cetatea Wakak, de care ne despart şapte oceane, decât cu ajutorul uncheşului meu Al-Simmurg. Pentru aceea, lipeşte-ţi urechea de buzele mele şi ascultă bine poveţele ce vor izvorî spre folosul tău.

Şi tăcu un răstimp, apoi spuse:

— Află, dar, o, scumpe al meu Diamant, că la o zi de drum de-aici este o fântână; şi chiar lângă fântâna aceea este palatul unui rege negru, cu numele de Tak-Tak. Iar palatul acela al lui Tak-Tak este străjuit de patruzeci de etiopieni sângeroşi, fiecare având sub poruncile lui o oaste de cinci mii de harapi crunţi. Or, regele Tak-Tak are să fie binevoitor faţă de tine, date fiind lucrurile pe care ţi le înmânez; ba are să-ţi facă multe chefuri, măcar că, îndeobşte, are năravul de-a pune să fie prăjiţi în frigare trecătorii de pe drum, şi a-i mânca fără sare şi fără de mirodenii. Iar tu să stai două zile în ospeţie la el. După care, Tak-Tak are să te trimită cu alai la palatul moşului Al-Simmurg, cu ajutorul căruia poate că vei izbuti să răzbaţi până la cetatea Wakak, şi să dezlegi taina legăturilor dintre Roada-bradului şi Chiparos.

Iar ca încheiere spuse:

— Mai ales, o, Diamant, ia bine seama să nu carecumva să te depărtezi de la ceea ce ţi-am spus nici măcar cu un fir de păr!

Pe urmă îl sărută, plângând, şi îi zise:

— Şi-acuma, când din pricina lipsei tale viaţa a ajuns o pavară pentru inima mea, până ce te vei întoarce eu nici nu am să mai zâmbesc, nici nu am să mai vorbesc, ci am să-i ţin necontenit deschisă cugetului meu uşa mâhnirii. Suspinele au să curgă neostoit din inima mea, şi nu am să

vreau a mai şti nimic despre făptura mea. Întrucât, fără de putere şi fără de nicio stâlpare lăuntrică, făptura mea nu va mai fi de-acuma înainte decât oglinda sufletului meu.

Pe urmă începu să rostescă stihurile acestea:

O, inima-mi, să n-o arunci departe
De ochii dulci, pe care i-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă şi arde.
O, tu, cel care nu te-ai beţivit,
Să nu-l alungi pe cel ce n-are parte
Decât de-alinul vinului coclit,
Ci du-l în crâşmă iar, să-şi bea amarul.
Of, inima-mi nu poate să mai scape
De ostile ce-mprăştie pojarul
Ţâşnind de sub prădalnicele-ţi pleoape,
Cum, când s-a spart, ramâne spart paharul,
Aşa va sta, până-mi vei fi aproape,
Şi haina mea, de zbucium şi de dor.
O, frumuseţe dulce, o, iubite,
O, bunule, o, farmec vrăjitor,
Stă inima-mi şi zace de ispite
Sub nemilosul, cruntul tău picior
Gingaş ca iasomiile-nflorite.
O, inima-mi de fată fără minte,
La vârsta cea mai caldă-a tinereţii,
Cât va să zacă ea de-aci-nainte
Şi până la adâncurile vieţii,
În jurul unui fur de vise sfinte,
Tâlhar de inimi, soare-al frumuseţii!

Pe urmă copila îşi luă rămas-bun de la Diamant, chemând asupra lui binecuvântările şi urându-i bună-pace. Şi zori să se întoarcă în palat, spre a-şi ascunde lacrimile ce-i scăldau obrajii.

Iar Diamant, pe calul său, plecă frumos ca un fiu de ginnî şi îşi urmă drumul din olac în olac, întrebând de

cetatea Wakak. Şi călărind aşa, până la urmă, ajunse fără de necaz la o fântână. Or, aceea era chiar fântâna copilei. Şi chiar acolo se înălţa cetatea de strajă a regelui harapilor, năpraznicul Tak-Tak.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute unsprezecea noapte

Urmă:

Şi Diamant văzu într-adevăr că împrejurimile acelui castel erau străjuite de nişte etiopieni înalţi de zece coţi, cu chipurile înfricoşătoare. Şi, fără a lăsa spaima să-i năpădească pieptul, îşi legă calul sub pomul de la fântână şi şezu jos la umbră spre a se odihni. Şi îi auzi pe harapi cum vorbeau între ei:

— Într-un sfârşit, iacătă că după amar de vreme o făptură omenească vine să ne mai îndestuleze cu nişte carne proaspătă. Puneţi iute gabja pe chilipirul acesta, să-şi mai îndulcească şi regele nostru limba şi cerul gurii.

Şi, ca urmare, vreo zece-doisprezece etiopieni dintre cei mai crunţi porniră înspre Diamant, ca să-l înşface şi apoi, fript la frigare, să-l ducă regelui lor.

Când văzu că ceasul vieţii lui chiar sosise, Diamant trase de la brâu spada solomonească şi, năpustindu-se asupra haidăilor, pe o sumedenie dintre ei îi făcu să se călătorească înspre câmpiile morţii. Iar când procleţii aceia ai iadului poposiră la capătul călătoriei la care fuseseră porniţi, ştirea ajunse printr-un crainic şi la regele Tak-Tak care, cuprins de o mânie vânătă, îl trimise numaidecât, spre a-i veni de hac cutezătorului, pe vătaful harapilor săi, smolitul de Mak-Mak. Iar acel Mak-Mak, care era o pacoste vestită, venea în fruntea oastei lui de smoliţi, ca o roire de viespi. Şi moartea fulgera din ochii care-şi căutau prada.

Or, la vederea lui Mak-Mak, beizadea Diamant se ridică

pe cele două picioare ale sale şi îl aşteptă cu pulpele încordate. Şi ticălosul de Mak-Mak, şuierând ca o năpârcă încornorată, şi mugind pe nările lui cele găvănoase, veni drept asupra lui Diamant, îşi ridică ghioaga, cea sfărâmătoare de tigve şi o învârti în aşa chip de vâjâia văzduhul. Ci, tot atunci, Diamant cel preaiubit îşi zvâcni braţul întrarmat cu jungherul lui Tammuz şi, ca într-o sclipire de fulger, înfipse lama între coastele etiopianului cel uriaş, şi îl făcu pe plodul acela dintr-o liotă de încornoraţi să bea moartea dintr-o sorbitură. Şi pe dată îngerul morţii veni lângă blestematul acela, aducându-i ceasul cel de pe urmă.

Şi-atunci harapii din ceata lui Mak-Mak, când îl văzură pe vătaful lor căzut la pământ, cu lungimea-i turtită peste lăţime, îşi sloboziră picioarele în vânt şi îşi luară zborul ca vrăbiile dinaintea babanului cel cu plisc vârtos. Iar Diamant se luă după ei şi îi omorî pe care îi omorî. Şi scăpară care scăpară.

Când regele Tak-Tak auzi de prăpădul lui Mak-Mak, mânia i se sui la nas atâta de năpraznic încât nu-şi mai osebea mâna dreaptă de mâna stângă. Şi prostia lui îl stârni să se ducă însuşi să-l înfrunte pe Diamant, viteazul munţilor şi al văilor, cununa-vitejilor. Ci, la vederea voinicului tunător, plodul cel negru al scârbavnicei cu nas mare îşi simţi vinele cum se înmoaie, burdihanul cum i se zvârcoleşte şi vântul morţii cum bate peste capul lui. Iar Diamant îl luă la ochi şi, slobozind înspre el una dintre săgeţile prorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – îi făcu să-şi înghită ţărâna de pe călcâie şi, dintr-o lovitură, îi trimise sufletul să se sălăşluiască în locurile cele negre, unde Doica Vulturilor îi şi cără calabalâcurile.

După care, Diamant făcu terci din harapii ce-l înconjurau pe regele lor mort, şi tăie un drum drept cu calul său printre trupurile văduvite de suflet. Şi ajunse în felul acesta, biruitor, la poarta palatului unde domnise Tak-Tak. Şi bătu la poartă, aşa cum bate un stăpân la poarta casei lui. Iar cea care veni să-i deschidă era una

căreia îi fuseseră răpite de către acel Tak-Tak al blestemului şi scaunul de domnie şi moştenirea. Şi era o copilandră ca o gazelă speriată, şi avea un chip atâta de aţâţător încât presăra sare pe rana din inima iubeţilor. Şi, dacă nu ieşise mai de departe în întâmpinarea lui Diamant, nu o făcuse din pricină că, într-adevăr, greutatea şoldurilor de sub mijlocelul ei gingaş nu i-o îngăduise, şi pentru că dolofanul ei, împodobit cu un potop de gropiţe, era atâta de falnic şi de binecuvântat încât nu putea să şi-l mişte decât anevoie, dat fiind că se cutremura din chiar firea lui, ca iaurtul din strachina beduinului şi ca o bucată de pestil de gutuie în mijlocul unei tablale înmiresmate cu smirnă.

Şi îl primi pe Diamant cu toate revărsările de bucurie ale unei întemniţate faţă de cel care îi aduce slobozenia. Şi vroi să-l suie în scaunul de domnie al regelui răposat. Ci Diamant nu vroi să primească şi, luând-o de mână, o pofti să se urce chiar ea în scaunul acela, pe care Tak-Tak îl răpise părintelui ei. Şi nu-i ceru nimic în schimbul atâtor faceri de bine. Atunci, biruită de mărinimia lui, copila îi spuse:

— O, preafrumosule, de ce credinţă ţii tu, de săvârşeşti binele aşa, fără a nădăjdui răsplată?

Iar Diamant răspunse:

— O, domniţă, credinţa Islamului este credinţa mea, şi legea lui este legea mea!

Iar ea îl întrebă:

— Şi pe ce sunt stătorite, o, stăpânul meu, legea aceea şi credinţa aceea?

El răspunse:

— Sunt stătorite numai pe adeverirea unităţii întru mărturisirea crezului ce ne-a fost dezvăluit de Profetul nostru – asupra-i fie rugăciunea şi pacea!

Ea întrebă:

— Şi poţi tu să-mi faci hatârul de a-mi dezvălui, la rându-ţi, mărturisirea acelui crez care îi face pe oameni atâta de desăvârşiţi?

El spuse:

— Mărturisirea stă numai în aceste cuvinte: „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah, şi Mohamed este trimisul lui Allah! Şi oricine le rosteşte din inimă, pe clipă pe dată se şi încunună întru Islam. Şi, de-ar fi fost el chiar cel mai de pe urmă dintre necredincioşi, ajunge numaidecât deopotrivă cu cel mai ales dintre musulmani.

Auzind vorbele acestea, domniţa Aziza îşi simţi inima înfiorată de credinţa cea dreaptă; aşa că ridică deodată mâna şi, ducându-şi degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *şehadaua* şi se încunună numaidecât întru Islam.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăsprezecea noapte

Urmă:

După care, domniţa Aziza îi spuse lui Diamant:

— O, stăpâne al meu, acum, că m-ai făcut regină şi sunt pe deplin luminată asupra căii celei drepte, iacătă-mă între mâinile tale, gata să te slujesc cu ochii mei, şi gata să fiu o roabă între roabele din haremul tău. Vrei, aşadar, să-mi faci hatârul de a primi de soţie pe regina acestei ţări, şi să trăieşti cu ea oriunde ţi-o plăcea, luând-o în alaiul tău, sub strălucirea frumuseţii tale?

Şi Diamant răspunse:

— O, stăpână, îmi eşti tot atâta de scumpă ca şi viaţa mea, ci acuma o treabă de mare însemnătate mă cheamă, pentru care mi-am părăsit şi tatăl, şi mama, şi împărăţia, şi ţara. Şi poate că părintele meu, regele Şams-Şah, chiar m-o şi plânge, la ceasul deacum, ca pe un mort, ori încă şi mai rău. Ci eu trebuie să merg acolo unde mă aşteaptă ursita, în cetatea Wakak. Şi, la întoarcerea mea, inşallah! am să mă însor cu tine şi am să te iau în ţara mea, şi am să mă bucur de frumuseţea ta. Însă, deocamdată, doresc să aflu de la tine, dacă ştii,

unde se găseşte Al-Simmurg, unchiul domniţei Latifa. Întrucât numai Al-Simmurg acela va putea să mă îndrume înspre cetatea Wakak. Ci eu habar nu am unde şade, şi nu ştiu nici măcar cine este, ori de este vreun ginn sau vreo fiinţă omenească. Dacă, dar, ai tu ceva la ştiinţă, despre uncheşul domniţei Gamila, acel preascump Al-Simmurg, grăbeşte de-mi spune, ca să plec în căutarea lui. Şi asta-i tot ceea ce îţi cer deocamdată, dat fiind că doreşti să-mi fii pe plac.

Când auzi de ţinta lui Diamant, regina Aziza se necăji în inima ei şi se mohorî până peste poate. Ci, văzând bine că nici lacrimile, nici suspinele nu ar fi izbutit să-l destoarne pe tânărul beizadea de la hotărârea lui, se sculă din jeţul ei şi, luându-l de mână, îl duse în tăcere pe sub bolţile palatului şi ieşi cu el în grădină.

Şi era o grădină asemenea cu aceea peste care Rizwan este străjer întraripat. O întindere de trandafiri mărginea cărările, iar adierea ce trecea peste trandafirii aceia, şi părea că ar cerne mosc, înmiresma răsuflarea şi îmbălsăma minţile. Acolo laleaua îmbobocea beată de propriu-i sânge, iar tiparoasa se zbuciuma cu tot freamătul său spre a preamări în felul ei cântecul măsurat al filomeiei. Acolo izvoarele alergau ca nişte copii râzând, pe sub trandafirii ce-şi înstrunau cu ele mugurii.

Şi-aşadar, domniţa Aziza, târându-şi după ea grelele-i fălnicii, în pofida mijlocului subţirel ce se prăpădea sub o povară atât de vajnică, ajunse în felul acesta împreună cu Diamant la poalele unui copac mare, ce ocrotea la ceasul acela sub frunzaru-i măreţ somnul unui uriaş. Iar domniţa îşi apropie buzele de urechea lui Diamant şi-i spuse cu glas şoptit:

— Cel pe care îl vezi culcat aci este chiar cel pe care îl cauţi, unchiul domniţei Gamila, Al-Simmurg cel zburător. Dacă, atunci când are să se scoale din somnul lui, norocul tău o vrea ca el să-şi deschidă ochiul drept înaintea ochiului stâng, are să fie bucuros a te vedea şi, cunoscând după armele tale că eşti trimis la el de către

fiica fratelui său, are să facă pentru tine ceea ce ai să-i ceri. Da dacă, spre nenorocul şi spre ursita ta fără de leac, ochiul lui stâng are să se deschidă cel dintâi luminii, vei fi pierdut fără de izbavă; întrucât are să te înşface, cu toată vitejia ta, şi, ridicându-te de la pământ cu puterea braţelor lui, are să te ţie sus, ca pe o vrabie în ghearele unui şoim, şi are să te trântească de pământ, sfărâmându-ţi oasele cele dulci, o, preascumpul meu, şi făcând să se îngemăneze lungimea trupului tău prearâvnit cu lăţimea!

Pe urmă adăugă:

— Şi acuma, Allah să te ocrotească şi să te păstreze şi să zorească întoarcerea ta lângă o îndrăgostită pe care au şi năpădit-o suspinele pricinuite de lipsa ta!

Şi îl lăsă, depărtându-se în graba mare, cu ochii plini de lacrimi şi cu obrajii înroşiţi ca florile de rodie.

Iar Diamant aşteptă vreme de un ceas ca uriaşul Al-Simmurg cel zburător să se trezească din somnul lui. Şi gândea în cugetul său:.. De ce s-o fi numind uriaşul acesta zburător? Şi cum o fi putând el, fiind atâta de uriaş, să se înalţe fără aripi în văzduh şi să umble alt fel decât un elefant? Pe urmă, îşi pierdu răbdarea văzând că Al-Simmurg sforăia mai departe sub pom cu un vuiet întocmai precum al unei turme de elefanţi tineri; şi-aşa că se apleacă şi îl gâdilă la talpa picioarelor. Iar uriaşul, la pipăitul acela, se cutremură scurt şi bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vântuitură înfricoşătoare. Şi, tot atunci, deschise amândoi ochii deodată.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treisprezecea noapte

Urmă:

Şi îl văzu pe tânărul crăişor, şi pricepu că el era făptaşul gâdilelii de la talpă. Drept care, ridicându-şi

piciorul, îi slobozi crăişorului drept în obraz o vântuituriceală care ţinu vreme de un ceas şi care ar fi otrăvit, la patru parasangi de jur împrejur, orice făptură vie. Iar Diamant nu scăpă de la acea vijelie drăcească decât datorită puterii ascunse în armele pe care le purta la el.

Şi-aşa, când uriaşul Al-Simmurg îşi isprăvi zahereaua, se răsuci pe şezutul său şi, uitându-se cu mirare la domnişorul cel tânăr, îl întrebă:

— Ce? Încă n-ai murit de prăpădul pe care ţi l-am slobozit, bre fiinţă omenească?

Şi, rostind acestea, se uită la el mai cu luare-aminte şi văzu armele pe care le purta. Atunci se sculă pe cele două picioare ale lui şi se temeni dinaintea lui Diamant şi îi spuse:

— O, stăpâne al meu, iartă-mi purtarea! Da dacă m-ai fi prevestit de venirea ta prin vreun rob, ţi-aş fi aşternut chiar pletele mele pe pământul pe care aveai să păşeşti. Nădăjduiesc, dar, că nu ai să pui la inimă ceea ce a fost fără de voia şi fără de gând rău din partea mea. Încât, fă-mi hatârul de a-mi spune ce necaz mare te apasă, de ţi-ai luat osteneala să vii până în locul acesta unde nu pot să răzbată nici fiinţe omeneşti, nici jivine. Grăbeşte, dar, de-mi lămureşte pricina ta, ca să pot osteni întru folosul tău, la caz de nevoie, şi să te ajut a-ţi izbândi norocul.

Iar Diamant, după ce îl încredinţă pe Al-Simmurg de dragostea sa, îi istorisi povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Pe urmă îi spuse:

— Şi nu am venit până la tine, o, taică al zburătorilor, decât spre a dobândi ajutorul tău şi a răzbate până la cetatea Wakak, peste oceanele cele de netrecut.

După ce Al-Simmurg auzi istorisirea lui Diamant, îşi duse mâna la inimă, apoi la frunte, şi răspunse:

— Pe capul şi pe ochiul meu!

Pe urmă adăugă:

— Avem să plecăm fără de zăbavă înspre cetatea Wakak, ci numai după ce avem să rostuim zahereaua

mea cu de-ale gurii. Pentru aceea, am să mă duc să vânez nişte măgari sălbatici de care este plină pădurea de aici, şi am să aduc vreo câţiva ca să fac nişte chebap din carnea lor, şi nişte burdufuri din pieile lor. Şi, când avem să fim rostuiţi amândoi cu lucrurile acestea trebuitoare, ai să te sui pe grumazul meu ca pe un cal, iar eu am să-mi iau zborul cu tine. Şi aşa am să te ajut să treci peste cele şapte oceane. Iar când am să fiu slăbit de osteneală, tu să-mi dai chebap şi apă, până ce avem să ajungem la cetatea Wakak.

Şi întocmai precum spusese, plecă numaidecât la vânătoare şi prinse şapte măgari sălbatici, câte unul pentru trecerea peste fiecare ocean, şi făcu din ei chebapul şi burdufurile de care pomenise. Pe urmă se întoarse la Diamant şi îl pofti să se suie pe grumazul lui, după ce umpluse cu chebapul făcut din cei şapte măgari sălbatici o desagă pe care şi-o petrecuse pe după gât, şi după ce îşi pusese în spinare cele şapte burdufuri umplute cu apă de izvor.

Or, când Diamant se văzu cocoţat aşa pe grumazul lui Al-Simmurg uriaşul, îşi zise în sineşi: „Uriaşul acesta este mai mare decât un elefant, şi se laudă că poate să zboare fără aripi cu mine prin văzduhuri! Pe Allah! acesta-i un lucru de-a mirărilea, şi de care n-am mai auzit să se fi pomenit vreodată.” Şi, în vreme ce le cugeta astfel, auzi deodată ca un vuiet de vânt prin crăpătura unei uşi, şi băgă de seamă că pântecele uriaşului se umflă văzând cu ochii şi ajunge pe dată mare cât o boltă de casă. Şi vuietul acela de vânt se făcea acuma asemenea, cu un şuierat de foale, pe măsură ce pântecele uriaşului se umfla. Şi deodată Al-Simmurg izbi cu piciorul în pământ şi se ridică, într-o clipită, cu toată povara lui, plutind pe deasupra grădinii. Pe urmă se înălţă mai departe în ceruri, mişcând din picioare ca o broască prin apă. Şi, când ajunse la o înălţime potrivită, lunecă drept înspre apus. Şi, când se simţea dus împotriva voii lui, de către vânt, mai sus decât dorea, slobozea vreo două-trei

vântuituri, de felurite tării şi lungimi. Iar când dimpotrivă, ca urmare a acelor pierderi, pântecele i se desumfla, sorbea aerul prin toate deschizăturile lui de sus, adică pe gură, pe nas şi pe urechi. Şi numaidecât se ridica iarăşi în cerul siniliu, şi luneca drept şi iute ca pasărea.

Şi călătoriră aşa, ca păsările, plutind pe deasupra apelor şi străbătând, unul după altul, oceanele. Şi, de fiecare dată după ce străbăteau câte o mare dintre cele şapte mări, coborau să se odihnească oleacă pe pământ tare, să mănânce chebap de măgar sălbatic şi să bea apă din burdufuri.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patrusprezecea noapte

Urmă:

Totodată, uriaşul îşi împrospăta şi tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea câteva ceasuri spre a se întrema de ostenelile călătoriei. Şi, după şapte zile de străbatere prin văzduh, ajunseră într-o dimineaţă deasupra unei cetăţi cu totul şi cu totul albe, care dormea între grădinile ei. Iar zburătorul îi spuse lui Diamant:

— Tu de acuma înainte îmi eşti ca un fiu, şi nu-mi pare rău deloc de ostenelile câte le-am îndurat ca să te car până aici. Acuma am să te cobor pe terasa cea mai înaltă din cetatea aceasta, care-i chiar cetatea Wakak, şi în care fără de nicio îndoială că ai să găseşte dezlegarea pe care o cauţi la ghicitoarea aceea, şi anume: „Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos!”

Pe urmă adăugă:

— Da, aici este cetatea harapului cel negru care se află sub patul de fildeş al domniţei Mohra. Şi aici ai să poţi tu cunoaşte întru cât este acel harap izvoditorul acelei socoteli mult încurcate.

Şi, rostind acestea, coborî dezumfându-se încet-încet, şi

îl lăsă pe beizadea Diamant, binişor şi fără de zguduială, taman pe terasa cu pricina. Şi, luându-şi bun-rămas de la el, îi dete un smoc de păr din barbă, spunându-i:

— Păstrează cu grijă asupră-ţi firele acestea din barba mea, şi să nu te desparţi de ele niciodată. Iar când ţi s-o întâmpla vreo năprasnă amarnică, şi ori de câte ori vei avea trebuinţă de ajutorul meu, fie ca să te scap de la vreo ananghie, fie ca să te aduc îndărăt acolo de unde te-am luat, nu vei avea decât să dai foc la unul din firele acestea de păr, şi ai să mă şi vezi fără de zăbavă dinaintea ta.

Şi, cu asta, se umflă iar şi se înălţă în văzduh, lopătând uşor şi spornic înspre casa lui.

Iar Diamant, şezând pe terasa aceea, începu să chibzuiască la cele ce avea de făcut. Şi se întreba cam cum urma să purceadă, spre a coborî de pe terasă fără să fie zărit de oamenii ce locuiau în casă, când deodată văzu ivindu-se pe scară şi venind înspre el un tinerel de o frumuseţe fără pereche, şi care era chiar stăpânul acelei case. Iar flăcăiandrul cel zâmbitor la chip îl întâmpină cu un salamalek şi îi ură bun venit, spunând:

— Ce dimineaţă luminoasă aduce venirea ta pe terasa casei mele, o, tu cel mai frumos dintre oameni! Eşti înger, eşti ginn ori eşti făptură omenească?

Iar Diamant răspunse:

— O, flăcăule drag, sunt fiinţă omenească, bucuroasă că îşi începe ziua aceasta cu preadulcea vedere a ta. Şi mă aflu aici pentru că aici m-a mânat ursita mea. Şi atâta-i tot ceea ce pot să-ţi spun despre rostul meu pe binecuvântata-ţi casă.

Şi, grăind astfel, îl strânse pe tinerel la piept. Şi amândoi îşi jurară prietenie. Şi coborâră laolaltă în sala de prieteni, şi mâncară şi băură împreună. Mărire aceluia carele împrieteneşte două fiinţe frumoase, şi carele netezeşte în calea lor stavilele şi dezleagă încurcăturile!

Or, după ce prietenia se legă între Diamant şi băieţandrul care se numea Farah şi care era chiar

prietenul de taină al sultanului cetăţii Wakak, Diamant îi zise:

— O, prietene Farah, tu, care eşti preaiubit de sultan şi tovarăş al lui de inimă, şi, drept urmare, nimic nu poate să-ţi rămână ascuns din treburile împărăţiei acesteia, ai putea, dată fiind prietenia noastră, să-mi faci un bine ce nu are a-ţi cere nicio cheltuială?

Iar tânărul Farah răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, prietene Diamant! Grăieşte şi, de-ar fi să-mi dau şi pielea ca să-ţi faci din ea papuci, m-aş supune cu bucurie şi cu mulţumire!

Iar Diamant îi zise atunci:

— Poţi tu numai să-mi spui cum sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos? Şi poţi să-mi lămureşti, cu acelaşi prilej, rostul harapului cel negru culcat sub patul de fildeş al domniţei Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, stăpânul peste meleagurile Sinnului şi Masinnului?

Când auzi întrebarea lui Diamant, tânărul Farah se schimbă cu totul la chip, şi faţa i se făcu galbenă, şi tulbure privirea. Şi începu să tremure de parcă s-ar fi pomenit dinaintea îngerului Asrail. Iar Diamant, văzându-l în starea aceea, îi spuse cele mai dulci cuvinte, spre a-i linişti sufletul şi a i-l scutura de spaime. Iar tânărul Farah îi grăi într-un sfârşit:

— O, Diamant, află că regele a poruncit să fie omorât orice băştinaş şi orice străin care ar rosti numele de Chiparos sau de Roada-bradului. Întrucât Chiparos este chiar numele regelui nostru, iar Roada-bradului este numele reginei noastre. Şi iacătă tot ce ştiu eu despre această taină înfricoşată. În ce priveşte legăturile dintre regele Chiparos şi regina Roada-bradului habar n-am, tot aşa precum limba mea nu ştie să-ţi spună nimic despre rostul harapului cu pricina, în treaba aceasta primejdioasă. Tot ceea ce pot să-ţi spun, o, Diamant, spre a-ţi face plăcere, este că nimeni altul, afară doar de regele Chiparos, nu cunoaşte taina aceasta ascunsă. Iar

eu stau gata să te călăuzesc la palat şi să te duc dinaintea regelui. Iar tu ai să te pricepi cum să-i dobândeşti dragostea, şi poate că ai să izbândeşti atunci să dezlegi singur nodul acela încurcat.

Şi Diamant îi mulţumi prietenului său pentru ajutor, şi hotărî împreună cu el ziua când să se ducă la regele Chiparos. Şi când ceasul cel aşteptat veni, plecară împreună la palat; şi se ţineau de mână, ca doi îngeri. Iar regele Chiparos, când îl văzu pe Diamant, se umplu de plăcere şi de zâmbet. Şi, după ce îşi bucură privirile uitându-se la el vreme de un ceas, îi porunci să se apropie. Iar Diamant veni dinaintea regelui şi, după temenelile şi urările cuvenite, îi dete în dar un mărgăritar roşu pe care îl purta legat la un şirag de mătănii de chihlimbar galben, atâta de scump că toată împărăţia Wakak nu ar fi putut să-i plătească preţul şi nici regii cei mai mari nu ar fi putut să dobândească unul pe potrivă. Iar Chiparos fu mulţumit până peste poate, şi primi peşcheşul, spunând:

— Este primit de inima noastră.

Pe urmă adăugă:

— O, flăcău împodobit cu gingăşie, poţi să-mi ceri în schimb orice hatâr vei voi; îţi este îndeplinit de la început.

Şi Diamant, de cum auzi vorbele acestea pe care le nădăjduia, răspunse:

— O, rege al vremurilor, ferească-mă Allah de a-ţi cere alt hatâr decât acela de a-ţi fi rob! Ci, dacă chiar binevoieşti a-mi îngădui, şi dacă îmi dăruieşti iertarea vieţii, ţi-aş spune ceea ce am pe inimă!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Şi Diamant grăi:

— O, doamne al meu, surzii şi orbii sunt tare fericiţi că nu sunt ispitiţi de prăpădurile care pătrund în noi prin ochii şi prin urechile noastre. Întrucât, în necazul care este necazul meu, urechile mele sunt cele care au tras asupra-mi nenorocul! Întrucât, o, tu pavăză a lumii, din ziua cea neagră când am auzit pomenindu-se dinaintea mea cele ce am să-ţi povestesc, nu am mai avut nici tihnă, nici odihnă.

Şi îi istorisi de şart toată povestea. Ci nu ar fi de niciun folos s-o luăm iarăşi de la cap. Pe urmă, adăugă:

— Şi acuma, dacă ursita m-a cinstit cu vederea prealuminoasei tale feţe, o, rege al vremurilor, şi dacă binevoieşti a-mi dărui, ca pe un hatâr nepreţuit, mila pe care îmi îngăduieşti a ţi-o cere, am să-ţi cer numai să-mi spui cum sunt întocmai legăturile dintre stăpânul nostru regele Chiparos şi stăpâna noastră regina Roada-bradului şi să-mi spui, cu prilejul acesta, şi care este rostul harapului cel negru culcat la ceasul de acum sub crivatul de fildeş al domniţei Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, oblăduitorul peste ţările Sinnului şi ale Masinnului.

Aşa îi vorbi Diamant regelui Chiparos, domnul cetăţii Wakak. Iar regele Chiparos, pe măsură ce Diamant vorbea, se schimba vădit şi la faţă şi la starea sufletului. Iar când Diamant îşi încheie spusele, Chiparos se făcuse ca focul; şi pojarul se aprinsese în ochii lui. Iar clocotul lăuntric îi fierbea în piept, asemenea întru totul cu clocotul unei căldări pe vatra jarului. Şi rămase o clipă fără a putea să scoată nicio şoaptă. Şi deodată răbufni, zicând:

— Vai de tine, o, străinaşule! Pe viaţa capului meu, de n-ai fi ajuns să-mi fii ca şi sfânt, în urma jurământului ce-am făcut de a-ţi dărui iertarea vieţii, într-o clipită ţi-aş fi şi despărţit căpăţâna de grumaz!

Iar Diamant spuse:

— O, rege al vremilor, iartă-i robului tău necuviinţa! Ci nu am săvârşit-o decât după îngăduinţă. Iar acuma, orice

ai spune, nu poţi, dată fiind făgăduinţa ta, să faci altfel, decât să te înduplecі faţă de rugămintea mea. Întrucât tu mi-ai poruncit să rostesc dinainte-ţi o dorinţă, iar dorinţa aceasta pe care mi-o cunoşti este chiar singura dorinţă care mă arde.

Atunci regele Chiparos, la spusele acestea ale lui Diamant, rămase până peste poate de încurcat şi de mohorât. Iar sufletul i se repezea ba înspre pornirea de a-l omorî pe Diamant, ba înspre aceea de a-şi ţine făgăduielile date. Ci pornirea de a-l omorî era, şi încă cu mult, cea mai aprigă.

Izbuti totuşi să şi-o înfrâne deocamdată, şi îi zise lui Diamant:

— O, fiu al regelui Şams-Şah, pentru ce vrei tu să mă sileşti a-ţi da pe vânt viaţa degeaba? N-ar fi mai bine pentru tine să te lepezi de gândul prăpădului care te stăpâneşte, şi să-mi ceri în schimb altceva, fie şi o jumătate din împărăţia mea?

Ci Diamant stărui, spunând:

— Sufletul meu nu-şi doreşte nimica mai mult, o, sultane Chiparos!

Atunci regele îi spuse:

— Nu am nimic împotrivă. Da să ştii bine că, după ce am să-ţi dezvăluiesc ceea ce vrei să afli, am să poruncesc să ţi se taie capul, fără de mântuire!

Iar Diamant zise:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, rege al vremurilor! după ce am să aflu dezlegarea pe care o caut, şi anume: cum sunt legăturile dintre stăpânul nostru regele Chiparos şi stăpâna noastră Roada-bradului, şi care-i rostul harapului cu domniţa Mohra, îmi voi face spălările cele sfinte şi voi muri cu capul tăiat!

Atunci regele Chiparos rămase tare posomorât, nu doar pentru că se vedea silit să dezvăluiască o taină la care ţinea mai mult decât la sufletul său, ci şi din pricina morţii nesăbuite a lui Diamant. Şezu, aşadar, cu capu-n jos şi cu nasul lungit, vreme de un ceas. După care, puse paicii să

golească sala domnească, şi le dete prin semne câteva porunci. Iar paicii ieşiră, şi-apoi se întoarseră iar peste o clipită, ţinând de o curea de piele roşie împodobită cu nestemate un ogar frumos, din neamul ogarilor de culoarea sturzului. Şi pe urmă întinseră, cu multă fală, un chilim mare şi pătrat, de atlaz. Iar ogarul veni şi se aşeză pe unul din colţurile chilimului. După care, intrară în sală câteva femei roabe, având în mijlocul lor o copilandră, cu trup gingaş, cu mâinile legate la spate, vegheată cu ochi aprigi de doisprezece etiopieni crunţi. Şi roabele o puseră pe fetişcană să şadă pe colţul dimpotrivă al chilimului, şi aşezară dinaintea ei o tabla pe care se afla un cap de harap. Iar acel cap era ţinut în sare şi în balsamuri, şi părea tăiat de curând.

Pe urmă, regele făcu alt semn. Şi numaidecât intră baş-bucătarul palatului, urmat de nişte robi ce aduceau tot soiul de mâncăruri plăcute la vedere şi la gust; şi aşeză toate bucatele acelea pe o faţă de masă dinaintea ogarului. Şi, după ce câinele mâncă şi se sătură, rămăşiţele fură puse într-o strachină murdară şi amărâtă dinaintea copilei celei frumoase care avea mâinile legate. Şi fata începu dintru-ntâi să plângă; pe urmă, să zâmbească; şi lacrimile ce cădeau din ochii ei se făceau mărgăritare, iar zâmbetele de pe buzele ei se făceau trandafiri. Iar etiopienii strânseră cu gingăşie mărgăritarele şi trandafirii, şi le deteră regelui.

După care, regele Chiparos îi spuse lui Diamant:

— A venit ceasul morţii tale, fie sub paloş, fie în ştreang!

Ci Diamant zise:

— Da, de bună seamă, o, măria ta! da nu până ce nu am să capăt de la tine lămurirea despre ceea ce am văzut acuma. După care, am să mor!

Atunci regele Chiparos îşi săltă poala de la caftanul său împărătesc peste piciorul cel stâng şi, cu bărbia în palma dreaptă, grăi aşa:

— Află dar, o, fiu al regelui Şams-Şah, că această

copilandră pe care o vezi astfel cu mâinile legate la spate, şi ale cărei lacrimi şi zâmbete sunt mărgăritare şi trandafiri, se cheamă Roada-bradului. Şi este soţia mea. Iar eu, regele Chiparos, sunt stăpânul acestei ţări şi al acestei cetăţi, care este cetatea Wakak.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaisprezecea noapte

Urmă:

Or, într-o zi dintre zilele lui Allah, mă aflam plecat din cetatea mea la o vânătoare, când fusei cuprins în câmp de o sete amarnică. Şi, asemenea celui pierdut într-un pustiu, umblai prin toate părţile căutând apă. Şi, după destule cazne şi căutări, într-un sfârşit, dedei peste o groapă întunecată de apă, săpată de neamurile cele de demult. Şi îi mulţumii lui Allah preaînaltul pentru norocul acela, măcar că nu mai aveam putere nici să mă mişc. Da chemând într-ajutor numele lui Allah, izbutii să ajung până la ghizdurile acelei gropi la care era greu să răzbaţi din pricina năruiturilor şi a sfărâmăturilor. Pe urmă, slujindu-mă de fesul meu ca de o găleată, şi de turbanul adăugat la brâul meu ca de o frânghie, lăsai totul să alunece în fântână. Iar inima mi se şi răcorea, numai auzind clipocitul apei în fesul meu.

Ci, vai! când vrusei să trag frânghia aceea închipuită, nimica nu veni la mine. Întrucit fesul se făcuse atâta de greu de parcă ar fi strâns în el toate năpastele. Şi mă străduii în toate chipurile încercând să-l mişc, fără a izbuti. Şi, la capătul deznădejdii şi nemaiputând să îndur setea ce mă seca, strigai: „Nu este ajutor şi putere decât la Allah! O, fiinţe ce v-aţi ales lăcaşul în groapa aceasta, ori că sunteţi ginni, ori că sunteţi făpturi omeneşti, fie-vă milă de un sărman de-al lui Allah, pe care setea l-a adus în pragul morţii, şi lăsaţi-mă să-mi scot din fântână

găleata. O, preastrăluciţilor stăpâni ai acestei fântâni, mi se usucă sufletul şi mi se îneacă răsuflarea în gură!”

Şi începui să-mi strig aşa obida, şi să gem lung, până ce, într-un sfârşit, răzbătu din fântână până la urechea mea un glas din care pricepui vorbele acestea: „Viaţa este mai de preţ decât moartea. O, slujitorule al lui Allah, dacă ne scoţi din puţul acesta, avem să te răsplătim. Viaţa este mai de preţ decât moartea!”

Eu atunci, uitând pe-o clipită de setea mea, îmi adunai puterile câte îmi mai rămăseseră şi, opintindu-mă, ajunsei într-un sfârşit să izbândesc a scoate din fântână fesul cu tot ce atârna d» el. Şi văzui, încleştate cu mâinile de fesul meu, două mueri tare bătrâne, şi oarbe, şi cocârjate la trup ca un arc, şi atâta de slabe încât ar fi putut să treacă prin urechile acului. Ochii le erau înfundaţi în cap, fălcile fără dinţi, capetele se bâţâiau jalnic, picioarele le tremurau, iar părul le era alb ca bumbacul dărăcit. Şi când, cuprins de milă şi uitându-mi de-a binelea de sete, le întrebai care era pricina de sălăşluiau în puţul cel vechi, ele îmi spuseră:

— O, tinere preamilos, am stârnit odinioară mânia stăpânului nostru, regele ginnilor cei Dintru-ntâi Născuţi, care ne-a văduvit de vedere şi a poruncit să fim aruncate în puţul acesta. Şi iacătă-ne gata să te ajutăm să dobândeşti, drept mulţumire, tot ce ţi-ai putea dori. Ci, mai întâi, avem să-ţi arătăm cum să ne lecuieşti de orbie. Şi, odată lecuite, avem să fim dobânda binefacerii tale.

Şi urmară astfel:

— La o mică depărtare de aici, în cutare loc, este un râu, unde are obiceiul să vină pe mal o vacă de cutare culoare. Du-te şi caută nişte baligă proaspătă de la vaca aceea, unge-ne cu ea pe ochi şi, în chiar clipita aceea, avem să ne căpătăm iarăşi vederea. Ci, atunci când vaca are să se ivească, tu trebuie să te ascunzi de ea, întrucât, dacă te-ar vedea, nu s-ar mai băliga.

Eu atunci, supunându-mă spuselor lor, pornii înspre partea unde se afla râul cu pricina, pe care nu-l văzusem

în căutările mele de mai înainte, şi ajunsei la locul arătat, unde mă ghemuii pe după nişte stufărişuri. Şi nu peste mult văzui ieşind din apă o vacă albă ca argintul. Şi, de cum ajunse pe mal, se bălegă îmbelşugat, apoi începu să pască la iarbă. După care, intră iarăşi în apă şi pieri.

Eu mă ridicai numaidecât din locul meu, strânsei balega de la vaca aceea albă, şi mă întorsei la fântână. Şi unsei cu balega ochii bătrânelor, iar ele numaidecât îşi căpătară vederile şi se uitară în toate părţile.

După care, îmi sărutară mâinile şi îmi spuseră:

— O, stăpâne al nostru, doreşti bogăţie, ori sănătate, ori vrei să ai parte de vreo mândreţe de fată?

Iar eu, fără a şovăi, răspunsei:

— O, mătuşele mele, Allah preadarnicul m-a şi miluit cu bogăţie şi cu sănătate. Ci, în ceea ce priveşte frumuseţea, niciodată nu am avut la îndemână cu ce să-mi astâmpăr inima! Daţi-mi parceaua aceea de mândreţe despre care pomeneaţi!

Iar ele îmi spuseră:

— Pe capul şi pe ochii noştri! avem să-ţi dăm parceaua de mândreţe. Este chiar fiica regelui nostru. E asemenea cu bobocul cel zâmbitor al trandafirului din grădină, şi-i ea însăşi un trandafir, fie de grădină, fie sălbatic. Ochii-i sunt galeşi ca ai unui om beat, iar un sărut de-al ei potoleşte un potop de necazuri din cele mai negre. În ce priveşte frumuseţea ei, în totului tot, soarele se topeşte dinainte-i, luna se aprinde de la ea şi toate inimile cad răpuse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute şaptesprezecea noapte

Urmă:

...şi toate inimile cad răpuse. Iar părinţii ei, care o au dragă până peste poate, o ţin toată vremea la pieptul lor şi îşi încep ziua bucurându-şi ochii cu frumuseţea ei. Şi-

aşa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta; şi ai să te bucuri cu ea; iar ea, la fel, cu tine. Aşa că avem să te călăuzim la ea; şi amândoi aveţi să faceţi ceea ce aveţi de făcut. Ci să iei seama ca părinţii ei să nu te vadă, mai ales la ceasul îmbrăţişărilor; întrucât te-ar arunca de viu în foc. Ci nici răul acela nu are să fie fără de leac; întrucât noi avem să fim mereu acolo, spre a veghea asupra ta şi a te scăpa de la moarte. Şi chiar că nimica nu are să ţi se întâmple decât bine, întrucât noi avem să venim la tine în temniţă, şi avem să te ungem pe trup cu untură de şarpe faraonic, în aşa fel că, de-ar fi să stai şi o mie de ani pe vreun rug ori în vreun cuptor, trupul tău nu va păţi nici cel mai mic rău, iar focul ar fi pentru tine ca o scaldă tot atâta de răcoroasă ca într-un izvor din grădina Iremului.

Şi, după ce mă prevestiră astfel despre tot ceea ce avea să mi se întâmple, şi mă liniştiră de la început în ce priveşte sfârşitul lucrurilor, cele două bătrâne mă purtară, cu o iuţeală ce mă ameţea, până la palatul cu pricina; care era palatul regelui ginnilor cei Dintru-ntâi Născuţi. Şi, deodată, mi se păru că mă văd în raiul cel desăvârşit. Iar în sala lăturalnică în care fusei dus, o văzui pe aceea ce îmi fusese menită de ursitoare, o copilă luminată de chiar frumuseţea ei, şi culcată în crivatul ei, cu capul sprijinit pe o pernă vrăjită. Şi, hotărât! faţă de strălucirea ei s-ar fi ruşinat până şi soarele; iar de-ai fi privit-o mai îndelung, ţi-ai fi spălat mâinile de înţelepciune şi de viaţă. Şi-atunci, numaidecât, săgeata cea ageră a dorinţii de desfătare cu ea lovi adânc în inima mea. Şi rămăsei dinaintea ei, cu gura căscată, pe când copilul ce-mi fusese lăsat de moştenire se însufleţi amarnic, şi nu mai râvnea nimica alta decât să adulmece văzduhul vremilor.

La priveliştea aceasta, copila cea lunară îşi încruntă sprânceana, îndemnată parcă de vreun simţământ de ruşine, în vreme ce privirea-i plină de vicleşuguri îşi da îngăduinţa. Şi îmi spuse cu un glas pe care îl voia mânios:

— O, făptură omenească, de unde ai venit şi ce-i cu asemenea cutezanţă la tine? Au nu te temi că o să-ţi speli

mâinile cu chiar viaţa ta?

Iar eu, pricepându-i gândurile cele adevărate faţă de mine, răspunsei:

— O, stăpâna mea ca de miere, ce viaţă este mai de dorit decât clipa aceasta în care sufletul meu se bucură de icoana ta? Pe Allah! mi-ai fost scrisă de la ursitoare, şi am venit aici anume spre a mă supune ursitei mele. Mă rog aşadar ţie, pe ochii tăi, diamantele acelea, să nu mai risipeşti cu vorbe deşarte o vreme ce-ar putea să fie folosită mai cu alt rost.

Atunci copilandra se scutură dintr-o dată de înfăţişarea ei adormită şi se repezi la mine, împinsă parcă de un dor de nebiruit, şi mă luă în braţe, şi mă strânse la pieptu-i cu căldură, şi se îngălbeni de tot, şi căzu topită în braţele mele. Şi nu zăbovi a se zmuci, a zvâcni şi a icni, cu atâta foc încât, atunci pe loc şi numaidecât, copilul cel nătărău se şi strecură în leagănul său, fără de ţipete ori necaz, întocmai ca peştele într-un pârâu ori într-un iaz. Iar sufletul meu, scăpat de orice greu, nu mai luă aminte decât la plăcerea fierbinte şi la ce avea dinainte. Şi ne trecurăm ziua toată şi noaptea toată, fără a vorbi, fără a mânca, fără a bea, numai în frământ de şolduri şi de coapse, şi în tot ce mai urmează, întru ceea ce se dă şi întru ceea ce se ia. Şi berbecul cel încornat nu o ocroti deloc pe oiţa aceea războinicoasă, iar bătăile lui erau chiar ca ale unui adevărat taică vânjos la grumaz, iar zumaricaua pe care o dărui fu o zumarica bine mestecată, iar tătânele strălucirii nu se lăsă mai prejos de căuşul cel năzdrăvan, iar dulcele mizilic îi fu năpraznicului cel chior mertic, iar catârca iabraşă fu domolită de cârja dervişului la ispaşă, iar mierloiul cel mut de faţă îşi potrivi glasul după filomela cea cântăreaţă, iar iepurica fără ureche întocmi cu cocoşul cel fără de glas o pereche, iar zbanţul cel fără de căpută făcu să fulgere limba cea mută, şi, într-un cuvânt, tot ceea ce era de luat fu luat, şi ceea ce era de dat fu dat; şi nu mai contenirăm treaba măreaţă decât atunci când se făcu dimineaţă, ca să rostim rugăciunea

amândoi şi să ne ducem să ne spălăm apoi.

Şi petrecurăm aşa o lună întreagă, fără ca să aibă habar cineva de faptul că mă aflam în sarai şi de viaţa grozavă pe care o duceam noi doi, plină numai de giugiuleli fără de cuvinte şi de alte lucruri la fel. Iar bucuria mea ar fi fost deplină, de n-ar fi fost spaima pe care nu contenea s-o trăiască iubita mea că are să vadă taina noastră descoperită de către tatăl şi mama sa, teamă atâta de amarnică, într-adevăr, încât smulgea inima din inimă.

Or, ziua aceea atâta de înfricoşată nu zăbovi a veni. Întrucât, într-o dimineaţă, tatăl copilandrei, când se sculă, se duse în iatacul fetei sale şi luă seama că frumuseţea ei lunară şi frăgezimea ei se cam ofiliseră şi că un fel de lâncezeală grea îi adâncea trăsăturile şi i le acoperea cu o vestejeală. Şi, pe dată, o chemă şi pe mamă şi îi spuse:

— Pentru ce s-o fi schimbat aşa la culoare faţa fetei noastre? Au nu vezi şi tu cum vântul cel jalnic al toamnei a veştejit trandafirii din obrajii ei?

Iar mama se uită îndelung, tăcută şi cu ochi bănuielnic, la fata care dormea cuminte, şi, fără a rosti un cuvânt, se duse lângă ea, săltă cu o mişcare repede cămaşa şi, cu două degete de la mâna stângă, despărţi cele două jumătăţi vrăjitoare de jos ale fetei sale.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optsprezecea noapte

Urmă:

Şi cu ochii ei văzu ceea ce văzu, şi anume dovada neabătută a fetiei ce-şi luase zborul de la iepuriţa aceea de culoarea iasomiei. Şi, la dovedirea aceea, era să leşine de tulburare, şi strigă:

— O, ruşinea şi cinstea ei jefuite! O, fată dezmăţată şi atâta de ticăloasă! O, urmele cele de netăgăduit de pe

haina fecioriei ei!

Pe urmă o zgâlţâi repezit şi o trezi, ţipând la ea:

— Dacă nu mărturiseşti adevărul o, căţeao, am să te fac să guşti moartea cea cruntată!

Şi tinerica, trezită aşa deodată, şi văzând-o pe maică-sa cu un nas plin de mânie neagră împotriva ei, îi dete-n gând ce se întâmplase şi pricepu tulbure că ceasul cel amarnic venise. Încât, nu încercă nici să tăgăduiască ceea ce nu era cu putinţă de tăgăduit, nici să mărturisească ceea ce era de nemărturisit. Şi chibzui să lase-n jos capul şi pleoapele, şi să păstreze tăcere. Şi, din vreme în vreme, sub potopul vorbelor ca o vijelie aruncate de maică-sa, se mulţumi să salte o clipită pleoapele, spre a le coborî apoi numaidecât peste ochii buimăciţi. Cât de-a răspunde într-un fel ori într-altul, se feri cu grijă. Şi când, la capătul întrebărilor, al bruftuiturilor şi al vuietelor de furtună, mama îşi simţi glasul răguşit şi gâtlejul că nu mai scoate niciun grai, o lăsă pe fiică-sa acolo şi ieşi clocotind să dea poruncă să se cerceteze tot saraiul, spre a-l dibui pe făptaşul pagubei. Şi mă dibuiră peste tare puţină vreme, căutările fiind făcute pe urma lăsată de mirosul meu de făptură omenească, pe care nasul lor îl adulmeca.

Şi-aşa că mă înhăţară şi mă duseră afară din harem şi din palat; şi, strângând o grămadă mare de lemne, mă dezbrăcară şi se pregătiră să mă arunce pe rug. Şi, în clipita aceea chiar, cele două bătrâne din fântână veniră înspre mine şi le spuseră străjerilor:

— Vrem să aruncăm pe trupul cel ticălos al acestei făpturi omeneşti un chiup cu ulei de lampă, pentru ca focul să se lipească mai bine de el şi să ne scape cât mai degrabă de vederea lui ticăloasă.

Iar străjerii nu avură nimica de zis, ba dimpotrivă! Atunci, cele două bătrâne îmi turnară pe trup un chiup plin cu ulei solomonesc despre ale cărui puteri mă lămuriseră, şi mă frecară cu el peste tot, fără a lăsa neunsă nicio bucăţică din făptura mea. După care străjerii mă puseră în mijlocul rugului cel uriaş, şi-i deteră foc. Şi,

în puţină vreme, flăcările mânioase mă împresurară. Ci limbile roşii care mă atingeau mi se păreau mai dulci şi mai răcoroase decât mângâierea apei din grădinile Iremului. Şi şezui acolo de dimineaţa până seara, în mijlocul acelei văpăi, tot atâta de nevătămat ca şi în ziua când ieşisem din pântecele maicii mele.

Or, ginnii cei Dintru-ntâia Naştere, şi care aţâţaseră focul în care credeau că demult mă şi făcusem scrum, îl întrebară pe stăpânul lor ce aveau de făcut cu cenuşa mea. Iar regele le răspunse să ia cenuşa şi s-o arunce iarăşi în foc. Iar regina adăugă:

— Ci, mai înainte, udaţi-vă pe ea!

Şi, potrivit poruncii, ginnii slujitori stinseră focul, spre a-mi lua cenuşa şi a se uda pe ea. Şi mă găsiră zâmbitor şi nevătămat, în starea în care am spus.

La priveliştea aceasta, regele şi regina ginnilor cei Dintru-ntâia Naştere nu mai avură nicio îndoială în ce priveşte puterile mele. Şi cugetară în mintea lor, şi chibzuiră că erau datori de aci înainte să-l cinstească pe un om atâta de strălucit. Şi găsiră că era potrivit s-o mărite pe fata lor cu mine. Şi veniră şi mă luară de mână, şi îşi cerură iertăciune pentru purtarea lor faţă de mine, şi mă polisfetiră cu multă cinste şi căldură. Şi, când le dezvăluii că sunt fiul regelui de la Wakak, se bucurară până peste marginile bucuriei, binecuvântând ursita care o împerechea pe fata lor cu cel mai strălucit dintre fiii lui Adam. Şi sărbătoriră cu toată pohfala şi bucuria însurătoarea mea cu mândreţea aceea cu trup de trandafir.

Şi când, peste un şir de zile, mă ajunse dorul de a mă întoarce în împărăţia mea, cerui îngăduinţa de la socrul meu, tatăl soţiei mele. Şi măcar că le era cu durere să se despărţească de fata lor, nu vroiră să se pună cumva împotriva dorinţei mele.

Şi porunci să ni se pregătească un car de aur, tras de şase perechi de ginni zburători, şi îmi dărui, în chip de peşcheş, o grămadă de giuvaieruri şi de gemme

minunate. Şi, după bun-rămasuri şi urări de bine, fuseserăm duşi, într-un răstimp de cât să închizi un ochi şi să-l deschizi iar, în cetatea Wakak, cetatea mea.

Or, află acuma, o, flăcăule, că tinerica pe care o vezi dinaintea ta, cu mâinile legate la spate, este fata socrului meu, regele ginnilor De-la-Obârşii. Chiar ea este soţia mea şi o cheamă Roada-bradului. Şi despre ea a fost vorba până acum, şi tot despre ea are să fie vorba şi în ceea ce am să-ţi povestesc de aci înainte.

Şi-aşa, într-o noapte, la o vreme după întoarcerea mea acasă, dormeam lângă soţia mea Roada-bradului. Şi, din pricina căldurii, care era mare, mă trezii, cum nu aveam obiceiul, şi băgai de seamă, că, în ciuda fierbinţelii înăbuşitoare, picioarele şi mânile Roadei-bradului erau mai reci ca gheaţa. Şi rămăsei nedumerit când simţii răceala aceea ciudată şi, temându-mă ca nevasta-mea să nu fie lovită de vreo boală rea, o trezii încetişor şi îi spusei:

— Dulceaţa mea, eşti rece toată! Ţi-e rău sau ce ai?

Iar ea îmi răspunse cu glas nepăsător:

— Nu am nimic. Mai adineaori am avut o trebuinţă şi, din pricina spălăturii pe care am făcut-o pe urmă, îmi sunt reci picioarele şi mâinile.

Iar eu crezui că spusele ei sunt adevărate şi, fără a mai rosti o vorbă, mă culcai iar.

Or, peste câteva zile, se petrecu acelaşi lucru; iar soţia, la întrebarea mea, dete aceeaşi lămurire. Ci, de data aceasta, nu mai fusei mulţumit deloc, şi o umbră de bănuială intră tulbure în mintea mea. Şi din clipa aceea rămăsei îngrijorat. Ci îmi încuiai toate bănuielile în sipetul inimii şi trăsei zăvorul tăcerii la uşa limbii mele.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

Şi, spre a încerca o scăpare din îngrijorarea mea, mă dusei pe la grajduri să mă mai uit la caii mei cei frumoşi. Şi văzui caii pe care îi ţineam numai pentru folosinţa mea, dată fiind fuga lor mai uite ca vântul, că ajunseseră atâta de slabi şi de topiţi încât le ieşeau oasele prin piele, iar spinarea le era roasă în mai multe locuri. Şi eu, nemaipricepând nimic, poruncii să vină dinainte-mi toţi grăjdarii şi îi întrebai:

— O, pui de căţele, ce-i asta? Şi cum aşa?

Iar ei se aruncară cu faţa la pământ dinaintea mâniei mele, şi unul dintre ei săltă un pic fruntea tremurând şi îmi spuse:

— O, stăpâne al nostru, am a-ţi spune câteva lucruri de taină.

Iar eu îi aruncai năframa ocrotirii, poruncindu-i:

— Spune-mi adevărul, şi nu-mi ascunde nimic, altminteri ţeapa te aşteaptă!

Atunci el spuse:

— Află, o, stăpâne al nostru, că în fiece noapte, neabătut, regina stăpâna noastră, îmbrăcată în hainele sale împărăteşti, gătită cu podabele şi cu giuvaierurile sale, asemenea cu Balkis în fala dichiselilor ei, vine la grajd, alege unul dintre caii dragi măriei tale, încalecă pe el şi pleacă să se preumble. Şi, pe la sfârşit de noapte, când se întoarce, calul nu mai este bun de nimic şi cade la pământ, sfârşit. Şi iacătă că demult ţine starea aceasta de lucruri, de care niciodată nu am cutezat să dăm de ştire sultanului stăpânul nostru!

Or eu, aflând treburile astea ciudate, mă tulburai în inima mea, iar îngrijorarea mi se vijelui, şi bănuielile mi se înrădăcinară adânc în minte. Şi toată ziua îmi trecu în felul acesta, fără să am o clipită de linişte spre a mă gândi la treburile domniei. Şi aşteptam noaptea cu o nerăbdare care îmi zvâcnea picioarele şi mâinile fără de voia mea. Încât, atunci când se făcu ceasul la care mă duceam de obicei lângă soţia mea, noaptea, intrai la ea şi

o găsii gata dezbrăcată şi troznindu-şi încheieturile a somn. Şi îmi zise:

— Sunt tare ostenită şi nu mai am alt dor decât să mă culc. Iacătă că somnul mi se şi aşterne pe ochi. Uf! haide să ne culcăm!

Iar eu, la rându-mi, izbutii să-mi tăinui zbuciumul lăuntric şi, prefăcându-mă a fi încă şi mai toropit de somn decât ea, mă întinsei pe crivat, măcar că eram cu totul treaz, şi începui să răsuflu cu sforăituri, ca beţivanii care dorm prin cârciumi.

Atunci, femeia aceasta a blestemului se sculă ca o pisică şi îmi puse la buze o ceaşcă din care îmi turnă în gură tot ce se afla în ea. Iar eu avusei puterea să nu mă dau nicicum în vileag; ci, răsucindu-mă oleacă înspre perete, ca şi cum aş fi dormit mai departe, scuipai pe tăcute în pernă siropul de bang pe care mi-l turnase în gură. Iar ea, fără a avea vreo îndoială asupra puterilor bangului, nu se mai sfii de nimic şi se vânzoli în voie prin oadie, şi se spălă, şi se dichisi, şi îşi dete cu khol la ochi, şi cu nard prin păr, şi cu sârmea indienească pe sprâncene, şi cu missie tot indienească pe dinţi, şi se înmiresmă cu balsam tare de trandafiri, şi se împodobi cu giuvaieruri, şi ieşi călcând de parcă ar fi fost beată.

Atunci, după ce o aşteptai să iese, mă sculai din pat şi, aruncându-mi pe umeri o mantie, mă luai după ea, cu paşi furişaţi. Şi o văzui cum se duce la grajduri şi cum alege un cal frumos şi sprinten ca acela al domniţei Şirin. Şi încălecă pe el, şi plecă. Şi vrusei şi eu să încalec pe un cal, şi să mă ţin după ea; ci mă gândii că tropotul copiţelor ar ajunge la urechile soţiei dezmăţate şi că astfel ar bănui ceea ce trebuia să-i rămână neştiut. Încât, strângându-mi brâul pe după mijloc aşa cum fac saizii şi olăcarii, o luai la fugă fără zarvă pe urmele calului soţiei mele, slobozindu-mi picioarele în vânt. Iar când mă poticneam, mă sculam numaidecât; iar când cădeam, mă ridicam pe dată, fără a-mi pierde nădejdea. Şi fugii aşa mai departe, sfâşiindu-mi picioarele în pietrele de pe

drum.

Or, află, o, tinere, că, fără ca eu să-i fi dat poruncă să vină după mine, ogarul pe care îl vezi colea dinaintea ta, cu gâtul împodobit cu zgardă de aur, plecase după mine şi gonea credincios alături fără a da glas.

Şi, după câteva ceasuri de goană fără de răgaz, soţia mea ajunse într-o câmpie goală în care nu se afla decât numai o casă, mică şi zidită din ceamur, în care sălăşluiau nişte harapi. Şi descălecă din şa şi intră în casa harapilor. Iar eu vrusei să intru după ea; ci uşa se închise, până să apuc să ajung în prag, şi mă mulţumii să mă uit printr-o bageacă, spre a încerca să aflu cam ce treabă putea să fie acolo.

Şi iacătă că harapii, care erau în număr de şapte şi care se asemuiau cu nişte bivoli, o întâmpinară pe soţia mea cu înjurături înfricoşate, şi o înşfăcară şi o tăbârciră la pământ, şi o călcară în picioare cu lovituri atâta de cumplite încât gândii că i-au frânt oasele şi că şi-a dat duhul. Ci ea, departe de a se arăta potopită de bătaia aceea cruntă, din care şi astăzi mai poartă urme pe umeri, pe pântece şi pe spinare, se mulţumea să le spună harapilor:

— O, dragii mei, pe focul dragostei pe care vi-o port, mă jur vouă că am zăbovit oleacă în noaptea aceasta numai din pricină că regele, soţul meu, jegosul acela, tuhăsoiul acela afurisit, a stat treaz până peste ceasul lui obişnuit. Altminteri, oare, aş fi aşteptat eu atâta până să viu şi să-mi bucur sufletul cu băutura desfătărilor noastre?

Iar eu, văzând acestea, nu mai ştiam nici unde mă aflam, nici dacă nu eram cumva pradă vreunui vis cumplit. Şi îmi ziceam în cugetul meu: „Ya Allah! nu am atins-o niciodată pe Roada-bradului nici măcar cu un trandafir! Au cum se face de îndură acuma asemenea lovituri, fără să moară?” Şi, pe când eu cugetam astfel, îi văzui pe harapi, domoliţi de rugăminţile de iertare ale soţiei mele, cum o dezbracă din creştet până în talpă,

rupând hainele de pe ea şi smulgându-i giuvaierurile şi podoabele, pe urmă cum se reped toţi peste ea, ca un singur ins, ca s-o potopească din toate părţile deodată. Iar ea, sub potopirea aceea, răspundea cu nişte suspine înfundate, cu nişte ochi albi şi cu gâfâituri.

Eu atunci, neputând să îndur mai mult priveliştea, mă aruncai prin bageacă în mijlocul odăii şi, înşfăcând o măciucă dintre măciucile ce se găseau acolo, mă prilejuii de năuceala harapilor, care gândeau că o fi coborât peste ei vreun ginn, şi tăbărâi asupră-le şi îi doborâi cu lovituri straşnice, bine alduite în capetele lor. Şi pe cinci dintre ei îi deznodai în felul acesta de deasupra soţiei mele, şi îi dedei de-a berbeleacul drept în fundul iadului. Ceea ce văzând, ceilalţi doi harapi care mai rămăseseră se deznodară singuri de soţia mea şi îşi căutară izbăvirea în fugă. Ci izbutii să mai pun gabja pe unul şi, dintr-o lovitură, îl şi aşternui la picioarele mele; şi, cum nu era decât ameţit, luai o frânghie şi vrusei să-l leg de mâini şi de picioare. Ci, pe când mă aplecam, soţia mea se repezi deodată pe la spate şi mă împinse cu atâta putere de mă întinse jos. Atunci harapul se folosi de prilejul acela spre a se scula şi a mi se aburca pe piept. Şi tocmai ridica măciuca spre-a isprăvi dintr-o lovitură treaba cu mine, când câinele meu cel credincios, ogarul acesta de culoarea sturzului, îi sări în beregată şi îl doborî la pământ rostogolindu-se peste el. Iar eu mă prilejuii numaidecât de clipita aceea prielnică, spre a mă năpusti asupra potrivnicului meu şi, dintr-o răsucitură de mână, îi şi priponii mâinile şi picioarele. Pe urmă veni şi rândul Roadei-bradului, s-o iau şi s-o leg, fără a rosti o vorbă, în vreme ce ochii mei scăpărau scântei.

Sfârşind treaba aceasta, îl târâi pe harap afară din casă şi îl legai de coada calului. Pe urmă o luai pe soţia mea şi o pusei dinainte-mi în şa de-a curmezişul, ca pe o desagă. Şi, urmat de ogarul care îmi scăpase viaţa, mă întorsei la palatul meu, unde, cu chiar mâna mea, îi tăiai capul harapului al cărui trup, târât tot lungul drumului, nu mai

era de mult decât o zdreanţă vie, şi dedei carnea lui câinelui s-o mănânce. Şi poruncii să i se pună la sare capul, care este chiar căpăţâna pe care iacătă o vezi aici pe tablaua aceasta, dinaintea Roadei-bradului. Şi, drept orice osândă pentru soţia mea, dezmăţata, o pedepsii numai cu priveliştea zilnică a capului pe care i l-am tăiat harapului, hăndrălăul ei. Şi-aşa cu ei cu amândoi.

Ci, în ceea ce îl priveşte pe cel de al şaptelea harap, care izbutise să fugă, acela nu se opri din alergătură până ce nu ajunse în ţările Sinnului şi Masinnului, unde domneşte regele Tammuz ben Camus. Şi, după un şir de sforării, ticălosul de harap izbuti să ajungă a se ascunde sub crivatul de fildeş al domniţei Mohra, fata regelui Tammuz. Şi-acuma este sfetnicul ei de taină. Şi nimeni din palat nu ştie că harapul se află sub patul domniţei.

Şi iacătă, o, tinere, toată povestea mea cu această Roada-bradului. Şi-acesta-i rostul harapului cel negru la ceasul de-acum sub crivatul de fildeş al fetei regelui de la Sinn şi Masinn, domniţa Mohra, ucigaşa atâtor feciori de crai.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzecea noapte

Urmă:

Aşa îi grăi regele Chiparos, stăpânul cetăţii Wakak, tânărului beizadea Diamant.

Pe urmă, adăugă:

— De-acuma, după ce ai auzit ceea ce nicio făptură omenească nu ştie, întinde-ţi capul, care nu mai este al tău, şi spală-te pe mâini de viaţă!

Ci Diamant răspunse:

— O, rege al vremilor, ştiu că mi-e capu-n mâinile tale, şi sunt gata să mă despărţesc de el fără prea multe păreri de rău. Însă până acuma nodul cel mai de seamă al

poveştii acesteia nu este încă destul de lămurit, în mintea mea, întrucât încă nu ştiu pentru ce şi-a ales cel de al şaptelea harap ca adăpost tocmai subpatul domniţei Mohra, şi nu alt loc de pe pământ, şi mai ales cum se face că domniţa s-a învoit să-l ţină în iatacul ei! Aşa că lămureşte-mă cum s-a petrecut lucrul; şi, de îndată ce am să aflu, îmi voi face spălările cele sfinte şi voi muri!

Când regele Chiparos auzi vorbele acestea ale lui Diamant, rămase până peste poate de uluit. Întrucât nu se aştepta la o asemenea întrebare şi, de altminteri, niciodată nu-l mânase ispita să afle amănuntele pe care le cerea Diamant. Drept aceea, nevroind să arate că habar nu avea de o pricină atâta de însemnată, îi spuse tânărului beizadea:

— O, călătorule, ceea ce mă întrebi acuma este ceva ce ţine de tainele puterii domneşti şi, dacă ţi le-aş dezvălui, aş trage asupra capului şi asupra împărăţiei mele cele mai grele năpaste. Pentru aceea, mai degrabă am să-ţi cruţ viaţa şi capul, şi am să-ţi iert cutezanţa. Grăbeşte-te, aşadar, să pleci din palat, până a nu mă desturna din hotărârea mea de a te lăsa să pleci slobod!

Iar Diamant, care nu nădăjduia să scape atâta de lesne, sărută pământul dinaintea regelui Chiparos şi, dumirit acuma despre toate câte vroise să ştie, ieşi din palat dând slavă lui Allah carele îi menise mântuirea. Şi se duse să-şi ia rămas bun de la tânărul său prieten Farah, copilandrul cel drăgălaş, care vărsă lacrimi la plecarea lui. Pe urmă se sui pe terasa casei şi arse un fir de păr din barba lui Simmurg. Şi numaidecât se dezlănţui o răbufnitură ca de furtună, după care zburătorul se ivi dinainte-i

Şi, după ce îl întrebă ce vroieşte, îl luă în spinare, îl trecu peste cele şapte oceane, şi îl aduse cu dragoste şi cu bunăvoinţă la sălaşul său. Şi îl ţinu să se odihnească vreme de câteva zile. După care, îl luă iar în spinare şi îl duse la regina Aziza cea dulce, în mijlocul trandafirilor ce-şi îngemănau bobocii. Şi Diamant o găsi pe dulceaţa

aceea care îi plângea lipsa şi suspina după întoarcerea lui, iar obrajii ei se făcuseră asemenea florii de rodie. Şi, când îl văzu intrând, însoţit de Al-Simmurg zburătorul, inima i se topi; şi fata se ridică de jos, tremurând precum căprioara când sare la chemarea căpriorului. Iar Al-Simmurg zburătorul, ca să nu-i stânjenească, ieşi din sală, lăsându-i să se aline în voie. Iar când se întoarse, peste un ceas de vreme, îi găsi tot îmbrăţişaţi, strălucire cu strălucire.

Iar Diamant, care îşi împlinise toate dorurile, îi spuse lui Al-Simmurg:

— O, binefăcătorule al nostru, o, taică al uriaşilor şi cunună a lor, aş dori acuma de la tine să ne porţi până la Gamila, nepoata ta cea minunată, care mă aşteaptă pe chilimurile roşii ale dorului!

Şi Al-Simmurg cel năzdrăvan îi luă pe amândoi, câte unul pe fiecare umăr, şi îi duse, într-un răstimp cât să închizi şi iarăşi să deschizi un ochi, până la gingaşa Gamila, pe care o găsi cufundată în tristeţe, nemaiştiind nimica de făptura ei, şi suspinând stihurile acestea:

O, inima-mi, n-o alunga departe
De chipul drag, pe care l-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă de moarte.
Iar dacă tu nu te-ai beţivănit,
Să nu-l cerţi pe cel care n-are parte
Decât de-alinul unui vin coclit —
Ci du-l în crâşmă iar, să-şi bea necazul.
Of, nu mai poate inima-mi să scape
De oştile ce şi-au pornit poghiazul,
Stârnite de sub vajnicile-ţi pleoape.
Şi nu mai ştiu să-mi răcoresc obrazul
La niciun şipot, al nici unei ape.
Mi-e haina toată un pojar de dor,
O, frumuseţe scumpă, o, iubite,
O, răule, o, fermecat fecior!
De-atâta chin, de-atâtea lungi ispite,

Supusă zac sub cruntul tău picior
Gingaş ca iasomiile-nflorite.
O, inima mea, ca un joc fierbinte,
La vârsta fără minte-a tinereţii,
Cât i-o fi scris să zacă-n chinuri sfinte
Oftând de dorul dragostei şi-al vieţii,
Sub jugu-n care pe vecie-o prinde
Un fur de inimi, soare-al frumuseţii?

Iar Diamant, care nu uitase nicidecum câte datorinţe avea faţă de mult-miloasa Gamila, cea care îl scosese din pielea lui de cerb şi îl slobozise din vrăjitoriile surorii ei Latifa, fără a mai pune la socoteală darul acelor arme magiceşti cu care îl împodobise, nu pregetă să-i dovedească fierbinte simţămintele sale de îndatorinţă. Şi, după revărsările de bucurie ale întâlnirii, o rugă pe regina Aziza să-l lase un ceas cu Gamila, fără de martori. Iar Aziza găsi cererea lui întemeiată şi împărţeala cinstită, şi ieşi, împreună cu Al-Simmurg. Iar când, peste un ceas de vreme, se întoarse, o găsi pe Gamila topită în braţele lui Diamant.

Atunci Diamant, căruia îl plăcea să facă fiecare lucru la ceasul cuvenit, se răsuci înspre cele două soţii ale sale şi înspre Al-Simmurg, şi le spuse

— Gândesc că este vremea să hotărâm şi rosturile domniţei Latifa, vrăjitoriţa, care este sora ta, ya Gamila, şi fiica fratelui tău, o, taică al zburătorilor.

— Şi toţi răspunseră:

— Nu avem nimica împotrivă!

Pe urmă Al-Simmurg, la rugămintea lui Diamant, zbură până la nepoata sa, vrăjitoriţa Latifa, şi, dintr-o rotitură de mână, îi legă mâinile la spate şi o aduse dinaintea lui Diamant. Iar tânărul cocon, luând seama la ea, zise:

— Spre-a o judeca, să şedem aici roată şi să chibzuim asupra osândei.

Iar după ce luară loc unii în faţa altora, Al-Simmurg îşi dete cu socoata, spunând:

— Se cade ca, fără de şovăire, să izbăvim neamul omenesc de făcătoarea aceasta de rele. Eu socot că, fără a zăbovi, s-o spânzurăm cu capu-n jos, şi pe urmă s-o tragem în ţeapă. Sau am mai putea, după spânzurare, să dăm carnea ei s-o mănânce vulturii şi păsările de pradă

Iar Diamant se întoarse înspre regina Aziza şi îi ceru părerea. Iar Aziza spuse:

— Eu socot că ar fi mai bine să uităm greşelile ei faţă de soţul nostru Diamant, şi s-o iertăm, dată fiind bucuria noastră din ziua aceasta binecuvântată!

Şi, la rându-i, Gamila fu de părere că se cădea a fi iertate păcatele surorii sale, şi să i se ceară, în schimb, să le dea îndărăt înfăţişarea omenească tuturor flăcăilor pe care îi preschimbase în căpriori. Atunci Diamant spuse:

— Bine, iertarea şi slobozia să fie asupra ei!

Şi îi aruncă năframa lui. Pe urmă zise:

— Acuma ar trebui să mă lăsaţi cu ea vreme de un ceas!

Şi se învoiră numaidecât cu dorinţa lui. Iar când se întoarseră în sală, o găsiră pe Latifa, iertată şi mulţumită, în braţele flăcăului.

Şi, după ce Latifa îi întoarse la înfăţişarea lor dintâi pe domnişorii şi pe ceilalţi inşi pe care, cu vrăjitoriile ei, îi prefăcuse în căpriori, şi când îi slobozi, după ce le dete să mănânce şi cu ce să se îmbrace, Al-Simmurg luă în spinare pe Diamant şi pe cele trei soţii ale lui şi îi duse, în scurt răstimp, până în cetatea regelui Tammuz ben Camus, tatăl domniţei Mohra. Şi ridică nişte corturi anume pentru ei, la marginea cetăţii, şi îi lăsă acolo să se odihnească oleacă, ducându-se chiar el, la rugămintea lui Diamant, în haremul în care se afla cadâna Creangă-de-Mărgean. Şi o vesti pe copilă de sosirea lui Diamant, pe care fata îl aştepta cu suspine şi cu inima potopită de durere. Şi nu îi fu greu s-o hotărască a se lăsa dusă de el la iubitul ei. Şi o aduse în cortul în care Diamant aţipise, şi o lăsă singură cu el, luându-le pe celelalte trei soţii. Iar Diamant, după revărsările de bucurie ale întoarcerii, ştiu

să-i dovedească gingaşei Creangă-de-Mărgean că nu îşi uitase făgăduielile şi, atunci pe loc, îi grăi în graiul ce se cuvenea. Iar ea se umplu de plăcere şi de mulţumire, iar cele trei soţii ale lui Diamant o găsiră tare dulce.

Or, după ce toate treburile acestea de inimă fură încheiate astfel între Diamant şi cele patru soţii ale sale, flăcăul se gândi să-şi îndeplinească şi dorul cel mai mare, care îl făcuse să plece de acasă. Şi ieşi din cort, şi porni singur înspre cetate, şi ajunse pe locul meidanului, dinaintea palatului domniţei Mohra, acolo unde spânzurau, cu miile, căpăţânile de crăişori şi de regi, unele purtându-şi cununile, iar altele goale de tot şi cu părul vânzolit. Şi se duse la tobă, şi o vuvăi cu tărie, spre-a da de ştire că stă gata să-i dea domniţei Mohra răspunsul, pe care acesta îl cerea de la peţitorii ei.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi una noapte

Urmă:

Şi pe dată străjerii îl duseră la regele Tammuz ben Camus, care îl cunoscu numaidecât pe flăcăul a cărui frumuseţe îl fermecase, şi căruia îi spusese, întâia oară: Cugetă vreme de trei zile, şi întoarce-te apoi să ceri înfăţişarea care are să despărţească de trup preagingaşu-ţi cap".

Or, de data aceasta, îi făcu semn să se apropie şi îi zise:

— O, fiul meu, Allah aibă-te în paza lui! Tot mai stăruieşti a vroi să afli tainele şi să descâlceşti gândurile cele năstruşnice ale unei copile?

Iar Diamant spuse:

— Iscusinţa ghicitului vine de la Allah, iar noi nu avem a ne îngâmfa de darurile lui Allah! Or, taina pe care fiica ta a ascuns-o în sipetul inimii sale, şi la care cere

dezlegarea, nimeni nu o cunoaşte. Ci eu am cheia.

Iar regele spuse:

— Păcat de tinereţile tale! Iacătă că vii să-ţi speli mâinile de viaţa ta!

Şi, cum nu mai nădăjduia să-l întoarne pe flăcău de la gândul cel amarnic, porunci robilor să dea de ştire stăpânei lor Mohra că un cocon străin a venit, cu gândul de-a fi primit de ea, spre-a încerca să-i dezlege smintelile.

Şi numaidecât, în sala de primire, după valul de mireasmă al pletelor îmbălsămate, intră fecioara domniţă cea cu legănări vrăjite, mult-norocita Mohra, pricina retezării atâtor vieţi, aceea la care nu te mai săturai să te uiţi, întocmai precum un dropicos nu se mai satură să bea din apa Eufratului, şi pentru care mii de suflete se jertfeau ca fluturii în flacără. Şi, dintr-o aruncătură de ochi, îl cunoscu în Diamant pe santonul cel tânăr din grădină, flăcăul cu obraz de soare, cu trup vrăjitor, a cărui icoană îi tulburase atâta inima. Şi, ca urmare, rămase peste măsură de uluită; ci nu zăbovi a pricepe că fusese amăgită de santonul acela, care pierise deodată, fără a lăsa vreo urmă. Şi se mânie în sufletul ei, şi îşi zise: „De data aceasta nu are să-mi mai scape”. Şi, după ce şezu pe laviţa jeţului domnesc, alăturі de tată-său, îl privi pe flăcău în faţă, cu ochii înneguraţi, şi îi spuse:

— Toată lumea cunoaşte întrebarea! Răspunde! Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?

Iar Diamant grăi:

— Răspunsul, o, domniţă, iacătă-l: legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos sunt rele. Întrucât Roada-bradului, care este soţia lui Chiparos, regele cetăţii Wakak, a găsit plată dreaptă pentru ceea ce a săvârşit. Şi sunt şi nişte harapi în povestea ei!

La vorbele acestea ale lui Diamant, domniţa Mohra se îngălbeni de tot la chip, iar spaima îi umplu inima. Ci, stăpânindu-şi tulburarea, spruse:

— Vorbele tale nu sunt limpezi. Aşa că numai după ce ai să-mi dai şi alte lămuriri, am să văd dacă ştii adevărul

sau dacă minţi.

Dacă văzu că domniţa Mohra nu vrea să se dea bătută faţă de ceea ce era vădit, şi că se încăpăţânează să nu priceapă din jumătate de cuvânt, Diamant îi spuse:

— O, domniţă, dacă vrei să-ţi povestesc mai pe larg, dând la o parte perdeaua care acoperă ceea ce se cade a fi acoperit, începe cu a-mi spune de la cine ai aflat lucrurile acestea, despre care o fată fecioară n-ar trebui să aibă nici habar! Întrucât nu este cu putinţă să nu ai aici pe careva a cărui venire a fost un prăpăd pentru toţi coconii de până la mine!

Şi, rostind acestea, Diamant se întoarse înspre rege şi spuse:

— O, rege al vremilor, nu se cade să mai rămâi neştiutor în ce priveşte taina în care trăieşte cinstita-ţi fiică, şi mă rog ţie să-i porunceşti a răspunde la întrebarea pe care i-am pus-o!

Iar regele se întoarse înspre frumoasa Mohra şi îi făcu din ochi un semn care vroia să zică: „Vorbeşte!” Ci Mohra păstră tăcerea şi, în pofida semnelor înnoite ale tatălui său, nu vroi nicidecum să-şi dezlege limba din nodul cu care o înnodase.

Atunci Diamant îl luă pe regele Tammuz de mână şi, fără a rosti o vorbă, îl duse în odaia domniţei Mohra. Şi deodată se aplecă şi, dintr-o smucitură, ridică patul de fildeş al domniţei. Şi iacătă că deodată sipetul tainei domniţei se sparse în ţăndări pe piatra truditorului, iar harapul, sfetnicul ei, se arătă ochilor tuturora, cu capul lui cel creţ.

La priveliştea aceea regele Tammuz şi toţi cei de faţă rămaseră cufundaţi în uluire; pe urmă, de ruşine, îşi acoperiră capetele, iar pielea li se umplu de asudare. Şi bătrânul rege nu mai întrebă nimic, nevroind ca ocara lui să li se arate oamenilor de la curtea împărătească în toată deplinătatea ei. Şi, fără ca măcar să mai ceară alte lămuriri, o dete pe fiică-să în mâinile lui Diamant, ca să facă din ea ce-o vrea. Şi adăugă:

— Nu îţi cer, o, fiul meu, decât să te duci cât mai degrabă de aici, luând-o pe fata aceasta stricată, aşa ca să nu mai aud pomenindu-se de ea, şi ochii mei să nu mai îndure vederea ei!

Cât despre harap, apoi pe acela îl traseră în ţeapă.

Iar Diamant nu pregetă a da ascultare bătrânului rege şi, luând-o pe domniţa pierită, o duse la corturile lui, legată de mâini şi de picioare, şi îl rugă pe Al-Simmurg zburătorul să-l care, cu toate soţiile lui, până la poarta cetăţii tătâne-său, regele Şams-Şah. Lucru ce fu săvârşit pe dată. Iar năzdrăvanul Al-Simmurg îşi luă atunci rămas-bun de la Diamant, fără a vroi să-i primească mulţumirile. Şi, umflându-se, plecă în calea lui. Şi-atâta cu el!

Cât despre regele Şams-Şah, tatăl lui Diamant, când ştirea întoarcerii fiului său mult-iubit ajunse până la el, seara amarului i se preschimbă în dimineaţă de bucurie, după ce, din pricina lipsei lui, făcuse din cei doi ochi ai săi o fântână. Şi ieşi în întâmpinarea fiului, pe când crăinicirea bunei vestiri se răspândea în toată cetatea, iar voioşia se ridica în toate casele. Şi se duse la el, tremurând de tulburare, şi îl lipi pe beizadea de pieptul său, şi îl sărută pe gură şi pe ochi, şi plânse îndelung asupra lui, ţipând. Iar Diamant, cu mâinile împreunate, se străduia să-i oprească plânsetele şi suspinele. Iar când într-un sfârşit bucuriile cele dintâi se mai potoliră oleacă, şi când bătrânul rege putu să grăiască, îi spuse fiului său Diamant:

— O, ochi şi lampă a casei părintelui tău...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi doua noapte

Urmă:

...O, ochi şi lampă a casei părintelui tău, istoriseşte-mi cu de-amănuntul povestea călătoriei tale, ca să trăiesc cu

gândul zilele lipsei tale celei jalnice.

Şi Diamant îi istorisi bătrânului rege Şams-Şah toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârşit. Da nu ar fi de niciun folos să le mai spunem şi noi încă o dată. Pe urmă i le înfăţişă, una câte una, pe cele patru soţii ale sale, iar la sfârşit o aduse dinainte-i pe domniţa Mohra, cea cu mâinile şi cu picioarele priponite. Şi îi spuse:

— Acuma, o, taică al meu, porunceşte tu în privinţa ei orice vei vroi.

Şi bătrânul rege, pe care cel Preaînalt îl dăruise cu minte şi cu înţelepciune, gândi în sineşi că fiul său, în adâncul inimii lui, pesemne că o îndrăgise pe fetişcana aceea cruntă, pricină a morţii atâtor coconi frumoşi, de vreme ce pentru ea îndurase toate necazurile şi toate ostenelile. Şi îşi zise că, dacă ar judeca-o aspru, l-ar întrista fără de nicio îndoială. Încât, după ce mai cugetă un răstimp, îi spuse:

— O, fiul meu, acela care, după multe cazne şi piedici, dobândeşte un mărgăritar fără de preţ, trebuie să-l păstreze cu grijă! De bună seamă, domniţa aceasta cu mintea năzdrăvană s-a făcut vinovată, în orbirea ei, de fapte nevrednice; ci se cuvine a le socoti ca fiind săvârşite din vrerea celui Preaînalt. Şi dacă atâţia flăcăi au fost văduviţi de viaţă din vina ei, este pentru că acela carele scrie ursitele, aşa a scris în cartea ursitei. Pe de altă parte, să nu uiţi, o, fiul meu, că această copilă s-a purtat faţă de tine cu multă gingăşie, atunci când te-ai strecurat ca santon în grădina ei. Şi-apoi ştii şi tu că mâna dorinţii nimănuia, fie harap, fie oricine-o fi de pe lume, nu s-a atins de roada pomişorului făpturii ei, şi că nimenea nu s-a bucurat de gustul mărului bărbiei sale, nici de fisticul buzelor ei.

Iar Diamant fu înduioşat de vorbele acestei dulci rostiri, cu atâta mai mult cu cât prea-norocitele cele cu gingaşe purtări, soţiile sale, sprijiniră cu încuviinţarea lor judeţul regelui; drept care, alegând o zi şi un ceas prielnic, flăcăul cel cu trup de soare se desfătă cu luna aceea vicleană,

asemănătoare cu şarpele de pe comori. Şi avu de la ea, ca şi de la celelalte patru soţii legiuite ale sale, nişte copii minunaţi, ai căror paşi s-au dovedit tot atâtea fericiri, şi care au avut de robi, ca şi părintele lor Diamant cel Strălucit, şi ca şi bunicul lor Şams-Şah cel Măreţ, norocul şi fericirea.

Şi-aceasta-i povestea craiului Diamant, cu toate năzdrăvăniile câte i s-au întâmplat. Încât, slavă aceluia carele a lăsat poveştile celor de demult ca învăţătură spre folosul celor de azi, pentru ca oamenii dăruiţi cu minte să înveţe înţelepciunea!

Iar regele Şahriar, care ascultase povestea aceasta cu o luare-aminte adâncă, îl mulţumi întâia oară Şeherezadei, spunând:

— Laudă ţie, o, gură de miere! M-ai făcut să uit gândurile cele amare!

Pe urmă, deodată, obrazul i se înnegură. Iar Şeherezada, văzând aceasta, dete zor să spună:

— Da, o, rege al vremilor! Da ce este povestea aceasta pe lângă cele ce am să-ţi povestesc despre dascălul lafurilor şi al perdafurilor?

Iar regele Şahriar întrebă:

— Cine este, o, Şeherezada, dascălul acesta al lafurilor şi al perdafurilor, pe care eu nu îl cunosc?

Iar Şeherezada spuse:

CÂTEVA NĂZDRĂVĂNII ŞI CÂTEVA PARIMII DE-ALE DASCĂLULUI LAFURILOR ŞI PERDAFURILOR

Se istoriseşte, o, rege al vremurilor, în hrisoavele înţelepţilor de demult şi în cărţile învăţaţilor, şi se pomeneşte şi în poveşti, că în cetatea Cairo, leagăn al snoavelor şi al şotiilor, trăia un om cam tâmp la înfăţişare, dar care ascundea sub învelişul acela de măscărici smintit o comoară fără seamăn de iscusinţă, de judecată, de deşteptăciune şi de înţelepciune, fără a mai pune la socoteală şi că, neîndoielnic, el era omul cel mai hazos, cel mai ştiutor şi cel mai ghidici de pe vremile sale. Pe nume îl chema Goha, iar de meserie nu era chiar nimic nimica, măcar că din întâmplare îndeplinea slujba de propovăduitor pe la geamii.

Or, într-o zi, prietenii săi îi spuseră:

— O, Goha, au nu ţi-e ţie ruşine să-ţi treci viaţa în lenevealǎ şi să nu te slujeşti de cele zece degete ale mâinilor tale decât ca să ţi le duci pline la gură? Şi nu socoţi că ar cam fi vremea să pui capăt vieţii de haimanalâc şi să te porţi şi tu la fel ca toată lumea?

Or, la acestea, Goha nu răspunse nimic. Da într-o zi prinse o barză mare şi frumoasă, împodobită cu nişte aripi falnice cu care putea să zboare până sus în slava cerului, şi cu un cioc minunat, spaimă a păsăretului, şi cu două tulpini de crin drept picioare. Şi, după ce o prinse, se sui pe terasa casei lui, de faţă aflându-se şi cei care îl

certaseră, şi, cu un cuţit, îi tăie penele cele falnice ale aripilor, şi ciocul cel minunat, şi picioarele cele frumoase şi atâta de subţiri, şi, împingând-o în gol cu piciorul, îi zise: „Zboară! Zboară!” Iar prietenii, mâniaţi, ţipară la el:

— Bătu-te-ar Allah, o, Goha! Pentru ce ai săvârşit asemenea nebunie?

Iar el le răspunse:

— Barza aceasta mă necăjea şi îmi sta în ochi, întrucât nu era ca toate celelalte păsări. De-acuma am făcut-o să fie şi ea la fel ca toată lumea.

Şi, într-altă zi, Goha le spuse celor din jurul său:

— O, musulmanilor, şi voi toţi câţi vă aflaţi aici de faţă. Au ştiţi voi pentru ce Allah preaînaltul şi darnicul – preamărit şi preacinstit fie el! – n-a dat aripi nici cămilei, nici elefantului?

Iar ei se puseră pe râs şi răspunseră:

— Nu, pe Allah, habar n-avem, o, Goha! Da tu, căruia nicio ştiinţă şi nicio taină nu-ţi este ascunsă, grăbeşte-te de ne spune, ca să aflăm şi noi.

Şi Goha le spuse:

— Am să vă spun. Nu le-a dat pentru că, dacă elefantul ori cămila ar avea aripi, s-ar lăsa cu toată greutatea lor pe florile din grădinile voastre şi le-ar prăpădi.

Şi, într-altă zi, un prieten de-al lui Goha veni să bată la uşă şi să-i spună:

— O, Goha, în temeiul prieteniei noastre, împrumută-mi măgarul tău, întrucât am mare trebuinţa de el pentru un drum grabnic.

Iar Goha, care nu prea avea multă încredere în prietenul acela, îi spuse:

— Tare mi-ar plăcea să-ţi împrumut măgarul, însă nu mai este aici, l-am vândut.

Or, chiar în clipita aceea, măgarul începu să zbiere din staul, iar omul îl auzi cum zbiera de zor, şi îi zise lui Goha:

— Măgarul tău se află acolo!

Goha atunci răspunse cu glas îmbufnat:

— Ei na, pe Allah! iacătă acuma că dai crezare măgarului, da pe mine nu mă crezi! Du-te, şi să nu te mai văd!

Iar altă dată, vecinul lui Goha veni la el ca să-l poftească la o masă, spunându-i:

— Vino, o, Goha, să mănânci în casa mea.

Şi Goha primi poftirea. Iar când se aflară amândoi aşezaţi dinaintea tăvilor cu bucate, li se aduse o găină friptă. Şi Goha, după mai multe încercări de-a rupe din ea cu dinţii, până la urmă se lăsă păgubaş în ce priveşte găina aceea, care era o găină bătrână dintre găinile cele mai bătrâne, şi care avea o carne tare ca pingeaua; şi se mărgini să soarbă oleacă din zeama în care fusese fiartă. După care se ridică, luă găina şi, aşezând-o înspre Mecca, se pregăti să-şi facă rugăciunea asupra ei. Iar gazda, supărată foc, îi spuse:

— Ce vrei să faci, o, păcătosule? Şi de când îşi fac musulmanii rugăciunile asupra găinilor?

Iar Goha răspunse:

— O, taică, îţi faci năluci! Pasărea aceasta, asupra căreia vreau să-mi fac rugăciunea, nu este o pasăre! Pare numai a fi pasăre; întrucât, în fapt, este o sfântă femeie bătrână preschimbată în găină, ori poate că o fi vreun santon bătucit de ani. Întrucât a trecut prin foc, şi focul nu s-a atins de ea!

Altă dată plecase cu o caravană, şi merindele erau pe sponci, iar foamea chervanagiilor era năprasnică. În ce-l priveşte pe Goha, atâta îl chinuia pântecele încât ar fi înfulecat şi tainul cămilelor. Or, aşadar, după ce toată lumea şezu jos, la cel dintâi popas, ca să mănânce, Goha se purtă cu atâta sfiiciune şi chibzuinţă încât îi minună pe tovarăşii săi. Şi cum ei îl tot îndemnau să-şi ia pâinea şi oul tare ce i se cuvenea pe bună dreptate, Goha răspunse:

— Nu, pe Allah! mâncaţi voi şi fiţi mulţumiţi; mie mi-ar fi peste putinţă să mănânc singur o pâine întreagă şi un ou tare! Luaţi-vă, aşadar, pâinea şi oul tare care sunt partea voastră; pe urmă, dacă veţi binevoi, mi-aţi da şi mie câte o jumătate din pâinea şi din oul vostru; întrucât numai atâta încape în pântecele meu, care-i gingaş.

Şi, într-o altă împrejurare, se duse la măcelar şi îi zise:

— Astăzi am un praznic în casă! Aşa că dă-mi bucata cea mai bună de carne dintr-o oaie grasă.

Şi măcelarul scoase tot muşchiul de pe spinarea oii, care atârna destul de greu, şi i-l dete. Iar Goha luă muşchiul şi-l duse nevesti-si, spunând:

— Fă-ne din muşchiul acesta minunat nişte frigărui cu ceapă. Şi drege-le straşnic pe gustul meu.

Pe urmă plecă să dea o raită prin suk.

Or, soţia se prilejui de lipsa lui Goha spre a găti în mare grabă muşchiul de oaie şi a-l mânca pe tot cu fratele ei, fără a mai lăsa nimic. Iar atunci când se întoarse acasă, Goha simţi mireasma ispititoare a frigăruilor prăjite, şi nările i se umflară, şi pântecele îi tresări. Da când se aşeză dinaintea tablalei, nevasta îi aduse drept toată mâncarea o bucată de brânză grecească şi o pâine mucegăită. Cât despre chebap, nici urmă. Şi Goha, care nu se gândise decât la acel chebap, îi spuse nevesti-si:

— O, fiică a socrului meu, da chebapul? Când ai să mi-l aduci?

Iar ea răspunse:

— Mila lui Allah fie asupra ta şi asupra chebapului! Pisica noastră l-a înfulecat pe tot, în vreme ce mă dusesem la umblătoare.

Atunci Goha, fără a scoate o vorbă, se sculă şi prinse pisica şi o cântări în cântarul bucătăriei. Şi văzu că pisica atârna cât şi muşchiul de oaie pe care îl adusese. Şi se întoarse înspre soţia lui şi îi zise:

— O, pui de căţea, o, neruşinato! dacă pisica aceasta din braţele mele a înfulecat carnea, unde-i greutatea

pisicii? Iar dacă ceea ce ţin eu în braţe este pisica, unde este carnea?

Şi într-altă zi, soţia lui, având treabă la bucătărie, i-l dete în seamă pe fiul lor, care era sugaci, născut de trei luni, şi îi spuse:

— O, taică al lui Abdallah, ţine copilul şi leagănă-l, până isprăvesc cu tigaia. Pe urmă îl iau eu iarăşi.

Şi Goha binevoi să-l ia pe copil în braţe, măcar că nu-i prea plăcea treaba asta. Or, taman atunci, copilul fu cuprins de nevoia de a se uşura, şi îşi dete drumul pe caftanul cel nou al lui taică-său. Iar Goha, până peste poate de necăjit, se grăbi să pună copilul jos pe podea; şi, în mânia sa, începu să se uşureze şi el la rându-i asupra lui. Iar nevastă-sa, văzându-l ce face, se repezi la el, ţipând:

— O, chip de catran, ce faci pe copil?

Iar el îi răspunse:

— Da ce eşti oarbă? Nu vezi că numai mă uşurez pe el, şi nu cum aş face cu plodul unor străini? Întrucât, cu adevărat, de s-ar fi uşurat pe mine plodul unor străini, şi nu chiar fiul meu, fără de nicio îndoială că mi-aş fi slobozit toate lăuntrurile în nasul lui.

Şi, într-o seară, prietenii săi, aflându-se laolaltă, îi spuseră:

— Ya Si-Goha, tu, care te pricepi la ştiinţe şi eşti iscusit la astronomie, poţi să ne spui ce se întâmplă cu luna care a trecut pătrarul ei cel de pe urmă?

Şi Goha răspunse:

— Păi atunci ce v-or fi învăţat dascălii voştri la şcoală, o, tovarăşilor? Pe Allah! ori de câte ori luna ajunge la pătrarul ei din urmă este sfărâmată ca să se facă din ea stelele!

Şi, într-o zi, Goha se duse la unul dintre vecinii săi şi îi zise:

— Vecinul se ajută cu vecinul. Împrumută-mi şi mie cratiţa ta, că avem de gătit o căpăţână de oaie acasă.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi treia noapte

Urmă:

Şi vecinul îi împrumuta lui Goha cratiţa cerută. Şi se găti în ea mâncarea care se găti. Şi, a doua zi, Goha îi duse vecinului îndărăt cratiţa. Ci avu grijă să mai pună o cratiţă în ea, ceva mai mică. Iar vecinul rămase tare nedumerit când îşi luă înapoi cratiţa, văzând ce plodise. Şi îi zise lui Goha:

— Ya Si-Goha, da ce este cu crăticioara aceasta pe care o văd în cratiţa mea?

Iar Goha spuse:

— Nu ştiu, da aş zice că, pe cât se pare, cratiţa ta a fătat asnoapte.

Iar celălalt spuse:

— Allahu akbar! aceasta-i o dobândă a milei lui Allah, prin mijlocirea ta, o, chip de bună-vestire!

Şi puse cratiţa şi pe fiică-sa pe poliţa din bucătărie.

Or, peste o vreme, Goha veni iarăşi la vecin şi îi zise:

— De nu m-aş sfii să nu te stânjenesc, o, vecine, ţi-aş cere astăzi cratiţa şi pe fiica-sa pentru nişte treburi!

Iar celălalt răspunse:

— Cu tot dragul inimii, o, vecine.

Şi îi dete cratiţa, cu cea mică înlăuntru. Iar Goha le luă şi plecă. Şi trecură mai multe zile, fără ca Goha să dea îndărăt ceea ce împrumutase. Iar vecinul se duse la el şi îi zise:

— Ya Si-Goha, nu că n-aş avea încredere în tine, de bună seamă, ci-i trebuinţă astăzi în casă de lucrurile acelea.

Iar Goha întrebă:

— Care lucruri, o, vecine?

El spuse:

— Cratiţa pe care ţi-am împrumutat-o şi care a făcut pui!

Iar Goha răspunse:

— Aibă-o Allah întru mila sa! A murit.

Iar vecinul zise:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Cum, o, Goha? Cum poate să moară o cratiţă?

Iar Goha spuse:

— Tot ce se naşte moare! De la Allah venim şi la el ne întoarcem!

Şi, altă dată, un felah îi aduse ca plocon lui Goha o găină grasă. Iar Goha puse să fie gătită şi îl pofti pe felah la masă. Şi mâncară găina, şi rămaseră mulţumiţi. Or, peste o bucată de vreme, un alt felah veni să bată la uşa lui Goha şi ceru să fie găzduit. Iar Goha îi deschise uşa şi îi zise:

— Fii binevenit, da cine eşti?

Iar felahul răspunse:

— Sunt vecinul celui care ţi-a adus în dar găina.

Goha zise:

— Pe capul şi pe ochii mei.

Şi îl găzdui cu toată prietenia, şi îi dete să mănânce, şi nu îl lăsă să ducă lipsă de nimic. Şi omul plecă mulţumit. Şi, peste câteva zile, un alt felah veni şi bătu la uşă. Şi Goha întrebă:

— Cine-i acolo?

Iar omul spuse:

— Sunt vecinul vecinului celui care ţi-a dat în dar găina.

Şi Goha spuse:

— Nu avem nimica împreună.

Şi îl pofti să intre şi să şadă dinaintea tablalei cu bucate. Ci, drept toată mâncarea şi toată băutura, îi puse dinainte o cratiţă cu apă caldă pe faţa căreia sticleau vreo câteva picăturele de grăsime. Iar, felahul văzând că nu

mai vine nimic altceva, întrebă:

— Ce este aceasta, o, preacinstită gazdă?

Şi Goha răspunse:

— Aceasta? păi este sora sorii apei în care a fost fiartă găina.

Şi, într-o zi, prietenii lui Goha, vrând să se veselească pe seama lui, se vorbiră să-l poftească să meargă cu ei la hamman. Iar ei luaseră nişte ouă, fără ca Goha să ştie. Şi, după ce ajunseră la hamman şi după ce se dezbrăcară toţi, intrară cu Goha în odaia de aburi şi spuseră:

— Acuma-i vremea! Fiecare dintre noi are să se ouă un ou.

Şi adăugară:

— Acela care nu are să poată să se ouă, va avea de plătit preţul hammamului pentru toţi ceilalţi.

Şi, pe dată, se lăsară toţi pe vine cârâind care mai de care, cum fac găinile. Şi fiecare scoase la urmă un ou de sub el. Iar Gohna, dacă văzu aşa, îşi flutură deodată moştenirea ce o avea de la tătâne-său şi, scoţând un strigăt de cocoş, se repezi la prietenii săi şi se pregăti să-i calce. Şi toţi săriră cu mare zor, ţipând la el:

— Ce vrei să faci, o, scârbavnicule!

Iar Goha răspunse:

— Păi voi nu pricepeţi? Pe viaţa mea, iacătă colea dinaintea mea nişte găini, şi, aflându-mă numai eu cocoş printre ele, este de datoria mea să le calc!

La fel ni se mai povesteşte că Goha îşi făcuse obiceiul de a ieşi în fiecare dimineaţă dinaintea uşii casei sale şi de a-i face lui Allah următoarea rugă, zicând; „O, Multdarnicule, îţi cer o sută de dinari de aur, niciunul mai mult, niciunul mai puţin, întrucât taman de atâţia am trebuinţă. Şi de-o fi, ca urmare a mărinimiei tale, să treacă peste sută măcar cu un dinar, ori de-o fi, ca urmare a nevredniciei mele, să lipsească şi numai un dinar din cei o sută pe care ţi-i cer, nu am să primesc

darul!

Or, printre vecinii lui Goha era şi un ovrei îmbogăţit – bogăţia ne vine de la Allah! – prin tot soiul de negustorii culpeşe – fir-ar el îngropat în focurile din cel de al cincilea iad! Şi ovreiul acela îl auzea în fiecare zi pe Goha cum îşi făcea rugăciunea cu glas tare dinaintea uşii. Şi gândi în sineşi: „Pe viaţa lui Ibrahim şi lui Yacub! am să fac încercarea cu aurul asupra lui Goha! Şi-o să văd răzvedit cum are să iasă din încercare.” Şi luă o pungă plină cu nouăzeci şi nouă de dinari de aur noi-nouţi, şi o aruncă de la fereastra lui la picioarele lui Goha, care îşi făcea rugăciunea obişnuită, stând în picioare dinaintea pragului casei sale. Şi Goha ridică de jos punga, pe când bogătanul îl pândea spre a vedea cam cum avea să meargă treaba. Şi îl văzu pe Goha cum dezleagă băierile pungii, cum îşi goleşte dinarii în sân şi cum îi numără unul câte unul. Pe urmă îl auzi pe Goha care, văzând că lipseşte un dinar din cei o sută pe care îi ceruse, striga ridicându-şi mâinile înspre Atoateziditorul: „O, Preadarnicule, lăudat să fii pentru binefacerile tale, şi preamărit, şi proslăvit! ci darul nu este întreg; şi, precum m-am juruit, nu pot să-l primesc aşa cum este”. Şi adăugă: „Drept care am să-l fericesc pe evreul acesta, vecinul meu, care-i om sărac, împovărat cu o casă grea, şi care-i o pildă de omenie”. Şi, rostind acestea, luă punga şi o aruncă în lăuntrul casei îmbogăţitului. Pe urmă plecă în calea sa.

Dacă văzu şi dacă auzi toate acestea, evreul rămase până peste poate de uimit şi îşi zise: „Pe coarnele cele luminoase ale lui Mussa! vecinul nostru Goha este un om plin de neprihană şi de bună credinţă. Da eu tot nu mă pot rosti pe deplin în privinţa lui, decât dacă am să-i prubuluiesc şi cea de a doua parte a spuselor.” Şi-a doua zi luă punga, puse în ea o sută de dinari şi încă unul, şi o aruncă la picioarele lui Goha, în vreme ce musulmanul îşi făcea rugăciunea obişnuită dinaintea porţii. Şi Goha, care cam ştia de unde cădea punga, da care se prefăcea mai departe că ar crede în vreo minune a Celui preaînalt, se

aplecă şi culese darul. Şi, numărând pe neascuns gălbiorii, găsi că de data aceasta erau o sută şi unul. Atunci, ridicând mâinile înspre cer, zise: „Ya Allah, dărnicia ta este fără de margini! Iacătă că mi-ai dăruit ce ţi-am cerut cu toată credinţa, ba chiar ai binevoit să mergi până dincolo de dorinţa mea, dăruindu-mi mai mult decât nădăjduisem eu. Încât, ca să nu-ţi încalc bunătatea, primesc darul tău aşa cum este, măcar că în punga aceasta se află un dinar peste ceea ce îţi cerusem!”

Şi, grăind aşa, puse punga la chimir şi îşi mai cam îndemnă picioarele să păşească unul înaintea celuilalt.

Când negustorul care sta cu ochii holbaţi înspre uliţă, îl văzu pe Goha cum îşi pune punga la brâu şi cum pleacă liniştit, îngălbeni de tot la chip şi, de mânie, îşi simţi sufletul cum îi dă pe nas. Şi se repezi afară din casă şi dete fuga după Goha, strigându-i:

— Aşteaptă, o, Goha, aşteaptă!

Iar Goha se opri din drum şi, întorcându-se înspre negustor, îl întrebă:

— Ce vrei, bre?

Acela răspunse:

— Punga! dă-mi punga îndărăt!

Iar Goha zise:

— Să-ţi dau punga cea cu o sută şi unul de dinari pe care mi-a dăruit-o Allah? O, câine de negustor, nu cumva ţi-or fi dospit azi-dimineaţă minţile în doască? Sau nu carecumva socoţi că sunt dator să ţi-o dau şi pe aceasta, aşa precum ţi-am dat-o pe cea de ieri? Dacă-i aşa, schimbă-ţi gândul! Întrucât pe cea de acum o primesc, ca nu cumva să-l supăr pe Cel preaînalt în mărinimia sa faţă de nevrednicul de mine. Ştiu că în pungă este un dinar mai mult, da treaba aceasta nu păgubeşte pe nimeni. Aşa că ia-ţi valea!

Şi înşfăca un ciomag noduros şi se făcu a-l lăsa să cadă cu toată greutatea pe capul negustorului. Iar amărâtul de urmaş al lui Yacub fu nevoit să se întoarcă acasă cu mâinile goale şi cu nasul alungit pân’la picioare.

Şi, într-altă zi, Si-Goha îl asculta în geamie pe khatebul care rostea predica. Şi taman atunci khatebul le lămurea ascultătorilor o judecată de-a pravilei celei sfinte, spunând: „O, drept-credincioşilor, să ştiţi că dacă soţul îşi îndeplineşte, la căderea serii, datoria de soţ vrednic faţă de soţia sa, va fi răsplătit de către Atoateîmpărţitorul ca pentru jertfa unei oi. Dar dacă împreunarea pravilnicească are loc la vremea zilei, i se va socoti soţului cât slobozirea unui rob. Iar dacă treaba se înfăptuieşte la miez de noapte, răsplata are să fie cât aceea dobândită cu jertfa unei cămile!

Or, întorcându-se acasă, Si-Goha îi spuse şi soţiei sale vorbele acestea. Pe urmă se culcă lângă ea să doarmă. Ci femeia, simţindu-se cuprinsă de o mare ispită, îi spuse lui Goha:

— Ia scoală-te, bre bărbate, ca să dobândim răsplata jertfei unei oi.

Iar Goha zise:

— Prea bine.

Şi făcu treaba, şi se culcă. Ci, pe la miez de noapte, puica de căţea îşi simţi iarăşi lăuntrurile gata de jertfă, şi îl trezi pe Goha, spunându-i:

— Haide, bre bărbate, să îndeplinim amândoi dobânda jertfei unei cămile.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi patra noapte

Urmă:

Iar Goha se deşteptă, gemând, şi, cu ochii închişi pe jumătate, săvârşi treaba. Şi adormi la loc numaidecât. Ci, disdedimineaţă, nevasta, năpădită iarăşi de cucernicie, îl trezi din somn pe Goha, zicându-i:

— Repede, o, bărbate, scoală-te până nu răsare

soarele, şi hai să facem amândoi ceea ce ne va aduce de la Atoate-împărţitorul preţul hotărât pentru slobozenia unui rob!

Ci, de data aceasta, Goha nu mai vroi să audă de nimic şi răspunse:

— O, femeie, da ce robie-i mai rea decât aceea a unui bărbat care este silit să şi-l jertfească pe chiar copilul său? Lasă-l, dară, pe copil părintelui său, şi slobozeşte-mă până una alta pe mine, care sunt rob la tine.

Şi, într-altă zi, într-o altă geamie, Si-Goha îl asculta cu evlavie pe imamul care spunea: „O, drept-credincioşilor, voi aceia care le ocoliţi pe soţiile voastre, ca să vă ţineţi de cine ştie ce nădrăgei, să ştiţi că ori de câte ori un drept-credincios îşi îndeplineşte cu soţia lui datoria casnică, Allah îi ridică un chioşc în rai."

Şi Goha, întorcându-se acasă, îi spuse şi nevesti-si vorbele imamului, la taifasul lor, fără să le dea vreo luare-aminte. Da nevastă-sa, care nu lăsase să-i iasă pe-o ureche ceea ce-i intrase pe cealaltă, aşteptă să se culce copiii, apoi îi spuse lui Goha:

— Ia hai să ridicăm un chioşc pe numele copiilor noştri!

Şi Goha răspunse:

— Nu am nimica împotrivă.

Şi învârti mistria zidarului în lada cu mortar. Pe urmă se culcă.

Ci, peste vreun ceas de vreme, soţia cea cu ochi nesăţioşi îl trezi pe Goha şi îi zise:

— Uitasem că avem o fată de măritat, şi că trebuie să-şi aibă şi ea casa ei. Hai, dară, să-i zidim un chioşc.

Şi Goha zise:

— Eh, uallahi! Hai să jertfim copilul pentru fată!

Şi îl băgă pe copilul cu pricina în leagănul care îl cerea. Pe urmă, se întinse suflând greu pe salteaua lui şi adormi.

Da pe la nămiezi de noapte soţia îl trase de picior şi mai ceru un chioşc, pentru mama ei. Ci Goha strigă:

— Bătu-i-ar Allah pe cerşetorii nesăţioşi! Au tu nu ştii,

o, femeie cu ochi năuci, că Allah are să-şi curme dărnicia dacă avem să-l silim a ridica atâtea chioşcuri numai pentru noi?

Şi îşi văzu de sforăit mai departe. [...]

Şi, într-o zi, înfricoşătorul cuceritor tătar Timur-Lenk, şchiopul cu picior de fier, ajunse lângă cetatea în care locuia Si-Goha.

Iar locuitorii cetăţii se adunară şi, după ce rostiră o sumedenie de lafuri despre cum să facă spre a-l opri pe hanul tătarilor de-a le jefui cetatea, se învoiră a-l ruga pe Si-Goha să-i scoată dintr-o încurcătură atâta de cruntă. Şi numaidecât Si-Goha ceru să se aducă toată muselina câtă se afla în sukuri, şi îşi întocmi un turban mare cât o roată de car. Pe urmă, încălecă pe măgarul său şi ieşi din cetate, să-l întâmpine pe Timur. Şi când ajunse dinainte-i, tătarul luă seama la turbanul acela nemaipomenit şi îi zise lui Goha:

— Ce-i cu turbanul acesta?

Iar Goha răspunse:

— O, stăpâne al lumii, este fesul meu de noapte, şi mă rog ţie să mă ierţi că am venit dinaintea ta cu tichia de noapte, da într-o clipită am să-mi pun fesul de zi, care vine pe urmă, încărcat într-o căruţă închiriată anume.

Atunci Timur-Lenk, speriat de fesul nemăsurat al locuitorilor de acolo, nu mai intră în cetatea aceea. Şi, cuprins de dragoste faţă de Goha, îl opri la el şi îl întrebă:

— Tu cine eşti?

Iar Goha răspunse:

— Eu, aşa cum mă vezi, sunt idolul pământului!

Iar Timur, care era de neam tătăresc, se afla înconjurat la ceasul acela de nişte tinerei, cei mai frumoşi din norodul său, şi care aveau, precum se şade celor din neamul lor, nişte ochi tare mici şi înguşti. Şi îi zise lui Goha, arătându-i pe copiii aceia

— Ei bine, o, idole al pământului, îţi sunt pe plac copiii aceştia de colea? Iar frumuseţea lor îşi are seamăn pe

lume?

Iar Goha zis:

— Nu ţi-o spun ca să te supăr, o, stăpâne al lumii, da găsesc că aceşti copii au ochii prea mici şi, ca urmare, privirea lor este lipsită de gingăşie.

Iar Timur îi zise:

— Asta-i altceva! Da, de vreme ce eşti idolul pământului, fă-mi hatârul de-a le face ochii mai mari!

Iar Goha răspunse:

— O, doamne al meu, în ceea ce priveşte ochii feţei, numai unul Allah poate să-i facă mai mari; iar în puterea mea, ca idol al pământului, nu stă decât să le fac mai mare ochiul pe care îl au sub cingătoare!

Iar Timur, auzind vorbele acestea, pricepu cu ce fel de soitariu avea de-a face, şi se veseli de răspunsul lui, şi îl ţinu de-aci înainte pe lângă sine, ca măscărici obişnuit al lui.

Şi într-o zi, Timur, care nu era doar şchiop şi avea un picior de fier, da mai era şi chior şi până peste poate de urât, tăifăsuia ba despre una, ba despre alta cu Goha. Şi, estimp, bărbierul lui Timur veni şi, după ce îl rase pe cap, îi puse înainte o oglindă ca să se privească în ea. Şi Timur începu să plângă. Iar Goha, după pilda lui, se porni să plângă şi el cu amar, şi să scoată un potop de suspine printre gemete; şi o ţinu aşa vreme de vreo două-trei ceasuri. Încât Timur se oprise demult din plâns, pe când Goha nu mai contenea să ofteze şi să se văicărească. Iar Timur, nedumerit, îi zise:

— Ce ai? Eu, dacă am plâns, am plâns că m-am privit în oglinda bărbierului acestuia al pacostei, şi m-am văzut urât într-adevăr. Da tu pentru care pricină verşi atâtea lacrimi şi tot gemi atâta de jalnic?

Iar Goha răspunse:

— Cu toată cinstirea pe care ţi-o port, o, doamne al nostru, tu te-ai privit o clipită în oglindă şi ţi-a fost destul ca să plângi vreme de două ceasuri! Ce-i de mirare atunci

că robul tău, care te vede toată ziua, plânge mai mult decât tine?

Iar Timur, la vorbele acestea, în loc să se supere, se puse pe-un râs de se răstrună pe spate.

Şi, într-o zi, aflându-se la masă, Timur râgâia mereu drept în nasul lui Goha. Iar Goha se minună:

— Hei, o, doamne al meu, râgâiala-i faptă de ruşine!

Atunci Timu, mirat, spuse:

— Râgâiala nu e socotită de ruşine în ţara noastră.

Iar Goha nu mai zise nimic; ci, pe la sfârşitul mesei, slobozi o vântuitură bolborosită. Atunci Timur, burzuluit, strigă:

— O, pui de căţea, ce faci? Au nu ţi-e ruşine?

Iar Goha răspunse:

— O, stăpâne al meu, în ţara noastră fapta aceasta nu e socotită ca ruşinoasă. Şi, întrucât ştiu că nu pricepi limba ţării noastre, nu m-am simţit stânjenit!

Într-altă zi, într-o altă împrejurare, Goha ţinea locul khatebului într-o geamie dintr-un sat vecin. Şi, după ce îşi sfârşi predica, le spuse celor ce-l ascultau legănând din cap:

— O, musulmanilor, vântul din satul vostru este întocmai ca şi cel din satul meu.

Iar ei întrebară:

— Cum aşa?

— Păi iată că mi-am pipăit ţâncul cel de la tătâne-meu, şi-l văd, ca şi în satul meu, tot cuminte şi aşezat. Salamalekul fie cu voi! Am plecat!

Într-altă zi, Goha predica în geamie; şi, în chip de încheiere, îşi ridică mâinile spre cer şi rosti:

— Îţi mulţumim şi te proslăvim pentru milele tale, o, Dumnezeule adevărat şi atotputernic, pentru că nu ne-ai pus fundul în palmă!

Iar cei care îl ascultau, uimiţi de proslăvirea aceasta, îl

întrebară:

— Ce vrei să spui cu această rugă ciudată, o, khatebule?

Iar Goha îi lămuri:

— Păi da, pe Allah! Că dacă Atoate-dătătorul ne-ar fi făcut să avem fundul în palmă, ne-am fi mânjit pe nas de mai bine de-o sută de ori pe zi.

Şi, altă dată, tot aşa aflându-se în strană, luă cuvântul şi rosti:

— O, musulmanilor, mărire lui Allah, carele nu ne-a pus dindărăt ceea ce ne-a fost pus dinainte!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi cincea noapte

Urmă:

Iar ei întrebară:

— Cum aşa?

El spuse:

— Întrucât dacă ceea ce avem dinainte ne-ar fi fost pusă dindărăt, fiecare am fi putut, fără de voie, să ajungem asemeni soţilor lui Loth, săvârşind ceea ce nu i-a fost menit decât lui Loth. [...]

Odată, Goha se duse în ospeţie la sora soţiei lui. Iar cumnata sa îi zise:

— Ya Si-Goha, sunt nevoită să plec la hamman. Mă rog ţie să ai grijă de sugarul meu, în lipsa mea.

Şi plecă. Atunci micuţul începu să scâncească şi să se smiorcăie. Iar Goha, tare necăjit, se apucă să-l liniştească. Aşa că scoase nişte rahat-locum de-al său şi i-l dete să-l molfăie; şi sugaciul nu zăbovi să adoarmă. Iar când mama se întoarse şi când îl văzu pe copil adormit, îi mulţumi din suflet lui Goha, care îi spuse:

— Pentru nimica, o, fiică a socrului meu! Întrucât dacă aş fi făcut şi cu tine la fel, şi dacă ai fi gustat şi tu din leacul meu de nesomnie, ai fi adormit cu capu-naintea picioarelor. [...]

Altă dată, Goha şedea culcat în drum, în plin soare, într-o zi de arşiţă, ţinându-şi în mână clironomia. Iar un trecător îi zise:

— Ruşine să-ţi fie, o Goha! Ce faci acolo?

Iar Goha răspunse:

— Taci, bre, şi nu-mi sta în calea vântului! Nu vezi că-mi vântur plodul ca să-l răcoresc?

Şi, într-altă zi, veni careva să-l întrebe pe Goha, pentru un sfat pravilnicesc:

— Dacă immamul, în geamie, sloboade o vântuitură, ce trebuie să facă drept-credincioşii?

Iar Goha, fără a şovăi, răspunse:

— Păi e limpede ce trebuie să facă: trebuie să răspundă!

Într-o zi, Goha şi nevastă-sa mergeau pe malul apei, la vremea de creştere a apelor. Şi, deodată, la un pas greşit, femeia alunecă şi căzu în apă. Şi, cum şuvoiul apei era tare năvalnic, o luă şi o duse. Iar Goha nu pregetă să sară în apă, spre a o pescui pe nevastă-sa; da în loc să urmeze curgerea apei, porni să-şi caute nevasta înspre izvor. Iar lumea care se afla de faţă băgă de seamă isprava şi îi zise:

— Ce cauţi, ya Si-Goha?

El răspunse:

— Hei, pe Allah! o caut pe fiica socrului meu, a căzut în apă!

Iar ei răspunseră:

— Păi, o, Goha, şuvoiul trebuie s-o fi dus în jos, şi tu o cauţi înspre susul apei!

El spuse:

— Ba deloc! Îmi cunosc eu nevasta mai bine decât voi! Are o fire atâta de potrivnică încât sunt încredinţat dintru început că a luat-o în susul apei! [...]

Într-o altă zi, pe când Goha se afla în ospeţie la cadiul cetăţii, veniră doi pricinaşi şi spuseră:

— O, doamne cadiule, casele noastre sunt atâta de apropiate încât stau lipite una de alta. Or, în noaptea aceasta, un câine a venit şi şi-a lăsat murdăria între cele două uşi ale noastre, taman la mijloc. Şi am venit la tine ca să ne spui în seama cui se cade grija de a curăţa treaba aceea.

Iar cadiul se răsuci înspre Goha şi îi zise cu glas zeflemitor:

— Las la judeţul tău grija cercetării acestei pricini, şi grija hotărârii.

Iar Goha se răsuci înspre cei doi împricinaţi şi îi grăi unuia dintre ei:

— Ia să vedem, bre, isprava este întrucâtva mai aproape de uşa ta?

Acela răspunse:

— Ca să spun drept, treaba se află chiar la mijloc!

Iar Goha îl întrebă pe cel de al doilea:

— Aşa este, ori mai degrabă treaba se află mai înspre partea ta?

Omul răspunse:

— Minciuna este un păcat! Treaba se află chiar la mijloc între noi doi, în uliţă.

Atunci Goha, în chip de judeţ, spuse:

— Pricina-i lămurită! Grija aceasta nu vă priveşte; nici pe unul, nici pe altul, ci pe acela care are în seamă, ca slujbă a lui, curăţenia uliţelor; şi acela-i stăpânul nostru, cadiul.

Într-o zi, copilul lui Goha, care avea pe atunci vreo patru anişori, se afla cu părintele său la nişte vecini, la un praznic. Acolo i se arătă o pătlăgea vânătă tare frumoasă,

şi fu întrebat

— Ce e asta?

Iar ţâncul răspunse:

— Este un plod care încă n-a făcut ochi!

Şi toată lumea se puse pe râs, în vreme ce Goha strigă:

— Pe Allah! nu eu l-am învăţat una ca asta!

Şi, în sfârşit, într-o altă zi, Goha, bântuit de nişte doruri grele, scosese în vânt copilul de la tătâne-său. Or, din întâmplare, o albină veni şi poposi pe creştetul său.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi şasea noapte

Urmă:

Iar Goha se umflă în piept, strigând:

— Pe Allah! tu ştii ce este bun, o, muscă! Întrucât iacătă o floare vrednică de-a fi aleasă dintre toate florile spre a face miere!

— Şi-cestea-s, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, numai câteva dintre multele zicale, vorbe, năzbâtii şi parimii ale dascălului laturilor şi perdafurilor, mult-plăcutul şi neuitatul Si-Goha – fie-i mila lui Allah-asupra-i, şi mântuirea! Şi rămâie-i pomenirea pururea vie până la ziua de apoi!

Iar regele Şahriar zise:

— Poznele acestea ale lui Goha m-au făcut să-mi uit de grijile cele grele, Şeherezada!

Iar micuţa Doniazada strigă:

— O, surioară, ce dulci şi ce gustoase şi ce proaspete sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada zise:

— Da ce sunt acestea în cumpănă cu *Povestea copilandrei Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor*?

Iar regele Şahriar strigă:

— Pe Allah! o, Şeherezada, cunosc şi eu destule copilandre,

şi am văzut încă şi mai multe; da nu ţin minte deloc un nume ca acela! Cine este, aşadar, Vraja Inimilor, şi cum este ea isprăvniceasa păsărilor?

Iar Şeherezada spuse:

POVESTEA COPILANDREI VRAJA INIMILOR, ISPRĂVNICEASA PĂSĂRILOR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că la Bagdad, cetatea păcii şi sălaşul tuturor desfătărilor, cuib al plăcerilor, şi grădină a minţii, califul Harun Al-Raşid, imam al Domnului peste cele trei lumi, şi emir al drept-credincioşilor, avea ca tovarăş de pahar şi ca prieten de inimă, printre apropiaţii şi soţii săi de zaiafet, pe acela ale cărui degete mânuiau cântecul, ale cărui mâini erau iubitele lăutelor, şi al cărui glas le era pildă privighetorilor, pe cântăreţul rege al cântăreţilor şi minune a cântării de pe vremile lui, pe vrăjitul lăutar Isac Al-Nadim, din Mossul. Iar califul, care îl îndrăgise cu o dragoste până peste poate, îi dăruise ca adăpost saraiul cel mai frumos şi cel mai ales dintre saraiurile sale. Şi acolo Isac avea ca sarcină şi ca slujbă să le deprindă cu meşteşugul cântării şi cu ghiersul pe copilele cele mai înzestrate dintre cele ce erau cumpărate de pe la sukurile de roabe şi de prin târgurile lumii, pentru haremul califului. Şi, de îndată ce vreuna se dovedea mai presus de soaţele sale şi le întrecea în măestria cântării, a lăutei ori a cobzei, Isac o ducea dinaintea califului şi o punea să cânte şi să joace în faţa lui. Şi, dacă fata îi era califului pe plac, primită chiar pe plac, fata se întorcea la locul ei printre ucenicele din saraiul lui Isac.

Or, într-o bună zi, emirul drept-credincioşilor, simţindu-şi pieptul apăsat, trimise după vizirul său cel mare, Giafar

barmecidul, şi după Isac, tovarăşul de pahar, şi după Massrur, purtătorul spadei răzbunării. Iar când aceştia se aflară dinainte-i, le porunci să se străvestească, întocmai precum avea să facă şi el. Şi, străvestiţi aşa, păreau asemenea unei cete obişnuite de oameni de rând. Iar Al-Fazl, fratele lui Giafar, şi Yunus, cel priceput la meşteşugul poveştilor, li se alăturară şi ei, tot aşa străvestiţi. Şi ieşiră cu toţii din palat fără a fi băgaţi de seamă, şi ajunseră la apa Tigrului, şi chemară un caicgiu, şi îi cerură să-i ducă până în mahalaua Al-Taf din Bagdad. Iar acolo coborâră pe uscat şi porniră la noroc pe drumul întâlnirilor nepregătite şi al întâmplărilor negândite.

Şi, cum mergeau aşa pălăvrăgind şi râzând, văzură venind înspre ei un moşneag cu barba albă şi cu chipul preacinstit, care se temeni dinaintea lui Isac şi îi sărută dreapta. Iar Isac îl cunoscu a fi unul dintre cei ce rostuiau copii şi copile pentru palatul califului. Şi chiar de şeicul acela se slujea Isac ori de câte ori dorea vreo ceată proaspătă de şcolari la şcoala lui de muzică.

Or, îndată după ce şeicul îl întâmpină astfel pe Isac, fără a-i da prin gând că soţii lui Isac ar fi emirul drept-credincioşilor şi vizirul său Giafar şi prietenii săi, îşi ceru adâncă iertăciunea că îl supără şi că îi tulbură preumblarea, şi adăugă:

— O, stăpâne al meu, de multă vreme vroiam să te văd. Ba mă şi hotărâsem să vin la tine la sarai. Da, de vreme ce Allah mă scoase astăzi în calea milei tale, am să-ţi spun numaidecit ce-mi munceşte cugetul.

Iar Isac întrebă:

— Şi despre ce este vorba, o, preacinstite? Şi cu ce aş putea să te ajut?

Iar neguţătorul de robi răspunse:

— Iacătă. Am, la ceasul de faţă, în oborul de robi, o copilă tare iscusită la cântarea din alăută, şi care nu are să zăbovească, atâta-i de bine dăruită, să ajungă a face cinste şcolii tale; întrucât fata aceea s-ar pricepe mai bine decât oricare să soarbă învăţătura ta cea minunată. Şi

cum, pe deasupra, gingăşia-i este ca o împlinire a darurilor minţii, mă gândeam că n-ai să pregeţi a-ţi repezi asupra-i o aruncătură de ochi. Şi dacă are să-ţi placă, totul are să fie bine şi frumos. De nu, am s-o vând vreunui neguţător, şi nu are să-mi mai rămână decât să-mi cer încă o dată iertăciune pentru osteneala pricinuită ţie şi acestor preacinstite feţe, prietenii tăi.

La vorbele acestea ale bătrânului neguţător de robi, Isac îl cercetă pe calif dintr-o aruncătură repede de ochi, şi răspunse:

— O, taică, ia-o aşadar înaintea noastră înspre oborul de robi şi dă-i de ştire copilei să fie gata de-a fi văzută şi auzită de noi toţi. Întrucât au să mă însoţească şi prietenii mei.

Iar şeicul răspunse că ascultă şi că se supune, şi pieri zorind pasul, în vreme ce califul şi soţii săi, călăuziţi de Isac care ştia drumul, porniră agale înspre oborul de robi.

Or, măcar că întâmplarea nu se arăta a fi nimic altceva decât o treabă de rând, ei o primiră totuşi, cu inimă voioasă, aşa cum un pescar pe malul mării primeşte norocul, oricât de neînsemnat ar fi, pe care Allah i l-a scris întru întâia aruncătură de năvod. Şi văzură, când se apropiară de oborul de robi, o clădire cu ziduri înalte şi largă, care ar fi putut să adăpostească în voie toate noroadele din pustie. Şi trecură pragul şi intrară într-o sală mare, menită vânzărilor şi cumpărărilor, şi mărginită de laviţe pe care şedeau cumpărătorii. Şi şezură şi ei pe laviţele acelea, în vreme ce bătrânul, care ajunsese înaintea lor, plecă s-o aducă pe copilă.

Iar pentru ea, se pregătise chiar în mijlocul sălii un fel de jeţ din lemn de preţ, şi acoperit cu un chilim chindisit de la Ionia, iar la picioarele lui se afla o alăută de la Damasc cu strunele de argint şi de aur.

Şi, deodată, copila cea aşteptată intră în sală, gingaşă ca o creangă când se leagănă. Şi şezu în jetul pregătit, temenindu-se dinaintea celor ce veniseră s-o vadă. Şi fu asemenea soarelui când străluceşte în slava cerului la

nămiază. Şi, măcar că mâinile-i tremurau oleacă, apucă lăuta, o sprijini pe piept cum face o soră cu frăţiorul ei, şi o sili să scoată un pestret ce vrăji minţile. Şi numaidecât după aceea pişcă pe un alt rost strunele cele supuse şi cântă stihurile acestea ale poetului:

Suspină, tu, o, *blândă dimineaţă.*
Că poate vreun suspin de-al tău cumva
Se va răzni spre ţara ce răsfaţă.
Şi dragostea şi fericirea mea!
Şi du bineţea mea înmiresmată
Spre cei cu care mi-a fost bine-odată.

Şi spune celui drag că i-am lăsat
Şi inima-mi şi gândul chezăşie
A unui dor mereu nealinat!
Şi spune-i, dimineaţă sinilie,
Că dragostea mea e cu mult mai mare
Decât orice iubire de sub soare.

Şi spune-i că mi-a săgetat de moarte
Şi inima şi ochii amândoi.
Ci dorul meu de el nu se desparte
Şi-l port în suflet ca pe un altoi
Pe care-l simt adânc în piept cum creşte,
Sfânt mugur înflorind fără nădejde.

În fiecare noapte gândul meu.
Gonind pe drumuri arse de iubire
Şi tresărindu-mi pleoapele mereu,
A dezvăţat mult trista mea privire
Să se supună somnului cel dulce.
Atunci când vine ceasul să se culce.

Când fata sfârşi de cântat stihurile acestea, califul nu se putu opri să nu strige:

— Maşallah asupra glasului tău şi asupra măiestriei

tale, o, binecuvântato! Ai strălucit, într-adevăr.

Ci, deodată, îşi aduse aminte de străvestia lui, şi nu mai rosti o vorbă, de frică să nu se dea în vileag. Iar Isac la rându-i luă cuvântul spre-a o firitisi pe fată. Da nici nu apucă el să deschidă gura bine, că fetişcana cea dulce-cântătoare se şi sculă grabnic de pe scaunul ei şi veni la el şi îi sărută mâna cuviincios, spunând:

— O, stăpâne al meu, mâinile înţepenesc dinaintea ta, iar la vederea ta limbile tac, şi limbuţia, măsurându-te cu tine, amuţeşte. Şi numai tu poţi să fii, în ceea ce mă priveşte, dezlegătorul vălului.

Şi îi spuse vorbele acestea, în vreme ce ochii îi lăcrimau.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

Văzând acestea, Isac, tare uluit şi tulburat, o întrebă:

— O, preascumpă copilă, pentru ce ţi se mohorăşte sufletul şi îţi face ochii să plângă? Şi cine eşti, o, tu cea pe care nu te cunosc?

Iar ea lăsă ochii în jos fără a răspunde, şi Isac înţelese că fata nu vroia să vorbească de faţă cu toată lumea. Şi, după ce îl întrebă din privire pe califul nedumerit, trase perdeaua care putea s-o despartă pe roabă de târgul de cumpărători, şi spuse cu dulceaţă:

— Poate că acuma ai să vrei a grăi în toată voia şi slobozenia.

Şi, de cum se văzu singură cu Isac, fata îşi săltă iaşmacul de pe faţă cu o mişcare plină de gingăşie şi se ivi tot ceea ce era ea cu adevărat, numai frumuseţe, albă ca luna plină, cu câte un cârlionţ negru pe fiecare tâmplă, cu un nas drept şi strălucitor ca şideful cel străveziu, cu o gură tăiată din carnea rodiilor coapte, şi cu o bărbie

însemnată cu o gropiţă. Şi, pe chipul cel frumos, lăsat fără de văl, se dealungeau nişte ochi mari şi negri sub arcul de două ori scris al sprâncenelor, cele care parcă stau să treacă până dincolo de tâmple.

Iar isac, după ce se uită la ea o clipă fără a rosti nimic, îi spuse apoi încă şi mai dulce:

— Vorbeşte, o, copilo, cu toată încrederea.

Ea atunci grăi cu un glas ca şoapta apei de izvor:

— Aşteptarea cea lungă şi zbuciumul din sufletul meu m-au urâţit întru totul, o, stăpâne al meu; iar lacrimile pe care le-am vărsat mi-au spălat obrajii de frăgezimea lor. Şi niciunul dintre trandafirii de altădată nu mai înfloreşte pe ei.

Iar Isac zâmbi şi zise, curmându-i vorba:

— Da de când, o, copilo, înfloresc trandafirii pe faţa lunei pline? Şi pentru ce încerci, cu vorbele acestea ale tale, să-ţi ponegreşti frumuseţea?

Ea răspunse:

— La ce-ar putea să nădăjduiască o frumuseţe care până acuma nu a ars decât numai pentru sine? O, doamne al meu, de luni în şir îmi treceau zilele în oborul acesta de robi, pe când mă străduiam la fiecare mezat să născocesc tot altă pricină ca să nu fiu vândută; întrucât îţi tot aşteptam venirea, ca să intru în şcoala ta de cântăreţi, despre care a ajuns faima până şi în câmpiile din ţara mea.

Şi, pe când fata vorbea astfel, veni neguţătorul, stăpânul ei. Şi Isac îl întrebă:

— Ce preţ vrei pe copilă? Şi, mai întâi, cum o cheamă?

Iar şeicul răspunse:

— În ceea ce priveşte numele ei, o, stăpâne al meu, noi îl spunem Tohfat Al-Kulub, Vraja Inimilor! Întrucât chiar că niciun alt nume nu i s-ar potrivi mai bine. În ceea ce priveşte preţul, trebuie să-ţi spun că a fost deseori dezbătut între mine şi muşteriii cei bogaţi care s-au înfăţişat rând pe rând, ispitiţi de ochii ei. Şi este pe puţin de zece mii de dinari. Şi sunt dator să adaug, ca să ştii, că

numai ea până acuma i-a oprit pe cumpărători să urce mai sus preţul, întrucât ori de câte ori, la rugăminţile ei, o lăsam să vadă chipul celui ce venea s-o cumpere, îmi răspundea, ştiind că nu am s-o vând fără de învoirea ei: „Acesta nu-mi place pentru cutare sau cutare pricină, iar cu cestălaltul nu am să ajung niciodată să mă îngăduiesc, din cutare sau cutare pricină!” Şi, în felul acesta, a ajuns să-i alunge de-a binelea de la ea pe toţi cumpărătorii obişnuiţi, şi să-i lehămetească pe străini. Întrucât toţi ajunseseră să ştie de la început că fata are să bage de seamă la ei vreo meteahnă grea ori vreun cusur; şi nimeni nu mai cuteza să-i înfrunte cârtelile supărătoare. Drept care, cinstea mă sileşte să nu-ţi cer, ca preţ pentru roaba aceasta copilandră, decât numai zece mii de dinari: preţ care de-abia dacă îmi scoate cheltuielile.

Iar Isac zâmbi şi zise:

— O, şeicule, mai pune încă de două ori zece mii de dinari la cei pe care îi ceri, şi poate că aşa fata va ajunge la preţul cuvenit.

Şi, după ce spuse acestea dinaintea neguţătorului uluit, adăugă:

— S-o duci chiar astăzi pe fată la mine acasă, spre a ţi se plăti preţul hotărât între noi

Şi îl lăsă, după ce îi zâmbi copilei tulburate, şi se duse la calif şi la ceilalţi care îl însoţeau pe calif. Şi îi găsi până peste poate de nerăbdători, şi le istorisi, fără a le tăinui niciun amănunt, tot ceea ce se petrecuse. Şi toţi laolaltă ieşiră din oborul de robi, spre a-şi vedea de plimbare, după toanele întâmplării.

În ceea ce o priveşte pe copila Vraja Inimilor, bătrânul şeic, stăpânul ei, se grăbi s-o ducă, pe clipă pe dată, la saraiul lui Isac, şi să-şi primească cele treizeci de mii de dinari ce-i fuseseră hotărâţi, drept preţ de cumpărare. Pe urmă plecă la rosturile lui.

Atunci copiliţele roabe din casă se strânseră în jurul ei şi o duseră la hammam unde o scăldară desfătător, şi o îmbrăcară, o pieptănară şi o împodobiră cu odăjdii de

toate felurile, cu salbe, şi cu inele şi cu lănţuguri la mâini şi la picioare, şi cu vâlnice chindisite cu zarafir, şi cu pieptar de argint. Iar dulcea gălbeneală de pe chipu-i luminos şi luciu era ca a lunii la vremea ramadanului deasupra unei grădini împărăteşti.

Când stăpânu-său Isac o văzu pe copilandra Vraja Inimilor cu înfăţişarea ei cea nouă, mai tulburată şi mai fâstâcită ca o mireasă în noaptea nunţii, se fíritisi pentru cumpărătura pe care o făcuse şi îşi zise în sineşi: „Pe Allah! după ce copila aceasta are să înveţe un şir de zile la şcoala mea, şi are să se mai desăvârşească la meşteşugul lăutei şi al cântării, şi după ce, ca urmare a mulţumirii inimii ei, are să-şi capete iarăşi pe deplin frumuseţea-i firească, are să fie o dobândă de nepreţuit pentru haremul califului; întrucât chiar că fetişcana aceasta nu e o urmaşă de a lui Adam, ci-i chiar o hurie de viţă aleasă.

Şi dete poruncă să i se pună fetei la îndemână tot ce-i era de trebuinţă pentru învăţarea pravilelor cântării, şi stărui să nu precupeţească nimic pentru ca şederea ei în saraiul cântecului să-i fie plăcută din toate privinţele. Şi-aşa se făcu. Şi, în felul acesta, totul ajunse a-i fi lesne copilei pe calea desăvârşirii meşteşugului şi a frumuseţii.

Or, într-o bună zi, pe când toate soaţele ei, copilele cu lăute şi cu ţimbale, se împrăştiaseră prin grădinile ce erau puse la cheremul lor, şi pe când saraiul cântecului era gol-goluţ de tinerele lui lune, copila Vraja Inimilor se sculă de pe divanul pe care se odihnea şi intră singură în sala de învăţătură. Şi se aşeză în scaunul ei, şi îşi puse lăuta pe piept, cum îşi pune o lebădă capul sub aripă. Şi toată frumuseţea ei întreagă i se întorsese, pe când până nu demult fusese galbenă şi stinsă. La fel cum într-un strat de flori, spre sfârşitul primăverii, bujorul ia locul zarcanadelei cea cu obrajii topiţi de moartea iernii. Şi-aşa că, în felul acesta, copila era o ispită pentru ochi, o vrajă pentru inimi şi un cântec de bucurie înălţat către Acela carele a zămislit-o.

Şi, singură-singurică, îşi făcu alăuta să sune, scoţând din inima lemnului un şir de pestrefuri care ar fi îmbătat până şi făptura cea mai împietrită. Pe urmă, luă de la capăt maneaua cea dintâi, cu o iscusinţă ce întrecea toate trilurile şi toate ciripiturile păsărilor cântăreţe. Întrucât chiar că în fiecare deget de-al ei se afla tăinuită câte o minune.

Şi de bună seamă că nimănuia nu avea cum să-i dea prin gând, în saraiul lui Isac, cum că meşterul însuşi îşi găsise în fata aceea un meşter pe măsura lui, de nu cumva fata era chiar mai presus. Întrucât din ziua când, în oborul de robi, tulburarea făcuse să tremure şi mâinile şi glasul minunatei copile, ea nu mai avusese prilejul să cânte nici din lăută, nici din gură, dinaintea nimănuia, nefăcând altceva, ca şi soaţele sale, decât să asculte învăţăturile lui Isac, şi pe urmă să cânte, da nu singură, ci numai împreună cu toate ucenicele.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi opta noapte

Urmă:

Aşa încât, atunci când făcu lemnul cel răsunător al lăutei să spună toate glasurile păsăretului ce încununaseră copacul din care lăstărise odinioară, copila îşi dete capul pe spate şi lăsă să i se reverse de pe buze, cântând, stihurile acestea ale poetului:

Când sufletul e ars de dor
Spre cel la care visu-l poartă,
Nimic nu-i poate fi opor,
Nici măcar nendurata soartă.

O, tu, cel care mi-ai zdrobit
De-a pururi inima şi gândul,

Hai, ia-mi şi viaţa-ntr-un sfârşit,
Şi stăpâneşte-le de-a rândul,

De vreme ce niciun alt chin,
Ci numai chinul lipsei tale
Mă poate frânge pe deplin
Şi mă ucide-acum de jale.

Râzând, mi-ai spus: „Doar eu aş şti
Să-ţi vindec răul ce te arde,
Când niciun vraci n-ar izbuti
Să te mai mântuie de moarte,

Şi numai o privire-a mea
Ar fi de-ajuns s-aducă leacul!
Şi inima ţi-aş vindeca,
Şi sufletu-ţi din piept, săracul!”

Cât ai să-ţi râzi, o, crud călău,
De rana care mă ucide?
Drept ţintă pentru ochiul tău
Şi pentru lăncile-i cumplite,

Pe nimeni n-a mai scris Allah
Pe-ntreg pământu-acesta mare,
Decât pe mine să-ţi fiu, ah,
Batjocură şi desfătare!

Or, în vreme ce fata cânta, Isac, care toată dimineaţa fusese plecat la calif, se întorsese fără să le fi dat de veste slugilor despre venirea lui. Şi, de cum ajunse în odaia de la intrare a casei, auzi glasul ce cânta, vrăjit şi dulce ca adierea dintâi a dimineţii când dă bineţe palmierilor şi mai întăritor pentru sufletul care îl asculta decât uleiul de migdale pentru trupul luptătorului.

Şi Isac rămase atâta de tulburat de mlădierile acelui glas amorţit de sunetele de alăută, şi care nu putea să

fie, fără nicio îndoială, un glas dintre glasurile de pe pământ, ci vreo revărsare căzută din cântările raiului, nu se putu opri să scoată un strigăt mare, de înfiorare şi de minunare totodată. Iar tânăra cântăreaţă Tohfa auzi strigătul şi dete fuga, ţinând încă alăuta în braţe. Şi îl găsi, sprijinit de peretele odăii de la intrare, cu o mână la inimă, pe stăpânul ei Isac, atâta de îngălbenit la chip şi atâta de tulburat încât fata îşi aruncă alăuta şi se repezi la el, plină de spaimă, strigând:

— Asupra-ţi fie milele Celui preaînalt, o stăpâne al meu, şi uşureze-te de tot răul! Deie el să nu ai vreo boală ori supărare!

Iar Isac, venindu-şi în fire, întrebă cu glas stins:

— Oare tu cântai în sala goală, o, Tohfa?

Iar copila se tulbură şi se îmbujoră şi nu ştiu ce răspuns să dea la o întrebare a cărei pricină nu o ştia. Ci, întrucât Isac stăruia, se temu să nu-l supere tăcând mai departe, şi răspunse:

— Vai, o, stăpâne al meu, era slujnica ta Tohfa!

Iar Isac, auzind răspunsul, lăsă capu-n jos şi îşi spuse: „Iacătă ziua prăbuşirii! O, Isac, suflet îngâmfat, care te credeai cel dintâi din veacul tău la glas şi la cântare, nu mai eşti, faţă de fiica aceasta a cerului, decât un rob văduvit de orice har!”

Şi, tulburat până peste poate, luă mâna copilei şi şi-o duse la buze cu mare cinstire, apoi la frunte. Iar Tohfa se simţi gata să leşine; ci tot mai avu puterea de a-şi trage mâna repede, strigând:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi, o, stăpâne al meu! De când oare stăpânul sărută mâna roabei?

Ci el răspunse, cu toată umilinţa:

— Taci, o, Vrajă a Inimilor, o, tu, cea mai presus dintre toate făpturile, taci! Isac şi-a găsit stăpânul, el care până acuma socotea că nu-şi are seamăn pe lume. Întrucât, pe Prorocul! – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – mă jur că până acuma am crezut că nu am seamăn pe lume, şi mă jur că acuma meşteşugul meu, pe lângă al tău, nu mai

este decât ca o drahmă pe lângă un dinar. O, Tohfa, tu eşti chiar desăvârşirea! Şi, pe clipă pe dată, vreau să te duc la emirul drept-credincioşilor, califul Harun Al-Raşid. Şi-atunci când privirea lui va scânteia asupra ta, ai să ajungi o domniţă între femei, întocmai precum şi eşti o regină între făpturile lui Dumnezeu. Şi-aşa, au să-ţi fie încununate măiestria şi frumuseţea. Drept care, slăvire şi proslăvire ţie, o, stăpână a mea, Vrajă a Inimilor! Şi deie Allah numai ca, atunci când ursita-ţi prea-minunată te va aşeza la locul de cinste în saraiul emirului drept-credincioşilor, să nu-l izgoneşti departe de amintirea ta pe robul tău Isac cel zdrobit!

Iar Tohfa, cu ochii scăldaţi în lacrimi, răspunse:

— O, stăpâne al meu, cum să te uit pe tine care eşti începutul norocului meu întreg şi însăşi temelia inimii mele?

Iar Isac o luă de mână şi o puse să-i jure pe Cartea cea Sfântă că nu are să-l uite. Şi adăugă:

— Da, hotărât! ursita ta este o ursită minunată, iar pe fruntea ta văd pecetluită bucuria emirului drept-credincioşilor. Încât îngăduie-mi să te rog să cânţi dinaintea califului ceea ce cântai adineaoare numai pentru tine, pe când eu te ascultam de dincolo de uşă şi mă socoteam din rândul celor miluiţi de raiul lui Allah.

Şi, dobândind făgăduiala copilei, îi mai spuse:

— O, Vrajă a Inimilor, ai putea tu acuma să-mi spui, facându-mi hatârul cel din urmă, prin ce şir de întâmplări ciudate a putut o regină să ajungă a fi amestecată în rândul robilor ce se vând şi se cumpără, câtă vreme ar fi cu neputinţă să i se plătească preţul, nici de i s-ar grămădi dinainte toate comorile din zăcămintele cele tainice şi toate bogăţiile de sub pământ şi din apa mărilor pe care Allah prea-înaltul le-a îngropat în inima pietrelor?

Iar Tohfa, la vorbele acestea, zâmbi şi spuse:

— O, stăpâne al meu, povestea roabei tale Tohfa este o poveste ciudată; iar întâmplările prin care a trecut sunt uluitoare; încât, de-ar fi scrise cu acele pe colţul

dinlăuntrul ochiului, ar sluji de învăţătură celui ce le-ar citi cu luare-aminte. Şi, într-una din zilele ce vin, de-o vrea Allah, am să-ţi istorisesc povestea aceasta, care-i povestea vieţii mele şi a venirii mele la Bagdad. Ci astăzi este de ajuns să afli că am fost pradă de război, la un maghrebin, şi am trăit printre maghrebini.

Şi adăugă:

— Stau la poruncile tale, gata să te urmez la emirul drept-credincioşilor!

Iar Isac, care avea o fire chibzuită şi blândă, se feri să stăruie a afla mai mult şi, ridicându-se, bătu din palme şi le porunci roabelor care alergaseră la chemarea lui să pregătească hainele de ieşire pentru stăpâna lor Tohfa. Şi numaidecât roabele deschiseseră lăzile cele mari cu ţoale, şi scoaseră de acolo un şir întreg de rochii, minunat învrâstate, făcute din mătase de Nishabur, înmiresmate cu balsamuri uşoare, şi dulci la pipăit şi la vedere. Şi, tot aşa, scoaseră de prin sipeturile cu giuvaieruri un dichis întreg de odoare plăcute de privit. Şi o îmbrăcară pe copilandră, stăpâna lor, cu şapte rochii puse una peste alta, de culori felurite, şi o împodobiră cu nestemate, şi o făcură asemeni unei prea frumoase idoliţe chinezeşti.

Iar când toată găteala se sfârşi, veniră de se rânduiră lângă ea şi o sprijiniră şi din dreapta şi din stânga, pe când alte fete avură grijă să poarte pe mâinile lor poalele cu ciucuri ale fustelor. Şi ieşiră cu ea de la şcoala de muzică, iar Isac mergea înainte-le, deschizând drumul şi avându-l alături pe un băetan harap ce ducea lăuta vrăjită.

Şi alaiul ajunse la palatul califului şi intră în sala de aşteptare. Iar Isac se grăbi a se duce să se înfăţişeze dintr-untâi singur dinaintea califului, şi grăi, după temenelile cuvenite:

— Iacătă, o, emire al drept-crendicioşilor, aduc astăzi dinaintea ta o copilă fără de asemuire nici printre cele mai frumoase, un dar ales, o minune a aceluia carele a zămislit-o, o venită din rai, dăscăliţa şi ucenica mea,

cântăreaţa cea minunată Tohfa, Vraja Inimilor!

Iar Al-Raşid zâmbi a râde şi zise:

— Şi unde-i vraja aceea, o, Isac? N-o fi cumva copilandra pe care am întrezărit-o într-o zi la oborul de robi, atunci când era de nevăzut şi sta sub izar, ferită de ochii cumpărătorului?

Iar Isac răspunse:

— Chiar ea, o, doamne al meu! Şi, pe Allah! este mai reavănă decât dimineaţa cea reavănă, şi mai dulce pentru urechi decât şopotul izvorului printre pietre!

Şi Al-Raşid răspunse:

— Atunci, o, Isac, nu mai zăbovi să pofteşti aici dimineaţa, şi pe aceea care este mai reavănă decât dimineaţa. Şi nu ne lipsi mai mult de cântecul izvorului şi de aceea care este mai dulce decât cântecul izvorului. Întrucât, într-adevăr, niciodată nu se cade ca dimineaţa să fie tăinuită, şi nici apa să înceteze a cânta.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi noua noapte

Urmă:

Şi Isac ieşi s-o aducă pe Tohfa, în vreme ce califul se minuna în sufletul său că îl vedea pentru întâia oară şi cu atâta tărie lăudând o cântăreaţă. Şi îi spuse lui Giafar:

— Au nu-i de mirare, o, vizirule, că Isac vorbeşte cu atâta lăudare pe seama altcuiva în afară de el? Iacătă ce mă minunează până peste marginile minunării.

Şi adăugă:

— Da avem să vedem numaidecât cum va treaba.

Şi, peste câteva clipite, urmându-l pe Isac, care o ţinea de mână, intră fetişcana. Şi ochiul emirului scăpără asupra ei. Şi sufletul lui rămase tulburat de gingăşia ei; şi ochii lui rămaseră fermecaţi de umbletul ei vrăjit, ca o fluturare de văluri de mătasă. Şi, pe când el o sorbea din

ochi, fata veni şi se temeni dinaintea lui, şi îşi dete la o parte iaşmacul de pe faţă. Şi rămase ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei, neprihănită, strălucitoare, albă şi senină. Şi, măcar că era tulburată de faptul că se afla dinaintea emirului drept-credincioşilor, nu îşi uită de nimic din câte cereau buna purtare, politesfia şi cuviinţa; şi, cu glasul ei fără de asemuire, se ploconi dinaintea califului şi rosti:

— Salamalleikum asupra ta, o, urmaş al celui mai ales dintre fiii oamenilor, o, vlăstar binecuvântat din viţa domnului nostru Mahomed – asupra-i fie rugăciunea, pacea şi milele cele sfinte! – cămin şi adăpost al celor ce umblă pe calea cea dreaptă, judecător fără de greşeală peste cele trei lumi. Primeşte salamalekul celei mai supuse şi mai neînsemnate dintre roabele tale.

Iar Al-Raşid, auzind vorbele acestea, spuse cu un glas atâta de desfătător, se însenină şi se îmbujoră şi strigă:

— Maşallah, o, tipar al desăvârşirii!

Şi se uită la ea cu şi mai mare luare-aminte, şi sta să se topească de plăcere. Iar Giafar şi Massrur şedeau şi ei la fel, gata să-şi dea duhul de bucurie. Pe urmă, Al-Raşid se sculă din jeţul lui domnesc şi coborî la fată, şi se duse lângă ea şi, cu multă dulceaţă, îi trase peste faţă iaşmăcuţul de mătasă: ceea ce vroia să însemne că de-aci înainte fata ţinea de haremul lui, şi că de aci înainte era primită în taina hărăzită soţiilor drept-credincioşilor.

După care, o pofti să şadă jos şi îi spuse:

— O, Vrajă a Inimilor, tu chiar că eşti un dar ales. Da n-ai putea oare, odată cu venirea ta care ne luminează casa, să faci să intre şi cântecul în palat? Iacătă că auzul nostru este în slujba ta, ca şi vederea noastră!

Iar Tohfa luă alăuta din mâinile hărăpuţului rob, şi şezu jos la piciorul scaunului califului, spre a începe numaidecât un pestref în stare să topească şi urechea cea mai nesimţitoare. Şi minunea din degetele ei era o răzvedire mai tulburătoare decât cea din guşa păsărilor. Pe urmă, între răsuflările tăiate ale celor din jur, îşi lăsă

buzele să cânte stihurile acestea ale poetului:

Când dincolo de marginile zării
Copila lună iese din crivat
Şi-l întrevede-n umbra înserării
Pe regele în purpură-mbrăcat,

Se ruşinează toată să se ştie
Cu chipul gol sub lungile-i priviri,
Şi-şi trage peste faţa şofrănie
Iaşmacul alb al norilor subţiri.

Pe urmă-aşteaptă până ce se-afundă
Emirul strălucit departe-n zări,
Apoi şi ea, pe boltă sus, rotundă,
Dă pas prealiniştitei ei plimbări.

Şi dacă ea, regina, nu e-n stare
Să-nfrunte ochiul regelui avan,
Cum să-l înfrunte-o fată oarecare
Pe mult strălucitorul ei sultan?

Şi Al-Rasid se uită la fată cu dragoste, cu poftă şi cu dulceaţă, şi fu atâta de vrăjit de harurile ei fireşti, de frumuseţea glasului ei, şi de măestria danţului şi a cântecului ei, încât coborî din scaunul împărătesc şi se duse să şadă pe chilim lângă ea, şi îi zise:

— O, Tohfa! pe Allah! tu, într-adevăr, eşti un dar ales,

Pe urmă se întoarse înspre Isac şi îi zise:

— Chiar că, o, Isac, nu ai fost îndestul de drept în judecata ta despre minunăţia aceasta, cu toate câte ne-ai spus în privinţa ei Întrucât nu mă sfiesc să adaug că te întrece până şi pe tine, fără de tăgadă. Şi-a fost scris ca nimănuia să nu-i fie dat a-i face dreptate, afară de calif!

Iar Giafar strigă:

— Pe viaţa capului tău, o, doamne al meu, adevăr spui! Copila aceasta este o răpitoare de minţi!

Iar Isac spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, eu chiar că nu am nimica împotriva judecăţii tale, mai ales că, atunci când am auzit-o întâia oară, am simţit tare limpede, numaidecât, că toată măestria mea şi tot ceea ce mi-a menit Allah ca har nu mai erau nimic în chiar ochii mei. Şi mi-am grăit: „O, Isac, ziua de astăzi este pentru tine ziua prăbuşirii!”

Iar califul grăi:

— Atunci e bine!

Pe urmă o rugă pe Tohfa să mai cânte o dată cântecul acela. Şi, după ce o ascultă încă o dată, iarăşi se minună şi se înfioră de plăcere. Şi îi spuse lui Isac:

— Pe volniciile strămoşilor mei! mi-au adus un dar care preţuieşte cât împărăţia lumii.

Pe urmă, nemaiputând de bucurie, da nevroind să se arate prea aprins, de faţă cu tovarăşii săi, califul se sculă şi îi spuse lui Massrur hadâmbul:

— O, Massrur, ridică-te şi du-o pe stăpâna ta Tohfa la iatacul de cinste din harem. Şi ai grijă să nu-i lipsească nimic.

Şi hadâmbul spătar ieşi cu Tohfa. Iar califul, cu ochii umezi, se uita după ea cum se depărta cu mersul ei de gazelă, cu podoabele şi rochiile ei dungate. Şi îi spuse lui Isac:

— E îmbrăcată minunat. De unde are hainele acestea cum n-am mai văzut altele asemenea în saraiul meu?

Şi Isac spuse:

— Le are de la robul tău, ca urmare a dărniciilor tale asupra capului meu, o, doamne al meu. Toate sunt un dar pe care l-a căpătat de la tine, prin mijlocirea mea. De altminteri, pe viaţa ta! toate darurile din lume nu mai sunt nimic pe lângă frumuseţea ei.

Iar califul, care niciodată nu se dovedea lipsit de filotimie, se întoarse înspre Giafar şi îi zise:

— O, Giafar, să-i numeri pe dată credinciosului nostru Isac cinci mii de dinari din visterie; şi să-i dai zece rânduri

de rochii din dulapurile împărăteşti.

Pe urmă, cu faţa înseninată şi cu gândurile scuturate de toată grija, porni înspre iatacul cel tainic unde Tohfa fusese dusă de spătar. Şi intră la fată, rostind:

— Pacea fie cu tine, o, Vrajă a Inimilor!

Şi se duse lângă ea, şi o luă în braţe, acolo, în umbra perdelei de taină. Şi o găsi fecioară neprihănită, curată ca un mărgăritar de sub apele mării, cules proaspăt. Şi se bucură de ea.

Şi, din ziua aceea, Tohfa dobândi un cin tare înalt în inima lui, de nu mai putea califul să-i îndure lipsa nici măcar o clipă. Ba, până la urmă, ajunse să pună în mâinile ei cheile de la toate treburile împărăţiei. Întrucât găsise în ea o femeie plină de înţelepciune. Şi Tohfa, ca tain rânduit pentru ea, avea două sute de mii de dinari pe lună, şi cincizeci de fete roabe în slujba ei zi şi noapte. Şi cu darurile şi cu lucrurile de preţ ce le căpăta, ar fi putut să cumpere toate ţările Irakului şi toate pământurile de la Nil.

Şi dragostea de această copilă se împlântă atâta de tare în inima califului încât Al-Raşid nu vroi să se încreadă în nimenea pentru straja ei. Iar când ieşea de la ea, ţinea el însuşi cheia de la iatacul de taină. Ba chiar, într-o zi, pe când copila cânta dinaintea lui, fu cuprins de o revărsare de patimă atâta de mare încât dete să-i sărute mâna. Ci ea se trase îndărăt dintr-o zvâcnitură şi, în tresărirea aceea repezită, îşi sparse lăuta. Şi începu să plângă. Şi atunci Al-Raşid, tulburat peste măsură, îi şterse lacrimile şi, cu un glas tremurând, o întrebă pentru ce plânge, şi strigă:

— Deie Allah, o, Tohfa, ca niciodată să nu cadă vreo lacrimă nici măcar dintr-un ochi de-al tău!

Iar Tohfa zise:

— Ce sunt eu, o, doamne al meu, de vrei să-mi săruţi mâna? Au vrei cumva ca Allah şi Profetul său – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – să mă pedepsească pentru aceasta şi să-mi spulbere fericirea? Întrucât nimenea de

pe lume nu a ajuns la o asemenea cinstire!

Iar Al-Raşid fu mulţumit de răspunsul ei şi îi spuse:

— Acuma, când ştii, o, Tohfa, locul adevărat pe care te-ai ridicat în cugetul meu, nu am să mai încerc faptul care te-a tulburat. Înseninează-ţi aşadar ochii, şi să ştii bine că numai tu îmi eşti scumpă şi că am să mor de dragul tău.

Şi Tohfa căzu la picioarele lui şi îi cuprinse genunchii cu mâinile. Iar califul o ridică şi o luă în braţe, şi îi zise:

— Numai tu eşti regina mea. Şi eşti mai presus chiar decât fiica moşului meu, Sett Zobeida.

Or, într-o zi, Al-Raşid plecase la vânătoare, iar Tohfa se afla singură în iatacurile ei, stând sub un sfeşnic de aur ce-o lumina cu lumânările lui îmbălsămate. Şi citea dintr-o carte. Şi deodată un măr înmiresmat căzu pe genunchii ei. Şi ridică fruntea şi văzu, afară, cine aruncase mărul. Şi era Sett Zobeida. Şi Tohfa, cât putu de iute, se ridică şi, după salamalecurile cuviincioase spuse:

— O, stăpână a mea, iertăciune! Pe Allah! de-aş fi fost slobodă pe dorurile mele, aş fi venit în fiecare zi ca să te rog să primeşti slujbele mele de roabă! Să nu ne lipsească niciodată Allah de paşii tăi!

Iar Sett Zobeida intră la cadână şi şezu jos lângă ea. Iar chipu-i era mâhnit şi îngândurat. Şi grăi:

— O, Tohfa, ştiu că ai o inimă mare, aşa că vorbele tale nu mă minunează. Întrucât la tine mărinimia este un har firesc. Or eu, pe viaţa emirului drept-credincioşilor! nu prea am năravul să ies din iatacurile mele şi să mă duc în musafirlâc pe la soţiile şi pe la cadânele califului, vărul şi soţul meu. Ci astăzi am venit spre a-ţi zugrăvi starea stânjenitoare în care m-a lăsat de când ai intrat tu în sarai. Află, aşadar, că sunt dată cu totul uitării, şi sunt coborâtă la treapta de cadână de rând. Întrucât emirul drept-credincioşilor nici nu mai dă pe la mine şi nici nu mai întreabă nimic despre mine.

Şi începu să plângă. Iar Tohfa plânse laolaltă cu ea de să-şi dea sufletul. Şi Zobeida îi spuse:

— Aşa că am venit să-ţi cer un năzar, şi anume să faci

în aşa fel încât Al-Raşid să-mi hărăzească şi mie o noapte pe lună, numai atât, ca să nu fiu coborâtă chiar pe treptele roabelor.

Iar Tohfa sărută mâna sultanei şi îi spuse:

— O, cunună de pe capul meu, o, stăpână a noastră, doresc din tot sufletul ca emirul drept-credincioşilor să-şi petreacă luna întreagă şi nu numai o noapte cu tine, încât să ţi se însenineze sufletul, iar eu să-mi dobândesc iertarea, eu care, cu venirea mea, sunt pricina mâhnirii tale. Şi deie Allah ca într-o zi să nu mai fiu decât o roabă în mâinile tale de regină şi de stăpână!

Or, estimp, Al-Raşid se întoarse de la vânătoare şi se duse drept la iatacul cadânei sale dragi. Iar Sett Zobeida, zărindu-l de departe, dete zor să fugă, după ce Tohfa îi făgăduise sprijinul ei. Iar Al-Raşid intră, şi şezu jos zâmbind, şi o pofti pe Tohfa să stea pe genunchii lui. Pe urmă mâncară şi băură amândoi, şi se dezbrăcară. Şi numai atunci Tohfa îi vorbi despre Sett Zobeida, şi îl rugă să-i împlinească dorul inimii şi să se ducă la ea în noaptea aceea. Iar el zâmbi şi zise:

— De vreme ce este atâta de zornic să mă duc la Sett Zobeida, s-ar fi căzut, o, Tohfa, să-mi fi spus până a nu fi apucat să ne dezbrăcăm.

Ci ea răspunse:

— Am făcut aşa, spre a da dreptate poetului care a spus:

Femeia care cere, să nu şadă
Ascunsă sub iaşmac şi sub izar!
Mai bine e să fie goală toată,
Spre-a dobândi mai repede-un nazar

Iar Al-Raşid, când auzi răspunsul, fu mulţumit şi o strânse pe Tohfa la piept. După care o lăsă, spre a face aşa cum îi ceruse ea în privinţa mândrei Sett Zobeida. Şi închise cu cheia uşa de la iatacul copilandrei, şi plecă. Şi-atâta cu el.

Ci în ce o priveşte pe Tohfa, ceea ce i se întâmplă din clipita aceea este atâta de ciudat şi de uluitor încât se cade a fi povestit cu domolul.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizecea noapte

Urmă:

După ce Tohfa rămase singură în iatacul ei, îşi luă iarăşi cartea şi îşi urmă citirea mai departe. Pe urmă, simţindu-se oleacă obosită, îşi luă lăuta şi începu să cânte numai pentru ea. Şi cânta atâta de frumos încât lucrurile cele neînsufleţite din iatac începură să dănţuiască de plăcere.

Şi deodată simţi lăuntric că ceva neobişnuit se petrece în odaia ei, luminată atunci de strălucirea lumânărilor. Şi se întoarse şi văzu în mijlocul odăii un om bătrân care dănţuia în tăcere. Ţinea ochii lăsaţi în jos, avea o înfăţişare falnică, iar călcătura îi era domnească. Şi dănţuia un danţ cucernic, cum nicio făptură omenească nu ar putea să dănţuiască vreodată.

Iar Tohfa se simţi îngheţată de spaimă. Căci ferestrele şi uşile erau închise, iar ieşirile erau păzite straşnic de hadâmbi. Şi ea nu îşi aducea aminte să fi văzut cumva vreodată la sarai chipul bătrânului aceluia ciudat. Încât grăbi să-şi rostească lăuntric rugăciunea de izbăvire de cel necurat: „Mă adăpostesc întru Allah preaînaltul împotriva Celui bătut cu pietre!” Şi îşi zise: „Hotărât! n-am să mă arăt că am băgat de seamă făptura aceasta străină care se află aici. Mai degrabă am să cânt mai departe, şi întâmple-se ce-o vrea Allah!”. Şi, fără a se opri din cântat, avu tăria de a urma să cânte cântecul început; ci degetele îi tremurau pe lăută.

Şi, iacătă că, peste un ceas de vreme, şeicul cel jucăreţ se opri din danţ, veni lângă Tohfa şi sărută pământul dinaintea ei, grăind:

— Ai strălucit, o, tu, cea mai slăvită din Răsărit şi din Apus! Fie ca lumea să nu rămâie vreodată lipsită de icoana ta şi de desăvârşirile tale! O, Tohfa, o, Vrajă a Inimilor, au nu mă cunoşti?

Şi ea strigă:

— Nu, pe Allah! nu te cunosc! Da socot că trebuie să fii vreun ginn de pe tărâmurile Ginnistanului – alungat fie Cel-viclean!

Iar el răspunse, zâmbind a râde:

— Adevăr grăieşti, o, Tohfa! Sunt căpetenia tuturor neamurilor din Ginnistan, sunt Eblis!

Iar Tohfa strigă:

— Numele lui Allah fie cu mine şi împrejurul meu! Mă adăpostesc întru Allah!

Ci Eblis îi luă mâna, i-o sărută şi şi-o duse la buze şi la frunte, şi grăi:

— Să nu-ţi fie frică de nimic, o, Tohfa, întrucât de mult te afli sub ocrotirea mea şi eşti mult iubita tinerei regine a ginnilor, care ca frumuseţe printre fiicele ginnilor, este, ceea ce eşti tu printre fiicele lui Adam. Află, dar, că de tare multă vreme vin cu ea în ospeţie la tine, în fiecare noapte, fără ca tu să ne vezi, şi te privim fără ca tu să ştii. Întrucât preafrumoasa noastră regină Kamariya este îndrăgostită de tine până la pierderea minţilor şi nu se jură decât pe numele şi pe ochii tăi. Iar atunci când vine aici şi te priveşte, în vreme ce dormi, se topeşte de dor şi moare după frumuseţea ta. Iar curgerea vremii nu mai este pentru ea decât lungoare, afară de vremea nopţii, când vine la tine şi când se bucură de vederea ta fără ca tu s-o vezi. Aşa că vin la tine ca sol, spre a-ţi istorisi chinurile ei şi lungoarea în care zace departe de tine, şi să-ţi spun din partea ei şi din partea mea că, dacă binevoieşti, te duc în Ginnistan, unde vei fi ridicată la cinul cel mai de sus printre regii ginnilor. Şi vei domni peste inimile noastre, precum domneşti aici peste inimile fiilor oamenilor. Or, astăzi împrejurările se potrivesc de minune pentru venirea ta. Întrucât sărbătorim nunta fetei

mele şi tăierea-împrejur a fiului meu. Şi petrecerea ar fi luminată de prezenţa ta, iar ginnii ar fi fericiţi de venirea ta, şi te-ar primi toţi ca regină a lor. Şi ai şedea printre noi atâta cât ai dori. Şi de nu ţi-o plăcea în Ginnistan, şi de nu ţi-o fi pe voie traiul nostru, care este un trai de zaiafete necurmate, fac jurământ că, fără de stăruinţe ori anevoinţe, ăm să te aduc aici de unde te iau.

Şi, auzind spusele acestea ale lui Eblis – afurisit să fie el! – înfricoşata de Tohfa nu cuteză a nu-i primi poftirea, de teama vreunor încurcături drăceşti. Şi răspunse că „da”, cu un semn din cap. Şi numaidecât Eblis luă într-o mână lăuta pe care i-o încredinţă Tohfa, iar pe Tohfa o luă de cealaltă mână, rostind: „Bismillah!” Şi, ducând-o astfel, deschise uşile, fără a se sluji de vreo cheie, şi merse cu ea până ce ajunseră la intrarea de la umblători.

Or, umblătorile, iar adesea fântânile şi havuzurile, sunt locurile de care se slujesc ginnii de sub pământ şi efriţii spre a veni la faţa pământului. Şi, din pricina aceasta, niciun om nu intră la umblători fără a rosti rugăciunea de alungare a duhurilor rele şi fără a se adăposti cu gândul întru Allah. Şi, întocmai precum ies prin umblători, ginii se şi întorc la ei acasă tot pe acolo. Şi nu se ştie vreo abatere de la pravila aceasta şi niciun fel de coteală de la acest obicei.

Încit atunci când speriata de Tohfa se văzu dinaintea umblătorilor cu şeicul Eblis, îşi pierdu firea. Ci Eblis începu să spună şotii spre ai schimba gândurile, şi coborî cu ea în sânul pământului. Şi, după ce trecură fără de necazuri pârleazul acela anevoios, ajunseră la o trecere de sub pământ, săpată ca o boltă. Şi, după ce trecură prin bolta aceea, ajunseră deodată afară, sub cer. Şi, la ieşirea de sub pământ, un cal înşeuat îi aştepta, fără de vreun paznic ori de vreun grăjdar. Iar şeicul Eblis îi spuse preafrumoasei Tohfa:

— Bismillah, o, stăpână a mea!

Şi, ţinând scările şeii, o ajută să se suie pe cal, în şaua cea largă. Şi Tohfa se aşeză pe cât putu mai bine, iar

calul numaidecât se undui ca un val sub ea, şi pe dată întinse nişte aripi urieşeşti în noapte. Şi se înălţă în văzduhuri, în vreme ce şeicul Eblis zbura, cu putinţele lui, alături de ea. Şi, din toate astea, Tohfa se înfricoşa atâta încât leşină, prăbuşită în şa.

Iar când, mulţumită vântului reavăn, Tohfa îşi veni în simţiri din leşinul ei, se văzu într-o pajişte largă, atâta de plină de flori şi de prospeţime încât ai fi zis că vezi o rochie uşoară zugrăvită în culori vrăjite. Iar în mijlocul acelei pajişti strălucea un palat, cu turnuri înalte în văzduh, şi mărginit de o sută şi optzeci de porţi de aramă roşie. Iar în pragul porţii celei mari se aflau căpeteniile ginnilor, îmbrăcaţi în haine strălucite.

Iar când căpeteniile acelea îl văzură pe şeicul Eblis, strigară:

— Iacătă că vine Sett Tohfa!

Şi, de îndată ce calul poposi dinaintea porţii, se înghesuiră cu toţii împrejurul ei, o ajutară să descalece şi o poftiră în palat, sărutându-i mâinile. Şi, înlăuntrul palatului, Tohfa văzu o sală mare, alcătuită din patru săli ce se legau între ele, cu pereţii de aur şi cu pilaştrii de argint, o sală ce-ar face să crească păr pe limba care s-ar încerca s-o zugrăvească. Iar în fund de tot se vedea un jelţ împărătesc de aur roşu împodobit cu mărgăritare de mare. Şi fu poftită să şadă, cu mare falǎ, pe jelţul acela. Iar căpeteniile ginnilor veniră şi se rânduiră pe treptele jelţului împărătesc, împrejurul ei şi la picioarele ei. Iar în ceea ce priveşte înfăţişarea lor, erau asemenea cu fiii de Adam, afară de doi dintre ei, care aveau nişte chipuri înfricoşătoare. Întrucât aceia doi nu aveau, fiecare, decât numai câte un ochi în mijlocul feţei, croit în lung, şi nişte dinţi ieşiţi înainte precum colţii porcilor mistreţi.

Iar când fiecare îşi luă locul cuvenit cinului său, şi când toată lumea se potoli, se ivi o regină tânără, gingaşă şi frumoasă, cu un obraz atâta de strălucitor încât lumina sala împrejurul ei. Şi alte trei copile ca zânele veneau după ea, legănându-se care mai de care. Şi, când

ajunseră dinaintea scaunului împărătesc al preafrumoasei Tohfa, i se închinară cu un salamalec gingaş. Iar regina cea tânără, care mergea în frunte, păşi pe treptele jelţului, în vreme ce Tohfa cobora. Iar când ajunse piept în piept cu Tohfa, regina o sărută îndelung pe obraji şi pe buze.

Or, regina aceea era chiar regina ginnilor, domniţa Kamariya, cea îndrăgostită de Tohfa. Iar celelalte trei erau surorile sale; iar pe una o chema Gamra, pe cea de a doua Şarara, şi pe cea de a treia Wakhima.

Iar Kamariya era atâta de fericită de-a o vedea pe Tohfa încât nu se putu opri să se scoale iarăşi de pe jelţul ei spre a veni s-o mai sărute o dată, şi s-o strângă la piept, mângâind-o pe obraji.

Şi, văzând acestea, şeicul Eblis începu să râdă şi strigă:

— O, ce îmbrăţişare frumoasă! Fiţi drăguţe şi luaţi-mă între voi!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi una noapte

Urmă:

Şi un râs mare cutremură ceata ginnilor. Şi Tohfa râse şi ea. Iar preafrumoasa Kamariya îi zise:

— O, sora mea, te-am îndrăgit, iar inimile sunt atâta de adânci încât nu-şi pot avea ca mărturie decât sufletele. Iar sufletul meu mărturiseşte că te-a îndrăgit încă de dinainte de-a te fi văzut.

Şi Tohfa, nevroind să pară cumva prost crescută, răspunse:

— Pe Allah! şi tu îmi eşti dragă, ya Setti Kamariya. Şi am ajuns roaba ta, de cum te-am văzut.

Şi Kamariya îi mulţumi, şi o sărută iar, şi i le înfăţişă pe cele trei surori ale sale, grăind:

— Sunt măritate cu căpeteniile noastre.

Iar Tohfa se temeni cum se cuvine dinaintea fiecăreia. Iar ele veniră, la rândul lor, şi se temeniră dinaintea ei.

După care, robii ginnilor intrară în sală aducând tablaua cu bucate, şi aşternură masă. Iar regina Kamariya o pofti pe Tohfa să vină să stea cu ea şi cu surorile ei, împrejurul tablalei, în mijlocul căreia erau încrustate stihurile acestea:

Făcută sunt să port tot felul de bucate;
Cu bucurie vă aduc de toate;
Aşa încât mâncaţi pe săturate.
Fac semne înspre mine frumoase mâini curate:
Să-şi spună fiecare ce poftă îi abate,
Iar eu numaidecât mă voi supune
Cu bunătăţile cele mai bune.
Căci fala mea cea mare
Este că sunt în stare
S-aduc cu bucurie şi să dărui
Tot ce-i mai bun, pe placul fiecărui.

După ce citiră stihurile acestea, începură să mânânee. Da Tohfa nu mânca prea cu poftă, întrucât era stânjenită de înfăţişarea celor două căpetenii de ginni, cei cu chipurile hidoase. Şi nu se putu opri să nu-i spună domniţei Kamariya:

— Pe viaţa ta, o, sora mea, ochii mei nu mai pot să îndure vederea aceluia de acolo, şi a celuilalt de lângă el! Pentru ce sunt atâta de fioroşi, şi cine sunt ei?

Iar Kamariya începu să râdă şi spuse:

— O, stăpâna mea, acela este căpetenia Al-Şisban, iar celălalt este marele Maimun, spătarul. Dacă îi vezi atâta de urâţi, este pentru că nu au vroit, din pricina făloşeniei lor, să facă la fel ca toţi ginnii şi să-şi schimbe înfăţişarea lor adevărată cu aceea a făpturilor omeneşti. Întrucât să ştii că toate căpeteniile pe care le vezi sunt, în starea lor obişnuită, asemenea cu cei doi, atât la trupuri cât şi la obraze; ci astăzi, ca să nu te înspăimânte, au îmbrăcat o

înfăţişare de fii de-ai lui Adam, în aşa fel încât tu să poţi să te deprinzi cu ei şi să te simţi bine.

Iar Tohfa răspunse:

— O, stăpâna mea, chiar că nu pot să mă uit la ei. Mai cu seamă Maimun acela, tare-i înfricoşător! Într-adevăr, mi-e frică de el! Da, tare mi-e frică de fârtaţii aceia doi!

Iar Kamariya nu se putu stâpâni să nu pufnească de râs. Iar Al-Şisban, unul dintre cele două căpetenii cu chipuri înfricoşătoare, o văzu cum râdea şi îi zise:

— Pentru ce râzi, o, Kamariya?

Iar ea îi vorbi într-un grai pe care nicio ureche de-a vreunui fiu de Adam nu ar fi putut-o pricepe, şi îi lămurii cele ce spusese Tohfa despre el şi despre Maimun. Iar, blestematul de Al-Şisban, în loc să se supere, începu să râdă cu un râs atâta de năpraznic încât ai fi crezut dintru-ntâi că vreo furtună cumplită ar fi buit în sală.

Şi masa se încheie în felul acesta, în mijlocul hohotelor de râs ale tuturor căpeteniilor ginnilor. Şi, după ce toată lumea se spălă pe mâini, se aduseră pocalele cu vin.

Iar seicul Eblis veni lângă Tohfa şi îi spuse:

— O, stăpâna mea, tu înseninezi sala aceasta şi o luminezi şi o împodobeşti cu făptura ta. Da ce înfiorare am trăi noi, regine şi regi, dacă ai binevoi să ne dai prilejul a asculta câte ceva din lăută-ţi, însoţind-o cu glasul tău. Întrucât iacătă că noaptea şi-a şi deschis aripile-i a plecare, şi nu are a şi le mai desfăşura prea mult. Aşa că, până ce nu are să ne părăsească, fă-ne hatârul, o, Vrajă a Inimilor!

Şi Tohfa răspunse:

— A auzi înseamnă a mă supune!

Şi îşi luă alăuta şi cântă minunat, de li se părea celor care o ascultau că saraiul tot dănţuia odată cu ei, precum o corabie în ancorele sale, ca urmare a vrăjii cântării. Şi gunguri stihurile acestea:

Să fie pacea cu voi toţi, cei care.
Juratu-mi-aţi credinţă fiecare.

Au nu mi-aţi spus că o să mă găsiţi,
Voi, cei ce m-aţi găsit, ai *mei iubiţi?*
Certa-v-aş cu glas dulce şi uşor,
Ca reveneala vântului din zori,
Ca şopotul cel proaspăt de izvor!
Că pleoapele-mi, plângând de-atâta dor,
Mi le-au topit al lacrimilor spor,
Iar curăţia sufletului meu
E leac pentru cei ce-au râvnit mereu
Să se adape din fântâna lui.
O, dragostea mea cum să v-o mai spui?

Şi căpeteniile ginnilor, auzind stihurile acestea şi cântecul tot, rămaseră cuprinşi de vraja desfătării. Iar hâdul de Maimun, păcătosul acela, fu atât de răpit încât începu să dănţuiască şi el, ca un smintit. Iar şeicul Eblis îi zise minunatei Tohfa:

— Mă rog ţie, ia-o pe altă glasnă, întrucât plăcerea, pătrunzându-mi în inimă, mi-a tăiat şi sângele şi răsuflarea!

Iar regina Kamariya se ridică şi veni s-o sărute între ochii amândoi, spunându-i:

— O, răcoare a sufletului meu! O, inimă a inimii mele!

Şi o rugă fierbinte să mai cânte. Iar Tohfa răspunse:

— A auzi înseamnă a mă supune!

Şi cântă, însoţindu-se de lăută:

Adesea când aleanu-n suflet creşte,
Te-alini numai cu-o brumă de nădejde.
S-ar face moale piatra, ca o ceară,
De-ai şti ce e răbdarea, bunăoară.
Tot ce-i departe s-ar apropia,
De-ai şti să te împaci cu sinea ta.

Şi toate acestea fură cântate cu un glas atâta de frumos, încât căpeteniile ginnilor începură să dănţuiască de-a valma. Iar Eblis veni la Tohfa şi îi sărută mâna, şi îi

spuse:

— O, minunato, oare ar fi să trec măsura mărinimiei tale dacă ţi-aş mai cere un cântec?

Şi Tohfa răspunse:

— Dar pentru ce Sett Kamariya nu-mi cere să cânt?

Iar tânăra regină sări numaidecât şi, sărutând amândouă mâinile vrăjitoriţei Tohfa, îi spuse:

— Pe viaţa mea şi a ta mai cântă o dată!

Şi Tohfa zise:

— Pe Allah! glasul meu a ostenit să cânte; ci, dacă binevoieşti, am să vă spun tuturora, fără a le cânta, ci numai rostindu-le, după rostul lor, cântecele vântului de seară, ale florilor şi ale păsărilor. Şi, ca început, am să vă spun mai întâi *Cântecul vântului de seară:*

Sunt pristavul celor care
Ce au dragi. Şi port cu mine
Toate visele iubirii,
De chemări şi de suspine.

Cu credinţă le duc taina
Şi le-o spun în fapt de noapte
În cuvinte pătimaşe
Şi-n potop de blânde şoapte.

Gingaş sunt cu cei ce umblă
Pe cărarea ta, iubire!
Pentru ei, suflarea-mi poartă
Doar alint şi ispitire.

Ci mai potrivesc măsura
După cum e-ndrăgostitul:
Celui bun şi cumsecade-i
Smulg din inimă cuţitul;

Pe când celui ce se-arată
Fără suflet şi credinţă,

Răsuflarea mea-i aduce
Numai jar şi suferinţă.

Când sub lina-mi mângâiere
Frunza se înfiorează,
Cel îndrăgostit tresare
Şi de-un dor adânc oftează.

Iar când glasul meu l-ajunge,
Ca-ntr-un vis fără pereche,
Înspre dragostea-i se-nclină
Şi-i şopteşte la ureche.

Când prefir cu gingăşie
Dulcea chinului cămaşă,
Sunt ca sunetul lăutei
În cântarea pătimaşă.

Dacă hoinăresc prin lume,
Nu vreo toană mă cuprinde,
Ci ca să mă aflu-n preajma
Crugurilor celor sfinte.

Zice-se c-aduc foloase,
Pe când eu sunt numai mreajă;
Când suflarea primăverii
Pomii-i scutură cu vrajă,

Eu mă-ntorc din Miazănoapte
Ca s-aprind lumina-n muguri,
Să fac nopţile potrivă
Cu-ale zilelor dulci cruguri.

Când căldura verii-ncepe,
Iau din Răsărit lumină,
Ca să pun în pomii lumii
Frumuseţea lor deplină.

Dinspre Miazăzi mă-ntoarce
Pleoapa soarelui de toamnă,
Lângă poamele bogate,
Ca să le arăt ce-nseamnă

Setea de desăvârşire,
Şi ca să le-nvăţ s-aştepte
Ceasul sfânt al împlinirii
Şi-al rodirii înţelepte.

Iarna, -ntr-un sfârşit, mi-au drumul
Din către Apus, deodată,
Şi prietenii-mi, copacii,
Îi despovărez de roadă,

Le usuc din creştet frunza,
Pentru ca în nopţi de gheaţă
Mult frumoasele lor ramuri
Să-şi păstreze sfânta viaţă.

Eu fac să se-ngâne şoapta
Dintre-o floare şi-altă floare,
Eu călăuzesc alene
Lanurile-n legănare.

Eu prind râurile-n lanţuri
De argint, şi palmierii
Eu îi fac să se-ncovoaie
Grei de rod în faptul verii,

Eu dezvăluiesc iubitei
Taina inimii ce arde
Pentru ea; şi-miresmata-mi
Răsuflare, de departe,

Dă de veste dintr-odată

Celui hăituit de jale
Că e-aproape şi-l aşteaptă
Cortul cald al dragei sale.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi doua noapte

Urmă:

— Şi-acuma, dacă vreţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, grăi Tohfa iarăşi, am să vă spun *Cântecul trandafirului.* Iacătă-l:

Eu sunt oaspătul ce-alungă
Iarna, şi aduce vara;
Ci mă trec cum trece-n noapte
Umbra unui duh, uşoara.

Bucuraţi-vă de vremea
Scurtă a-nfloririi mele,
Şi să nu uitaţi că timpu-i
Spadă cu tăişuri grele

Port culoarea ce-nfloreşte
Al iubitelor atlaz,
Iar iubiţii-şi pun ca mine
Haină scumpă de atlaz.

Dulce-nmiresmez pe-acela
Care-asupra mea se *pleacă;*
Iar copila mă primeşte
Tremurând, din mâna dragă.

Sunt binevenit oriunde,
Dar cel ce nădăjduieşte
Să mă aibă vreme lungă

Lepede-şi orice nădejde.

Eu sunt cel pe care, iată,
L-a-ndrăgit privighetoarea.
Ci, cu toată-această slavă,
Mult necaz mi-ndură floarea.

Orişiunde, tânăr încă,
Dau în mugur, mă-mpresoară
Spinii strânşi în juru-mi roată,
Şi-n lăuntru şi-n afară.

Cu potop de lăncii crunte
Pieptul tânăr mi-l sfâşie,
Iar sub sângele ce curge
Pururea-s o rană vie.

Ci, cu toate câte sufăr,
Eu sunt cea mai strălucită
Dintre florile ce-şi scutur
Trecătoarea lor ursită.

Mi s-a pus cândva un nume
Mândru: „Fala Dimineţii
Straiul prospeţimii mele
Mi-e podoabă frumuseţii.

Vine însă fără milă
Mâna omului, ne strânge
Şi ne fierbe în cazane
Să ne stoarcă viul sânge.

Atunci trupu-mi se topeşte,
Inima-mi pe flăcări arde,
Lacrimile-mi curg, şi nimeni
Nu mă mântuie de moarte.

Focu-mi mistuie făptura,
Lacrimile-mi fierb cu larmă,
Inima-mi se face aburi,
Toată fiinţa mea se sfarmă.

Curge gâlgâind sudoarea,
Semn vădit al grelei trude.
Sufletu-mi e leac de suflet
Celor arşi de patimi crude.

Iar acei pe care dorul
Îi usucă, se alină
Cu mireasma mea-nflorită
Cândva fragedă-n grădină.

Astfel, după ce se trece
Frumuseţea-mi din afară,
Proaspăt sufletu-mi rămâne,
Oamenii să-l soarbă iară.

Înţeleptul care ştie
Cum să tragă-nvăţăminte
Din podoaba trecătoare
Ce-am avut-o mai nainte,

N-are să jelească vremea
Când, cu florile-mi bighete,
Straturilor din grădină
Le-mpleteau cununi în plete;

Ci mereu îndrăgostiţii,
Cu iubirea lor, nebuna,
Ar vroi ca vremea ceea
Să dureze totdeauna.

Iar acuma, o stăpânii mei şi stăpânele mele, dacă binevoiţi, am să vă spun *Cântecul Iasminului.* Iacătă-l:

O, voi, cei ce priviţi, lăsaţi suspinul!
Sus în azur, pe cerurile sfinte,
Ard stelele-mi sclipind. Eu sunt iasminul,
Mai alb decât argintu-n zăcăminte.

Când mă ivesc pe lume, ies de-a dreptul
Din sufletul dumnezeirii-nalte,
Şi fericit mă odihnesc la pieptul
Femeilor cu inimile calde.

Dintre podoabe sunt cea mai de seamă,
Cu care se-ncunună orice frunte.
Beţi vinul meu, şi nu vă fie teamă
De cei ce ştiu atâta: să se-ncrunte.

Culoarea mea-i e camforului sora,
Mireasma-mi e-al miresmelor izvor.
Ea va rămâne-n preajma tuturora
Şi-atunci când plec cu pas nepăsător.

Iar numele-mi ias-min, închide-n sine
O taină-al cărei înţeles desfată
Pe cei ce îndrăgesc cum se cuvine
A minţii desfătare luminată:

Din două vorbe-i zămislit, ce-nseamnă
Eres *şi* jale. *Tâlcu-i pe-nţeles:*
În graiu-i mut ne-arată şi ne-ndeamnă
Să ştim că jalea este un eres.

De-aceea vin cu fericirea-n horă
Să povestesc norocuri cu temei,
Iasminul sunt. Culoarea mea e soră
Cu camforul, o, dragi stăpânii mei!

Şi acuma, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele

mele, am să vă spun *Cântecul Micşunelei.* Iacătă-l:

Port mantie de frunză verde
Şi bluză-albastră viorie.
Plăpândă sunt, o-nchipuire
De visuri şi de gingăşie.

Să-l cheme Falā-a Dimineţii
Pe trandafir, în mândra-i haină —
Eu, cu făptura mea sfioasă,
Nu sunt decât a zilei taină.

El, mult slăvitu-mi frate,-i vrednic
De toată strălucirea vieţii,
Preafericit în rostu-i falnic,
Şi sfânt martir al frumuseţii.

Eu, veştejită din pruncie,
Într-al mâhnirii trist linţoliu,
Sub bolta-naltă-a primăverii
Mă nasc înfăşurată-n doliu.

Ce scurte-s clipele-mi voioase
Când pot să râd şi să mă bucur!
Şi, vai, ce lungi sunt cele-n care
Îmi scutur ofilitul ciucur!

Că, iată, de cum dau în floare,
Mă smulg întreg, din rădăcină,
Fără să-mi dea răgaz şi mie
S-ajung la vremea mea deplină.

Şi, fiind fără apărare,
Destui vin viaţa să-mi sugrume;
Sfiala-mi nu-i înduioşează,
Nici gingăşia mea pe lume.

O desfătare-s pentru-aceia
Ce-n preajmă-mi ştiu să se abată,
Şi mă-ndrăgesc cu-nflăcărare
Cei care mă zăresc vreodată.

Ci până la sfârşitul zilei,
Adeseori chiar mai degrabă,
Vai, nu mai dau un ban pe mine,
Stau prizărită pe tarabă.

Şi-atunci mă vând mai pe nimica,
Ei, care mă slăveau nainte;
Şi-mi tot găsesc cusururi grele
Cei ce mă lăudau fierbinte.

Vrăjmaşa soartă-mi veştejeşte
Pe noapte florile firave,
Şi dimineaţa le găseşte
Pălite, triste şi bolnave.

Atunci, cei care ştiu pătrunde
Într-ale vieţii taine-ascunse,
Şi-mi ştiu puterile, adună
Şi florile-mi murind, şi frunze.

Cu ajutorul meu alungă
Boli grele, chinuri mari alină,
Şi scot din piepturi fierbinţeala
Cu suferinţa ei haină.

Cu floarea mea-i desfăt pe oameni
Şi, poate mai presus de toate,
Mireasma ei le-ncântă viaţa.
Uscată, le dau sănătate.

Iar omul prost habar nu are
De harurile mele bune,

Şi niciodată nu ia seama
Să-mi vadă-ascunsa-nţelepciune.

Ci-i sunt prilej de cugetare
Şi de învăţătură vie
Acelui ce-mi pricepe viaţa
Şi care glasul minţii-l ştie.

Şi dacă prea puţini ştiu, totuşi,
Să-mi dea cinstita preţuire,
Mă mângâi luând bine seama
Cum florile-mi, ca o oştire,

Cu coifuri de smarald gătite-s,
Şi lănci cu *vârfuri de zamfir,*
Şi-n gingaşele lănci îi poartă
Pe toţi vrăjmaşii lor în şir.

Şi acuma, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Nufărului.* Iacătă-l:

Atâta de sfios sunt eu din fire,
Şi-atâta sunt de ruşinos, încât
Mă înspăimântă orişice privire,
Şi mă ascund în apă pân' la gât.

Şi floarea-mi doar, din tot prisosul fiinţii,
Mi-o las afară-n straiul ei curat,
Mai mult să fiu ghicit cu ochiul minţii,
Decât să fiu văzut cu-adevărat.

Îndrăgostiţii, de-ar lua aminte
La pilda mea, cu-ntregul său temei,
Ar şti să-nveţe ceea ce-i cuminte,
Ca să se poarte tot aşa şi ei!

Crivatu-n care-mi place să-mi duc dorul

Sunt locurile ce se scaldă-n ape,
Căci drag îmi este să dezmierd izvorul
Şi şoaptele lui să-mi fie aproape.

Să ne despartă nu-i putere-n stare,
Iar soarele, şi stelele, şi luna,
În toi de iarnă, ori în miez de vară,
La fel ne vor găsi întotdeauna.

Ciudată soartă! Dragostea-mi adâncă
Suspină după mult iubita apă
În care mă cufund, şi care încă
Nu-mi stinge dorul care-n mine sapă.

S-a mai văzut vreodată-n lume oare
Ceva la fel cu triştea mea năucă:
În apă-a fi, şi a nu fi în stare
Să-ţi stâmperi setea care te usucă?

Pe zi, sub geana soarelui aprinsă,
Îmi desfăşor cununa aurie;
Ci când adorm sub haina noplii-ntinsă
Pământ şi ape-n liniştea târzie,

Din nou mă cheamă mult iubita undă,
Şi, legănată, floarea mi se-nchină,
Şi-n sinul apei line se afundă,
În cuibu-i de verdeaţă din rovină;

La gândurile mele-nfrigurate
Mă-ntorc atunci, iar ochiul meu se-ncântă,
Sub apa nopţii şi-n singurătate,
De fericireă-i limpede şi sfântă.

Iar oamenii cei uşurei la minte
Habar n-au ei unde mă aflu-anume,
Şi nu ştiu cum în taină mă cuprinde

Această fericire fără nume;

Şi niciun cârcotaş nu se arată
Cu limba-i ascuţită să mă certe,
Iar pe iubita mea înlăcrimată
S-o tulbure când vrea să mă dezmierde.

Şi orişiunde dorurile-mi multe
M-ar duce să colind în rătăcire,
Iubita-mi pururi sta să mă asculte
Şi să-mi şoptească blânda ei iubire.

De-o rog să-mi stingă focul ce mă arde,
Ea mă adapă cu licoarea-i dulce;
De-i cer un adăpost, duioasă foarte
La sânu-i drag mă strânge să mă culce,

Şi gândurile-mi toale şi făptura
Sunt împletite cu fiinţa-i dragă.
Ca să trăiesc, ea-mi dăruie căldura,
Ea înfloreşte viaţa mea întreagă.

Atâta de sfios sunt eu din fire,
Şi-atâta sunt de ruşinos, încât
Mă înspâimântă orişice privire,
Şi mă ascund în apă pân' la gât.

Şi floarea-mi doar, din tot prisosul fiinţii,
Mi-o las afară-n straiul ei curat,
Mai mult să fiu ghicit cu ochiul minţii,
Decât să fiu văzut cu-adevărat.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi treia noapte

Urmă:

— Şi acuma, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun, dacă binevoiţi, *Cântecul Busuiocului:*

Surori iubite, iată scumpa vreme
Când fericite-mpodobiţi de zor.
Grădina-n care florile pun steme
Şi mă adăpostesc în taina lor.
Aştept porunca voastră, şi vă rog:
Primiţi-mă în sfântul vostru joc!

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cântecul lor; cu tainelor fierbinţi
Ce se şoptesc pe sub polog de lună.
Le sunt chelar de visuri şi dorinţi.
Iar gingaşele-mi frunze subţirele
Dovadă sunt a harurilor mele

Primiţi-mă, surorilor iubite,
Ca pe-un tovarăş la banchetul sfânt,
Cum fără de lăutele vrăjite
Nu are haz nici danţul pe pământ,
La fel fără de mine nu-şi dă ghes
La bucurie-un om cu duh ales

Credeţi-mă, iubite surioare,
În pieptul meu comori vrăjite-ascund:
Miresme scumpe şi ameţitoare,
Care-n adâncul inimii pătrund.
Făgăduitu-s celor ce-au să vină
În luminoasa lui Allah grădină.

O, dragi surori, v-am spus: făptura-mi toată
E-al tainelor de inimă chelar.
Ci poate-o zvoănă v-a ajuns vreodată
Cum că în neamul meu solomonar
Ar fi şi-o limbă ce să mă desmintă,

Flecară fără seamăn: biata mintă.
Ci eu vă rog să nu-i păstraţi vreo pismă,
Şi mai degrabă s-o priviţi cu drag!
Neprihănita, blânda noastră ismă
Numai mireasma ei şi-o dă-n vileag!
Ea, biata, niciodată nu destaină
Decât duioasa inimii ei taină.

Cel ce se dă pe faţă doar pe sine
Nu poate fi vreodată-asemuit
Cu cel ce spune tainele străine
Pe care altul i le-a-mpărtăşit,
Nu i se cade ruşinosul nume
Nu e pădure fără uscături:

Oricum ar fi, şi nu v-o spun cu ciudă –
Nu e pădure fără uscături:
Doar pe departe sunt cu mintă rudă,
Şi n-am cu ea prea strânse legături.
De-aceea deci, cu sufletul fierbinte
Vă rog pe toate să luaţi aminte.

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cântecul lor; eu tainelor fierbinţi
Ce se şoptesc pe sub polog de lună
Le sunt chelar de visuri şi dorinţi.
Iar gingaşele-mi frunze subţirele
Dovadă sunt a harurilor mele.

Surori iubite, iată scumpa vreme
Când fericite-mpodobiţi de zor
Grădina-n care florile pun steme
Şi mă adăpostesc în taina lor.
Aştept porunca voastră şi vă rog:
Primiţi-mă în sfântul vostru joc!

Iar acum, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, dacă

binevoiţi, am să vă spun *Cântecul Levănţicăi.* Iacătă-l:

Ah, fericită sunt că nu fac parte
Din rându-acelor flori de prin grădini
Ce cresc trudite; eu răsar departe
De mâinile murdare, şi de chin,
La adăpost de vorbele deşarte.

Legi slobode mi-au fost din veci menite,
Nu-mi place viaţa prinsă pe araci,
Fug de izvoare şi fug de ispite,
Grădinile-ntre garduri nu-mi sunt dragi
Şi nici pământurile-amar muncite.

O nesupusă sunt. Fugind de lume,
Pustiurile doar îmi ştiu de rost.
Doar prin singurătăţi fără de nume
Îmi caut eu tihnitul adăpost.
Nu-mi place zarva gloatei de legume.

Şi cum nu-i nimeni să mă îngrijească
Şi nici să mă sădească pe pământ,
Nu poate nimeni să se necăjească
Şi să mă certe cu niciun cuvânt
Cum că s-ar fi trudit ca să mă crească.

Sunt liberă, trăiesc în libertate.
Şi mâna hâdă a niciunui rob
Şi a niciunui ins din vreo cetate,
Mânate de nesaţul lor neghiob,
Nu mi-au atins podoabele curate.

Ci de-ai să vii pe pajiştea de cituri
În Nejdul din Arabia, cândva,
Departe de grădinile cu ziduri,
Mă vei găsi: acolo-i ţara mea,
Sub strălucirea altor răsărituri.

Acolo, unde-n şoapte care-adie
N-ajunge om cu chipul veştejit,
Pe pajişti largi, trăiesc cu bucurie
În cântec de albină fericit
Şi cu-a gazelelor tovărăşie.

Acolo, frate-al sihăstriei mele
E doar pelinul cel cu gust amar.
Mă îndrăgesc cei îndrăgiţi de stele.
Alint i-am fost pe vremuri lui Agar,
Pe Ismail l-am vindecat de rele.

Sunt liber, şi trăiesc în libertate!
Şi sunt ca fetele de neam ales
Pe care nimeni nu le scoate
Pe la mezaturi, ca să deie ghes
Vânzării lor în târgul din cetate.

Cu omul trândav nu pot fi pereche,
Doar cel viteaz îmi ştie-ntregul preţ:
Pe calu-i vânteş, ca în vremea veche,
Spre ţelu-i sfânt goneşte îndrăzneţ,
Cu floarea mea înfiptă la ureche.

Aş vrea să vii odată pe la mine,
Cu dulcea mea mireasmă să te-mbăt,
În Nejdul cald, sub zările-i senine,
Când vântul dimineţii-adie-n văi
Rotind în juru-mi horele lui line.

Odoarea mea înmiresmată-l scaldă
Pe mult însinguratul beduin;
Iatr florile-mi ca de-un fior tresaltă
Ca să-i desfete pe toţi cei ce vin
Şi fac popas în preajmă-mi laolaltă.

Şi-atunci când asprul cămilar începe
Să-mi zugrăvească frumuseţi şi har,
Chervanagii-nfăşuraţi în zeghe
Stau să-l asculte şi, oftând arar,
Îi fură-o vrajă ce n-o pot pricepe.

Iar acum, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun, într-un sfârşit, *Cântecul Bujorului.* Iacătă-l:

De-aş fi şi înlăuntrul meu asemenea
Cum sunt pe dinafară-mpodobit,
Nu i-aş mai pizmui nicicând pe semeni
Şi nici nu m-aş mai plânge, negreşit.

E lăudat oriunde, bunăoară,
Bogatul meu veşmânt, de obicei,
Şi sunt slăviţi obrajii de fecioară
Când sunt la fel de rumeni ca ai mei.

Ci ochiul ce se-apleacă să mă vadă
Nu e cuprins de-un osebit răsfăţ;
Nu sunt adus vreodată ca podoabă
În glastrele din sala de ospăţ;
Nu-i nimeni ispitit sa preamărească
Podoabele cu care mă-nfăşor,
Şi nu mi-e dată lauda firească
Ce se aduce celorlalte flori;

În larga strălucire din grădină
Nu mi se lasă niciun cin ales;
Ba chiar sunt smuls cu tot din rădăcină
Şi izgonit afară prea ades.

Se pare că aş face numai silă
Şi cum arăt la chip şi cum miros.
Din ce pricină oare mă împilă,

De ce par o podoabă de prisos?

Vai! vai! Pricep! Pe cât mă duce gândul,
Şi-aşa precum tot chibzuiesc mereu,
Pricina nu-i că roşu mi-e veşmântul,
Ci inima, că-i neagră-n pieptul meu.

Dar ce pot eu când crâncena mea soartă
Aşa mi-a fost menit dintru-nceput?
Rămâne-n veci strădanie deşartă
De-a fi altfel de cum ai fost făcut.

Cusururile de mi se măsoară,
Şi inima mea neagră n-are preţ,
Au dacă mă priviţi pe dinafară,
Nu sunt ca un sarai de frumuseţi?

Mă dau înfrânt. Vai, de-aş fi fost asemenea
Pe dinlăuntru ca pe dinafar,
Nu i-aş mai pizmui acum pe semeni
Şi nu mi-aş plânge soarta cu amar.

Vai mie, vai! Ce rânduială proastă
Îmi umple viaţa toată de urât!
Pe cât pricep, întreaga mea năpastă
Îmi vine de la inimă, şi-atât!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi patra noapte

Urmă:

Iar acuma, când am sfârşit cântecele zefirului şi ale florilor, am să vă spun, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, câteva dintre cântecele păsărilor. Iacătă mai întâi *Cântecul Rândunicii:*

Eu, de-mi fac totdeauna casă
Pe lângă vreun privaz sub geamuri
Ori sub vreun zid de la terasă,
Şi nu prin scorburi ori prin ramuri,
Şi de nu fug de om fricoasă
Ca toate celelalte neamuri
De păsăret, e din pricină
Că-n ochii mei nimic nu este
Mai de folos pentru-o străină
(Iar ce vă spun nu e poveste!).
Deci între oameni îmi fac rostul,
Căci nu sunt de un neam cu mine
Aşa zidindu-şi adăpostul,
Un biet străin o duce bine.
Eu sunt de-a pururi călătoare
Şi pot astfel să iau aminte
Ce viaţă duce omul care
E dăruit cu-nvăţ şi minte.
De ţi-a fost scris să pleci departe
Pe drumurile pribegiei,
A vrut Allah să-ţi facă parte
De sfânta lege-a ospeţiei.
Când îmi găsesc oblăduinţă
Pe la vreo casă undeva,
Nu-mi iau nicicând îngăduinţă
Să le aduc vreo supărare
Celor ce locuiesc în ea, —
Şi cuib zidesc, după putinţă,
Cuviincios, la umbra sa,
Din toate câte sunt în stare
Să strâng cu trudă şi răbdare
Pe lângă maluri şi izvoare.
Şi chiar de le sunt spor la casă,
Nu cer să-mi dea din pâinea lor;
Agoniseala mea de masă
N-o iau din bietul lor ogor;

Încât strădaniile-mi grele
Şi faptul că nu cer pomană
Mi-aduc iubirea tuturor.
Altminteri poate multe rele,
Nu ocrotire, ci izgoană,
Mi-ar fi ghelirul după zbor.
Când râd şi cântă laolaltă,
Rotesc prin preajma lor voioasă;
Ci zbor spre bolta lumii-naltă
Când masa lor şi-o ospătează;
Căci doar la sfânta bucurie
Râvnesc eu să le fiu ortac;
Nu la ospăţul care-mbie
Un pântec lacom la posmag;
Nu la ce au în farfurie,
Ci numai să le fiu pe plac;
La scumpa lor prietenie,
Nu la un bob de miei sărac.
Încât, trăind în cumpătare,
Nelacomă la bunul lor,
Mă bucur de-o iubire mare,
Şi mă primeşte fiecare
În casa lui, ca pe-un odor
Pe care-l strângi la piept cu dor.

Iar acum, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Şoimului.* Iacătă-l:

Aşa e, sunt tăcut! Adeseori
Sunt chiar posac de-a binelea, aşa e!
Nu sunt privighetoarea ce-şi răsfoaie
Într-una tereremu-obositor
Cu limba-i necercată de opor,
Umplând de larmă codri şi zăvoaie,
De-aduce peste capul tuturor
Năpastele înşiruite laie.

Sunt credincios al legilor tăcerii,
Şi poate nici n-am altă însuşire
Decât cea de-a tăcea, iar a vederii
E poate singura-mi desăvârşire.
Când omul mă aduce în robie,
Stau chibzuit, iar gândul niciodată
Nu mi-l arăt. Şi n-are să mă vadă
Vreun ochi vreodată-n temniţa-mi pustie
Plângând ruina vieţii-mi de-altădată.

Pe drumurile-mi de robie grele,
Cunoaşterea o caut eu, atât!
De-aceea şi stăpânul vieţii mele
M-a îndrăgit atât de mult încât,
De teamă să nu trag asupra-mi ura,
Mi-a pus pe frunte coif, să nu-ntărât
Pizmaşii, căci ne dă învăţătura
Coranul *sfânt: „Nu-ţi arăta figura!”*

Iar limba, ca ispita să n-o poarte,
Îmi ferecă strâns ciocul, cu dichis,
Întocmai precum şi la Sfânta Carte
„Să nu laşi limba slobodă” e scris.

Pe urmă-mi priponeşte năpristan
Picioarele, în lanţuri zăngănind:
Cum cere şi surata din Coran:
„Pe drumuri să nu umbli ţopăind!”

Robia, până-n suflet doare-adânc,
Ci tot tăcut privesc jur împrejur,
Şi niciodată nu am să mă plâng
De caznele pe care le îndur.

Şi numai astfel, coapte îndelung
Sub coiful nopţii, gândurile mele
La cea mai naltă-nvăţătură ajung,

Rod al tăcerii şi-al răbdării grele.

Atunci ajung sultanii robi ai mei,
Şi de pe pumnul lor domnesc mi-au zborul,
Apoi rotirea-naltă mi-o închei
Pe mâna lor punând semeţ piciorul.

Iar acum, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Lebedei.* Este scurt şi iacătă-l:

Stăpân fiind pe dorul meu, deplin,
Sunt domn pe ape şi pamânt şi zare.
De nea mi-e trupul, gâtul mi-e un crin,
Iar pliscul un sipet de chihlimbar e.

Împărăţia mea a prins culori
Din străluciri, din vis şi-nsingurare.
Ştiu tainele din ape, ştiu comori
Ascunse, ştiu minunile din mare.

Şi pe când eu călătoresc vâzlind
Pe propriile-mi vele-n depărtare,
Cel trândav, stând pe ţărmuri, picotind,

Habar nu are de mărgăritare —
Din tot belşugul apei de argint
El ştie numai spumele amare.

Şi acum, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Albinei.* Iacătă-l:

Pe sub crânguri, prin muncele,
Acolo îmi fac eu casă;
Fără-a-i păgubi pe alţii,
Îmi agonisesc de masă;
Iarba toată mă cunoaşte

Şi mă-ntâmpină voioasă.

La vreo floare, la vreo poamă,
Îmi las aripa să zboare,
Fără-a vătăma o poamă,
Fără-a supăra o floare.
Hrana dulce-o scot din ele,
Străvezie ca o boare.

Mă întorc pe urmă-acasă
Cu povara dobândită,
La chiverniseala-mi scumpă,
La orânda chibzuită,
Şi la calda mulţumire
Ce mi-a fost din veci menită.

Zidurile casei mele,
Cu dichisu-înpletiturii,
Sunt urmarea răzvedită-a
Chibzuielii şi măsurii.
Fagurii sunt însuşi rodul
Legilor arhitecturii.

Chiar şi Euclid vestitul,
De-ar putea cumva să vie,
Ar avea ce să înveţe
În lumina aurie,
Cercetând cu minunare
Nalta lor geometrie.

Ceara mea şi mierea dulce
Sunt urmare a ştiinţei
Ce s-a-mperecheat cu munca
Şi cu sporul sârguinţii.
Ceara-i rodul trudei aspre,
Mierea este fructul minţii.

Iar hatârurile mele
Nu le dărui niciodată
Celor ce râvnesc la ele,
Ci ca vrednică răsplată
Celor ce-mi îndură acul
Cu amărăciunea-i toată.

Dacă vrei alegorie
Pentru inimă şi minte,
Ţi-o înfăţişez eu însămi,
Şi străveche, şi cuminte.
Cugetă, aşadar, bine,
Căutând să iei aminte:

Dacă jindui să te bucuri
De hatârurile mele,
N-ai să poţi fără să suferi
Răbdător necazuri grele,
Stăruinţi ostenitoare,
Răni amarnice şi rele.

Dragostea face uşoare
Toate câte-s grele-n faptă.
Iată-ntreaga-nvăţătură
Dintr-o pildă înţeleaptă.
Pilda de-o pricepi, cutează!
Dacă, nu, mai bine rabdă!

Şi acuma, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun, dacă binevoiţi, *Cântecul Fluturelui.* Iacătă-l:

Eu sunt îndrăgostitul care arde
De-a pururea-ntr-un dor ca un venin
După făclia-mi scumpă. Mă închin
La legea ce mă duce înspre moarte:
Să pier arzând în patimă şi-n chin.

Şi-n loc să-mi stingă dragostea nebună,
Cu toate câte-ndur, iubita mea
Sporeşte dorul, ca să mă răpună,
Stârnindu-mi nencetat nădejdea rea
Că voi putea să fiu cu ea-mpreună.

Ci dacă mă apropiu fericit,
Rotindu-mă-mprejuru-i ca un fur,
Mă-njunghie într-un hanger cumplit.
Nu, niciodată un îndrăgostit
N-a îndurat atâtea câte-ndur.

Atunci făclia dragă îmi răspunde:
„Îndrăgostitule cu-adevărat
Nu-mi arunca osândă grea pe frunte,
Şi iartă-mă de câte-ai îndurat,
Căci ca şi tine ard în doruri crunte.

De-i dat unui îndrăgostit să ardă,
Nu-i greu de înţeles, pe cât se pare.
Ci mintea nu mai ştie să se-mpartă
Când o iubită-ndură-aceeaşi soartă, –
Şi-aceasta-i lucrul cel mai de mirare.

Că, iată, focul m-a-ndrăgit la fel,
Aşa cum eu te-am îndrăgit pe tine;
Mă prinde-n luminosul lui inel,
Mă mistuie cu multele-i suspine
Şi cu dogoarea care arde-n el.

Mă caută cu ochii nesătui,
Să-mi soarbă şi suflarea şi fiinţa,
Ci patima-i nu ştiu cum s-o descui,
Şi nu îşi poale împlini dorinţa
Decât topindu-mă-n iubirea lui.

Cu focul ne-au răpit din casa mea

Pe mine şi pe dulcea-mi soră, mierea.
Pe urmă, între mine-atunci şi ea
Au aşternut o depărtare grea,
Şi lacrimi fără număr, şi tăcerea.

Rămân supusa-naltului meu crez:
A arde spre-a da altora lumină!
Cu lacrimi drumu-acesta îl urmez,
Cum soarta însăşi mi l-a scris haină.
Şi-astfel mă mistui, ca să luminez

Aşa-mi şopti făclia. Şi-atunci focul
Se-ntoarse înspre noi şi glăsui:
„De ce vă plângeţi oare nenorocul
Că-n flăcările mele veţi pieri,
Când astfel dorul vostru-şi află locul?

Ferice de acei ce beau, când eu
Le sunt paharnic! Mărul fericirii
Îl gustă cel ce piere-n sânul meu.
Murind astfel, înfruntă legea firii,
Spre-a se supune legilor iubirii!”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi cincea noapte

Urmă:

Iar acuma, dacă binevoiţi, o, stăpânii mei şi stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Pupezei.* Iacătă-l:

Când, după drum vâslit în toată graba,
Semn de iubire trainică-am adus
Scrisorile reginei de la Saba,
Cea cu ochi lungi şi sinilii, mi-a spus
Întrauritul rege: „Nu degeaba,

O, pupăză, te-ai străduit pe sus,
Căci mi-ai adus o veste care-mi place
Şi care-i face inima să joace!”

Şi Solomon m-a copleşit atunci
Cu toate binefacerile lui,
M-a-ncununat cu-aceste pene lungi
Ce-mi sunt şi-acum pe frunte falnic tui,
M-a învăţat înţelepciune-adâncă
Ce şi acuma-i vie-n mine încă.

De-aceea mă întorc adeseori,
În pace sfântă şi-n singurătate,
Să-mi torc prin minte iar acel fuior
Al cugetării lui prealuminate,
Cu toată-nvăţătura ce mi-a dat
În ceasu-acela pururi neuitat.

Spunea: „Să ştii, o, pupăză cuminte,
Că dacă omul ar lua aminte
Şi dacă s-ar trudi atât cât poate
Să-şi lumineze iscusita minte,
Cu-nţelepciunea ar putea străbate
La tâlcu-ascuns al lucrurilor toate.

Iar cugetul, de-ar fi, şi-ar stărui,
Neprihănit spre tot ce-i bun să-ndemne.
Cu limpezime ar putea ceti
Tot adevărul răzvedit în semne.

I-ar fi vădit ascunsul, la izvor!
Către soliile nepipăite,
Ar dobândi fără de amăgire
Luminile cele mai sus de fire.

De-ar fi curat lăuntrul, drept dobândă
I-ar fi vădit ascunsul, la izvor!

Şi s-ar lăsa văzută tuturor
Cereasca noastră Dăscăliţă sfântă,

Când oamenii s-ar lepăda pe veci
De haina strâmtă-a dragostei de sine,
Întreaga viaţă-ar fi doar zări senine,
Iar mintea n-ar fi cuib de gânduri reci.

Şi-atunci simţirea ar putea răzbate
La-naltul punct de echilibru, când.
Ca doctor sieşi, fiecare gând
Ar fi a spiritului sănătate.

Atunci doar, cu-al nădejdii vânturar
Vei şti să-ţi răcoreşti în suflet buba,
Myrobolanul de alint să-ţi fierbi,
Sebestul îndreptărilor, jujuba
Bunăvoinţa, tamarindul rar
Al dreptei călăuze, şi-alte ierbi;

Să te sfarmi în mojarul suferinţii,
Şi să te cerni prin sita umilinţii,
Şi să-ţi dai singur leacul potrivit
La boala sufletului chinuit,
Când, după veghea nopţii, dimineaţa,
Prietena din Cer şi-arată faţa.

Căci cel care nu ştie-un tâlc să tragă
Din scârţâitul porţii în ţâţână,
Din zumzetele muştei, dintr-o-ntreagă
Foire de gângănii prin ţărână,
Cel ce nu izbuteşte să-nţeleagă
Şoptitul ploii-n plopii-nalţi şi drepţi,
Mirajul zării, alba promoroacă,
Nu e din rândul celor înţelepţi.

Şi, după ce spuse cântecele acestea ale florilor şi ale

păsărilor, Tohfa copilandra tăcu. Atunci, din toate părţile, se înălţară strigătele de minunare ale ginnilor cuprinşi de înflăcărare. Iar şeicul Eblis veni de-i sărută picioarele; iar reginele, vrăjite peste fire, cu ochii uzi, veniră s-o sărute. Şi toţi laolaltă, cu ochii şi cu mâinile, se porniră să facă nişte schime şi nişte semne care vroiau să mărturisească limpede: „Ni s-a înnodat limba de minunare, iar vorbele nu mai pot să ne iasă din gură!”

Pe urmă începură să ţopăie pe sofale icnind şi să-şi vânture picioarele în sus, ceea ce vroia să mărturisească limpede, în graiul lor de ginni: „A fost tare frumos! Ai strălucit! Suntem vrăjiţi. Îţi mulţumim!” Iar efritul Maimun, ca şi soţul său întru urâciune, se sculă şi se porni să dănţuiască, cu mâna la spate, ceea ce vroia să mărturisească răzvedit în rostirea lui: „Sunt nebun de minunare!”

Iar Tohfa, tulburată la vederea urmării ce-o avuseseră cântecele şi stihurile sale asupra ginnilor, le spuse:

— Pe Allah! o, stăpânii mei şi stăpânele mele, dacă nu aş fi ostenită, v-aş mai fi spus şi alte cântece şi stihuri despre celelalte flori mirositoare, despre ierburi şi despre păsări, mai cu seamă cântecul privighetorii, al prepeliţei, al graurului, al canarului, al turturelei, al porumbelului obişnuit şi al porumbelului gulerat, al sticletelui, al păunului, al fazanului, al potârnichiii, al găii, al vulturului, al pajerei, al struţului; şi v-aş fi spus şi cântecele unor făpturi cumu-s: câinele, cămila, calul, colunul, măgarul, girafa, gazela, furnica, oaia, vulpea, capra, lupul, leul şi încă multe altele. Ci, inşallah! avem să ne mai întâlnim cu alt prilej. Acuma, îl rog pe şeicul Eblis să mă ducă îndărăt în saraiul emirului drept-credincioşilor, stăpânul meu, care trebuie să fie la mare îngrijorare din pricina mea. Şi iertaţi-mă că nu pot să stau la tăierea-împrejur a copilului şi la nunta tinerei efrite. Zău că nu pot!

Atunci şeicul Eblis îi zise:

— Într-adevăr, o, Vrajă a Inimilor, inima noastră se mohorăşte aflând că vrei să ne părăseşti atâta de curând.

Oare nu s-ar găsi vreo cale să mai stai cu noi oleacă? Ne-ai făcut să gustăm dulceaţa, şi-acuma ne-o iei îndărăt de la buze? Allah fie cu tine, o, Tohfa! mai bucură-ne cu câteva clipe!

Şi Tohfa răspunse:

— Zău că lucrul acesta este mai presus de puterile mele. Şi trebuie să mă întorc la emirul dreptcredincioşilor, întrucât, o, şeicule Eblis, ştii bine că fiii pământului nu pot să se bucure de fericirea adevărată decât pe pământ. Iar sufletul meu este trist că se află atâta de departe de semenii lui! O, voi toţi, nu mă ţineţi aici mai mult, împotriva inimii mele!

Atunci Eblis îi zise:

— Pe capul şi pe ochii mei! Ci vreau mai întâi, o, Tohfa, să-ţi spun că îl cunosc pe fostul tău dascăl de cântec, minunatul Isac Ibn-Ibrahim din Mossul.

Pe urmă zâmbi şi zise:

— Şi la fel mă cunoaşte şi el, întrucât, într-o anume seară de iarnă, s-au petrecut între noi nişte lucruri pe care nu am să preget a ţi le istorisi, inşallah! într-o bună zi, la rându-mi. Întrucât povestea legăturilor mele cu el este o poveste lungă; iar el pesemne că încă nu a uitat felurile de-a ţine lăuta, aşa cum l-am învăţat eu, nici copilandra de-o seară pe care i-am rostuit-o. Şi nu este acuma ceasul potrivit de a-ţi povesti toate astea, de vreme ce eşti atât de grăbită să te întorci la emirul dreptcredincioşilor. Oricum, nu are să se poată spune că ai plecat de la noi fără nimic în mână. Drept aceea, vreau să-ţi arăt un meşteşug de-al lăutelor, de pe urma căruia ai să fii proslăvită de lumea toată şi ai să fii şi mai iubită de stăpânul tău califul

Iar ea răspunse:

— Fă cum ţi se pare mai bine.

Atunci Eblis luă lăuta copilei şi cântă pe ea o manea proaspăt născocită, cu nişte întoarceri minunate, cu nişte repeţiri nemaiauzite şi cu nişte tereremuri desăvârşite Iar dulcei Tohfa, auzind cântarea aceea, i se păru că tot ce

învăţase ea până în ceasul de-atunci fusese numai greşeală, iar ceea ce învăţa acuma de la şeicul Eblis – afurisit să fie el! – era chiar obârşia şi temeiul tuturor cântărilor.

Şi se bucură la gândul că are să-i poată face să asculte acea manea nouă şi pe stăpânul ei, emirul drept-credincioşilor, şi pe Isac Al-Nadim. Şi, ca să fie încredinţată că nu are să greşească, dori să cânte şi ea maneaua auzită, de faţă cu cel care o născocise. Aşa că îşi luă alăuta din mâinile lui Eblis şi, călăuzindu-se după pestreful de început pe care i-l lălăi şeicul, repetă în chip desăvârşit cântecul. Şi ginnii toţi strigară:

— Este minunat!

Iar Eblis îi spuse:

— Iacătă că acuma, o, Tohfa, ai ajuns la capătul cel mai de sus al măestriei. Aşa că vreau să-ţi scriu o dovadă pecetluită de toate căpeteniile ginnilor, prin care să fii cunoscută şi adeverită drept cea mai bună cântăreaţă cu lăuta de pe pământ. Şi, chiar prin firmanul acela, am să-ţi dau numele de „isprăvniceasa păsărilor”. Întrucât stihurile pe care ni le-ai spus şi cântecele cu care ne-ai cinstit te dovedesc fără de pereche, şi ţi se cade să fii fruntea păsărilor cântătoare.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi şasea noapte

Urmă:

Iar şeicul Eblis porunci să fie chemat diacul cel mai de seamă, care luă o piele de cocoş şi o pregăti, atunci, pe loc, pentru firmanul cu pricina. Pe urmă aşternu pe pielea aceea, cu o scriitură frumoasă, în slove kufice, nişte rânduri desăvârşite, întocmai precum i le spunea şeicul Eblis. Şi fu însemnat şi hotărât, în izvodul acela, că tânăra Tohfa era de aci înainte isprăvniceasa păsărilor, şi că, prin

firman anume, era căftănită sultană a lăutăreselor şi a tuturor cântăreţelor. Iar hrisovul fu pecetluit cu pecetea şeicului Eblis, şi cu peceţile celorlalte căpetenii ale ginnilor, şi cu peceţile reginelor ginnilor. Şi, când totul fu gata, firmanul fu strâns într-un sipeţel de aur şi fu înmânat cu mare pohfală minunatei Tohfa, care îl luă şi îl duse la frunte, mulţumind.

Atunci Eblis le făcu un semn celor din jurul său, şi numaidecât se şi iviră nişte ginni hamali, fiecare împovărat cu câte o ladă. Şi puseră dinaintea strălucitei Tohfa lăzile acelea care, în număr de douăsprezece, erau toate la fel. Iar Eblis le deschise una câte una, spre a-i da putinţa dulcei Tohfa să vadă ce se afla în ele, spunându-i:

— Sunt ale tale!

Or, lada cea dintâi era plină numai cu nestemate; cea de a doua, cu dinari de aur; cea de a treia, cu drugi de aur; cea de a patra, cu giuvaieruri orfăurite; cea de a cincea, cu candelabre de aur; cea de a şasea, cu poame zaharisite şi cu myrobolan; cea de a şaptea, cu albituri de mătasă; cea de a opta, cu sulemeneli şi cu parfumuri; cea de a noua, cu tot soiul de lăute; cea de a zecea, cu tablale de aur; cea de a unsprezecea, cu haine de zarpa; iar cea de a douăsprezecea, cu haine de mătase de toate culorile.

Şi, după ce Tohfa se uită la toate câte se aflau în cele douăsprezece lăzi, Eblis le făcu un alt semn hamalilor, care numaidecât luară iarăşi lăzile în spinare şi se orânduiră frumos în urma luminoasei Tohfa. Atunci reginele ginnilor veniră plângând să-şi ia rămas bun de la isprăvniceasa păsărilor; iar regina Kamariya îi spuse:

— O, sora mea, pleci de la noi, vai! ci să ne îngăduieşti măcar a veni din când în când în iatacul în care locuieşti şi să ne bucurăm ochii cu chipul tău pierzător de minţi. Ci mai binevoieşte şi ca, de aci înainte, în loc de a rămâne nevăzută, să iau o înfăţişare de fiică a pământului şi să te trezesc din somn cu suflarea mea!

Iar Tohfa zise:

— Cu tot dragul inimii, o, sora mea Kamariya. Da, de bună seamă! am să fiu bucuroasă să mă trezesc sub răsuflarea ta şi să te ştiu culcată lângă mine.

Şi iarăşi se mai sărutară încă o dată şi îşi spuseră un potop de salamalecuri şi un potop de jurăminte drăgăstoase.

Atunci Eblis veni şi îşi îndoi spinarea dinaintea copilandrei, şi o luă călare pe grumazul lui. Şi, în vârvora bun-rămasurilor şi a oftărilor de păreri de rău, îşi luă zborul cu ea, urmat îndeaproape de către ginnii hamali care aduceau pe spinările lor lăzile. Şi, într-o clipire de ochi, ajunseră cu toţi, fără de necaz, în iatacul emirului drept-credincioşilor, la Bagdad. Iar Eblis o aşeză cu gingăşie pe Tohfa în patul ei, iar hamalii orânduiră frumos pe lângă pereţi cele douăsprezece lăzi. Şi, după ce sărutară pământul dinaintea isprăvnicesei păsărilor, plecară toţi, cu Eblis în frunte, fără a face niciun pic de zarvă, precum veniseră.

O, când Tohfa se văzu în odaia ei şi în patul ei, i se păru că nici nu ieşise vreodată din iatac; şi gândi că toate câte i se întâmplaseră nu fuseseră decât un vis. Încât, spre a se încredinţa de adevărul părerilor ei, îşi luă alăuta, şi-o struni, şi cântă cu ea, în felul cel nou pe care îl învăţase de la Eblis, ticluind nişte stihuri repeţite. Iar hadâmbul care păzea iatacul auzi sunetele lăutei şi cântecul, în odaie, şi strigă: „Pe Allah! acesta-i cântecul stăpânei mele Tohfa!” Şi se repezi afară, fugind ca un ins gonit de o liotă de beduini, şi, împiedicându-se şi ridicându-se iarăşi, atâta de tulburat era, ajunse la căpetenia hadâmbilor Massrur spătarul, care sta de strajă, după obiceiul lui, la uşa emirului drept-credincioşilor. Şi-i căzu la picioare, bâlbâind:

— Ya sidi! ya sidi!

Massrur îi zise:

— Ce-ai păţit? Şi ce cauţi aici la ceasul acesta?

Şi hadâmbul spuse:

— Dă fuga, ya sidi, şi scoală-l pe emirul drept-

credincioşilor! Aduc veste bună!

Iar Massrur începu să-l certe, spunându-i:

— Au tu ai înnebunit, o, Sawab, de mă crezi în stare să-l scol la ceasul acesta pe stăpânul nostru califul?

Ci hadâmbul o ţinea într-una pe-a lui, şi ţipa atâta de tare încât până la urmă califul auzi zarva şi se trezi. Şi întrebă din odaia sa:

— Ya Massrur, ce-i cu tărăboiul acela?

Iar Massrur, tremurând, răspunse:

— Este Sawab, o, doamne al meu, paznicul de la harem, care a venit la mine să-mi spună: „Scoală-l pe emirul drept-credincioşilor!”

Şi califul întrebă:

— Ce ai să-mi spui, o, Sawab?

Iar hadâmbul nu putu decât să îngaime:

— Ya sidi! ya sidi!

Atunci Al-Raşid îi spuse uneia dintre copilele roabe care îi vegheau somnul în iatac

— Du-te de vezi ce este.

Şi copila se duse la hadâmb şi îl aduse înlăuntru pe cel ce păzea iatacul. Iar hadâmbul era într-o stare atâta de aparte încât, când îl văzu pe emirul drept-credincioşilor, uită să mai sărute pământul dinainte-i, şi îi strigă de parcă ar fi vorbit cu vreunul dintre semenii lui întru hadâmbie:

— Yallah, repede, scoală-te! Stăpâna mea Tohfa este în odaia ei, şi cântă din gură şi din lăută. Haide repede, vino s-o auzi, bre!

Iar califul, uluit, se uită la rob fără a putea să rostească o vorbă. Şi celălalt îi zise:

— Au tu n-ai auzit ce ţi-am spus? Nu sunt smintit, pe Allah! Îţi spun că stăpâna mea Tohfa şade în odaia ei de culcare, şi cântă din lăută şi din gura! Haide iute! Dă zor!

Iar Al-Raşid se sculă şi îşi puse în mare grabă cea dintâi haină care i se brodi sub mână, fără ca de altminteri să priceapă o iotă din toate vorbele hadâmbului, căruia îi zise:

— Vai de capul tău! Ce tot îndrugi? Cum de cutezi să-mi vorbeşti despre stăpâna ta El Sett Tohfa? Au tu nu ştii că a pierit din odaia ei, măcar că şi uşile şi ferestrele erau închise, şi că vizirul meu Giafar, care ştie tot, mi-a arătat că pieirea ei nu este lucru curat, ci-i fapta ginnilor şi-i urmarea răutăţilor lor? Şi nu ştii că de obicei nu s-a văzut să se mai întoarcă îndărăt cineva pe care l-au luat ginnii? Vai de capul tău, o, robule care cutezi să vii şi să-l scoli din somn pe stăpânul tău, din pricina vreunui vis aiurea pe care l-ai copt în creierii tăi cei negri!

Iar hadâmbul spuse:

— Nu e vis, ci-i aieve! Şi nici nu mănânc pleve! Aşa că scoală-te fără gâlceve, şi vino s-o vezi, după multele-ţi chinuri, cum îţi păre-ve cea mai minunată fiică a maicii Eve!

Şi califul, în pofida ciudei, nu se putu opri să nu izbucnească în hohote de râs, încredinţându-se de sminteala răzvedită a hadâmbului Sawab. Şi îi zise:

— Dacă spusele tale sunt adevărate, are să fie spre norocul tău, întrucât am să te slobozesc din robie şi am să-ţi dăruiesc o mie de dinari de aur; da dacă totul este amăgire, şi pot să-ţi spun de pe acum că este amăgire, fiind urmarea unui vis de harap, am să poruncesc să fii răstignit pe cruce!

Şi hadâmbul, ridicând mâinile înspre cer, strigă:

— O, Allah, o, Ocrotitorule, o, Doamne al mântuirii, fă ca să nu mă fi amăgit vreun vis ori vreo închipuire de-a minţilor mele negre!

Şi porni înainte, croind calea califului şi spunând:

— Urechea este pentru auzit, şi ochiul pentru văzut. Vino, dar, să vezi şi să auzi, cu ochiul şi cu urechea ta!

Iar când Al-Raşid ajunse la uşa iatacului, auzi sunetele de lăută şi glasul dulcei sale Tohfa cântând. Şi chiar atunci cânta în chipul cel nou pe care îl învăţase de la şeicul Eblis. Şi Al-Raşid, buimăcit şi de-abia izbutind să-şi ţină firea care îşi şi luase zborul, băgă cheia în zăvorul uşii; ci mâna lui nu izbuti să descuie, atâta de tare îi

tremura. Într-un sfârşit, după câteva clipite, îşi luă inima în dinţi şi, opintindu-se în uşa care se dete la o parte, intră rostind: „Bismillah! Prăpădit să fie pârdalnicul! Mă adăpostesc întru Allah faţă de vicleniile lui!”

Când îl văzu în uşă pe emirul drept-credincioşilor, buimăcit cum era şi tremurând de tulburare, Tohfa se ridică repede şi se repezi să-l întâmpine. Şi îl cuprinse în braţe şi îl strânse la pieptul ei. Iar Al-Raşid scoase un ţipăt de parcă şi-ar fi dat sufletul, şi căzu lat, fără de simţire, cu capu-naintea picioarelor. Iar Tohfa îl stropi cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, şi îl şterse pe tâmple şi pe frunte, până ce îl trezi din leşin. Şi emirul şezu un răstimp ca un om beat. Şi lacrimile îi curgeau de-a lungul obrajilor şi îi udau barba. Şi, după ce îşi veni în simţiri de-a binelea, putu să-şi plângă slobod într-un sfârşit toată bucuria la pieptul mult iubitei sale, care şi ea plângea la fel. Iar vorbele pe care şi le spuseră, şi mângâierile cu care se alintară fură mai presus de toate vorbirile. Şi Al-Raşid îi spuse:

— O, Tohfa, de bună seamă că plecarea ta este un lucru nemaipomenit, dar întoarcerea ta este şi mai grozavă şi întrece orice închipuire.

Iar ea răspunse:

— Pe viaţa ta, o, doamne al meu, aşa este! De ce-ai să mai spui după ce am să-ţi istorisesc tot şi am să-ţi arăt tot?

Şi, fără a-l mai lăsa să aştepte, îi povesti despre intrarea tăcută a şeicului cel bătrân în iatac, despre dănţuirea beată a lui Eblis, despre coborârea pe la umblători, despre calul cu aripi, despre şederea la ginni, şi mai ales despre frumuseţea reginei Kamariya, despre mâncăruri şi despre cinstiri, despre cântecele florilor şi ale păsărilor, despre învăţătura ce-o căpătase de la Eblis şi, într-un sfârşit, despre firmanul cu care o căftănise isprăvnicească a păsărilor.

Şi desfăşură dinainte-i firmanul cu pricina, scris pe pielea de cocoş. Pe urmă îl luă pe calif de mână şi îi arătă,

una câte una, cele douăsprezece lăzi cu tot ce se afla în ele, pe care nicio mie de limbi nu ar fi în stare să le zugrăvească, şi nicio mie de hârţoage să le înscrie.

Când povestea ajunse aici. Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă:

Şi lăzile acelea ajunseră mai târziu izvorul bogăţiilor neamului Bani-Barmak şi ale neamului Bani-Abbas.

Cât despre Al-Raşid, apoi acesta, de bucurie că o găsise iarăşi pe preaiubita-i Vrajă a Inimilor, porunci să se împodobească şi să se lumineze tot Bagdadul, de la un cap la altul, şi dete nişte ospeţe strălucite, la care nu fu uitat niciun om sărac. Şi, cu prilejul acelor ospeţe, Isac al-Nadim, care fu ridicat mai mult ca oricând în falǎ şi în dregătorii, cântă dinaintea norodului cântecul pe care Tohfa, din îndatorinţă, nu pregetase să i-l împărtăşească, şi pe care ea însăşi îl învăţase de la Eblis – afurisit să fie el pururea!

Iar Al-Raşid şi Vraja-Inimilor nu conteniră să trăiască o viaţă plăcută, în huzur şi dragoste, până la venirea cea de neabătut a Slujitoarei mormintelor.

— Şi-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, povestea copilandrei Tohfa, Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor.

Iar regele Şahriar se minună de povestirea aceasta a Şeherezadei, până peste marginile minunării, mai cu seamă de stihurile şi de cântecele despre flori şi despre păsări, şi îndeosebi de *Cântecul Bufniţei* şi de *Cântecul Şoimului.* Şi cugetă în sineşi: „Pe Allah! Fata aceasta a vizirului meu a fost pentru mine o binecuvântare fără de preţ. Iar unei fiinţe cu harurile şi cu însuşirile ei nu i se cade moartea. Aşa că, până a mă hotărî pe deplin în privinţa ei, se cuvine să mai chibzuiesc o bucată de vreme. Şi-apoi, poate că o mai avea şi alte istorii nu

mai puţin minunate să-mi povestească!” Şi se simţi cuprins de o voioşie cum nu mai avusese vreodată până atunci, de nici nu se mai putu opri să n-o strângă deodată pe Şeherezada la inima lui, şi să-i spună:

— Binecuvântate să fie femeile ca tine, o, Şeherezada! Povestea aceasta m-a tulburat până peste poate, dat fiind cântecele despre flori şi despre păsări pe care le cuprinde, şi multa învăţătură cu care aceste stihuri m-au îmbogăţit. Aşa încât, o, fiică preacurată şi sfioasă a vizirului meu, dacă mai ai una sau două sau trei sau patru poveşti ca aceasta să-mi istoriseşti, nu pregeta să începi. Întrucât îmi simt sufletul în seara aceasta, uşurat şi înseninat de vorbele tale, iar inima mi-e răpită de dulceaţa limbii tale!

Iar Şeherezada răspunse:

— Nu sunt decât roaba stăpânului meu regele, iar laudele lui sunt mai presus de harurile mele. Ci, de vreme ce aşa doreşti, mi-ar plăcea să-ţi istorisesc unele fapte de-ale unor femei şi de-ale unor cavaşi de agie, şi câteva alte lucruri asemenea, da tare mi-e teamă ca nu cumva vorbele mele să-ţi supere cugetul şi dragostea ce-o ai pentru buna purtare, dar fiind că în ele se cuprinde şi oleacă de slobozenie şi de cutezanţă. Întrucât, o, rege al vremilor, de obicei norodul nu prea ţine seama de sfioşenii, iar vorbele lui sar uneori peste mărginile cuviinţei. Dacă, dar, vrei să nu ţin seama de acestea, n-am să ţin; iar dacă vrei să tac, am să tac.

Şi regele Şahriar spuse:

— Hotărât, Şeherezada, poţi să vorbeşti! căci nimic n-ar mai putea să mă minuneze din partea femeilor, şi cunosc că ele se asemuie cu o frânghie răsucită; şi e lucru ştiut de toată lumea că, atunci când vrei să îndrepţi o funie răsucită, o răsuceşti şi mai rău; iar dacă stărui, o rupi. Aşa că vorbeşte fără sfială, întrucât înţelepciunea nu sălăşuieşte prea departe de noi, din ziua când s-a petrecut ticăloşia acelei soţii blestemate pe care o ştii!

Şi, la rostirea vorbelor acestora de la urmă, chipul regelui Şahriar se înnegură deodată, ochii i se posomorâră, sprâncenele i se încruntară, obrazu-i păli, iar cheful lui bun se schimbă într-un chef rău. Şi toate astea numai la amintirea stârnită de necazul de odinioară. Încât, văzând schimbarea aceea ce nu prevestea nimic liniştitor, micuţa Doniazada avu grijă să strige numaidecât:

— O, sora mea, mă rog ţie! grăbeşte de ne povesteşte ce ne-ai făgăduit despre căpeteniile de agie şi despre femei, şi să nu-ţi fie frică de nimic din partea acestui rege luminat, care ştie prea bine că femeile sunt ca nestematele, unele cu pete, cu vătămături şi cu metehne, iar altele curate, străvezii şi neprihănite. Şi are să ştie mai bine decât tine şi mai bine decât mine să facă osebirea cuvenită, şi să nu ia pietrele drept giuvaieruri.

Iar Şeherezada zise:

— Adevăr grăieşti, o, micuţo! Încât, cu tot dragul inimii, am să-i povestesc stăpânului nostru *Povestea lui Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baîbars Al-Bondokdari şi a cavaşilor lui de la agie şi toate câte au păţit ei!*

Cuprins

o mie şi una de nopți

DINTRE ULTIMELE APARIȚII ALE
«BIBLIOTECII PENTRU TOȚI»

Vasile Conta — *Scrieri filosofice alese («cultură generală»)*

Fenimore Cooper— *Preria, roman, 2 vol.*

Emilian Stanev — *Antihrist, roman*

Nichita Stănescu — *Starea poeziei*

Cao Xue-qin — *Visul din pavilionul roşu, roman, 3 vol.*

Walter Scott — *Frumoasa din Perth, roman, 2 vol.*

Terențiu — *Fata din Andros*

Baltasar Gracián — *Oracolul manual sau arta înțelepciunii Criticonul, 3 vol.*

Karl May — *Old Surehand, roman, 4 vol.*

Goethe — *Afinitățile elective, roman*

Las Cases — *Memorialul din Sfînta-Elena, 3 vol.*

